

תוכן עניינים

1.....	תוכן עניינים
4.....	תואר ראשון
5.....	קורסים שנתיים
6.....	אנתרופולוגיה של טקסים
10.....	בגבול החיים והמוות: טכנולוגיות רפואיות במחלוקת חברתית
22.....	בית, משפחה, עבודה
30.....	החברה הישראלית
38.....	ידע אמפירי, ידע אקדמי ומה שביניהם
43.....	ילודה, ילדות והורות
50.....	יסודות הסוציולוגיה
60.....	מבוא לאנתרופולוגיה
71.....	מעבר לאתניות: מרוקאים בישראל
72.....	תרבות ארגונית - סמינר מצטיינים
77.....	מסטר א' - סתיו
78.....	אנתרופולוגיה של אירופה The Anthropology of Europe
84.....	אנתרופולוגיה של הדת
87.....	גרמניה מאז 1945 חברה תרבות ופוליטיקה German society, culture, and politics since 1945
93.....	החברה האזרחית בעידן הניאו ליברלי
104.....	חומר נוף וחברה
109.....	יחסים בין-תרבותיים
117.....	יסודות הסטטיסטיקה
121.....	מבוא לשיטות מחקר
124.....	מסע מרוקאי- מסע אנתרופולוגי
128.....	נצרות, איסלאם, יהדות: מבוא אנתרופולוגי השוואתי
136.....	סמים וחברה
142.....	צפון אירלנד: סוציולוגיה של חברה שסועה
147.....	רפואה, מגדר ופריון
152.....	תיאוריות אנתרופולוגיות מתקדמות
166.....	תיאוריות סוציולוגיות
171.....	מסטר ב' - אביב
173.....	אנתרופולוגיה חזותית - בחינה מחודשת של האנתרופולוגיה בעידן המסכים

181 Legal Anthropology/Anthropology of Law המשפט של האנתרופולוגיה
186 האנתרופולוגיה של הנפש הרוסית
191 זיכרון, היסטוריה, ומורשת בחיי היומיום
202 כתיבה אקדמית - קבוצה א': היבטים חברתיים ותרבותיים של קצוות החיים
206 כתיבה אקדמית - קבוצה ב': תנועות חברתיות ואקטיביזם במרחב הדיגיטלי
210 כתיבה אתנוגרפית
212 מבוא לניתוח חברתי של מדע וטכנולוגיה (STS)
217 מבוא לפסיכולוגיה וחברה
220 מבוא לשיטות מחקר איכותניות
227 "מזון למחשבה: אנתרופולוגיה של אוכל"
232 סוציולוגיה פוליטית
234 סוציולוגיה של הסכסוך הישראלי-פלסטיני
239 סוציולוגיה של התרבות
246 סוציולוגיה של ענישה
250 מחאה פוליטית ותנועות חברתיות
254 קובה במבט אנתרופולוגי
259 תואר שני
260 קורסים שנתיים
261 סמינר מחלקתי
262 פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית
265 תיאוריה ופרקטיקה ביעוץ ארגוני
276 תיאוריות ארגוניות
289 ממסטר א' – סתיו
290 אוטואתנוגרפיה: שיטת מחקר בינאישית
293 אנתרופולוגיה של מוזיאונים: כוח, זיכרון וזהות
302 שיטות מחקר אתנוגרפיות מתקדמות
309 שיטות מחקר כמותיות למוסמכים: ניתוח נתונים
314 תאוריות של חברה
316 ממסטר ב' – אביב
317 אירופה: קבוצות אתניות ולאומיות לא נודעות
317 Migration and Europe: Ethnicity, State building, Citizenship and Competing Perspectives
322 מבט אנתרופולוגי על ארגונים
329 מחאה ומדיה חדשה במרחב הציבורי

336.....	מחקרי פוליטיקה ביקורתיים
340.....	גישות למחקר איכותני עבור תואר שני
351.....	סמינר תיזה – תש"פ
352.....	סוציולוגיה של זכויות אדם
355.....	סמינר קדם תיזה
357.....	תיאוריות של תרבות
360.....	תרבויות רגשיות
365.....	תואר שלישי
366.....	סדנת דוקטורנטים

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 4 }

תואר ראשון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 5 }

קורסים שנתיים

אנתרופולוגיה של טקסים

קורס מצטיינים – שנה ב' – ב.א. – שנתי – תש"פ. 2+2 נק"ז
יום א' 14:00 – 16:00

מסטר א' – ג'קי פלדמן - jfeldman@bgu.ac.il - משרד: בנין 72 חדר 382
מסטר ב' – אנדרה לוי – andre@bgu.ac.il - משרד: בנין 72 חדר 363

טקסים הם פעולות מורכבות ממערכות סמלים שבונים עולמות משמעות קוסמולוגיות. בקורס נדון, בין השאר, בשאלות הבאות: איך ריטואלים משקפים או מסתירים תפיסות קוסמולוגיות ויחסי כוח, ואיך ומתי הם קוראים תיגר על מערכות חברתיות קיימות? איך ריטואל קבוצתי מעניק משמעות לצרכיו של הפרט? איך מפרשים ריטואל? באמצעות תצפיות באתרי פולחן דתיים ואזרחיים, שיחות עם אנשי דת, תצפיות וניתוח טקסים, נברר איך ריטואלים משקפים את הסדר החברתי ומשנים את העולם. הסמסטר השני יתמקד בכל מה שקשור לריטואלים בהקשרים עירוניים, תוך בחינתם דרך פרספקטיבות תיאורטיות שונות. נקרא ספרות אודות טקסים, שמתמקדת הן באורבניות והן בתהליכי אורבניזציה. מקרה הבוחן בו נתמקד יהיה טקס המימונה.

מילות מפתח: טקסים, אנתרופולוגיה, תצפיות, דת, עירוניות, מימונה

Rituals are public symbolic actions that create worlds of meaning. By analyzing religious and civil rituals, we will examine the relations between ritual and cosmology, social order, power relations and individual needs. We will investigate the structure and meaning of rituals and their interface with the social surround. Through visits to religious and civil ritual sites and ceremonies, meetings with religious leaders, textual analysis and individual observations, we will explore a variety of rituals and practice their interpretation. The second semester will focus on ritual in urban settings, through various theoretical perspectives. We will read literature that focuses on urban rituals and the processes of urbanization. The Mimouna will serve as our test case.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 7 }

Key words: Rituals, Anthropology, Observations and Participant Observations, Religion, Urbanity, Mimouna.

משקל בציון הסופי

נוכחות והשתתפות חובה (כולל הצגות בכיתה) -	20 %
תרגיל תצפית (סמ א) -	20 %
עבודה סופית -	60 %
סה"כ -	100%

הערה: זהו נוסח לא-סופי של הסילבוס. נוסח סופי יימסר מייד עם תום תקופת השינויים.

דרישות הקורס ומבנה הציונים:

נוכחות סדירה, קריאה שבועית רציפה, והשתתפות פעילה בשעורים. מידי פעם נבקש מכם להעלות שאלות על המאמרים למודל. נקיים בסמסטר א' שני סיורים למקומות פולחן דתיים. ההשתתפות בסיורים (כולל כתיבת דו"ח סיור) חובה. המהלך השנה תתבקשו להציג גם מאמר בכיתה. – 20%. במהלך הסמסטר הראשון תגישו עבודת המבוססת על תצפיות שלכם באתרים דתיים. עבודה זו תכשיר אתכם בדרכי תצפית וניתוח טקסים. – 20%. בסוף הסמסטר השני תגישו עבודה סמינריונית המבוססת על מחקר שלכם על אירוע המימונה – 60%.

מבין השאלות שנעסוק בהם:

- איך טקסים מבטאים אמונות של הפרט, מחזקים גבולות של קבוצות, מעבירים מסורת או משנים את המעמד של האדם?
- האם ניתן להגדיר את התפקיד של טקסים על פי המבנה שלהם?
- האם לטקסים יש אותה חשיבות בדתות שונות?
- מה ההבדל (אם בכלל קיים) בין טקסים דתיים לטקסים אזרחיים?
- האם טקסים מעצבים חוויות קיומיות?

- האם הופחתה חשיבות טקסים בעולם המודרני?
- כיצד טקסים בהקשר עירוני מאתגרים את תפיסת הטקסים כאירועים של חברות מסורתיות?

ביבליוגרפיה ראשונית:

Roland Grimes, *Readings in Ritual Studies*, Upper Saddle River, New Jersey, 1996.

Catherine Bell, *Ritual: Perspectives and Dimensions*, Oxford: Oxford University Press, 2009.

מרי דגלאס, "טומאה ריטואלית", "היטמאות חילונית", בתוך טוהר וסכנה, תל-אביב, 2004.
גירץ, קליפורד. 1990. "הדת כמערכת תרבותית". בתוך פרשנות של תרבויות. ירושלים: כתר, עמ' 89-122.

Don Handelman, *Models and Mirrors: Towards an Anthropology of Public Events*, Cambridge, 1990. Introduction.

Andre Levy, "Happy Mimouna: On a Mechanism for Marginalizing Moroccan Israelis", *Israel Studies* 23(2), pp. 1-24.

ספרים ומאמרים בעברית לקריאה נוספת ולהיעזרות בכתיבת העבודות:

אוונס-פריצד, אדוארד. 1988 תורות של דת פרימיטיבית. ירושלים: מוסד ביאליק.

בילו, יורם. 1997 "התרבות העממית בעידן פוסטמודרני: סיפור אישי". תיאוריה וביקורת. 10: 37-54.

גירץ, קליפורד. עיונים באיסלאם, פרק ד'

דגלס, מרי. 2004. "טומאה חילונית (התועבות שבספר ויקרא)". בתוך טוהר וסכנה. תל-אביב: רסלינג, עמ' 55-81.

ובר, מקס. 1984. האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם. עברית: ברוך קורא, תל-אביב: עם עובד. חלק ראשון, פרק שני: "רוח הקפיטליזם" (עמ' 19-34). חלק שני, פרק שני: "האסקזה ורוח הקפיטליזם" (עמ' 67-90).

ובר, מקס, על הכריזמה ובניית המוסדות, עמ' 1-16, 57-175.

טרנר, ויקטור. 2004. "לימינאליות וקומיוניטיס" בתוך התהליך הטקסי: מבנה ואנטי-מבנה. תל אביב: רסלינג. עמ' 88-115.

יונג, ק. ג. תשובה לאיוב. תל אביב: רסלינג, 2005, עמודים 19-47.

לוי-שטראוס, קלוד. 1980. "יעילותם של סמלים", בתוך שוקד, מרקס ודשן (עורכים), פרקים באנתרופולוגיה חברתית. ירושלים: שוקן, עמ' 235-244.

בגבול החיים והמוות: **טכנולוגיות רפואיות במחלוקת חברתית**

פרופ' יעל השילוני-דולב

מסטר א' + ב' תש"פ, יום ב', 16:00-18:00

שעת קבלה – יום ג' 11:00-12:00

טכנולוגיות רפואיות חדישות מאפשרות כיום ללדת בלי תלות ביחסי מין, להתעבר מגבר מת שזרעו נשאב לאחר מותו, או מכל מי שהפקידו תאי רבייה בחייהם, לתרום ולסחור באיברים כמו כליות, זרע, ביצית או רחם, לקצור איבר/ים של אדם חי או מת ולהשתיל אותם במספר חולים, לערוך אבחונים גנטיים של עוברים וטרום עוברים, וכך למיין אותם ולערוך ביניהם סלקציה, לבחור את מין היילוד, לסייע לחולים סופניים להחיש את מותם בדרכים אקטיביות או פסיביות, או להמשיך את הטיפול הרפואי גם כשאפסו כל התקוות.

חידושים אלו הנוגעים בעיקר בראשית וסוף החיים, מאתגרים את המושגים "חיים" ו"מוות", טורפים את הגבולות ה"טבעיים" ביניהם, כמו גם את הגבולות בין אינדיבידואלים (למשל באמצעות השתלת איברים או פונדקאות), ומאפשרים עיצוב מחדש של מוסד המשפחה. על כן, הם מהווים מקור לדיונים אתיים, משפטיים וחברתיים סוערים בעולם כולו. הסמינר יעסוק בטכנולוגיות רפואיות שנויות במחלוקת, בהקשר מקומי-ישראלי.

At the Margins of Life and Death:
Medical Technologies in Social dispute

Current medical technologies enable reproduction independent of heterosexual sex, post-mortem reproduction for both man and women, surrogacy, embryo and egg donations (and their commercialization), organ donations (and their trafficking), passive and active euthanasia, as well as the differentiation between the brain dead and the "old-fashioned" respiratory dead.

These medical abilities pertaining mostly to the beginning and end of life, challenge the notions of "life" and "death", and contest the borders between them (for example in the case of post-mortem reproduction) as well as the "natural" boundaries between individuals (as in the case of organ donations or surrogacy), and traditional family structures.

Touching upon human suffering, dignity and the quality versus sanctity of life, the abovementioned medical technologies, have led to rich ethical, legal, feminist and social discussions all over the world. This seminar is devoted to the study of the handling of the margins of life and death in the unique Israeli context.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 12 }

מטרת הסמינר: לשלב בין תיאוריה ומחקר מעשי בהקשרן של טכנולוגיות רפואיות הנתונות במחלוקת חברתית, תוך שימת דגש על החברה הישראלית.

מבנה הסמינר:

בחלקו הראשון של סמסטר א' נכיר את נושאי הקורס, באמצעות השתתפות פעילה של הסטודנטים בהכנת רפרטים. לקראת החלק השני של הסמסטר נדון במשותף ברעיונות ספציפיים שיעלו בנוגע לעבודת הסמינר עצמה. סמסטר ב' יוקדש להדרכה קבוצתית בנושאי המחקר השונים, כמו גם להדרכות אישיות בתהליך המחקר וכתובת העבודות.

חובות התלמידים:

נוכחות (בכיתה ובפגישות אישיות)

קריאה שוטפת במהלך הקורס כמו גם תחילת איסוף חומרים אמפיריים והרחבת הקריאה התיאורטית בתחום הספציפי של העבודה במהלך שנת הלימודים עצמה.

הצגת מאמר בכיתה, תוך מתן דגש מיוחד לשיטת המחקר (יתרונותיה וחסרונותיה) ולתרומה המדעית של המאמר בתוך השדה. המטרה היא לקרוא את המאמרים בדרך שמלמדת כיצד לבצע מחקר. מומלץ לבחור מאמר בתחום שתרצו להתמקד בו במחקר שאתם עורכים. אין חובה לבחור מאמרים מתוך הסילבוס. יש לקבל אישור מהמרצה על המאמר שבחרתם.

הגשת הצעת מחקר ראשונית בתחילת סמסטר ב'. ההצעה תכלול א. סקירת ספרות ראשונית ב. הצגת שדה המחקר ג. הצגת שאלת מחקר ראשונית ד. שיטת מחקר מוצעת.

הגשת עבודה מסכמת. תאריך ההגשה הוא כמקובל בנוגע לעבודות סמינריוניות. היקף העבודה: עד 25 עמודים. ציון העבודה הוא הציון בקורס כולו.

מבנה העבודה כמקובל בכתיבה אקדמית (כותרת, שם המחבר/ת, תקציר, מבוא הכולל סקירת ספרות והצגת השאלה המחקרית, מתודולוגיה, תוצאות, דיון וסיכום, בביבליוגרפיה ונספחים).

מבנה הציון:

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 13 }

20% עבור נוכחות ורפרט
80% ציון העבודה המסכמת

קריאה מומלצת

ספרים להכרה כללית של התחום

1. השילוני-דולב, יעל (2013). מהפכת הפיריון. מודן והוצאה לאור של משרד הביטחון.

2. השילוני-דולב, יעל (2018). טכנולוגיות פיריון חדישות: סוגיות חברתיות וביואתיות. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה

Boas, H., Hashiloni-Dolev, Y., Davidovitch, N., Filc D. and Lavi, S. (Eds). (2018). *Bioethics and Biopolitics in Israel: Socio-Legal, Political and Empirical Analysis*. Cambridge University Press.

Birenbaum-Carmeli D., and Carmeli Y (2010). *Kin, Gene, Community: Reproductive. Technology among Jewish Israelis*, edited by. Oxford/New-York: Berghahn Books.

Raz, A. and S. Schicktanz. (2016) *Comparative Empirical Bioethics: Dilemmas of Life and Death in Israel and Germany*. Springer

החיים שלפני החיים – טרום עוברים ועוברים

Krones Tanja, Schlueter Elmar, NeuwohnerElke, El Ansari Susan, Thomas Wissner Thomas, Richter Gerd.(2006) *What is the Preimplantation Embryo? Social Science and Medicine*. 63: 1-20.

וינר, נ. והשילוני-דולב, י. (2009). על עוברים בהקשרים: אתיקה הקשרית בייעוץ גנטי ובניהול רפואי של היריון בסיכון, ומעמדו של העובר בישראל. *סוציולוגיה ישראלית*. 11 (1):

65-88

Rimon-Zarfaty, N., Raz, A. & Hashiloni-Dolev, Y. (2011) "When Does a Fetus Become a Person? An Israeli Viewpoint." *Journal of Family Planning and Reproductive Healthcare*. First published online, 6 July, 2011.

שלום, יהל והשילוני-דולב, יעל. (2010). עמדותיהן של מטופלות פריין בדבר המעמד המוסרי והשימוש הראוי בעוברים מוקפאים. *משפט רפואי ובי-אתיקה*. 3: 175-210.

בדיקות גנטיות בהריון והפלות סלקטיביות

Remennick Larissa, The Quest after the Perfect Baby: Why Do Israeli Women Seek Prenatal Genetic Testing? *Sociology of Health and Illness*. 28(1) (2006) pp. 21-53.

Hashiloni-Dolev, Y. (2007). *A Life (Un)Worthy of Living: Reproductive Genetics in Israel and Germany*. Dordrecht: Springer.

רימון-צרפתי, ניצן (2014). השפעתן של טכנולוגיות רפואיות חדשות על תפישות "העובר" ו"ההורות" בקרב הורים ישראלים. אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, עבודת דוקטורט.

טכנולוגיות חדישות:

NIPT

Jean Gekas, Sylvie Langlois, Vardit Ravitsky, François Audibert, David Gradus van den Berg, Hazar Haidar, and François Rousseau (2016). *Non-invasive prenatal testing for fetal chromosome abnormalities: review of clinical and ethical issues*. *Applied Clinical Genetics*. 9: 15–26.

צ'יפ גנטי

Hashiloni-Dolev, Y, Nov Klaiman, T, Raz, A. 2019. Pandora's Pregnancy: NIPT, CMA and WGS – A New Era for Prenatal Genetic Testing. *Prenatal Diagnosis*

עריכת גנים

Committee on Science, Technology, and Law; Policy and Global Affairs;
National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine; Olson S, editor.
International Summit on Human Gene Editing: A Global Discussion.
Washington (DC): National Academies Press (US); 2016 Jan 1.
MEETING IN BRIEF. Available from:
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK343651/>

הפלות מאוחרות

Gross, Michael L 1999. "After Feticide: Coping with Late-Term Abortion in Israel, Western Europe, and the United States". *Cambridge Quarterly of Health Care Ethics* 8(4):449-462.

Lichtentritt, Ronit (2011). Silenced voices: Israeli mother's experience of feticide. *Social Science and Medicine*. 72: 747-754.

תרומת ביציות:

Nahman, Michal (2006). Materializing Israeliness: Difference and mixture in transnational ova donation. *Science as Culture* vol: 15 (3) p:199-213

נוי (קניון) סמדר, מישורי דניאל והשש יאלי (2007). אווזות המטילות ביציות זהב – הצעת חוק תרומת ביציות התשס"ז. *רפואה ומשפט* 36, יוני 2007.

פונדקאות

Temam, Elly. (2010). *Birthing a Mother: The Surrogate Body and the Pregnant Self*. Berkeley: University of California Press.

Elly Teman (2019) The Power of the Single Story: Surrogacy and Social Media in Israel, *Medical Anthropology*, 38:3, 282-294

לידה

Ivry, T. & Teman, E. (2008). Expectant Israeli Fathers and the Medicalized Pregnancy: Ambivalent Compliance and Critical Pragmatism. *Cult Med Psychiatry*

לייסנר אומי, (2018). כריית נשים יולדות: כלכלת הלידה בישראל. ת"א : רסלינג

טיפול בפגים:

Anspach, Renee R (1997) *Deciding who Lives: Faithful Choices in the Intensive-Care Nursery*. Berkley: University of California Press.

Gross Michael (2002) Abortion and Neonaticide: Ethics, Practice and Policy in Four Nations. *Bioethics*. Vol. 16 (3) pp. 202 – 230

Weiner, Noga (2009) The intensive medical care of sick, impaired and preterm newborns in Israel and the production of vulnerable neonatal subjectivities. *Medical Anthropology Quarterly*. 23(3):320-341.

הקפאת ביציות

Shkedi-Rafid, S. & Hashiloni-Dolev, Y. (2011). Egg Freezing for Age-related-fertility-decline: Preventive Medicine or a Further Medicalization of Reproduction? Analyzing the New Israeli Policy. *Fertility and Sterility*, 36(2): 291-294.

Inhorn, M.C., Birenbaum-Carmeli, D., Westphal, L.M. et al. (2018). Ten pathways to elective egg freezing: a binational analysis. *J Assist Reprod Genet* 35: 2003. <https://doi.org/10.1007/s10815-018-1277-3>

שאיבת זרע ממת

לנדאו, רות. (2002). יתמות מתוכננת. בתוך, רפי כהן-אלמגור (עורך). *דילמות באתיקה רפואית*. מכון ואן-ליר בירושלים: הקיבוץ המאוחד, 221-228.
כשר, אסא. (2002). "יתמות מתוכננת": התמונה המאוזנת. בתוך, רפי כהן-אלמגור (עורך). *דילמות באתיקה רפואית*. מכון ואן-ליר בירושלים: הקיבוץ המאוחד, 221-228.
שלו, כרמל. (2002). "הזרעה לאחר המוות – ינוח בשלום על משכבו?" *רפואה ומשפט*. 27: 96-99.

*השילוני-דולב, יעל וטריגר, צבי. (2016) "רצון המת" בנוגע לשימוש בזרעו לשם הולדה לאחר המוות: פטריארכיה, פרונטליזם ומיתוס המשכיות הזרע בשירות רצונם של הנותרים בחיים. עיוני משפט 39 (3).

כימרות

Klempner, Mark S., and Daniel S. Shapiro. "Crossing the species barrier—one small step to man, one giant leap to mankind." *New England Journal of Medicine* 350.12 (2004): 1171-1172.

Jones, David A. "What does the British public think about human–animal hybrid embryos?" *Journal of Medical Ethics* 35.3 (2009): 168-170.

Normile, Dennis. "Chimeric embryos may soon get their day in the sun." *Science* 340.6140 (2013): 1509-1510.

Bourret, Rodolphe, et al. "Human–animal chimeras: ethical issues about farming chimeric animals bearing human organs." *Stem Cell Research & Therapy* 7.1 (2016): 1.

מוות

Porter, R. (2004). *Flesh in the Age of Reason*. New York: Norton and Company. Pp 211-227.

P. Aries, *Western Attitudes towards death: from the Middle Ages to the present*, Johns Hopkins U. Press, 1974.

Sperling Daniel (2019). *Suicide Tourism : Understanding the Legal, Philosophical, and Socio-Political Dimensions*. UK: Oxford Uni/ Press.

מוות בישראל

גזית, זהר (2016) עושים את המוות. ארגונים חברתיים המקדמים תפיסות והסדרים חלופיים בנושא מוות בישראל. ת"א : רסלינג

ויצטום, א. 2005. *נפש אבל ושכול*. תל אביב: האוניברסיטה המשודרת, הוצאת משרד הביטחון.

חנה נוה, 1998. "על האובדן, על השכול ועל האבל בהווה הישראלית", *אלפיים* 16: 85-120.

Mical Raz, Carmel Shalev & Sharon Amit, 2011. "Dying of 'Old Age' in Israel, *The European Legacy* 16(3): 363-675.

חוק החולה הנוטה למות התשס"ו – 1995.

Doron, Dana, et al. "Israeli Dying Patient Act: Physician Knowledge and Attitudes." *American journal of clinical oncology* (2013).

Bentur, Netta. "The attitudes of physicians toward the new "Dying Patient Act" enacted in Israel." *American Journal of Hospice and Palliative Medicine* 25.5 (2008): 361-365.

קביעת רגע המוות

חוק מוות מוחי-נשימתי, תשס"ח-2008.
בועז, חגי. 2009. "מאבק על הרגע האחרון: הוויכוח בין הדת והרפואה בישראל על אודות הגדרת המוות המוחי", *סוציולוגיה ישראלית* יא(1): 217-239.
Lock, Margaret. *Twice Dead: Organ Transplants and the Reinvention of Death*. Berkeley: University of California Press, 2002.

המתת חסד ורצח מתוך רחמים

S. Lavi, *The Modern Art of Dying: The History of Euthanasia in the United States*, Princeton U. Press, 2005, pp. 99-125.

הד, דוד. (1989). *אתיקה ורפואה*, תל אביב: האוניברסיטה המשודרת, הוצאת משרד הביטחון. עמ' 41-59.

רסין, מ. לוונטל, מ. סילנר ד. (2004) בין מות המוח למות הלב: אמביוולנטיות של מטפלים ומשפחות. *רפואה ומשפט*, 31, 92-99.

גליק, שמעון. (2001). המתת חסד והשתנות האתוס הרפואי. *רפואה ומשפט*, 25, 256-268. השתלת איברים

בועז, חגי. (2019). גוף יחיד רבים, הכלכלה הפוליטית של איברים להשתלה. הוצאת מכון ון ליר | הוצאת הקיבוץ המאוחד

Boas, H. 2011. Where Do Organs Come From? – Trends of Generalized and Restricted Altruism in Organ Donations" *Social Science and Medicine*, 73(9):1378-1385.

רצון המת

השילוני-דולב, י. בועז, ח. הקר, ד. (2014). רצון המת: שלושה מקרי מבחן ישראליים. *סוציולוגיה ישראלית* ט"ז (1) 31-53. (המאמר עוסק בהולדה לאחר המוות, קצירת איברים מן המת וצוואות וירשות)

ביואתיקה יהודית-ישראלית:

Gross Michael and RavitzkyVardit (2003) Israel: Bioethics in a Jewish-Democratic State: *Cambridge Quarterly of Health Ethics*.

Prainsack Barbara and Firestine Ofer. Science for survival: biotechnology regulation in Israel. *Science and Public Policy* 2006; Vol. 33, no. 1: 33-46.

Lavi, Shai (2010). The Paradox of Jewish Bioethics in Israel: The case of Reproductive Technologies. In, Voigt, Friedemann (ed). *Religion in bioethischen Diskursen Interdisziplinäre, internationale und interreligiöse Perspektiven*. Berlin, NY: De Gruyter, pp. 81-102.

Wahrman, Miryam Z, *Brave New Judaism: When Science and Scripture Collide*. Hanover, MA: Brandeis University Press, 2002.

בית, משפחה, עבודה

קורס בחירה ב.א.
דר' ניצה ברקוביץ

יום ב' 16-18

מטרת הקורס:

ההבחנה וההפרדה בין הבית והמשפחה מצד אחד והעבודה מצד שני צמחו עם המהפיכה התעשייתית והתמסדו במהלך המאה ה-19. יחד איתם קיבלה ההבחנה בין הספירה הביתית והספירה הציבורית את דיוקנה הנוכחי. הבחנות אלה מתקשרות באופן ישיר לסדר המגדרי ומארגנות את הקטגוריות של "נשיות" ו"גבריות". יחד עם זאת, בתקופה הנוכחית מתרחשים תהליכים המטשטשים את הגבולות והמארגנים מחדש את הקטגוריות ומאפשרים משא ומתן מחודש על משמעות של גבריות ונשיות ונסיונות להגדרה מחודשת של קטגוריות תרבותיות אלו. במהלך הקורס אנו נעמוד על תהליכים אלה וכיצד הם באים לידי ביטוי בהקשר הישראלי.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה
קריאת מאמרי החובה והשתתפות בדיונים בכיתה
חמישה בחני כיתה בכל סמסטר. הבחנים יהיו על המאמרים ויתקיימו בתחילת השיעור.
משקל כל בוחן (שיקבל ציון 'עובר') הוא 2 נק"ז.
עבודת סיכום קורס שתכתב בבית. תקבלו שבועיים להגשה.

הרכב הציון:

20% הבחנים
80% עבודת סיכום קורס.

שימו לב:

אין להשתמש במסכים – טלפונים סלולרים או מחשבים – במהלך השיעור.

יתכנו שינויים בסדר השיעורים ובפריטי הקריאה

מיגדר וניתוח מיגדרי

חנה הרצוג. 2006. מיגדר. מתוך *אי/שוויון* בעריכת אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. ע' 220-227.
ג'ואן סקוט. 2006. מגדר קטגוריה שימושית לניתוח היסטורי. מתוך: **ללמוד פמיניזם: מקראה**. בעריכת דלית באום ואחרות. הוצאת הקיבוץ המאוחד. ע' 328-356. נמצא on-line

West, Candace, and Don H. Zimmerman. 1991. Doing gender. In: Lorber, Judith, and Susan A. Farrell, eds. *The social construction of gender*. Newbury Park, CA: Sage, 1991. Pp. 62-70.

ההבחנה בין הספירה הפרטית (בית ומשפחה) לציבורית (עבודה) צמיחת ההבחנה והקישור שלה לקטגוריות מגדריות ומאוחר יותר, הטשטוש שלה והקישור למשמעויות החדשות של מגדר.

אווה אילוז. 2002. בתוך: **תרבות הקפיטליזם**. האוניברסיטה המשודרת, ע' 7-41.
חנה הרצוג. 1994. פרק 2: נשים ופוליטיקה: השסע בין הפרטי והציבורי. מתוך: **נשים ריאליות**. מכון ירושלים לחקר ישראל. ע' 26-35.
ניצה ברקוביץ'. 1996. על עקרת הבית והחשבונאות הלאומית. **תיאוריה וביקורת**, 9, 189-197.

אווה אילוז. 2008. **אינטימיות קרה: עלייתו של הקפיטליזם הרגשי**. 15-62, 150-158.
Williams, Joan. 2000. "Men are entitled (required) to be ideal worker." In: *Unbending Gender*. Oxford: New York, Oxford University Press. Pp. 25-36.

"המשפחה", משפחתיות, דפוסיים ישנים וחדשים של משפחה, הפוליטיקה של המשפחה

ביז'אוי פוגל 2009. **משפחות בישראל: מגמות ומאפיינים**.
חנה נוה. בין הבית, בין האור. דיוקן המשפחה בספרות העברית החדשה. מתוך: **על אהבת אם ועל מורא אב: מבט אחר על המשפחה**. בעריכת אביעד קליינברג.
אורנה דונת. 2011. בין עידוד ילודה לבין התנגדות לה. מתוך ספרה: **ממני והלאה: הבחירה בחיים בלי ילדים בישראל**. ידיעות אחרונות. ע' 21-47.

סלביה אן הולט 1987. לידתו של פולחן האימהות. מתוך ספרה: **חיים ששוים פחות**. עם עובד. ע' 234-267

נוזהה אלאסד-אלהוזייל. 2016: **כשהצל גדול סימן שהשמש שוקעת: חייהן של נשים בדואיות בראי השינויים**, הבית 119-134, זוגיות 107-117. רסלינג.

סגל-אנגלצ'ין, דורית, ואחרות.. 2010. משמעות הבחירה בדפוס משפחתי 'הטרו-גי' מנקודות מבטן של הנשים. מתוך: שריד ואחרים, עורכים. **פסיפס גופנפש: בריאות נשים בישראל**. באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב. ע' 129-154.

בן דוד, תמר. 2016. שבוע האוה: **נלחמות על הזכות לא להיות נורמליות**. שיחה מקומית. **משפחה כן בוחרים (?)**: **המאבק על דרך קבורתה של מאי פלג, טרנסג'נדרית שביקשה שגופתה תישרף** הארץ.

עבודה

בטי פרידן. 2006 (1963) הבעייה שאין לה שם. מתוך: **ללמוד פמיניזם: מקראה**. בעריכת דלית באום ואחרות. ע' 48-61. נמצא on-line <http://www.kotar.co.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96026506#8.7124.6.default>

בל הוקס. 2002. נשים בעבודה. מתוך ספרה: **פמיניזם זה לכולם**. חיפה: פרדס. ע' 57-62

קפלן, עמית ומהא כרכבי סבח 2017. **עבודות שקופות בישראל**. דוח למוסד הביטוח הלאומי.

Williams, Joan. 2000. "Men are entitled (required) to be ideal worker." In: **Unbending Gender**. Oxford: New York, Oxford University Press. Pp. 25-36.

שינויים ומגמות בחברה בישראל

פוגל-ביז'אוי, סלביה. **משפחות בישראל: בין משפחתיות לפוסט-מודרניות**. מתוך: מין, מגדר, פוליטיקה. עם עובד.

דפנה יזרעאלי. 2001. יחסי עבודה משפחה: המקרה של נשים במעמדות הביניים בישראל. **"מעשה ידיה": אשה בין עבודה ומשפחה**, בעריכת טובה כהן.

דונת, אורנה. 2010. "פרו-נטליזם סדוק: נרטיבים של הולדה ואי-הולדה בישראל". **סוציולוגיה ישראלית**. כרך י"א 2. עמ' 417-439

עירן-יונה מיטל, 2007. אשת חיל והגבר החדש: שני מודלים של "משפחה אידיאלית" והשלכותיהם על הסדרים מגדריים במשפחות של נשים וגברים המשרתים בצה"ל, *סוציולוגיה ישראלית*, ח (2), עע' 209-239
שטייר, חיה. 2010. סוף עידן "המפרנס היחיד": משפחות בנות שני מפרנסים בישראל. מתוך *משפחות עובדות: הורים בשוק העבודה בישראל*. פלס: המכללה למנהל. עע' 17-45.
https://www.mako.co.il/special-israel_70/israel_70plus

שיח איזון משפחה-עבודה – מבט ביקורתי

Rottenberg, Catherine. 2014. Happiness and the liberal imagination: How superwoman became balanced. *Feminist Studies* 40.1 (2014): 144-168.
Sørensen, Siri Øyslebø. 2017. "The Performativity of Choice: Postfeminist Perspectives on Work–Life Balance." *Gender, Work & Organization* 24.3 (2017): 297-313.
Mozzafi-Haller, Pnina. 2014. Essay: Work, family and life at the margins: How to see from below. *Hagar* 11(2): 127-137.

עבודת הבית; עקרת הבית; עובדת הבית; עבודה מהבית; עבודת הטיפול

- Berk, Sara Fenstermarker. 1985. *The Gender Factory*. Pp. 199-209.
- Stevi Jackson. 1992. "Towards a Historical Sociology of Housework: a Materialist Feminist Analysis." *Women's Studies International Forum*. 15 (2): 153-172.
- Goldberg, Abbie E. 2013. "'Doing' and 'Undoing' Gender: The Meaning and Division of Housework in Same-Sex Couples." *Journal of Family Theory & Review* 5 (2): 85-104.
- Sullivan, Oriel. 2011. An end to gender display through the performance of housework? A review and reassessment of the quantitative literature using insights from the qualitative literature." *Journal of Family Theory & Review* 3.1 1-13.
- ארנרייך, ברברה. 2006. עוזרת בהזמנה. מ מתוך **האישה הגלובלית: מטפלות, עוזרות ועובדות מין בכלכלה החדשה**. בעריכת ב. ארנרייך, וא. הוכצ'ילד. תל אביב: בבל. עמ' 111-135.
- דבורה ברנשטין. 1987. על המשרתת, העוזרת ועובדת הניקיון: התפתחויות בעבודת הניקיון בחברה הישראלית. " **מגמות**, ל (2): 7-20.
- עינת אלבין 2016. בין אינטימיות נדרשת ובלתי מוגבלת לכפייה: המקרה של עובדות הבית. **עיוני משפט**, ל"א, עמ' 369-414
- <http://www.law.tau.ac.il/Heb/Uploads/dbsAttachedFiles/Albin%281%29.pdf>

הכלכלה החדשה: ניאו ליברליזם, משפחה ועבודה

- סלביה פוגל-ביז'אוי. 2005. "אם טוב כל כך אז למה רע כל כך": ההיבטים המגדריים של הניאו ליברליזם בשוק העבודה בישראל". מתוך **חברה וכלכלה בישראל**, בעריכת אבי בראלי ואחרים. ירושלים: מכון בן צבי ואוניברסיטת בן גוריון, עמ' 183-216.
- Lewis, J. (2001). The Decline of the Male Breadwinner Model: Implications for Work and Care. *Social Politics*, 8(2), 152-169.
- Suzan Lewis. 2003. The integration of paid work and the rest of life. Is post-industrial work the new leisure? *Leisure Studies*, 22, 4: 343 - 355

הכלכלה החדשה והחזרה המגדרי

מיכל פרנקל. 2010. מתכנתות מחדש את הנשיות? הבניית זהות מיגדרית בתעשיית ההיי-טק בישראל בין הסדר המיגדרי הגלובלי והמקומי. מתוך: **סוציולוגיה של ארגונים** בעריכת ניצה ברקוביץ. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עע' 158-180.

סער, עמליה. 2010. יזמות זעירה של נשים כמסלול ניעות חברתית, מספר היבטים פרדוקסליים. **סוציולוגיה ישראלית**. י"א (2): 441-462.

שרה הלמן. 2013. כיצד קופאיות, מנקות ומטפלות סיעוד הפכו ליזמות: סדנאות מרווחה לעבודה וכינון העצמי הניאו ליברלי. **סוציולוגיה ישראלית**, יד (2), 312-335.

הרבסט-דבי ענת, טל מלר ומהא כרכבי-סבאח (2019). אימהות "ראייה" ו"אחראית": אימהות פלסטיניות בישראל ותוכניות מ'רווחה לעבודה'. **חברה ורווחה**. ל"ט, 1, 49-77.

Hennessy, Judith. 2009. "Morality and Work-Family Conflict in the Lives of Poor and Low-Income Women." *The Sociological Quarterly* 50:557–580.

גלובליזציה, הכלכלה החדשה וחזרה מגדרי (החדש)

ברברה ארנרייך, וארלי הוכצ'ילד. 2006. מבוא. מתוך **האישה הגלובלית: מטפלות, עוזרות ועובדות מין בכלכלה החדשה**. בעריכת ב. ארנרייך, וא. הוכצ'ילד. תל אביב: בבל. עע' 7-23

Raijman, R., Schammah-Gesser, S., & Kemp, A. (2003). International migration, domestic work, and care work: Undocumented Latina migrants in Israel. *Gender & Society*, 17(5), 727-749.

Swenson, Andrea R., and Anisa M. Zvonkovic. "Navigating mothering: A feminist analysis of frequent work travel and independence in families." *Sex Roles* 74.11-12 (2016): 543-557.

אבהות, משפחה ועבודה : החזרה המגדרי (החדש)

Halford, Susan. 2006. Collapsing the Boundaries? Fatherhood, Organization and Home-Working. *Gender, Work & Organization* 13 (4), 383–402.

Kvande, Elin. 2009. "Work-life balance for fathers in globalized knowledge work. Some insights from the Norwegian context." *Gender, Work & Organization* 16 (1) 58-72.

Doucet, Andrea. 2016. "Is the Stay-At-Home Dad (SAHD) a Feminist Concept? A Genealogical, Relational, and Feminist Critique." ***Sex Roles***, 1-11.

דבורה ווגנר. 2015. אבות אברכים: זהויות ותפקידים במשפחה החרדית בישראל. **חקר החברה החרדית**, תשע"ה, 2, 147-168

ליוש, בלה 2014. השינויים בחלוקת עבודה בבית קרב זוגות חרדים ועל המשמעויות שלהן בקרב נשים חרדיות. מתוך: **נשות הסף: נשים חרדיות מול השינוי המודרני**. רסלינג.

מיטל ערן-יונה. 2013. "ארגון "ישן" אבות "חדשים" " קצינים לוחמים בין הקריירה הצבאית לאבהות". **מיגדר: כתב עת למיגדר ופמיניזם**, 2: 1-26 (כתב העת מקוון).

צפי סער. **האם הגבר הוא האמא החדשה?** 18.4.2010
http://www.mouse.co.il/CM.articles_item,1018,209,48342,.aspx

כמה דורות כוללת משפחה? סבים וסבתות, משפחה ועבודה

Thang, Leng et al. 2011. Being a good grandparent: Roles and expectations in intergenerational relationships in Japan and Singapore. ***Marriage & Family Review*** 47 (8): 548-570.

Fogiel-Bijaoui, Sylvie. "Babushka in the Holy Land: being a Russian-Israeli grandmother in Israel today." ***Journal of Comparative Family Studies*** (2013): 725-739

[A call from Long Island](#)

30.1.2016 NRG [כבר לא סורגת: סבתות מסרבות להיות משרתות](#)

27.7.13 MAKO [הכי מבוקשים בחופש: סבא וסבתא](#)

עבודת בית; עבודת עקרת הבית; חלוקת עבודת הבית בין בני המשפחה

Berk, Sara Fenstermarker. 1985. ***The Gender Factory***. Pp. 199-209.

Stevi Jackson. 1992. "Towards a Historical Sociology of Housework: a Materialist Feminist Analysis." *Women's Studies International Forum*. 15 (2): 153-172.

נלי אליאס. 2002. חלוקת עבודה וסמכויות בבית בקרב שלוש קבוצות בישראל. *סוציולוגיה ישראלית*. ד (2): 289-315.

Goldberg, Abbie E. 2013. "'Doing' and 'Undoing' Gender: The Meaning and Division of Housework in Same-Sex Couples." *Journal of Family Theory & Review* 5 (2): 85-104.

Sullivan, O. (2019). Gender inequality in work-family balance. *Nature Human Behaviour*, 3.

עבודת בית בבית של אחרים: עוזרת הבית, מטפלת, עובדת הניקיון, המשרתת

ארנרייך, ברברה. 2006. עוזרת בהזמנה. מ מתוך *האישה הגלובלית: מטפלות, עוזרות ועובדות מין בכלכלה החדשה*. בעריכת ב. ארנרייך, וא. הוכצ'ילד. תל אביב: בבל. עמ' 111-135.

דבורה ברנשטיין. 1987. על המשרתת, העוזרת ועובדת הניקיון: התפתחויות בעבודת הניקיון בחברה הישראלית. " *מגמות*, ל (2): 7-20.

עינת אלבין 2016. בין אינטימיות נדרשת ובלתי מוגבלת לכפייה: המקרה של עובדות הבית. *עיוני משפט*, ל"א, עמ' 369-414.

<http://www.law.tau.ac.il/Heb/Uploads/dbsAttachedFiles/Albin%281%29.pdf>

יאנה פבזנר בשן. 2016. [ההיסטוריה המלוכלכת של עבודת הניקיון](#) MAKO 18 במאי.

ולסיכום:

The World's toughest job

<https://www.youtube.com/watch?v=HB3xM93rXbY>

צפייה בסרט **Tupperware!** טפרוור – החברה לשיווק ישיר של כלים לאכסון מזון, הבעלים והממציא, המנהלת והעובדות שלה

החברה הישראלית

ד"ר דניאל דה מלאך

תש"פ 2019-2020

מספר קורס: 102-1-0019-1 (סמטר א'); 102-1-0029-1 (סמטר ב')

צוות הקורס:

דר' דניאל דה מלאך

גב' יעל כהן

גב' נוי דלי

זמני השיעור והתרגילים

השיעור מתקיים ביום א 12:15-14:15

תרגילים:

יום ד: 16-18 – גב' נוי דאלי

יום ה: 8-10 – גב' יעל כהן

שעות קבלה:

דר' דניאל דה מלאך יום א 12:30-15:30 חדר 365

דואר אלקטרוני: danield@sapir.ac.il

גב' נוי דאלי: dalin@post.bgu.ac.il

גב' יעל כהן: yaelcohe@post.bgu.ac.il

תיאור השיעור ומטרותיו:

מטרת השיעור היא להקנות לסטודנטים/ות ידע על החברה הישראלית ועל הגורמים התהליכיים שעיצבו את דמותה, החל מהתקופה הטרומ-מדינתית ועד ימינו. במישור אחד הקורס יבחן את ההתפתחות של הכלכלה, הפוליטיקה והתרבות בארץ. במישור אחר הוא

יבחן את התפתחות היחסים בין קבוצות שונות תוך תשומת לב מיוחדת ליחסים בין יהודים לערבים/פלסטינים שהם מרכזיים להבנת ההתפתחות של הפרוייקט הציוני. השאלות המרכזיות בדיון הסוציולוגי על החברה בישראל תיבחנה בקורס מנקודת מוצא פלורליסטית וביקורתית המכירה בחשיבות ההתבוננות על כל נושא מפרספקטיבות מגוונות.

מתכונת השיעור והתרגילים:

השיעור

השיעור יתנהל באמצעות הרצאות פרונטליות וקבוצות תרגיל. מטרת ההרצאות הפרונטליות לפרוש יריעה רחבה של הנושאים השונים. השיעורים השונים יאורגנו סביב ראשי פרקים אשר נמצאים באתר הקורס. ניתן להגיע לאתר הקורס באמצעות מערכת Moodle. כל תלמידי הקורס רשומים באתר וניתן להגיע אליו דרך הכתובת:

<http://moodle2.bgu.ac.il/?lang=en>

הכניסה באמצעות שם משתמש והסיסמא האישית שלכם.

נוכחות חובה בקורס – אנו נעביר דף נוכחות בכל שיעור.

התרגילים

מטרת התרגילים היא יצירת מסגרת לדיון במאמרים וחיבור המאמרים עם ההרצאות הפרונטליות. במהלך התרגולים נעסוק גם בהכנה לבחינות הבית, בחינות כיתה והבחינה המסכמת

* הסטודנטים מתבקשים להגיע לקבוצה לה נרשמו ולא להחליף קבוצות.

חובות השיעור

הקורס יעשה שימוש במספר שיטות הערכה: בחני בית, בחני כיתה ובחינה מסכמת.

בקורס חמש חובות ציון עובר בכל אחת מהן הוא תנאי מעבר בקורס. אין כל אפשרות לפסוח על מילוי אחת מהמטלות. המועדים הרשומים הם מועדים מתוכננים, אשר יקבלו אישור סופי מהמזכירות

בוחן בית סמסטר א בתאריך שיקבע בהמשך. משקלו 5% מהציון הסופי. היות ומדובר בבוחן אין מועד ב' וחובה לגשת בתאריך שנקבע. מי שלא יגש לא יוכל לסיים הקורס.

בוחן כיתה על המאמרים סמסטר א

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 32 }

הבוחן יתקיים בתאריך 19 ינואר. משקלו 15% מהציון הסופי. היות ומדובר בבוחן אין מועד ב' וחובה לגשת לבוחן בתאריך שנקבע. מי שלא יגש לא יוכל לסיים את הקורס.

בוחן בית סמסטר ב' בתאריך שיקבע בהמשך. משקלו 5% מהציון הסופי. היות ומדובר בבוחן אין מועד ב' וחובה לגשת בתאריך שנקבע. מי שלא יגש לא יוכל לסיים הקורס.

בוחן כיתה על המאמרים סמסטר
הבוחן יתקיים בתאריך 21 יוני. משקלו 15% מהציון הסופי. היות ומדובר בבוחן אין מועד ב' וחובה לגשת לבוחן בתאריך שנקבע. מי שלא יגש לא יוכל לסיים את הקורס.

בחינה מסכמת – 60% הציון הסופי. חובה לקבל ציון 56 לפחות בבחינה המסכמת כדי לסיים את הקורס.

הערה לגבי בחני הבית: משך הבחינה הוא **עד 4 ימים (96 שעות)**. השאלות יפורסמו באמצעות המודול ויש להגיש את הבחינה באמצעות המודול.

תכנית הקורס

א. מבוא סוציולוגי והיסטורי

1. גישות יסוד בניתוח החברה הישראלית.
2. הפרוייקט הציוני טרם הקמת המדינה
הורוביץ, דן וליסק, משה (1977). "צמיחתה של חברה דואלית". בתוך *מישוב למדינה: יהודי ארץ ישראל בתקופת המנדט* תל אביב, עם עובד עמ' 19–30.

ב. גיבושה של המדינה 1948-1967.

3. מלחמת 1948 ועיצוב המדיניות ביחס לערבים.
בויםל, יאיר (2011). הממשל הצבאי, בתוך: *הפלסטינים בישראל: עיונים בהיסטוריה, בפוליטיקה, ובחברה* (עמ' 46–54), חיפה: מדה אל כרמיל.
שפיר, גרשון (1993). קרקע, עבודה ואוכלוסייה בקולוניזציה הציונית: היבטים כלליים וייחודיים. בתוך: א. רם (עורך) *החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים* תל אביב: ברירות, עמ' 105–115.
- 4-5. גיבוש המבנה הפוליטי והכלכלי.
הורוביץ, דן וליסק, משה (1977). "המורשה הפוליטית של היישוב". בתוך: *מישוב למדינה: יהודי ארץ ישראל בתקופת המנדט* תל אביב: עם עובד, עמ' 272–299.
שפירא, יונתן (1996). המדינה החדשה על פרשת דרכים. בתוך: *חברה בשבי הפוליטיקאים*, תל אביב: ספריית פועלים, עמ' 27–45.
6. מקורות הריבוד העדתי והגיאוגרפי
ברנשטיין, ד. (1980). *המעברות בשנות ה-50. מחברות למחקר ולביקורת* 5, 47–5.

7. עיצוב יחסי המגדר

שוחט אלה (1993) לדובב את השתיקות: האשה והמזרח בקולנוע הישראלי. בתוך: אורי רם (עורך) *החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים*. תל אביב: ברירות, עמ' 252–255.

8. היחסים בין דת ומדינה.

דון יחיא, אליעזר וליבמן, צ'רלס (1976). "הפרדה בין דת ומדינה- סיסמה ותוכן" בתוך משה ליסק ועמנואל גוטמן (עורכים) *המערכת הפוליטית הישראלית*. תל אביב: עם עובד, עמ' 373–396.

ג. הפרוייקט הציוני מאז 1967- התרחבות טריטוריאלית. משבר?

9-10. מבט על- האמנם עידן חדש?

רם, אורי (1999) "*בין הנשק והמשק*": ישראל בעידן העולמקומי" סוציולוגיה ישראלית, ב (1): 99–145.

דה-מלאך, דניאל (2009). איפה הכיבוש, האפליה והאימפריאליזם? הערות לדין על השלכות הגלובליזציה בישראל. *תיאוריה וביקורת* 35, עמ' 111–141.

10-11. המאבק על "השטחים".

ענבר, אפרים (2009). עלייתה ושקיעתה של הפרדיגמה "שתי מדינות לשני עמים", עיונים בביטחון לאומי 79 רמת גן, מרכז בס"א אוניברסיטת בר אילן.

12. ההתפתחות בזירה הפוליטית

יצחק גלנור, דנה בלאנדר (2013). מפלגות: אפשר בלי? בתוך: *המערכת הפוליטית בישראל*: תל-אביב, עם עובד, עמ' 475–521.

13- בוחן קריאה 1

14-15 ההתפתחויות בזירה הכלכלית

קליימן, אפרים (1996). הכלכלה המדינית של ישראל: אטאטיזם על פרשת דרכים. בתוך משה ליסק וברוך. קני, (עורכים). *ישראל לקראת שנת אלפיים*, ירושלים: מאגנס, עמ' 196-212.

מיכאל שלו (2004) "האם הגלובליזציה והליברליזציה 'נרמלו' את הכלכלה המדינית

בישראל?"; דני פילק ואורי רם (עורכים), שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי, תל-אביב, הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר בירושלים, 2004, עמ' 84-115.

16-17. ההתפתחות בזירה התרבותית והדתית
יפתחאל, אורן (2000). "אתנוקרטיה, גיאוגרפיה ודמוקרטיה: הערות על הפוליטיקה של יהוד הארץ". אלפיים 19, 78-103.
לאון, נסים (2013) "הסיטואציה המזרחית בחברה החרדית בישראל והתגובות לה", 2013, 15, 161-191.

18-19 מהפכה מגדרית שקטה?
פוגל-ביז'אווי, סילביה. (2005). "אם טוב כל כך אז למה רע כל כך: ההיבטים המגדריים של הנאו-ליברליזם בשוק העבודה בישראל". בתוך: בראלי, א. ואחרים (עורכים) חברה וכלכלה בישראל, ירושלים: מכון בן צבי ואוניברסיטת בן גוריון, עמ' 183-216.
מוצפי-הלר, פנינה (2004). "דתיות, מגדר ומעמד בעיירה מדברית", בתוך יוסי יונה ויהודה גודמן (עורכים), מערבולת הזהויות: דיון ביקורתי בדתיות וחילוניות בישראל, ירושלים: ון ליר, עמ' 316-345.

20-21 בין יהודים לערבים-פלסטינים בתחומי הקו הירוק
סמוכה, סמי (2000) המשטר של מדינת ישראל: דמוקרטיה אזרחית, אי דמוקרטיה, או דמוקרטיה אתנית. סוציולוגיה ישראלית, 2, 592-616.
סבאע'-חורי, אריז' (2018). "קולוניאליזם התיישבותי, נקודת המבט הילידית, והסוציולוגיה של ייצור ידע בישראל, תאוריה וביקורת 50, עמ' 391-418.
22 יחסי מרכז פריפריה
סופר, ארנון, וביסטרוב יבגניה (2006), מדינת תל אביב- איום על מדינת ישראל, חיפה: אוניברסיטת חיפה. (יש לקרוא רק את העמודים הבאים: 12-49 (פרקים 1 ו-2), 56-63 (פרק 4 וסיכום).

23-24 ההגירה לארץ (עלייה) והשלכותיה. התפתחות האתניות
השש, יאלי (2018). כולנו יהודים: 'זבל לבן', צזרחים ושוליות מרובה בתוך ההגמוניה, תאוריה וביקורת 50, 249-264.
בן-אליעזר, אורי (2008). כושי סמבו, בילי-בילי במבו: כיצד יהודי הופך שחור בארץ

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 36 }

המובטחת" בתוך *גזענות בישראל*, ערכו יהודה שנהב ויוסי יונה, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, עמ' 130–157.

25. סיכום

רם, אורי (2006). *הזמן של ה'פוסט': לאומיות והפוליטיקה של הידע בישראל*, תל-אביב: רסלינג, עמ' 71–126.

26. בוחן קריאה 2

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 37 }

ידע אמפירי, ידע אקדמי ומה שביניהם

תש"פ – סתיו ואביב 2019-2020
סמינר שנתי לתלמידי תואר ראשון שנה ג'

פרופ' פנינה מוצפי-האלר

pninamh@gmail.com

יום שני 16-18

סמינר שנתי לתלמידי ב.א. שמציע למידה עמוקה על תהליך יצורו של ידע ועל מאחורי הקלעים של מעשה מחקר חברתי דרך דיון ממוקד בשלושה גופי עבודה של המרצה. בכל שבוע נעלה סוגיות העולות מהחומרים האמפיריים שהמרצה תציג בנוסף לקריאה של פרסומים בכתבי עת. ביחידה הראשונה נתמקד במחקר של כמעט שלושה עשורים שעוסק בשינוי חברתי בבוצואנה. ביחידה השנייה נפנה למחקר שעוסק באי-שיוויון בישראל וביחידה השלישית בנוודות של צוענים במדינת רג'אסטאן בהודו. נקרא ביחד טקסטים שהתפרסמו (וגם כאלה שלא ראו אור) על בסיס מחקרים אלה (כולל סרט אתנוגרפי בהקשר של המחקר ההודי) ונדון בסוגיות תיאורטיות ואתיות שעלו בכל אחד מהמחקרים הללו. הרעיון הוא לחשוף את הדילמות והאתגרים של תהליך יצורו של ידע אקדמי בשלושה הקשרים מאוד שונים כדי להבין את החיבור המורכב בין מעשה המחקר האמפירי לשאלות תיאורטיות וחברתיות. דרך בדיקה ממוקדת זו יעלו לדיון סוגיות כמו: איך מעצבים שאלת מחקר? כיצד מתאימים שיטות מחקר לסוגי ידע שונים? בעבור מי מייצרים ידע? איזה סוגים של ידע אקדמי אפשר לייצר? מהי האחריות שלנו כלפי מושאי המחקר שלנו? וגם: מהי אתנוגרפיה וכיצד היא שונה משיטות מחקר אחרות? כיצד אפשר לשלב תיעוד וויזואלי עם כתיבה אנליטית? והאם יש "אמת" מחקרית שאותה אנו מתעדים או שכל מחקר הוא טקסט בעל איפיונים אישיים? במהלך הסמסטר השני המוקד יהיה על פגישות אישיות של סיעור מוחות של המרצה עם כל תלמיד.ה כדי ללוות את תהליך כתיבת פרוייקט הסיום המחקרי .

חובות הקורס ושקלול ציון

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 39 }

נוכחות והשתתפות 10 %
4 דוחות קריאה של עמוד אחד - $4 \times 10 = 40\%$ (דוח אחד לפריט מתוך יחידת לימוד. הדוחות יוגשו במהלך סמסטר א)
עבודה סמינריונית שתוגש בסוף סמסטר ב' 50% (נושא העבודה יקבע בפגישות אישיות עם המרצה. הדגש הוא על עבודת מחקר עצמאית שתתנהל במהלך השנה ותגיע לסיימה בהגשת עבודת סיכום בסוף שנת הלימודים)

רשימת קריאה

BOTSWANA

עבודת שדה באפריקה והמתח בין שתי מסגרות תיאורטיות
Chapter one in Motzafi-Haller "Fragmented Worlds, Coherent Lives"

הבושמיים כדוגמה לניתוח רב-צירי של קוי אי-שיוויון

Pnina Motzafi-Haller. 1994. "When Bushmen are Known as Basarwa: Gender, Ethnicity and Differentiation in Rural Botswana." *American Ethnologist* 21,3: 539-563.

מוצפי האלר פנינה "בחזרה לכפר הבושמי" נשיונל ג'יאוגרפיק 2001

אנתרופולוגיה והיסטוריה בעל-פה – ניתוח טקסטים בהקשר מקומי

Pnina Motzafi-Haller. 1996. "Power, Identity, and History in Central Botswana." *Identities: Global Studies in Culture and Power* 2,4: 325-350.

על הפער בין שיח להתנסות אמפירית

Pnina Motzafi-Haller. 1998. "Beyond Textual Analysis: Practice, Interacting Discourses and the Experience of Distinction in Botswana." *Cultural Anthropology* 13,4: 522-548.

ISRAEL

המורכבות של פוליטיקה של יצוג במחקר ובכתיבה

מוצפי-הלר, פנינה. (1997). "יש לך קול אותנטי: מחקר אנתרופולוגי ופוליטיקה של ייצוג

מחוץ לחברה הנחקרת ובתוכה". *תיאוריה וביקורת*, 11: 81-98.

אתנוגרפיה פמיניסטית: על יחסי כוח, השמעת קול וכתיבה רפלקסיבית

מוצפי האלר בקופסאות הבטון בהוצאת מגנס 2012

פוסטקולוניאליזם בהקשרים ישראלים

מוצפי האלר מבוא לספר קולות מזרחיים 2006

מוצפי-האלר "אינטלקטואלים מזרחיים" בתוך "מזרחים בישראל".

פמיניזם מזרחי והשפעותיו

מוצפי-האלר "בל הוקס" בתוך אסופה בעריכת ניצה ינאי ואחרות 2006
תרגום מאמר מ Signs לינק באתר של "הקשת הדמוקרטית"
סיפורי חיים- הרהורים מתודולוגיים

Sigal Nagar Ron^{PI} and Pnina Motzafi Haller^{PI}. 2011. "My Life? There is not
Much to Tell': On Voice, Silence and Agency in Interviews with First
generation Mizrahi Jewish Women Immigrants to Israel." *Qualitative Inquiry*
17: 359-371

III. INDIA

מעבר לאתנוגרפיה קלסית במרחבי ראג'סטאן
פנינה מוצפי-האלר "אתנוגרפיה נודית" תיאוריה וביקורת 2015
Pnina Motzafi-Haller. 2009. "When Classic Ethnographic Work is Made
Impossible: The Human Politics of Research in India." *Anthropology and
Humanism* 43,2: 143-162

הפוליטיקה של סווג אתנוגרפי- נודות ונייחות כמושגים חיצוניים
Pnina Motzafi-Haller. 2012. "Locating the Agency of Nomadic People in
Rajasthan, India." *Journal of the Anthropological Society of Oxford (JASO)*
4,1: 22-54.

אנתרופולוגיה וויזואלית – כלי עזר או נגזרת של המבט הנעוץ

הקרנת קטעי סרטים מקורפוס של חומר דוקומנטרי שליווה עבודה בהודו

IV רפלקסיביות בהוראה ובמחקר

Pnina Motzafi-Haller. 2005. "The Politics of Academic Teaching in Israel: How
War Affects Our Teaching of Ethnicity, Gender and Social History." *Journal of
Women's History* 17,4: 170-175.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 42 }

פנינה מוצפי האלר "בדרך לקופסאות הבטון" תיאוריה וביקורת

ילודה, ילדות והורות

פרופ' יעל השילוני-דולב

מסטר א' + ב' תש"פ, יום ב', 18:00-20:00

שעת קבלה – יום ג' 11:00-12:00

מסטר א': החלק הראשון של הקורס יעסוק בשאלות: האם ילודה היא צורך ביולוגי? איזו תשובה לשאלה זו מציע מבט על ציר הזמן והמרחב של שיעורי הילודה העולמיים? האם אוכלוסיית העולם והארץ צפויה לגדול או להיעצר, ומה המשמעות של כך לכדור הארץ, לחברה האנושית ולחברה בישראל?
בהמשך לכך, נשאל מה תפקידם החברתי והרגשי של ילדים, ומהם ילדות ונעורים? האם ילדים הם מבוגרים מיניאטוריים המצופים לקחת חלק בכוח העבודה, שאין סיבה להסתיר מהם את עולם המין של המבוגרים? או שמא יש להגן על תמימותם של ילדים ולפרנס אותם עמוק לתוך שנות העשרים של חייהם? דגש מיוחד יינתן לילדות ציונית ולילדות במסורת היהודית.

מסטר ב': החלק השני של הקורס יסיט את נקודת המבט לשאלת ההורות. נשאל שאלות על אודות התפקידים החברתיים של אבות ואימהות, מימי הביניים ועד היום. אילו חלוקה מגדרית הם מגלמים? כיצד הורות משולבת בשוק העבודה? ומה מייצגת למשל האם השכולה בתרבות העברית?
כמו כן נפנה את המבט לטכנולוגיות פריון חדישות המאפשרות צורות חדשות של הורות ומשפחה. טכנולוגיות אלו מעוררות דיונים פמיניסטיים, אתיים, משפטיים וחברתיים סוערים, בהיותן מאתגרות את המסגרות המסורתיות. נקדיש תשומת לב מיוחדת להקשר הישראלי ונכיר אפשרויות טכנולוגיות עתידיות להקמת משפחה.

Socio-Historical perspectives on Fertility, Childhood and Parenthood

The course will open with a discussion of demographic transitions and present a general question regarding fertility as a social phenomenon, rather than a

biological one. It will then turn its focus to the concept of childhood, and ask for example; Are children miniature adults who are expected to participate in the job market, who should not be protected from the violence and sexuality of the world of adults? Or rather, children's supposed innocence should be protected, and they ought to be financially supported until their late 20's and beyond?

The second semester will turn the focus to the concept of parenthood and present theories regarding the changing meaning of motherhood and fatherhood, and discuss different issues such as parenthood and the job market and bereaved mothers in the Israeli society.

The last part of the course will present new reproductive technologies and their interaction with the formation of old and new types of parents and families.

Arguing that childhood and parenthood are social concepts which differ across time and space, the course will present seminal studies in this field, with a special focus on Jewish and Israeli culture from medieval times up to the present.

חובות הקורס:

נוכחות וקריאה רציפה במהלך הסמסטר (קריאת חובה מסומנת ב *).

עבודה מסכמת בסוף כל סמסטר, שמשקלה 100% מציון הקורס באותו הסמסטר

מסטר א

דמוגרפיה

* טל, אלון. (2017) והארץ מלאה: התמודדות עם פיצוץ אוכלוסין בישראל. הקיבוץ המאוחד ספרית הפועלים. פרקים, 1, 5, 6

Okun, Barbara, S. 2013. Fertility and marriage behavior in Israel: Diversity, change, and stability. Demographic Research. 28(17). 457-504.

ילדות בימי הביניים

* אריאס פיליפ (1962,1990) מהפקרות לתום. בתוך, סוציאליזציה. האוניברסיטה הפתוחה כרך 1 עמודים : 107-134.

* באומגרטן אלישבע (2005). אמהות וילדים: חיי משפחה באשכנז בימי הביניים. מרכז זלמן שז"ר לתולדות ישראל. פרק 5.

ילדות ציונית

* בר-און, יערה (2004) "המשפחה בקיבוץ". בתוך, קליינברג אביעד (עורך) על אהבת אם ועל מורא אב: מבט אחר על המשפחה. ירושלים: כתר

הירש, דפנה (2006) "באנו הנה להביא את המערב" – הנחלת רפרטואר "היגייני" בקרב החברה היהודית בפלשתינה בתקופת המנדט. אוניברסיטת ת"א: חיבור לשם קבלת התואר דוקטור לפילוסופיה. פרק 4. (לא חובה)

גור, חגית (2005). "מה למדת היום בגן, ילד מתוק שלי?" בתוך, גור חגית (עורכת) מיליטריזם בחינוך. ת"א: בבל. (לא חובה)

הקרנת הסרט של רן טל "ילדי השמש".

ילדות, ערך סנטימנלי, ערך כלכלי ושוק העבודה

* Zelizer, Viviana, A. (1985). Pricing the Priceless Child: The Changing Social Value of Children. New York: Basic Books. Introduction pp. 3-21

* Hacker, D. (2017). Legalized Families in the Era of Bordered Globalization. Cambridge: Cambridge University Press. Ch. 6

אבדן הילדות: התזה של ניל פוסטמן

* פוסטמן, ניל (1986). אבדן הילדות. ת"א: ספרית הפועלים. פרקים חמש ושש.

נעורים ו"התבגרות מתגלגלת"

* לחובר, עינת, פלד, עינת, קומם מיכל (2017). נערות וגופן: מדברות, נוכחות, נסתרות. ירושלים: מאגנס. מבוא עמ' 11-34

* Kimmel, Michael. (2008). Guyland: The Perilous World Where Boys Become Men. New York: Harper Collins. Ch. 2 whats the rush, Guyland as a new stage of development.

Arnett, Jeffrey Jensen (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. American Psychologist, Vol 55(5), 469-480

סמטר ב

אמהות

* הולט, סילביה אן. (1986) "חיים ששווים פחות". ת"א: עם עובד. פרק 10

ריץ' אדריאן (1976) ילוד אישה. ת"א: עם עובד

ברונר ז'וזה (1993). קולה של אמא: דיאלקטיקות של תודעה עצמית. זמנים 46/47, 4-17.

אמהות ישראלית

* אולמרט, דנה. (2018). כחומה עמודנה – אמהות ללוחמים בספרות העברית. הוצאת הקיבוץ המאוחד, סדרת מגדרים. פרק 1 – "אם הבנים".

* ניצה ברקוביץ (1999) "אשת חיל מי ימצא? נשים ואזרחות בישראל" סוציולוגיה ישראלית
ב 277, 284–288.

אבהות

* Williams, Stephen. (2008). What is fatherhood? Searching for the reflexive father. *Sociology*, 42(3), 487-502.

אבהות ישראלית

* השילוני-דולב, יעל וטריגר, צבי (תשע"ז, 2016). בין רצון המת לרצונם של הנותרים בחיים: שימוש בזרע לשם הולדה לאחר המוות, פטריארכיה, פרו-נטליזם ומיתוס המשכיות הזרע. עיוני משפט, ל"ט, 3, 661-707.

* Lustenberger, Sibylle. (2016). From Mumbai to Tel Aviv: Distance and Intimacy in Transnational Surrogacy Arrangements. *Journal of Middle East Women's Studies*. 12(2): 203-224.

ילדים זה שמחה?

* דונת, אורנה (2011). ממני והלאה: הבחירה בחיים בלי ילדים בישראל. ת"א: הוצאת ידיעות ספרים. פרק

* Stier Haya and Kaplan Amit (forthcoming, 2019). Are children a joy or a burden? Individual and macro-level characteristics and the perception of children. *European Journal of Population*.

הגר, תמר (2012). בכוונה תחילה. ת"א: דביר

שוק עבודה

* הקר, דפנה ופרנקל, מיכל (2005), "הורות פעילה ושוויון הזדמנויות בעבודה: הצורך בשינוי מאפייני שוק העבודה" עבודה חברה ומשפט י"א: 275-303.

הקר דפנה (2012). סוגיות משפחתיות בעיניים משפטיות. מודן והוצאה לאור של משרד הביטחון. פרק ט- אמהות מחייבת ואבהות התנדבותית. בשכר.

הרבסט-דבי, ענת וקפלן עמית (2018) אוטונומיה שברירית – השלכות של גירושין על שכרן של אמהות בישראל בראי מדיניות הרווחה. ביטחון סוציאלי 103, 1-23.

הקפאת ביציות ושוק העבודה:

* Mertes, Heidi (2015). Does company sponsored egg freezing promote or confine women's reproductive autonomy? J Assist Reprod Genet 32: 1205-1209.

Nicolette, L. Ali (2016). "Empty Benefits: Employer-Sponsored Oocyte Cryopreservation and Potential for Employment Discrimination," Hastings Women's Law Journal 27, 2, pp. 341-368

עידן טכנולוגיות הפריון

* השילוני-דולב, יעל (2018). טכנולוגיות פריון חדישות: סוגיות חברתיות וביואתיות. הוצאת האו"פ. פרק 1 – טכנולוגיות מונעות התעברות וילודה, בין חירויות האישה להאשמות ברצח וסלקציה

* השילוני-דולב, יעל (2018). טכנולוגיות פריון חדישות: סוגיות חברתיות וביואתיות. הוצאת האו"פ. פרק 4 – בחירה והשבחה של הדור הבא: בין סיכון לשיפור.

Bock, Gisela. (1984). "Racism and Sexism in Nazi Germany: Motherhood, Compulsory Sterilization, and the State. In, Bridenthal, R. Grossman, A and Kaplan, M. (eds.) When Biology Became Destiny. N.Y.: Monthly Review Press.

היפוך תפקידים בין הורים לילדים בגיל זקנה.

* Hacker Daphna, (forthcoming). Filial Piety is Israel: Between the law in the books and the law in action.

יסודות הסוציולוגיה

[102-1-0118]

מרצה: ד"ר יפעת גוטמן, gutmany@bgu.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי, 10-12 בתיאום מראש
שנה"ל תש"פ, קורס שנתי

תיאור: סוציולוגיה היא חקר החברה בעת המודרנית ובתקופתנו המוגדרת כפוסט-מודרנית. כשנוצרה כדיספלינה מטרתה היתה להבין ולהסביר כיצד חברות מודרניות שונות מחברות מסורתיות. בקורס זה יילמדו השאלות, המושגים והסוגיות הבסיסיות לחקר החברה והגישות התיאורטיות השונות אליה, מכתביהם של אבות הסוציולוגיה דורקהיים, ובר ומרקס ועד סוציולוגים בני זמננו כמו גופמן, בורדייה ופוקו. הגישות ייבחנו דרך השאלות והמושגים המרכזיים של התחום: היחיד והחברה, סולידריות וקונפליקט, סדר חברתי ושינוי חברתי, כמו גם המבנה החברתי לעומת האינטרקציה היומיומית של סוכנים חברתיים, ופוזיטיביזם לעומת פרשנות. בנוסף, יעניק הקורס כישורי חשיבה ביקורתית ויערוך היכרות עם כללי הקריאה והכתיבה האקדמית שיישמשו את הסטודנטים בהמשך לימודיהם. הגישות והמושגים שירכשו הסטודנטים בקורס מבוא זה הם מסד שעל הבנתו ויישומו מבוססים קורסי חובה נוספים במהלך התואר.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

- 1. נוכחות קבועה, קריאה שוטפת והשתתפות פעילה - מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משלושה שיעורים במהלך כל סמסטר. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר המודל של הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לתרגול (בעותק דיגיטלי או מודפס).**
2. תגובות: 20% במהלך השנה יוגשו עשר תגובות קצרות לפריטים מקריאת החובה – חמש בכל סמסטר. התגובות יוגשו באמצעות המודל לפני יום התרגול שבו יידון הפריט הרלוונטי לפי קבוצת התרגול שאליה הסטודנט ית רשום. הציון עבור התגובות הוא עובר/ לא עובר. סטודנט/ית שהגיש/ה פחות מ-4 תגובות שציון עובר – יפסיד 20% מציונו. הסופי. סטודנט/ית אשר הגיש/ה 4 תגובות שציון עובר – ציונו יהיה 16% מהציון הכולל. סטודנט/ית אשר הגיש/ה 5 תגובות שציון עובר תקבל 20% מהציון בקורס.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 51 }

שימו לב: ציון לא עובר. ת ידרוש כתיבת תגובה למאמר אחר בשבוע הרלוונטי בקורס על מנת להשלים את מכסת התגובות המזכות בציון עובר.
3. שתי עבודות: 20% - משקל כל עבודה 10% מהציון הסופי בקורס.
4. בחינה: 60% - בסוף השנה תתקיים בחינה על כל החומר שנלמד במשך שני הסמסטרים ותהווה 60% מהציון הסופי בקורס.
מועדים טנטטיביים להגשת מטלות (נתונים לשינויים בהתאם למערכת):
התגובות לפריטי קריאה שיבחרו הסטודנטים יוגשו במודל לפני יום ההרצאה (יום ראשון) שתעסוק במאמר.

העבודה הראשונה תימסר לסטודנטים לפני סיום סמסטר א'.
עבודה שנייה תימסר לסטודנטים באמצע סמסטר ב'.
מועד המבחן המסכם יופיע בלוח המבחנים המחלקתי ויימסר בהקדם.

מהלך השיעורים ורשימת מאמרי החובה:

סמסטר א'

הקדמה

הדמיון הסוציולוגי והחקירה הסוציולוגית

1. ברגר, פיטר. 1985. "סוציולוגיה כבידור ליחיד" ו"סוציולוגיה כצורה של תודעה". בתוך:
הזמנה לפגישה עם
הסוציולוגיה. תל אביב: עם עובד. עמ' 33-60; 9-32.

* רשות:

Wright Mills, C., "The Promise" in *The Sociological Imagination*, pp. 3-24

דורקהיים והגישה הסטרוקטורליסטית-פונקציונליסטית

2. דורקהיים, א., 2006. "מהי עובדה חברתית?". מתוך: הכללים של המתודה הסוציולוגית,
תל-אביב: רסלינג. עמ' 57-66. [לבדוק גם עמ' 7-33; עמ' 125 – 152].
* רשות:

Durkheim, Emile "The Division of Labour and Social Differentiation" in
Selected Writings, pp. 141-154

המשך הגישה הסטרוקטורליסטית-פונקציונליסטית

3. דיוויס, ק. ומור ו.א., 1973. "כמה עקרונות של הריבוד החברתי", מתוך ליסק מ. (עורך)
סוגיות בסוציולוגיה, תל-אביב: עם עובד עמ' 99-111.
* רשות:

Parsons, T., 1972. "The Concept of Society: the Components and Their
Interrelations", in Societies, pp. 5-24.

שפירא, י. (1983) "הגישה הפונקציונליסטית", יסודות הסוציולוגיה, תל אביב: עם עובד. עמ'
176-180.

מרקס וגישת הקונפליקט

4. מרקס, ק. ואנגלס, פ., (1848 [1989]) "המניפסט הקומוניסטי", מתוך רוט-הלר ונווה, היחיד והסדר החברתי, תל-אביב: עם עובד, עמ' 295-306.

* רשות:

מרקס, ק. "העבודה המנוכרת", אנוך, י. ואחרים (1993) תיאוריות סוציולוגיות קלאסיות: קובץ מקורות ומאמרים, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, כרך א', עמ' 31-46.
ארנרייך, ברברה. 2004. כלכלה בגרוש - איך (לא) להסתדר באמריקה. תל-אביב: הוצאת בבל. עמ' 1-32

מרקס, ק., (1955-1959) "מבוא לביקורת הכלכלה המדינית", כתבים נבחרים א', עמ' 255-252

ובר: דת, תרבות ורציונליות

5. ובר, מ., (1984) "האסקזה ורוח הקפיטליזם" מתוך: האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם, תל-אביב: עם עובד. עמ' 76-90.
* רשות:

George Ritzer, "The McDonald's System" (from The McDonaldization of Society), in *Readings for Sociology*, Fifth Edition, Garth Massey (ed.), New York: W. W. Norton.

ובר, מ., (1984) "פתח דבר" מתוך: האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם, תל-אביב: עם עובד. עמ' 1-10

הבניה חברתית וגישת האינטרקציה הסימבולית

6. ברגר, פ.ל. ולאקמן, ת., (1989) "מיסוד", מתוך רוט-הלר ונווה (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל-אביב: עם עובד, עמ' 395-408.

7. גופמן, א'. (1989 [1950]). הצגת האני בחיי היום יום. תל אביב: דביר. עמ' 13-35; 96-122.

ריבוד ואי שיוויון - מעמד, סטטוס, סמל

8. בורדייה, פייר. 1979. "שלוש דרכים להיבדל". מתוך La Distinction, 204-215' תרגום מצרפתית: ז'יזל ספירו ופרופ' גדי אלגזי.

רשות:

* ובר, מכס . 1999 . "מעמד, סטטוס, מפלגה." בתוך: היחיד והסדר החברתי. דניאל רוט
הלר וניסן נוה (עורכים). תל אביב: עם עובד. עמ. 332-345 '332-345

* רם, אורי וניצה ברקוביץ. 2006. "מבוא: שיוויון ושוני". בתוך: אי/שיוויון. באר שבע: הוצאת
הספרים של אוניברסיטת בן גוריון.

* רגב, מוטי. "הון תרבותי". בתוך: רם, אורי וניצה ברקוביץ' (עורכים), אי/שיוויון. באר שבע:
אוניברסיטת בן גוריון, עמודים 480-488.

ריבוד ואי שיוויון בחינוך

*** מתן העבודה הראשונה בקורס ****

9. Collins, R (1971) Functional and Conflict Theories of Educational
Stratification. *American Sociological Review*, 36: 1002-1019.

רשות:

* לוי-אפשטיין, נוח. "ניעות" בתוך: רם, אורי וניצה ברקוביץ' (עורכים), אי/שיוויון. באר שבע:
אוניברסיטת בן גוריון, עמודים 480-488.

* אילון, חנה. "מי לומד מה, היכן ומדוע? השלכות חברתיות של ההתרחבות והגיוון במערכת
ההשכלה הגבוהה בישראל. סוציולוגיה ישראלית י' עמודים 31-66.

ריבוד ואי שיוויון – אתניות וגזע

10. פאנון, פרנץ . 2004 . "השחור והשפה" עור שחור מסכות לבנות. תל אביב: הוצאת
מעריב. עמ. 14-26

רשות:

* שנהב, יהודה . 2006 . "אתניות". בתוך: אי/שיוויון. אורי רם וניצה ברקוביץ' (עורכים). באר
שבע: אוניברסיטת בן-גוריון. עמ. 55-63 '55-63

* שוחט, אלה. "2001 זהויות שסועות: הרהורים של יהודייה ערבייה", בתוך: זכרונות אסורים לקראת- -
מחשבה רב תרבותית, הוצאת בימת קדם לספרות, קשת המזרח, 13 - עמ. 242-251 '

ריבוד ואי שיוויון - מגדר, מיניות ותיאוריה פמיניסטית
11. הוקס, ב. 1984. אחיות: סולידריות פוליטית בין נשים. ללמוד פמיניזם: מקראה (קבץ):
האגודה הישראלית ללימודים פמיניסטיים ולחקר המגדר, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2006, 223-243 .

*רשות:

*Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*.
New York and London: Routledge. Pp. TBA

* ברקוביץ, ניצה (2006). "פמיניזם", בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים) אי / שויון, עמ'
331-324.

* דהאן קלב, הנרייט. 2006 - פמיניזם מזרחי, פוסט קולוניאליזם וגלובליזציה. תרבות דמוקרטית 10, עמודים
135-161

יסודות הסוציולוגיה ב' - סמסטר ב'

חזרה על הסמסטר הקודם והכנה לסמסטר שבפתח

סטיגמה, אחרות וחיברות

12. גופמן, אירוניג". 1983. סטיגמה וזהות חברתית. "בתוך: סטיגמה. תל אביב: רשפים. עמ' 7-20

רשות:

מרטון ר. 1971. "מבנה החברה והאנומיה: מתוך התיאוריה החברתית והמבנה החברתי. תל אביב: יחדיו. עמ' 194-233.

ח'אולה אבו בקר. 2002. "11 הערות על אחרות, שוויון ורב תרבותיות." פנים: תרבות חברה וחינוך 22, עמ' 32-38.

לאומיות וזהות

13. אנדרסון, בנדיקט 1999. קהיליות מדומיינות: הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 35-68

רשות:

Hobsbawm, E, & Ranger, T., 1983, (eds) The Invention of Tradition, Cambridge University Press, Cambridge, Introduction.

מודרניות, פוסט-מודרניות

14. גיאורג זימל (2004). 'העיר הגדולה וחיי הנפש' בתוך: אורבניזם: הסוציולוגיה של העיר המודרנית. תל-אביב: רסלינג, עמ' 23-40

15. באומן, ז. 2007. "על קלות ונזילות", מתוך מודרניות נזילה. ירושלים: הוצאת מאגנס, עמודים 1-12***

רשות:

*Simmel George, 1950. The Sociology of George Simmel, Kurt Wolff (ed.), Glencoe, Ill.: Free Press. "The Stranger" Pp. 402-408.

גלובליזציה

16. ססקיה סאסן (2006). ערים גלובליות ומעגלי הישרדות', בתוך: ברברה ארנרייך וארלי הוכשילד (עורכות) האישה הגלובלית, תל-אביב: בבל, עמ' 327-354.
רשות:
רשות: רם, אורי. "מקדונלדיזציה" או "ה-M הגדולה: מקדונלדס והאמריקניזציה של המולדת"
תיאוריה וביקורת
כוח ופוליטיקה חלק א'
17. ובר, מ' (1993). "הטיפוסים הטהורים של סמכות לגיטימית". בתוך: תיאוריות סוציולוגיות קלאסיות – קובץ מקורות ומאמרים. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 113-93.
14.4-26.4.19 – חופשת פסח
- כוח ופוליטיקה חלק ב'
18. מילס, צ.ר. (1976) "מבנה העוצמה בחברה האמריקנית", מתוך אייזנשטאדט, ש.ג., גוטמן, ע. ועצמון, י. (עורכים), מדינה וחברה, תל-אביב: עם עובד. עמודים 210-198.
רשות:
בן אליעזר, אורי (2006). "חברה אזרחית", בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים) אי / שוויין, עמ' 173-180.
- Steven Lukes, "Introduction" and "Power: A Radical View," in *Power: A Radical View* (2nd Edition), pp. 1-38.

ארגונים

19. דימאג'יו, פול וולטר פאואל (1983). "שיבה אל כלוב הברזל: איזומורפיות מוסדית טרציונליות קיבוצית בשדות אירגוניים" סוציולוגיה של ארגונים –מקראה. עמ' 251-328

Dimaggio, Paul. Powell, Walter (1983) "The iron cage revisited: institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields". American Sociological Review, vol. 48:147-160

רשות:

ובר, מ., (1973) "הביורוקרטיה", מתוך ליסק מ. (עורך), סוגיות בסוציולוגיה, תל-אביב: עם עובד. עמ' 247-263.

קונדה, גדעון . 2000. מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברת היי טק. פרק 1, עמ' 36-9

דובין, פרנק ר". 2010. 'מודלים תרבותיים של ארגון: ההבניה החברתית של עקרונות ארגון רציונליים". בתוך: סוציולוגיה של ארגונים: מקראה. ניצה רבינוביץ (עורכת). רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 352-381

שנהב, י. (1995) "כיצד הולידה הרציונליות את החשיבה הארגונית", מתוך מכונת הארגון: חקירה ביקורתית ביסודות תורת הניהול, ירושלים: שוקן, עמודים 23-42.

תיאוריות פוסטמודרניות א'

20. פוקו, מ. (1996 [1976]). תולדות המיניות | הרצון לדעת, עמ' 15-27 (ההיפותזה הדכאנית). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

תיאוריות פוסטמודרניות ב'

21. סעיד, א. 2002. אורינטליזם. תל אביב: עם עובד, עמ' 11-32.

עבודה שנייה תימסר לסטודנטים

רשות: אופיר, ע. (2003). "תשעה עקרונות של עמדה פוסט-מודרניסטית", בתוך וינריב אלעזר (עורך). מודרניזם והיסטוריה. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 110-122.

חברה, מדע וטכנולוגיה

22. קון, תומס (1977), המבנה של מהפכות מדעיות. ת"א: מפעלים אוניברסיטאיים, עמ' 29-20.

רשות:

Latour, B. (2005). Reassembling the Social: An Introduction to Actor-Network-Theory. Oxford: Oxford University Press.

חזרה וסיכום

מבוא לאנתרופולוגיה
סמסטר א'
התפתחות האנתרופולוגיה כדיסציפלינה

תש"פ 2019 - 2020
יום א' 10:15 – 11:45

מרצה: פרופ' ניר אביאלי (avieli@bgu.ac.il)
שעת קבלה יום ג' 11 - 12

מתרגלים: אליזה פרנקל elizaf@post.bgu.ac.il
רנן לוי renanle@post.bgu.ac.il

כללי:

מהי אנתרופולוגיה? במה עוסקים אנתרופולוגים? מהן התיאוריות המרכזיות בתחום?
במהלך הקורס נעסוק בשאלות אילו ואחרות, ונטעם מעט מן השפע המגוון של המחקר
האנתרופולוגי. נלמד על טקסים בתרבויות שונות, על אגדות ומיתוסים, על הקשר התרבותי
שבין האדם לסביבתו ועל האופן שבו אנו חושבים על העולם. נלמד גם שהניתוח
האנתרופולוגי עצמו מעוגן בהקשרים היסטוריים חברתיים ותרבותיים, ולפיכך, נדגיש את
המתח שבין התופעות התרבותיות המיוצגות בטקסטים האנתרופולוגיים ("אתנוגרפיות") לבין
התיאוריות שמשמשות לארגן, לפרש ולנתח את אותן תופעות.
חשיבות רבה יש לתרגול, אשר נועד לפתח דיון סביב חומר הקריאה ולאפשר היכרות קרובה
ומפורטת יותר עם דרכי הייצוג של הידע האנתרופולוגי. בתרגול יידונו גם דרכי יישומן
ובחינתן של הגישות התיאורטיות השונות. התרגול נועד לעורר השתתפות פעילה של
התלמידים. **חובה** לקרוא את כל החומר המבוקש לפני כל תרגיל ולהביא את הטקסט
מודפס, שכן הדיון בכיתה מבוסס רובו ככולו על קריאה מקדימה שכזו. התרגול יתקיים אחת
לשבוע לאורך כל הקורס, וכל פגישה תימשך 45 דקות.

דרישות הקורס והרכב ציון סופי:

חובת נוכחות בשיעורים ובתרגילים.
השתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 61 }

בוחן בקיאות: לקראת סוף סמסטר א' יתקיים בוחן בקיאות על כל פרטי הביבליוגרפיה שנלמדו במהלך הסמסטר (10% מהציון הסופי).
מטלות: 1. ניתוח טקס (10% מהציון הסופי); 2. ניתוח טקסט (10% מהציון הסופי) ביצוע תצפית משתתפת (20% מהציון הסופי);

אין אפשרות להגיש את המטלות ללא השתתפות סדירה בתרגילים ולא ניתן לסיים את הקורס ללא הגשה של כל המטלות.

חשוב מאד: השיעור והתרגיל הם "**אזורים חופשיים מאינטרנט**" (סטודנטים שיקבלו ממני אישור לשימוש בלפטופ ישבו במרכז בשתי השורות הראשונות מימין).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 62 }

תכנית השעורים והתרגילים סמסטר א'

תאריך שיעור	נושא השיעור	תרגילים	חובת הקריאה לתרגיל
	מהי אנתרופולוגיה		בוהנן, ל. שייקספיר בג'ונגל
	אבולוציה חברתית ותרבותית		סהלינס, מ. איש עני, איש עשיר, איש גדול, צ'יף (איך קוראים מאמר)
	יחסיות תרבותית; המחשבה הפונקציונאלית במדעי החברה		מוס, מ. המתנות המוחלפות בין הצדדים והחובה להשיבן אבוהב, א. חתונת הדמים הנחיות להגשת מטלה ראשונה: ניתוח טקס
	פונקציונליזם פסיכולוגי		1. Malinowski, B. The Essentials of the Kula Ring; 2. Malinowski, B. Death and the Reintegration of the Group.
	מלינובסקי ומהפכת עבודת השדה		Malinowski, B. The Subject, Method and Scope of this Inquiry הגשת מטלה ראשונה
	תרבות ואישיות		שוקד, מ. השכנת שלום בקהילה של יוצאי מרוקו ניתוח טקסט ע"פ הגישה הפונקציונאלית <u>קריאה עצמאית</u> מיד, מ. מילדות לבגרות בגינאה החדשה

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

הנחיות לכתיבת מטלה שניה: ניתוח טקסט לפי מאמרים			
1. אורטנר, ש. הנשי והגברי – טבע ותרבות? 2. Leach, E. Genesis as Myth		פונקציונליזם מבני	
Douglas, M. Animals in Lele Religious Symbolism.		סטרוקטורליזם: ק. לוי- שטראוס	
		חופשת חנוכה אין שעור	
<u>ניתוח טקסט ע"פ הגישה הסטרוקטוראלית.</u>		ניתוח סטרוקטוראלי של תרבויות	
קרב התרנגולים בבאלי הגשת מטלה שניה		הגישה הפרשנית: קליפורד גירץ	
טרנר "לימינאליות וקומוניטס" הנדלמן וכך "טקסים ממלכתיים במדינת ישראל		ממבנה למשמעות: טקסים	
		בוחר בקיאות	
Avieli, N. Vietnamese New Year Rice Cakes הנחיות להגשת מטלה שלישית: תצפית משתתפת וניתוח פרשני. (הגשה: יום ראשון של סמסטר ב')		הגישה הפרשנית תרמילאים ישראלים	

רשימת הקריאה (סמסטר א')
בוהן ל. 1988. "שקספיר בג'ונגל", בתוך: רבינוביץ', ד. (עורך) שקספיר בג'ונגל: על מפגשים בין תרבותיים. תל אביב: דביר.

סהלינס מ. 1980. "איש עני, איש עשיר, איש גדול, צ'יף. טיפוסים פוליטיים במלינזיה ופולינזיה", בתוך: מ. שוקד, ע. מרקס וש. דשן. פרקים באנתרופולוגיה חברתית, ירושלים: שוקן, עמ' 153-162.

מוס, מ. 2005. מסה על המתנה. פרקים 1 ו 2. תל אביב: רסלינג, עמ' 43 – 90.

אבוהב, א. 1998. "חתונת הדמים: מתנות של חפץ ושל כסף בחתונה ישראלית", בתוך: אורית אבוהב, אסתר הרצוג, הרווי גולדברג ועמנואל מרקס (עורכים). אנתרופולוגיה מקומית, תל-אביב: צ'ריקובר, ע"מ 571-594.

Malinowski, B. 1930. "The Essentials of the Kula", in: Argonauts of the Western Pacific. New York: Dutton & Co., 81-104.

Malinowski, B. 1948. "Death and the Reintegration of the Group", in: Magic, Science and Religion. London: Faber and West.

Malinowski, B. 1930. "The Subject, Method and Scope of this Inquiry (Introduction)", in: Argonauts of the Western Pacific: An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea. New York: Dutton & Co., 1-25.

מיד, מ. 1966 [1930]. "מילדות לבגרות בגינאה החדשה: מחקר משווה של חנוך פרימיטיווי". תל-אביב: מסדה: 11 - 64.

שוקד, מ. 1977. השכנת שלום בקהילה של יוצאי מרוקו. בתוך שוקד, מ. וש. דשן, דוב התמורה: שינוי והמשכיות בעולמם של יוצאי צפון-אפריקה. ירושלים: יד בן צבי: 211 - 226.

אורטנר, ש. 2007 [1974]. "האם היחס בין הנשי לגברי הוא כמו היחס שבין הטבע לתרבות?" בתוך: דרכים לחשיבה פמיניסטית: מבוא ללימודי מגדר (ניצה ינאי, עורכת) -27-45. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

Leach, E. 1969. "Genesis as Myth". In Genesis as Myth and other Essays. London: Cape.

Douglas, M. 1975. "Animals in Lele Religious Symbolism". in Implicit Meaning. London: Routledge and Kegan Paul. pp. 27-46

גירץ, ק. 1990. "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבאליניזי", מתוך: פרשנות של תרבויות. ת"א: כתר ע"מ 273 – 375.

טרנר, ו. 2004. "לימינאליות וקומיוניטיס", בתוך: התהליך הטקסי, ת"א: רסלינג, עמ' 87 - 115.

הנדלמן, ד. וכץ, א. 1998. "טקסים ממלכתיים במדינת ישראל: יום הזיכרון ויום העצמאות" בתוך: מ. אדר-בוניס (עורכת) מבוא לאנתרופולוגיה, מקראה, האוניברסיטה הפתוחה, ת"א: 121-148.

Avieli, N. 2005. "Vietnamese New Year Rice Cakes: Iconic Festive Dishes and Contested National Identity". Ethnology, Vol. 44(2):167-187.

מבוא לאנתרופולוגיה
סמסטר ב'
אנתרופולוגיה כאן ועכשיו

תש"פ 2019 - 2020
יום א' 10:00 – 12:00

מרצה: ד"ר יואל טוויל tawil@post.bgu.ac.il

תרגולים ימי א': גב' אליזה פרנקל elizaf@post.bgu.ac.il
תרגולים ימי ד': מר רנן לוי renanle@post.bgu.ac.il

כללי:

מהי אנתרופולוגיה? במה עוסקים אנתרופולוגים? מהן התיאוריות המרכזיות בתחום? במהלך סמסטר זה נעסוק בשאלות אלו ואחרות ונמשיך להיחשף לרבגוניות האנושית (ולשאלות של דמיון ושוני בהשוואה בין תרבויות) ולטעום מן השפע המגוון של המחקר האנתרופולוגי. נוסיף למערך הידע אליו נחשפנו בסמסטר הראשון של הקורס בכל הנוגע לקשר התרבותי שבין האדם לסביבתו ועל האופן שבו אנו חושבים על העולם כאן ועכשיו. היות והניתוח האנתרופולוגי עצמו מעוגן בהקשרים היסטוריים חברתיים ותרבותיים, נוסיף להדגיש את המתח והדיאלוג שבין תופעות התרבותיות המיוצגות בטקסטים האנתרופולוגיים לבין התיאוריות שמשמשות לארגן, לפרש ולנתח את אותן תופעות.

לתרגול, אשר נועד לפתח דיון סביב חומר הקריאה ולאפשר היכרות קרובה ומפורטת יותר עם דרכי הייצוג של הידע האנתרופולוגי, חשיבות רבה. בתרגול יידונו גם דרכי יישומן ובחינתן של הגישות התיאורטיות השונות על תופעות תרבותיות וטקסטים אתנוגראפיים. **חובה** לקרוא את כל החומר המבוקש לפני כל תרגיל ולהביא את הטקסט **מודפס**, שכן הדיון בכיתה מבוסס רובו ככולו על קריאה מקדימה שכזו. התרגול יתקיים אחת לשבוע לאורך כל הקורס, וכל פגישה תימשך 45 דקות.
דרישות הקורס והרכב הציון:

חובת נוכחות בשיעורים ובתרגילים.

השתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים – יש לקרוא את המאמרים לקראת התרגולים.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 67 }

בוּחַן בְּקִיאוֹת: לקראת סוף סמסטר ב', יתקיים בוחן בקיאות על כל פרטי הביבליוגרפיה שנלמדו במהלך הסמסטר (10% מציון סמסטר ב').

מבחן: לקראת סוף סמסטר ב', יתקיים מבחן המורכב משאלות אינטגרטיביות הנוגעות לחומר התיאורטי הנלמד בכיתה וכן מניתוחי טקסטים כפי שנלמדו בתרגילים (20% מציון סמסטר ב').

מטלה: קיום ראיון "עם האחר" והצגתו במתכונת של ניתוח ביקורתי רפלקסיבי, הנחיות מדויקות למטלה יועלו לאתר הקורס. (20% מציון סמסטר ב'); אין אפשרות להגיש את המטלה ללא השתתפות סדירה בתרגולים ולא ניתן לסיים את הקורס ללא הגשת כל המטלות.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תש"פ (2019-20)
 תואר ראשון

תכנית השעורים והתרגילים לסמסטר ב':

תאריך שיעור	נושא השיעור	תרגילים	חובת הקריאה לתרגיל
8.3.20	עקרונות החשיבה האנתרופולוגית והצגת סמסטר ב'.		ניתוח טקסט על פי גישת הפונקציונליזם - Gusterson - People of the Bomb
15.3.20	בין פרטיקולאריות תרבותית לאוניברסאליות אנושית – הויכוח על מותו של קפטן קוק		ניתוח טקסט על פי גישת הסטרוקטורליזם Gusterson – People of the Bomb
22.3.20	מצביות		Stoller & Olkes - In Sorcery's Shadow
29.3.20	מבוא למשבר הייצוג ולכתיבה וחשיבה רפלקסיבית.		Gusterson - People of the Bomb + Stoller & Olkes - In Sorcery's Shadow הנחיות לקראת המטלה ודין במאפייני הטקסט הרפלקסיבי.
19.4.20	קשרי שארות		Weston - Families We Choose
26.4.20	מין, מגדר ופמיניזם – חלק ראשון		שעת קבלה מורחבת
3.5.20	מין, מגדר ופמיניזם – חלק שני		Wikan - The Xanith, A Third Gender Role
10.5.20	אנתרופולוגיה ואקטיביזם חברתי – האם יש לאנתרופולוגיה חובה מוסרית?		רבינוביץ' – המסע המפותל להצלת נשים חומות, מנאר חסן – הפטריארכיה, המדינה ורצח בשם כבוד המשפחה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 69 }

הגשת המטלה.			
Assa Doron – Mobile Persons: Cell Phones, Gender and the Self in North India		אנושיות משתנה בקונטקסט טכנולוגי – אנתרופולוגיה עם הפנים לעתיד	17.5.20
Jordan-Smith – Ritual Killing, 419 and Fast Wealth in Nigeria		יישום חשיבה אנתרופולוגית – חלק ראשון	24.5.20
גדעון קונדה – מהנדסים תרבות		יישום חשיבה אנתרופולוגית – חלק שני	31.5.20
Shweder – An Interview with Fuambai S. Ahmadu		על יכולתנו וחובתנו לפקפק בחובתנו לפקפק	7.6.20
סיכום התרגולים, שאלות, הערות/הארות וחזרה לקראת המבחן		סיכום ו"ייצוג האחר" – מחשבה ביקורתית וידע עולם כמורשת אנתרופולוגית	14.6.20
נושא התרגול ייקבע בתיאום עם הסטודנטים		נושא השיעור ייקבע בתיאום עם הסטודנטים	21.6.20

רשימת הקריאה לסמסטר ב':

חסן, מ (1999). הפטריארכיה, המדינה ורצח בשם כבוד המשפחה. בתוך דפנה יזרעאלי, אריאלה פרידן, הנרייט דהאן-קלב, חנה הרצוג, מנאר חסן, חנה נה וסילביה פוגל-ביז'אווי (עורכים). מין, מגדר, פוליטיקה. הוצאת הקיבוץ המאוחד, (עמ' 267 – 306).

קונדה, ג (1992). *מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברת היי-טק*. חרגול הוצאה לאור (עמ' 110-147).

רבינוביץ', ד (1995). המסע המפותל להצלת נשים חומות, *תיאוריה וביקורת*, 7, עמ' 5-19.

Ahmadu, F.S & Shweder, R.A (2009). Disputing the myth of the sexual dysfunction of circumcised women: An Interview with Fuumbai S. Ahmadu by Richard A. Shweder, *Anthropology Today*, 25 (6), 14-17.

Assa, D (2012). Mobile Persons: Cell Phones, Gender and the Self in North India, *The Asia Pacific Journal of Anthropology*, 13 (5), 414-433.

Gusterson, H (2004). *People of the Bomb: Portraits of America's Nuclear Complex*. University of Minnesota Press. (Pp 13-19)

Jordan-Smith, D (2001). Ritual Killing, 419, and Fast Wealth: Inequality and the Popular Imagination in Southeastern Nigeria, *American Ethnologist*, 28 (4), 803-826.

Stoller, P & Olkes, C (1987). *In Sorcery's Shadow*. The University of Chicago Press.

Weston K (1991). *Families We Choose: Lesbians, Gays, Kinship*. New-York: Columbia University Press. (Chapter 5 Pp 105-136).

Wikan, U (1991). *Behind The Veil in Arabia: Women in Oman*. Chicago and London: The University of Chicago Press. (Chapter 9 Pp 168-188).

מעבר לאתניות: מרוקאים בישראל

Beyond Ethnicity: Moroccans in Israel

אנדרה לוי

יעדי ההוראה:

הקורס יבחן באופן בקורתי את אופני התגבשותן של קטגוריזציות תרבותיות חברתיות. הקורס יתמקד בתהליכי ההתגבשות של קטגוריזציות אתניות, כאשר כמקרב בוחן את המקרה של "מזרחים". הקורס יציע לערער על קטגוריה זו לא דרך פירוקה בלבד, אלא באמצעות התמקדות בחלופות אתניות.

דרישות והרכב ציון הקורס

% 100 (עבודת פרזנטציה קטנה 30% ועבודה סופית 70%)

רשימה ביבליוגרפית:

בן סימון דניאל, המרוקאים. כרמל. 2016
בר יוסף, רבקה. המרוקאים: רקע הבעיה. מולד. 1961
דהן-כלב, הנרייט. חקר המזרחים בסוציולוגיה הישראלית: המרוקאים כ"מקרה" של המקרה. פעמים. תשס"ז
כהן איתן, המרוקאים – הנגטיב של האשכנזים. רסלינג. 2002

תרבות ארגונית - סמינר מצטיינים

תש"פ
102.1.0629
פרופ' אביעד רז
6472058
aviadraz@bgu.ac.il

הקורס מציג גישות סוציולוגיות, אנתרופולוגיות וניהוליות לניתוח המושג הבינתחומי של "תרבות ארגונית" ושימושיו התיאורטיים, המתודולוגיים והפרקטיים, בהקשר למחקר ארגוני ולייעוץ ארגוני. הקורס יציג את הרקע הנחוץ בתיאוריות ארגוניות ויתמקד במודלים של תרבות ארגונית, "תרבות ארגונית חזקה", מיפוי ואבחון של חוזק תרבותי לצרכי יעוץ ופיתוח ארגוני, שינוי ממעלה שניה ושינוי תרבותי. נתמקד בחזית המחקר והיישום הארגוני. בקורס ישולבו גם סיורים, מפגשים עם בוגרים העוסקים בעבודות רלבנטיות, חברי סגל של המחלקה, חוקרים ויועצים ארגוניים בתחום.

דרישות הקורס
- קריאת המאמרים המצויים באתר.
- הכרת והבנת החומר שבמצגות ובמאמרים, השתתפות בדיונים הנערכים בשיעור.
- עבודת סמינר – 100%

המטלה המרכזית בקורס הינה כתיבת סמיריון: עבודה אמפירית או עיונית (המבוססת על הצעת מחקר, ראו בהמשך) על נושא לפי בחירתכן/ם ואשר תתייחס לחומר התיאורטי ולסוגיות שנידונו במסגרת הקורס. מומלץ לבצע בזוגות. העבודה יכולה להיות אמפירית (מיפוי ואבחון של תרבות בארגון לבחירתכן) או עיונית (סקירת 5 מאמרים של מקרי מחקר בנושא מסוים תוך שימוש במודל של שיין לאחר השינוי, ודיון השוואתי בתוצאות הניתוח של המקרים ע"פ שיין תוך שימוש במודל רלבנטי נוסף לניתוח הפערים).

5 נקודות בונס על הצגת מאמר מחקרי מהסילבוס (מסומנים בכוכבית ברשימה) ללא טעויות, בכיתה – באישור המרצה. ההצגה (עד 20 דקות, אפשרי בזוגות) צריכה לכלול סיכום של המאמר מבחינת: שאלות/השערות המחקר, מתודולוגיה, ממצאים ומסקנות, ולהציע

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 73 }

קריאה אנליטית שלו לאור המושגים הרלבנטיים שלמדנו (ניתן גם להציע למטרת הצגה מאמרים חדשים, רלבנטיים לנושאים הנלמדים, לפי בחירתכם).

בסמסטר א' יתקיימו שיעורים פרונטליים המבוססים על הסילבוס המצורף על מנת לוודא בסיס תאורטי ומושגי אחיד.

בסוף סמסטר א' תוצג דוגמה של הצעת מחקר ושלד של עבודת סמינר, ותתחיל עבודה פרטנית של המרצה מול כל זוג סטודנטים עד להגשת הצעת המחקר המוגמרת ואישורה הסופי על ידי המרצה.

אישור ההצעה הכתובה עד השיעור השני של סמסטר ב. לאחר מכן, הסטודנטים יציגו בכיתה ובפני עמיתיהם את התקדמות המחקר.

במקביל לשיעורים הפרונטליים ולדין בחומרי המצגת בסמ' ב', יינתן ליווי בהדרכה אישית סביב התקדמות העבודה הסמינריונית.

תאריך הגשת הסמינר (עד סוף ספטמבר) לפי כללי המחלקה והפקולטה.

מפגש 1. מבוא: הופעתה של התרבות הארגונית ככלי ניהולי וייעוצי

מצגת: מבוא

קריאה:

א. רז (2004). פרק 1: מבוא. מתוך ספרו: *תרבות ארגונית*. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

מפגש 2. נסיונות להמשגה של תרבות ארגונית לפי מודלים שונים: שיין, לוין וקוטר

מצגת: מבוא

קריאה:

Schein, E. 1990. Organizational Culture. *American Psychologist*, Feb. 109-119

Burnes, B. (2004), Kurt Lewin and the Planned Approach to Change: A Re-appraisal. *Journal of Management Studies*, 41: 977–1002.

קריאת רשות:

[Unfreezing change as three steps: Rethinking Kurt Lewin's legacy for change management](#) by Stephen Cummings, Todd Bridgman, and Kenneth G Brown (2016)

מפגש 3 ניהול שינוי תרבותי, מודלים של תרבות ארגונית - המשך

מצגת: מבוא

קריאה:

Martin, Joanne. 1992. *Culture in Organizations: Three Perspectives*. Oxford: Oxford University Press. Pp. 3-21

*Hochschild, A, 1983. FEELING MANA GEMENT: From Private to Commercial Uses. Chapter 6 in: *The Managed Heart*. U of California P.

<https://www.google.co.il/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwi67snUqqfLAhWI0RQKHedVBfgQFggjMAA&url=https%3A%2F%2Fcaringlabor.files.wordpress.com%2F2012%2F09%2Fthe-managed-heart-arlie-russell-hochschild.pdf&usq=AFQjCNFL1GrtPhvquApJB85-PZ7eytbAtQ&sig2=P6U7ziORfuYuCiYjMaiPJg&cad=rja>

- מפגש 4. ייעוץ מחקרי למדידה, ניהול ושינוי של תרבות ארגונית באמצעות מיפוי ואבחון מצגת: מבוא קריאה:
- א רז (2004). מתווה למחקר אמפירי. מתוך ספרו: *תרבות ארגונית*. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 66-76
- *Cartwright, J. et al. (1999). "A methodology for cultural measurement and change," *Total Quality Management*, 10:1, 121-128
- מפגש 5. מיפוי ואבחון – המשך. מצגת: מבוא
- *Cameron, R. E. & Quinn, R. E. (2005). Introduction, from: *Diagnosing & Changing Organizational Culture*. Jossey-Bass
- ניתן להוריד את ספרם של קווין וקמרון מהרשת:
[Diagnosing and Changing Organizational Culture: Based ...](#)
- מפגש 6. ניהול רגשות בארגון קריאה: יעודכן בהמשך
- מפגש 7. פסיכולוגיה חיובית בארגונים מפרספקטיבה של תרבות ארגונית קריאה: יעודכן בהמשך
- מפגש 8. טאלנט מנג'מנט: ניהול כישורים קריאה: יעודכן בהמשך
- מפגש 9 יעילות ואמפתיה: ערכים סותרים?
- *Raz, A. & E. Blank. (2007). "Ambiguous Professionalism: Managing Service Quality and Efficiency in an Israeli Call Center", *New Technology, Work & Employment* 22(1): 83-97

מפגש 10. מגדר בארגונים

Hood, J. & C. Koberg. 1994. "Patterns of Differential Assimilation and Acculturation for Women in Business Organizations." *Human Relations* 47(2): 159-180.

*צור, יובל ואביעד רז. 2008. השילוב הראוי: נשים בקורס טיס. *סוציולוגיה ישראלית*. 10(1): 81-106

מפגש 11. Diversity management

קריאה: יעודכן בהמשך

מפגש 12? HRBP: are we there yet?

*Raz, A. (2009). "Transplanting Management: Participative Change, Organizational Development, and the Glocalization of Corporate Culture," *Journal of Applied Behavioral Science*, 45(2): 280-304

תוכנית המפגשים לסמ' ב' תועבר בהמשך

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 77 }

סמסטר א' – סתיו

אנתרופולוגיה של אירופה **The Anthropology of Europe**

Dani Kranz
Department of Sociology and Anthropology
DAAD Centre for German and Austrian Studies
Semester 1, 2019-2020
dkranz@post.bgu.ac.il

Europe is a rather small continent compared to Asia or Africa. Yet, it is diverse and dynamic and comprises multiple countries, cultures, religious, languages and ethnicities, which might, or might not be tied to any one nation state. Starting with the industrialisation and continuing to the European empires, their collapse, colonialism, post-colonialism, and the division of Europe into East and West until the end of the Iron Curtain to the current developments of European integration, Brexit, this course moves along a chronological development to offer a deeper understanding of Europe and its various intra-continental and transregional relationships to offer some explanations to current societal, cultural and political developments in Europe.

Aim

This course aims at providing broad understanding of Europe. It aims at offering interdisciplinary perspectives, which strongly resonate in the latest developments of anthropology.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to

The students should be able to describe issues within the area of the anthropology of Europe historically and currently.

Course Requirements

The Anthropology of Europe is a semester long elective course. Course requirements are

- (1) a presentation of 10 minutes on a book of choice that fits with any of the topics. The book has to be researched and found individually, and agree on with me. The date will be set within the first two weeks of term. Depending on the number is students, you might present in teams.
- (2) a critical book review of 1,000 words midterm, of this book – no team work.
- (3) active engagement with the course materials.
- (4) An Essay of 2500 at the end of the semester, written on an announced topic. A list of topics and questions will be supplied in week 2.

No late papers will be accepted. Exact dates will be handed out in week 3.

Please take note:

1) University education is a privilege that demands discipline and a behavioral code based on integrity and respect. Please see the Department's website for its zero-tolerance policy regarding plagiarism.

Students who elect to attend lectures must arrive on time. As adults, they are expected to remain in the classroom during the entire class period. Mutual respect is the rule: please do not talk with your friends; read the newspaper or other unrelated materials. Please turn off your cell-phone, and refrain from eating. Please DO offer relevant comments and clarifying questions.

2) Class attendance is not mandatory, but it is certainly worth your while. You are, after all, paying tuition to engage with the Anthropology of Europe.

Students are responsible for lecture material as well as the readings. All the readings are in English.

3) The teacher reserves the right to add up to 5 (that is, between 1 and 5) points to the final grade of each student to reward thoughtful, insightful class participation.

- 4) Please consider this syllabus as the contract between you and me for the course, Anthropology of Europe.
- 5) If you run into problems please alert me immediately and do not leave it to the last minute! I will read my emails during the week, and reply in due time.

Topics

Europe: Between Caucasus, Atlantic, Mediterranean and North Pole

Vermeulen, Han F. and Arturo Alvarez Roldán (eds.) 1995. Fieldwork and footnotes: Studies in the history of European anthropology. London: Routledge

European Expansionism: Colonisation and the age of empires

Mills, David 2002. British Anthropology at the End of Empire: the Rise and Fall of the Colonial Social Science Research Council, 1944-1962. *Revue d'Histoire des Sciences Humaines*, 2002, 6, 161-188.

McClintock, Anne 1995. *Imperial Leather: race, gender and sexuality in the colonial contest*. London: Routledge

Europeans at war with one another

Eckart, William 1990. Civilizations, Empires, and Wars, *Journal of Peace Research*, 27 (1): 9-24

Decolonisation, migration, and borders

Mills, David 2002. British Anthropology at the End of Empire: the Rise and Fall of the Colonial Social Science Research Council, 1944-1962. *Revue d'Histoire des Sciences Humaines*, 6: 161-188

Kearney, Michael. 1991. Borders and Boundaries of State and Self at the End of Empire. *Historical Sociology*, 4 (1): 52-74

European Majorities and Minorities

Markowitz, Fran 2010. *Sarajevo: A Bosnian Kaleidoscope*. Harrogate: Combined Academic Publishing

Tervonen, Miika & Enache, Anca 2017. Coping with everyday bordering: Roma migrants and gatekeepers in Helsinki, *Ethnic and Racial Studies*, 40:7, 1114-1131, DOI: 10.1080/01419870.2017.1267378

Heatherington, Tracy 2001. Ecology, alterity and resistance in Sardinia. *Social Anthropology* 9 (3): 289–306.

Attempts to unify – and pacify Europeans – the creation of the EU

Nugent, Neill 2017. *The Government and Politics of the European Union*. London: Red Globe Press.

Hobolt, Sara B. 2016. The Brexit vote: a divided nation, a divided continent, *Journal of European Public Policy*, 23 (9): 1259-1277

Borders and Transregional Connections

Kalir, Barak 2019. *Deapartheid: The Draconian Governance of Illegalized Migrants in Western States. Conflict and Society: Advances in Research* 5 (2019): 1–22

Fassin, Didier 2011. Policing Borders, Producing Boundaries. The Governmentality of Immigration in Dark Times. *Annu. Rev. Anthropology*. 40: 213–26

Anthropologies of Europe: Mediterranean Anthropology, Nordic Anthropology, European Ethnology

Haller, Dieter 2004. The Cosmopolitan Mediterranean Myth and Reality. *Zeitschrift für Ethnologie*, 129 (1): 29-47.

Christensen, Neill Blair 2003. *Inuit in Cyberspace*. Copenhagen: Museum Tusulanum Press

Europe and its neighbouring regions

Driessen, Henk 2005. *Mediterranean Port Cities: Cosmopolitanism Reconsidered*

Haukkala, Hiski 2008. The European Union as a Regional Normative Hegemon: The Case of European Neighbourhood Policy, *Europe-Asia Studies*, 60:9, 1601-1622

Freyburg, Tina, Sandra Lavenex, Frank Schimmelfennig, Tatiana Skripka & Anne Wetzels 2011. Democracy promotion through functional cooperation? The case of the European Neighbourhood Policy, *Democratization*, 18 (4): 1026-1054.

Others in Europe: Europeans Minorities and Migration

Carens, Joseph H. 2003. Who Should Get in? The Ethics of Immigration Admissions. *Ethics & International Affairs* 17 (1): 95-110.

Shilliam, Robbie. 2016. Ethiopianism, Englishness, Britishness: struggles over imperial belonging, *Citizenship Studies*, DOI: 10.1080/13621025.2015.1132572

**European Borders to the Outside and Inner-European Borders:
Controlling EU borders, and creating new internal borders**

De Genova, Nicholas 2017. *The Borders of "Europe": Autonomy of Migration, Tactics of Bordering*. Harrogate: Combined Academic Publishers

Kattago, Siobhan 2017. "The End of the European Honeymoon? Refugees, Resentment and the Clash of Solidarities." *Anthropological Journal of European Cultures* 26 (1): 35-52.

אנתרופולוגיה של הדת

מרצה: ד"ר אנדרה לוי
תש"פ, סמסטר א'

הקורס יפרוס את הדיונים המרכזיים שהתעצבו לאורך מאתיים שנות של האנתרופולוגיה בשאלת הדת וידגים עד כמה דיונים אלו מהווים את ליבת הדיון האנתרופולוגי. הקורס יברר עד כמה ההתעניינות האנתרופולוגית דווקא בסוגיות הדת מייצרת הפער פוליטי ואפיסטמי בין חוקר לנחקר ובין "מערב" ל"שאר" (The West and the Rest).

דרישות הקורס:

חובת נוכחות.

קריאה רציפה של המאמרים (מסודרים על פי סדר המפגשים).
הצגה וניהול דיון על מאמר (30% מהציון הסופי).
הגשת עבודת בית (70% מהציון הסופי).

רשימת קריאה*:

הרהורים על מחשבות אנתרופולוגיות ראשונות

Merllié, Dominique

2012 Durkheim, Lévy-Bruhl, And "Primitive Thinking": What Disagreement?

L'année Sociologique. 62:429-446.

https://www.cairn-int.info/article-E_ANSO_122_0429—durkheim-levy-bruhl-and-primitive-think.htm

Boas, Franz

1901 The Mind of Primitive Man. *The Journal of American Folklore*, 14(52), 1-11.

https://www.jstor.org/stable/533099?seq=1#metadata_info_tab_contents

Laavanyan, Ratnapalan

2008 E. B. Tylor and the Problem of Primitive Culture, *History and Anthropology*, 19:2, 131-142.

(המאמר מקוון בספרייה)

גישות חיצוניות/רציונליות לדת

האריס, מרווין

1991 בני מינו. תל אביב: ספריית מעריב. 229-245.

Evans-Pritchard, E.E.

1965 *Theories of Primitive Religions*. Oxford: At the Clarendon Press. 48-77.

https://monoskop.org/images/e/e1/Evans_Pritchard_E_E_Theories_of_Primitive_Religion_1965.pdf

Middleton, John

1973 Secrecy in Lugbara Religion. *History of Religions*. 12(4):299–316.

https://www.jstor.org/stable/1062124?read-now=1&refreqid=excelsior%3A9b60e3c85833c257222952fc4572c0de&seq=1#page_scan_tab_contents

Allen, Douglas

1972 Mircea Eliade's Phenomenological Analysis of Religious Experience.

The Journal of Religion, 52(2):170–186.

https://www.jstor.org/stable/1201637?read-now=1&refreqid=excelsior%3A779514e94678d5f7168242052d21b856&seq=1#page_scan_tab_contents

גישות פנימיות/חוויתיות לדת

גירץ, קליפורד

1990 הדת כמערכת תרבותית. פרשנות של תרבויות. תל אביב: כתר הוצאה לאור. פרק רבעי.

Geertz, Hildred

1975 An Anthropology of Religion and Magic, I. *The Journal of Interdisciplinary History*. 6(1). 71-89.

https://www.jstor.org/stable/202825?refreqid=excelsior%3Afad8527bfd60865dd8b2b38f5ce71698&seq=1#metadata_info_tab_contents

Thomas, Keith

1975 An Anthropology of Religion and Magic, II. The Journal of Interdisciplinary History. 6(1). 91-109.

https://www.jstor.org/stable/202826?seq=1#page_scan_tab_contents

Geertz, Clifford

2005 Shifting Aims, Moving Targets: On the Anthropology of Religion. The Journal of the Royal Anthropological Institute. 11(1): 1-15.

*שימו לב! ייתכנו שינויים ברשימת הקריאה. הנכם מתבקשים לעקוב.

גרמניה מאז 1945 חברה תרבות ופוליטיקה **German society, culture, and politics since 1945**

Dani Kranz
Department of Sociology and Anthropology
DAAD Centre for German and Austrian Studies
dkranz@post.bgu.ac.il
Semester 1, 2019-2020

Description

With the end of the second world the former German Reich lost parts of its territory, and what remained was occupied by the allies. Subsequently, the country was divided for forty years into East and West Germany. The aftermaths of the Nazi regime but as well the German division and subsequent reunification remain tangible. At the same time that the past remains present, Germany has seen vast scale migration of labour migrants, and it has experienced the inflow of migrants who range from asylum seekers to highly skilled. These developments impact on German society, they reflect on politics, but also within the arts and culture: Germany has developed a much more diverse outlook since the mid-1990s, and the country is increasingly moving towards a post-migration society even though the process is uneven and goes hand in hand with tendencies to seclusion, and even radicalisation. This course will explore the developments across German society, culture, and politics by way of key events and issues. To do so, it will move chronologically.

Aim

This course aims at providing broad basic understanding of German society post 1945, its structures, its basic characteristics and details on several socially significant topics.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to

The students should be able to describe German society, culture and politics and put them into broader context.

Course Requirements

German society, culture, and politics since 1945 is a semester long elective course. Course requirements are

- (1) a presentation of 10 minutes on a book of choice that fits with any of the topics. The book has to be found and researched individually, and agree on with me. The date will be set within the first two weeks of term. Depending on the number is students, you might present in teams.
- (2) a critical book review of 1,000 words midterm, of this book – no team work.
- (3) active engagement with the course materials.
- (4) An essay of 2500 at the end of the semester, written on an announced topic. A list of topics and questions will be supplied in week 2.

No late papers will be accepted. Exact dates will be handed out in week 3.

Please take note:

1) University education is a privilege that demands discipline and a behavioral code based on integrity and respect. Please see the Department's website for its zero-tolerance policy regarding plagiarism.

Students who elect to attend lectures must arrive on time. As adults, they are expected to remain in the classroom during the entire class period. Mutual respect is the rule: please do not talk with your friends; read the newspaper or other unrelated materials. Please turn off your cell-phone, and refrain from eating. Please DO offer relevant comments and clarifying questions.

2) Class attendance is not mandatory, but it is certainly worth your while. You are, after all, paying tuition to learn about German society, culture, and politics since 1945. Students are responsible for lecture material as well as the readings. All the readings are in English.

3) The teacher reserves the right to add up to 5 (that is, between 1 and 5) points to the final grade of each student to reward thoughtful, insightful class participation.

4) Please consider this syllabus as the contract between you and me for the course, Anthropology of Europe.

5) If you run into problems please alert me immediately and do not leave it to the last minute! I will read my emails during the week, and reply in due time.

Content

The early post-war period: Displacements, refugees, occupation and political organisation

Jarausch, Konrad 2006. *After Hitler: Recivilizing Germans, 1945-1995*. Oxford: Oxford UP

Hardening fronts: The cold war and the German division

Bösch, Frank (ed.) *A History Shared and Divided: East and West Germany since the 1970s*. Oxford: Berghan Books.

Ash, Timothy Garton 1998. *The File: A Personal History*. Vintage Books.

From back to normalcy to the resistance: Memory politics and the Auschwitz trials

Chung, C K Martin 2018. Against Loveless Judging: Fritz Bauer and Transitional Justice in Postwar Germany, *International Journal of Transitional Justice*, 12 (1): 9-25

Dekel, Irit. 2016. Subjects of Memory? On Performing Holocaust Memory in Two German Historical Museums. *Dapim: Studies on the Holocaust*, 30 (3): 296-314.

Excursus - German popular music post war to the present

Ahlers, Michael & Christoph Jacke (2018) *Perspectives on German Popular Music*. London: Routledge

(Temporary) Labour Migration: From wanted guests to unwanted to unwanted strangers?

Green, Simon 2007. Divergent Traditions, Converging Responses: Immigration and Integration Policy in the UK and Germany, *German Politics*, 16:1, 95-115

Marsden, Peter S. 1998. 'When Does an Immigrant Cease to Be an Immigrant?' In *Being/s in Transit: Travelling, Migration, Dislocation*. Liselotte Glage (Hrsg.), Atlanta: Radopi, 173-192.

The 1970s and 1980s: Between status quo, memory politics, migration, and upheaval

Spülbeck, Susanne (2000) 'Ethnography of an Encounter: Reactions to refugees in post-war Germany and Russian migrants after the reunification - context, analogies and changes', *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 16: 1, 175 — 190.

Schiller, Kay 2015. "Siegen für Deutschland?" Patriotism, Nationalism and the German National Football Team, 1954-2014. *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, 40, 4 (154): 176-196.

Merging the two Germanies: The reunification and its aftermaths

Jarausach, Konrad 2010. Beyond the National Narrative: Implications of Reunification for Recent German History. *German History*, 28 (4): 498 - 514

Spülbeck, Susanne (2000) 'Ethnography of an Encounter: Reactions to refugees in post-war Germany and Russian migrants after the reunification - context, analogies and changes', *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 16: 1, 175 - 190.

Into the new millennium: Discussions about new Germany

Bornman, John 2002. Multikulti or Schweinerei in the Year 2000. *German Politics & Society*, 20 (2): 93-114

Painful cuts: revamping the German welfare system and the demise of the traditional political parties

Bruff, Ian. 2010. Germany's Agenda 2010 reforms: Passive revolution at the crossroads. *Capital & Class*, 34(3) 409–428.

Schwander, Hanna; Manow, Philip (2017). It's not the economy, stupid! Explaining the electoral success of the German right-wing populist AfD. CIS Working Paper 94, University of Zurich.

**Urban centres, depopulating landscapes and generational differences:
Trends of the past 10 years**

Scharf, Thomas 2001. Ageing and intergenerational relationships in rural Germany. *Ageing and Society*, 21: 547-566

Tanja Buch, Silke Hamann, Annkatrin Niebuhr and Anja Rossen 2014. What Makes Cities Attractive? The Determinants of Urban Labour Migration in Germany, 51 (9): 1960–1978

Excursus: Jewish life worlds in Germany post-1945

Peck, Jeffrey. M. 2006. *Being Jewish in the New Germany*. Piscataway, NJ: Rutgers University Press.

Kranz, Dani 2016. Forget Israel – the Future is in Berlin! Local Jews, Russian Immigrants and Israeli Jews in Berlin and Across Germany, *Shofar*, 2016, 34 (4): 5-28.

Possibly futures: Societal, cultural, political

Landry, Olivia 2018. On the Politics of Love and Trans-Migrant Theater in Germany. *TSQ: Transgender Studies Quarterly*, 5 (1): 30-48

החברה האזרחית בעידן הניאו ליברלי

ד"ר ניצה ברקוביץ
nberko@bgu.ac.il

תיאור הקורס

במרכז הקורס תעמוד החברה האזרחית על שלל מופעיה וביטוייה הארגוניים. מדובר בתנועות חברתיות, ארגונים לשינוי חברתי, אקטיביזם פוליטי ועמותות הפועלים ברמה המקומית, הארצית והגלובלית ואשר משנים את פני החברה, אופי ההשתתפות הפוליטית, אופן פעולת המדינה והפעילות הכלכלית. בהקשר הישראלי אפשר להצביע למשל על תנועת (תנועות?) המחאה החברתית של קיץ 2011, רופאים לזכויות אדם, אנונימוס לזכויות בעלי חיים, קולך – פורום נשים דתיות, קפה רינגלבלום, כוח לעובדים, סחר הוגן, עמותות להעצמה כלכלית של אוכלוסיות מוחלשות, עמותה על"ם לנוער בסיכון, ועוד.

במהלך הקורס נציע מודלים ופרספקטיבות שונות לניתוח התופעה ולהבנת השלכותיה. נעשה זאת באמצעות מושגים מהעולם התיאורטי של תנועות חברתיות ושל החברה האזרחית תוך כדי בחינה אמפירית של סוגים שונים של ארגונים אלה בחברה בישראל. נעמיד במרכז את מערכות היחסים שמתקיימות בין הסוגים השונים של ארגוני החברה האזרחית עם המדינה (ארגוני זכויות אדם לעומת עמותות רווחה) ועם השוק (ארגוני סביבה רדיקליים הפועלים נגד תאגידיים לעומת עסקים חברתיים הפועלים גם בשוק וגם מחוטה לו). כל אלה יבחנו בהקשר הרחב של תהליכי ניאו ליברליזציה יחסי הגומלין השונים המתקיימים בין הניאו ליברליזם, המדינה והחברה האזרחית. דגש מיוחד יהיה על החברה האזרחית בישראל. אנו נשתמש במושגים שנלמד כדי לנתח ביטויים ותופעות של החברה האזרחית בישראל, בעיקר תופעות של אקטיביזם חברתי ופוליטי של קבוצות שונות ושל כלכלה חברתית.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה.

קריאת פריטי החובה כפי שימסרו בשיעור.

השתתפות בדיונים בכיתה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 94 }

הגשת 5 דוחות קריאה במהלך הסמסטר על מאמרים מרשימת הקריאה בהתאם לשאלות מנחות. את הדוחות יש להעלות למודל לפני השיעור (במועד שיקבע) אורך הדוחות לא יעלה על 250 מילים. ציון 'עובר' מזכה ב 2 נק"ז על כל דוח עבודת סיכום קורס.

הרכב הציון: 10% דוחות קריאה
90% עבודת סיכום

חשוב:

אין להשתמש במסכים כלשהם - טלפונים סלולריים ו/או מחשבים - במהלך השיעור!

ניאו-ליברליזם / ניאו-ליברליזציה

Brown, Wendy. 2003. "Neo-Liberalism and the End of Liberal Democracy."
Theory & Event 7(1) 37-59.

דני פילק. 2004. "ישראל מודל 2000: פוסט-פורדיזם ניאו-ליברלי". בתוך: שלטון ההון:
החברה הישראלית בעידן הגלובלי. בעריכת דני פילק ואורי רם. הקיבוץ המאוחד. עמ' 34-
56.

חברה אזרחית: גישות ומודלים

* גדרון, בנימין, מיכל בר וחגי כץ. "גישת החברה האזרחית" בתוך: המגזר השלישי
בישראל תל-אביב: הקיבוץ המאוחד. עמ' 38-45.

* בן-אליעזר אורי. 2006 "חברה אזרחית" בתוך א. רם ונ. ברקוביץ (עורכים) אי/שוויון,
הוצאת הספר של אוניברסיטת בן גוריון בנגב, עמ' 173-180

* רם, אורי 2001. מבדוק לתיקון או רפסודת הצלה? שני פניה של החברה האזרחית – מבוא
מושגי. בתוך: קווים לדמותה של החברה האזרחית בישראל. אוניברסיטת בן גוריון בנגב .

* חנין, דב. 2001 "בעקבות גראמשי על החברה האזרחית" בתוך י. פלד וע. אופיר (עורכים)
ישראל: מחברה מגויסת לחברה אזרחית?, הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר בירושלים,
עמ' 73-93

תנועות חברתיות

הרמן, תמר. 1995. מלמטה למעלה: תנועות חברתיות ומחאה פוליטית. האוניברסיטה
הפתוחה. כרך ב'.

Della Porta D. and M. Diani 1999 Social Movements: An introduction, Ch. 1:
"The Study of Social Movements: Collective Behavior, Rational Actions,
Protests and New Conflicts," pp. 1-28.

זנהאק, זאב ומכאל שלו. 2013. הכלכלה הפוליטית של מחאת 2011: ניתוח דורי-מעמדי. תיאוריה ובקורת, 41, עע' 141-162.

בל הוקס. 2006. אחיות (sisterhood): "סולידריות פוליטית בין נשים". בתוך: ללמוד פמיניזם. תא: מגדרים, הקיבוץ המאוחד. עע' 223-243.

מיסוד וביורורטיזציה של אקטיביזם פוליטי וחברתי - NGOization של החברה האזרחית

* Silliman, Jael. 1999. Expanding Civil Society: Shrinking Political Spaces - the Case of Women's Nongovernmental Organizations. Social Politics. 6(1): 23-53.

קאופמן רוני, גדרון בנימין, 2006: 10-28) מיסוד והתמחות המחאה? מאפיינים ומגמות בהקמת ארגונים לשינוי חברתי בישראל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב - המרכז הישראלי לחקר המגזר השלי

שבצ'נקו, יוליה ושרית הלמן. 2017. מחאה אנטי נאו-ליברלית ניכוס המחאה החברתית 2011 וודעת טרכטנברג. – דוח ועדת טרכטנברג. סוציולוגיה ישראלית. י"ט, 1: 145-168.

[ארונדהטי רוני. ארגונים לא ממשלתיים, לטובת מי? העוקץ.](#)

**החברה האזרחית הגלובלית / תנועות חברתיות טרנס-לאומיות – גלובליזציה והחברה
האזרחית**

קוקס. החברה האזרחית בתום המילניום: הסיכוי לסדר עולמי חלופי. מתוך:
Review of International Studies, 25: 3-28.

ברקוביץ, ניצה (2003). גלובליזציה של זכויות אדם ושל זכויות נשים: המדינה והמערכת
הפוליטית העולמית. תיאוריה וביקורת, 23: 13-48*.

ברקוביץ, ניצה ואדריאנה קמפ. "העצמה כלכלית של נשים, יזמות ואשראי זעיר: צמיחתו,
התמסדותו ומסחרו של מפעל חובק עולם" יופיע בספר כלכלה פמיניסטית בעריכת ארגון
אחותי, בהוצאת קו אדום, הקיבוץ המאוחד

**החברה האזרחית והמדינה
ארגוני החברה האזרחית ומערכת שירותי רווחה**

Bode, Ingo. 2006. "Disorganized Welfare Mixes: Voluntary Agencies and New
Governance Regimes in Western Europe." Journal of European Social Policy,
16(4): 346-359.

מימי אייזנשטדט וזאב רוזנהאק. 2001. הפרטה ודפוסי מעורבות חדשים של המדינה:
תוכנית הסיעוד בישראל. ביטחון סוציאלי, 60: 113-128.

שמיד, הילל ואחרים. 2008. פעילות סינגור פוליטי של עמותות ללא כוונות רווח המספקים
שירותים חברתיים. בטחון סוציאלי, 78: 11-37.

* Almog-Bar, Michal, and Mimi Ajzenstadt. "Women, welfare and civil society
organizations: creating an alternative women's welfare sphere in Israel."
Social Policy & Administration 44.6 (2010): 673-688.

ב. ארגוני זכויות אדם ואקטיביזם אנטי הגמוני

Jamal, Amal. 2008. "The counter-hegemonic role of civil society: Palestinian–
Arab NGOs in Israel." Citizenship studies 12(3): 283-306.

ניצה ברקוביץ וניב גורדון. 2009. הכלכלה הפוליטית של משטרים על-לאומיים: המקרה של ארגוני זכויות אדם בישראל. המרחב הציבורי, 4, 75-109.
Merry, Sally Engle. "Transnational human rights and local activism: Mapping the middle." *American anthropologist* 108.1 (2006): 38-51.

ב. אקטיביזם נגד ועם הממסד והמדינה

משגב, חן. 2015. בין ממסדיות לחתרנות: פוליטיקה מרחבית ואקטיביזם במרכז הגאה בתל-אביב". המרחב הציבורי. 64-94
ספרן, חנה וריטה חייקין. 2013. בין סחר בנשים לזנות: גלגולו של מאבק חברתי. בתוך: אסתר הרצוג ואראלה שדמי (עורכות). בשר ודמים: זנות, סחר בנשים ופורנוגרפיה בישראל. עע' 237-257.

אבורביעה-קווידר, סראב ונעמי וינר-לוי. 2011. המרחב הפלסטיני, הישראלי והעצמי: מבט מחודש על זירות התמודדות של נשים פלסטיניות בישראל. המשפט, ט"ז (1-2): 375-398
החברה האזרחית והשוק

א. אקטיביזם נגד תאגידים ונגד הגלובליזציה והניאוליברליזם

www.corpwatch.org history and mission, annual reports, research tools

Ayres, Jeffrey M. 2015. "Framing collective action against neoliberalism: the case of the anti-globalization movement." *Journal of World-Systems Research* 10(1): 11-34.

קליין נ. 2002. בלי לוגו, תל-אביב: בבל,
"מצב הרוח מידרדר, אקטיביזם אנטי-תאגידי חדש" עמ' 345-362.
"מעבר למותג: גבולות הפוליטיקה מבוססת המותג" עע' 439-455.

ב. כלכלה חברתית ועסקים חברתיים

אילני, איילת. צמיחה מכיוון אחר; מיפוי אסטרטגיות לפיתוח כלכלי-קהילתי והתבוננות בתהליך הצמיחה של כלכלה חברתית בישראל. ירושלים: שתיל.

גדרון, בנימין ואחרים. 2017. מיזמים עסקיים-חברתיים: מחקר בינלאומי השוואתי. דו"ח מחקר, המכללה למנהל.

טברובסקי, ג'סיקה 2017. פרקטיקות של צריכה שיתופית: שלי, שלך, שלנו?. תיזת מ.א.
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת בן גוריון שבנגב.

ג. החברה האזרחית לובשת פני השוק והשוק לובש פני החברה האזרחית

Eikenberry, Angela and Jodie Drapal Kluver. 2004. "The marketization of the nonprofit sector: civil society at risk?" *Public Administration Review* 64.2: 132-140.

ברייר-גארב, רונה (2007). פמיניזם כמוצר צריכה. *ארץ אחרת*, גיליון 38, פברואר-מרץ: 42-47.

רון שמיר. 2007. שוק פרטי ולחץ ציבורי: על עיצוב מושג האחריות החברתית של תאגידים. בתוך: *דורות, מרחבים, זהויות*, בעריכת חנה הרצוג ואחרים. מכון ואן ליר והקיבוץ המאוחד. ע' 237-258

החברה האזרחית ואקטיביזם במרחב הדיגיטלי

McCaughey, Martha, and Michael D. Ayers, eds. *Cyberactivism: Online activism in theory and practice*. Routledge, 2013.

אשה לאשה. דף מידע. יולי, 2012. גליון מיוחד על המדיה החדשה, הגל הרביעי של הפמיניזם
פועלות ברשת women.activisds.online

החברה האזרחית בישראל – שינוי חברתי (?)

בן-אליעזר, אורי. (1999) "האם מתהווה חברה אזרחית בישראל? פוליטיקה וזהות בעמותות החדשות", *סוציולוגיה ישראלית*, ב (1) 51-98.
חנה הרצוג. 2006. "בין כיכר הדשא לשביל החצץ: נשים, פוליטיקה והחברה האזרחית". *תרבות דמוקרטית*, 10: 191-214.

ישי, יעל. 2003. "החברה האזרחית בישראל – שורשים ומקורות" 71-84. "מסקנות – האם החברה הישראלית מתאזרחת?" 203-225. בתוך: בין גיוס לפיוס: החברה האזרחית בישראל. ירושלים: כרמל.

Amaila Sa'ar. 2006. ["Cooperation and Conflict in the Zone of Civil Society: Arab-Jewish Activism in Jaffa" Urban Anthropology, 35 \(1\) 105-139.](#)

רוית חננאל. תשס"ז. תם ולא נשלם: קרקע משותפת לארגוני הסביבה ולקשת. קשת של דיעות: סדר יום מזרחי בישראל. ספרי נובמבר. 106-113
גל לוי (2016), "לנער את העץ או לנענע את הסירה: לא נחמדים-לא נחמדות – מחאה ודמוקרטיה רדיקלית בישראל", סוציולוגיה ישראלית י"ז, (2): 29-51.
דהאן-כלב, הנרייט. 2018. ויקי כנפו – פוליטיזציה של המרי. בתוך ספרה נשים בשימון: מרי וסירוב בשולי החברה. תל אביב: רסלינג. עמ' 167-210. לצלם
ישכר, חדוה. 2016. נשים מובילות מאבקים: שביתת הרנטגנאים, שביתת האחיות. מתוך צומת יולי 1985: הרהור פמיניסטי בעקבות תכנית החירום ליצוב המשק. חיפה: פרדס. עמ' 45-55.

ספרן, חנה. 2002. יום אחד יבינו שאנחנו צודקות – על השנים הראשונות של הפמיניזם הישראלי, פנים, 22, עמ' 56-64. <https://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=7207>
רידר אסתר. 2018. "ושאין נראות" פמיניזם חרדי והמקרה של "לא נבחרות לא בוחרות" חיפה: פרדס

פרשיצקי אנה ולריסה רמניק. דורי רוסית צעירים בישראל: ניצניה של מחאה אתנית. עיונים בתקומת ישראל, 27, עמ' 7-49.

גמליאל, טובה ונתן שיפריס. (עורכים). 2019. הילדים של הלב: היבטים חדשים בחקר פרשת ילדי תימן. תל אביב: רסלינג

זיו, עמליה, 2008. "לחצות את גבולות המגדר, לבגוד בגבולות הלאום: הפוליטיקה הפרפורמטיבית של כביסה שחורה" בתוך: יוסי יונה ואדריאנה קמפ (עורכים). הגירה, פריז וזהות בישראל, מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 290-320.

ספרן, חנה, רחלי הרטל ואורנה ששון-לוי. 2016. הי(א)סטוריה לסבית מקומית: פעילות, מאבקים והישגים. מתוך: זכויות הקהילה הגאה בישראל.

מרכז טאוב- עמותות וארגוני החברה האזרחית בתחום הרווחה, תמונת מצב.

<http://taubcenter.org.il/he/mapped-out-welfare-nonprofits>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 101 }

שטרייכמן, ננסי. 2018. [הישגי העבר וכיוונים עתידיים של ארגוני נשים וארגונים פמיניסטיים בישראל](#). קרן דפנה ו NCJW.
*פוגל-ביזאוי, ס. (2010), "הנשמע קולן? זרמים פמיניסטיים כיום בישראל", פנים, רבעון לתרבות, חברה וחינוך, 49, (עמ' 46 - 55), הסתדרות המורים.

תיזות מ.א. בנושא תנועות חברתיות והחברה האזרחית בישראל (נמצאות בMoodle)

אופיר-גוטלר, מרגנית. 2005. יוזמות שורש (grassroots) סביבתיות בישראל: ניצנים של פוליטיקה חדשה, או שרידים של הפוליטיקה המסורתית? אוניברסיטת חיפה.

[אור, צביקה. 2008. הפוליטיקה של זכויות כלכליות וחברתיות : ידע ולאומיות בעמותת ידיד בחיפה חיבור לשם קבלת תואר מוסמך. האוניברסיטה העברית.](#)

אלחנני קנדליק, מור. 2011. "אני בתוכי משלבת את שתי התמות האלה": בין הכלכלי לחברתי – מנחות בארגוני העצמה כלכלית לנשים. אוניברסיטת תל אביב.

הוד, רמי. 2013. "הפרטה מלמטה": שינויים מוסדיים ותמורות ביחסי מדינה חברה במערכת החינוך בישראל. אוניברסיטת בן גוריון. (על הקמת בתי ספר ביוזמת עמותות הורים)

הרטל, רחלי. 2011. מזהות אישית לזהות פוליטית - פעילות פוליטית לסבית בישראל. אוניברסיטת בר אילן.

ינר, נגה. 2002. קריאה מחדשת של אמהות, אזרחות וצבאיות במחאתה של תנועת "ארבע אמהות" אוניברסיטת בן גוריון.

ורדרי-קסלר, אלמה. 2007. קריאה מחודשת של יחסי מגדר: זיכרון, רטוריקה ונראות של נשים אלבניות בקוסובה. אוניברסיטת בן גוריון.

ליבר, ענת. 2006. בין "יחד בגאווה" לבין "אין גאווה בכיבוש": דילמות של אזרחות, זהות וקוויריות בשיח הפוליטי של הקהילה ההומו-לסבית. אוניברסיטת בן גוריון.

מור, מור. 2009. הכלה לשוליים: אל"מים (NGOS) הפועלים למען יוצאי אתיופיה בישראל וניסיונותיהם לייצר שינוי. אוניברסיטת חיפה.

מורנו, עדי. 2011. גאים במרכז: משילות נאו-ליברלית ותהליכי אינדיבידואליזציה בראי קהילת הלהט"ב בישראל. אוניברסיטת תל אביב

מילשטיין, טלי. 2007. "שיח(רור) בעלי-חיים": ניתוח השיח בשלוש מערכות הסברה למען זכויות בעלי-חיים. אוניברסיטת בן גוריון.

עינצ'י, לירון. 2012. האם נעלמו תנועות השלום בישראל? פעולה קולקטיבית, תנועות חברתיות וארגונים לא-ממשלתיים. אוניברסיטת חיפה.

פיינשטיין יובל. 2006. בין "גדר הביטחון" ל"חומת האפרטהייד": השפעות הפעילות של תנועות חברתיות על המדינה בעידן המודרני המאוחר אוניברסיטת חיפה.

שוסטק-פסקל, יעל. 2011. כוח לעובדות? התאגדות מטפלות המשפחתונים בישראל. אוניברסיטת חיפה.

תורג'מן אופנהיימר, ורד. 2011. "מעברה על הדשא": מיקומים פוליטיים מצטלבים במאבק להשתתפות שוויונית בזירה הפמיניסטית בשנות ה-90. אוניברסיטת תל אביב.

חומר נוף וחברה

סמינר שנתי
ד"ר יעקב גארב

יעדים ותוכן

קורס זה בוחן את הקשר ההדוק בין החומר והחברה. זאת אומרת, הוא מקדם ניתוח חברתי של החומר (חומרים, עצמים, נופים, תשתיות) וניתוח חומרי של החברה. כמובן שתקדימים לגישה כזאת נמצאים במסורות של מדעי הרוח והחברה, אך בתקופה האחרונה היא נהיית יותר מפורשת, מתוחכמת ושאפתנית, ומתגבשת כתחום מחקר בפני עצמה, תחת כותרות כמו "המפנה המטריאלי", "המפנה לאובייקטים", "לימודי עצמים", "המטריאליזם החדשה", וכד.

הקורס יציג דוגמאות, רציונל, תיאוריות וכלים מתודולוגים אשר יעזרו למשתתפים לבחור ולפתח מחקר בגישה הזאת. במשך שני סמסטרים נעבור מקריאה ומצגות סביב ספרות בתחום המצוין בסילבוס לחומרים אשר מובאים ומוצגים על ידי הסטודנטים. במקביל לחומרים אלה, הקורס תומך ברכישת כישורי מחקר כלליים, ובמיוחד אלה התומכים במחקר רב תחומי כדוגמת אלה המוצגים בקורס. מדובר בכלים מעשיים לאיתור, ארגון, וחשיבה אודות חומרים ביבליוגרפיים וחומרי מחקר ראשוניים. לפי הצרכים של המשתתפים, נסקור תוכנות ומשאבים לאיתור, ארגון והפנייה למקורות כתובים, לקידוד תמטי (וגם על סמך מיקום) של טקסטים, כלים התומכים בסיעור מוחות והבניית פרויקט מחקרי, ולתמלול וניתוח של חומרים קוליים.

לקורס (כמו כל דבר) שלושה רכיבים: (1) מבוא; (2) דוגמאות ומסגרות תיאורטיות מרכזיות בתחום; ו (3) שלושה חקרי מקרה מורחבים משולבים. ובפירוט:

מבוא. הקורס פותח בכמה דוגמאות העומדות ברשות עצמן הממחישות את הגישה והפוטנציאל שלה. לאחר מכן, נסקור כמה דוגמאות מהקדם היסטוריה של התחום, בהם הופעל ניתוח חומרי-חברתי בדיסציפלינות מסורתיות (סוציולוגיה, אנתרופולוגיה, היסטוריה, גאוגרפיה) ובשתי דיסציפלינות חדשות יותר: STS ואקולוגיה פוליטית.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 105 }

אבני דרך, דוגמאות, תיאוריות. נקרא סדרת מחקרים המהווים אבני דרך ודוגמאות חשובות למפנה החומרי, וניסיונות למסד או לסכם בסיס תיאורטי לתחום. חקרי מקרה מעמיקים יותר. נעמיק את ההיכרות עם גישה חומרי-חברתי על ידי שלוש עדשות: (1) תהליכים קשורים לפסולת; (2) שתי סוגים של חומר, אחד קדום (מתכות) והשני עכשווי (פלסטיק) והדילמות הקשורות להימצאותם בפסולת; (3) נוף מסוים (אזור לכיש) אשר משך זמן רב, וגם כיום, מעורב עם ומעוצב על ידי חומרים אלה.

דרישות הקורס

סטודנטים נדרשים להשתתף בצורה פעילה בקריאה, דיון, ומצגות לפי החלוקה הבאה: קריאה של חומר חובה (בדרך כלל פריט או שניים לשבוע) והגשת תגובה קצרה (פחות מעמוד). תגובות אלה הם תצפיות, הרהורים ושאלות בעקבות הקריאה ואשר ישמשו תשתית לדיון בכיתה. הציונים לתגובות אלה הם לפי דירוג גס: לא הוגש/לא מספיק; מספיק/טוב; מצוין. 15%.

השתתפות פעילה בדיון בכיתה. 15%.

הצגה (10 דקות) של אחד מפריטי קריאת רשות. 10%.

פגישות אם המרצה כדי לבחור ולפתח נושא לנייר סמינריוני, והצגה של הנושא לכיתה בשלב ביניים (התחלת סמסטר ב) ומתקדם (סוף סמסטר ב). הנחיות מפורטות לנייר יינתנו בנפרד. 10%.

הגשת העבודה הסמינריונית (אחרי הסמסטר השני). 50%.

חומרי קריאה

זוהי רשימה חלקית אשר תשתנה לקראת ותוך כדי הקורס, לפי צרכי המשתתפים. רק חלק מהפריטים הם קריאת חובה, והשאר רשות. ברוב המקרים, הכוונה היא לקריאה של פרקים מהספרים ברשימה.

- Amato, Joseph A. 2016. *Everyday Life: How the Ordinary Became Extraordinary*. Reaktion Books.
- Anand, Nikhil, Akhil Gupta, and Hannah Appel. 2018. *The Promise of Infrastructure*. Duke University Press.
- Behar (ed.), Katherine. 2016. "An Introduction to OOF' (Object Oriented Feminism)." in *Object-Oriented Feminism*. University of Minnesota Press.
- Bennett, Lyn Ellen and Scott Abbott. 2017. *The Perfect Fence: Untangling the Meanings of Barbed Wire*. Hardcover. Texas A University Press.
- Berger, Arthur Asa. 2014. *What Objects Mean: An Introduction to Material Culture*. 2. Routledge.
- Candlin, Fiona and Raiford Guins (eds.). 2009. *The Object Reader*. Routledge.
- Chazan, Michael. 2018. *The Reality of Artifacts: A Perspective from the Archaeology of Human Evolution*. Routledge.
- Coole, Diana and Samantha Frost (editors). 2010. *New Materialisms: Ontology, Agency, and Politics*. Duke University Press Books.
- Cronon, William. 2009. *Nature's Metropolis: Chicago and the Great West*. W. W. Norton & Company.
- Deliyannis, Deborah Mauskopf, Hendrik Dey, and Paolo Squatriti. 2019. The chapters on Stirrups, Chestnuts, and a Lead Seal. in *Fifty Early Medieval Things: Materials of Culture in Late Antiquity and the Early Middle Ages*. Cornell University Press.
- El Or, Tamar. 2012. "The Soul of the Biblical Sandal: On Anthropology and Style." *American Anthropologist* 114(3):433–45.
- Fox, Nick J. and Pam Alldred. 2016. *Sociology and the New Materialism: Theory, Research, Action*. SAGE.

- Fox, Nick J. and Pam Alldred. 2017. "Mixed Methods, Materialism and the Micropolitics of the Research-Assemblage." *International Journal of Social Research Methodology* 21(2):1–14.
- Gabrys, Jennifer. 2013. *Digital Rubbish: A Natural History of Electronics*. University of Michigan Press.
- Gabrys, Jennifer, Gay Hawkins, and Mike Michael, eds. 2013. *Accumulation: The Material Politics of Plastic*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Gaitán Ammann, Felipe. 2005. "With a Hint of Paris in the Mouth: Fetishized Toothbrushes or the Sensuous Experience of Modernity in Late 19th Century Bogotá." in *Archaeologies of Materiality*, edited by Lynn Meskell. Wiley-Blackwell.
- Gandy, Matthew. 2003. *Concrete and Clay: Reworking Nature in New York City*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
- Hird, Myra J. 2016. "The Phenomenon of Waste-World-Making." *Rhizomes: Cultural Studies in Emerging Knowledge* (30).
- Hird, Myra J. and Kathryn Yusoff. 2016. "Subtending Relations: Bacteria, Geology, and the Possible in the Anthropocene." in *Genealogies of Speculation: Materialism and Subjectivity since Structuralism*.
- Johnson, Bob. 2019. *Mineral Rites: An Archaeology of the Fossil Economy*. Hardcover. Johns Hopkins University Press.
- Kaufman, Brett. 2018. "Anthropology of Metallurgical Design: A Survey of Metallurgical Traditions from Hominin Evolution to the Industrial Revolution." Pp. 1–70 in *Metallurgical Design and Industry: Prehistory to the Space Age*, edited by B. Kaufman and C. L. Briant. Cham: Springer International Publishing.
- Kirsch, Scott. 2013. "Cultural Geography I: Materialist Turns." *Progress in Human Geography* 37(3):433–41.
- Kissmann, Ulrike Tikvah and Joost van Loon. 2019. *Discussing New Materialism: Methodological Implications for the Study of Materialities*. 1st ed. Springer Fachmedien Wiesbaden;Springer.

- Linton, Jamie and Jessica Budds. 2014. "The Hydrosocial Cycle: Defining and Mobilizing a Relational-Dialectical Approach to Water." *Geoforum* 57:170–80.
- Lupton, Deborah. 2018. "New Materialisms: Key Approaches (4th Revised Version."
- Macfarlane, Robert. 2019. *Underland: A Deep Time Journey*. Hardcover. W.W. Norton Company.
- Mitchell, Timothy. 2002. "Can the Mosquito Speak." in *Rule of Experts: Egypt, Techno-Politics, Modernity*. University of California Press.
- Ofrias, Lindsay. 2017. "Invisible Harms, Invisible Profits: A Theory of the Incentive to Contaminate." *Culture, Theory and Critique* 58(4):435–56.
- Rekret, Paul. 2018. "The Head, the Hand, and Matter: New Materialism and the Politics of Knowledge." *Theory, Culture & Society* 0263276418806369.
- Ross, Andrew. 2019. *Stone Men: The Palestinians Who Built Israel*. Verso.
- Shotwell, Alexis. 2016. *Against Purity: Living Ethically in Compromised Times*. University of Minnesota Press.
- Smith, Eric C. 2017. "Clay: The Economics of Belonging," in *Jewish Glass and Christian Stone: A Materialist Mapping of the "Parting of the Ways."* Routledge.
- Wilhoit, Elizabeth D. and Lorraine G. Kisselburgh. 2017. "The Relational Ontology of Resistance: Hybridity, Ventriloquism, and Materiality in the Production of Bike Commuting as Resistance." *Organization* 135050841772371.

יחסים בין-תרבותיות

ד"ר יפעת גוטמן
שנה"ל תש"פ, סמסטר א'

ליצירת קשר: gutmany@bgu.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי 10-12 בתיאום מראש

הקורס סוקר גישות תיאורטיות לחקר היחסים בין תרבויות כדי להבין טוב יותר את הנדידה של רעיונות, אנשים, רפרטוארים, טכנולוגיות, ופרקטיקות תרבותיות בין ובתוך קבוצות וחברות. ביו היתר יידונו המושגים רב-תרבותיות, על-תרבותיות, זהות ושייכות לנוכח תהליכים פוליטיים וחברתיים היסטוריים ועכשוויים. בין הנושאים שייסקרו: הגירה, רב-תרבותיות ואסימילציה; מחאה עדתית ומלחמת תרבויות; אימוץ והטמעה - או התנגדות ודחייה - של רפרטוארים ופריטי תרבות מיובאים; מאבקים בעד ונגד גלובליזציה ו"מקדונלדיזציה" של התרבות; "התנגשות הציוויליזציות" ודיאלוג בין-דתית; תרגום ורב-לשוניות; וביטוי של שיח זכויות האדם הגלובלי במאבקים מקומיים. בעבודת הסיום יבחרו הסטודנטים תופעה של יחסים בין תרבויות וינסו להסביר אותה באמצעות הגישות התיאורטיות ומקרי המבחן שנלמדו במשך השנה.

Intercultural Relations

The seminar reviews theoretical approaches to the study of intercultural relations in order to better understand the travel of ideas, people, repertoires, technologies, and cultural practices among and within groups and societies. The concepts to be discussed, among others, are multiculturalism, transculturalism, identity and belonging, in light of historical and contemporary social and political processes. The themes include immigration, multiculturalism and assimilation; ethnic protest and culture wars; acculturation and adaptation – or opposition and rejection – of cultural repertoires and items; pro and anti-globalization and “MacDonaldization;” the “clash of civilizations” and interfaith dialogue; translation and multilingualism; and the global human rights discourse in local struggles. In the concluding assignment the students select an instance of intercultural relations and try to

explain it using the theoretical approaches and empirical cases we have studied throughout the year.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. קריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה - מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משלושה שיעורים במהלך השנה. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר של הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לשיעור (בעותק דיגיטלי או מודפס).
2. תגובות לקריאה - 20%. כל אחד/ת ממשתתפי הסמינר ת/יהיה מחויבים להגיש שלוש תגובות אישיות קצרות בכל סמסטר (2-3 פסקאות כל אחת) לחומרי הקריאה של הסמינר. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס לפני השיעור שבו יידון הנושא שאליו הן מתייחסות. על התגובות לכלול את מאמר החובה לאותו שיעור. תגובות שיגיעו באיחור לא יתקבלו. בתגובה יש לכתוב את דעתכם הביקורתית על קטעי הקריאה בכמה פסקאות. הכוונה איננה לתאר את הכתוב אלא להביע דעה, לשאול שאלות, להשוות לקטעי קריאה אחרים שעסקנו בהם, או לדון בתרומתו לנושאים שעלו בקורס עד כה. התגובות לא יקבלו ציון אך ייקראו ויוזכרו בשיעור לעתים. אי הגשת שלוש תגובות בזמן או כתיבתן באופן שאינו תואם לדרישה ייפגעו בציון הסופי.
3. מטלת אמצע בכיתה - 20%.
4. מטלת סיום - 60%.

מערך השיעורים:

הקדמה

רקע תיאורטי והיסטורי: יחסים בין תרבויות במחקר האתנוגרפי

Clifford, James. 1988. Ch. 3. "On Ethnographic Self-Fashioning" *The Predicament of Culture*, Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 92-113

גירץ, קליפורד. 1990. "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבאלינזי". עמ' 273-306. בתוך *פרשנות של תרבויות*. ירושלים: כתר.

רקע תיאורטי והיסטורי: גישת הרפרטואר לתרבות -

*סוידלר, אן. 2004 (1986). "התרבות בפעולה: סמלים ואסטרטגיות" תרגום: אורית פרידלנד. בתוך: *תקשורת כתרבות*, כרך א': טלוויזיה כסביבה של תרבות היום-יום. תמר ליבס ומירי טלמון (עורכות), רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 77-102

*Even-Zohar, Itamar 2005 Laws of Cultural Interference. *In Papers in Culture Research*, pp. 52-69. [Electronic Book, available from <http://www.even-zohar.com>]
http://www.tau.ac.il/~itamarez/works/books/EZ-CR-2005_2010.pdf

שינוי ושימור רפרטואר תרבותי -

*Sela-Sheffy, Rakefet. 2005. "Interference and Aspects of Repertoire Consolidation in Culture." *In The Challenge of the Hyksos: Cultural Interference in the New Kingdom*, Bietak, Manfred & Orly Goldwasser eds. Vienna: Austrian Academy of Sciences.

קריאת רשות:

דרורי, רינה. 2001. "שלושה ניסיונות להחייאת העברית בימי-הביניים: המזרח, ספרד המוסלמית, ספרד הנוצרית". בתוך: *אדרת לבנימין: ספר היובל לבנימין הרשב, כרך ב'*. עורכת: זיוה בן-פורת. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד והמכון הישראלי לפואטיקה וסמיוטיקה ע"ש פורטר, 176–191.

מושגים בסיסיים ביחסים בין-תרבותיים: אסימילציה, הטמעה, מגע ודיפיוזן.

Redfield, Robert; Ralph Linton; and Melville J. Herskovits 1935. "A Memorandum for the Study of Acculturation". *Man*, Volume 35 (Oct., 1935), pp. 145-148.

*Boyer, P. 2001. "Cultural Assimilation." In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, Amsterdam: Elsevier Science, pp. 3032-3035.

מקרה מבחן: תכנון, עיצוב וגיבוש תרבות לאומית

*אבן-זהר, איתמר. 1980. "הצמיחה וההתגבשות של תרבות עברית מקומית וילידית בארץ-ישראל 1882-1948 *קתדרה* 16, עמ': 165-189

*Hirsch, Dafna. "Hummus is best when it is fresh and made by Arabs': The gourmetization of hummus in Israel and the return of the repressed Arab" *American Ethnologist* 38 (4), pp. 617–630

רשות:

Ben-Ari, Nitsa. 2011. "Popular Literature in Hebrew as Marker of Anti-Sabra Culture" in Rakefet Sela-Sheffy & Gideon Toury [eds], *Culture Contacts and the Making of Cultures: Papers in Homage to Itamar Even-Zohar* Tel Aviv: Unit of Culture Research, Tel Aviv University, pp. 219-243

הבניית סטטוס

*Kaufman, Jason & Orlando Patterson 2005. "Cross-National Cultural Diffusion: The Global Spread of Cricket". *American Sociological Review*; 70(1), pp. 82-110

*Sela-Sheffy, Rakefet. 2011. "High-Status Immigration Group and Culture Retention: German Jewish Immigrants in British-Ruled Palestine" in Rakefet Sela-Sheffy & Gideon Toury [eds], *Culture Contacts and the Making of Cultures: Papers in Homage to Itamar Even-Zohar* Tel Aviv: Unit of Culture Research, Tel Aviv University, pp. 79-99

הבנית תרבות מעמדית

*Willis, Paul. 1977. *Learning to Labour: How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. Aldershot: Gower, pp. 89-116, 147-159.

רב תרבותיות: התפתחות ותיאוריה

*Gans, Herbert J 1997. "Toward a Reconciliation of 'Assimilation' and 'Pluralism': The Interplay of Acculturation and Ethnic Retention. " *International Migration Review* 31(4), 875–892

*Hartmann, Douglas and Joseph Gerteis. 2005. "Dealing with Diversity: Mapping Multiculturalism in Sociological Terms" *Sociological Theory*, 23 (2), pp. 218-240

*

Rogers Brubaker. 2001. "The Return of Assimilation? Changing Perspectives on Immigration and its Sequels in France, Germany, and the United States" *Ethnic and Racial Studies* 24(4), pp. 531-548.

Available at: <http://works.bepress.com/wrb/9>

קריאה מומלצת:

ולצר, מ. 2003. 'אילו זכויות מגיעות לקהילות תרבותיות. ?בתוך: א' נחתומי (עורך)

רב-תרבותיות במבחן הישראליות, 63-53, ירושלים.

טיילור, צ. 2003 'הפוליטיקה של ההכרה'. "בתוך א: נחתומי (עורך)
רב-תרבותיות במבחן הישראליות, 52-21, ירושלים.

רב תרבותיות בישראל - מלחמת תרבויות לעומת רב תרבותיות:

*קימרלינג, ברוך. 1998. הישראלים החדשים, ריבוי-תרבויות ללא רב-תרבותיות. אלפיים ,
16 עמודים 308-264

קריאה מומלצת:

יונה, יוסי ויהודה שנהב. 2005. רב-תרבותיות מהי? על הפוליטיקה של השונות בישראל .
תל אביב: בבל, מתוך פרק 2 – עמודים 52-87 או 52-74

רב תרבותיות בישראל, מקרי מבחן:

Uri Ben Eliezer. 2008. "Multicultural society and everyday cultural racism: second generation of Ethiopian Jews in Israel's 'crisis of modernization'" *Ethnic and Racial Studies* 31 (5).

Amit Kama. 2011 "Parading Proudly into the Mainstream: Gay & Lesbian Immersion in the Civil Core". In Gug Ben-Porat and Bryan Turner Eds. *The Contradictions of Israeli Citizenship: Land, Religion and State* Routledge, pp.180-202.

Ariela Popper-Giveon and Naomi Weiner-Levy. 2014. "Returning to Ourselves: Palestinian Complementary Healers in Israel" *Qualitative Health Research* 24, pp. 33-45

אורי רם ודני פילק. "עלייתה ונפילתה של המחאה החברתית (עד כה): ניתוח סוציו-פוליטי". אתר תאוריה וביקורת.

<http://theory-and-criticism.vanleer.org.il/pdf/FilkRamMaabada.pdf>

Ram, Uri. 2005. "Jerusalem, Tel Aviv and the Bifurcation of Israel." *Int J Polit Cult Soc* 19, pp. 21–33

רב תרבותיות בישראל לנוכח הגלובליזציה

Illouz, Eva & Nicholas John. 2003. "Global Habitus, Local Stratification, and Symbolic Struggles Over Identity". *The American Behavioral Scientist* 47(2), pp. 201-229.

Frankel, Oz. 2012. "The Black Panthers in Israel and the Politics of Radical Analogy." In Nico Slate (ed.), *Black Power Beyond Borders* Bakersdale: Palgrave Macmillan, pp. 81-106

קץ ההיסטוריה ומלחמת הציוויליזציות

Fukuyama, Francis. 1989 "The End of History" *The National Interest*
<http://ps321.community.uaf.edu/files/2012/10/Fukuyama-End-of-history-article.pdf>

Huntington, Samuel. 1993. "The Clash of Civilizations" *Foreign Affairs*
<http://history.club.fatih.edu.tr/103%20Huntington%20Clash%20of%20Civilizations%20full%20text.htm>

or

Barber, Benjamin R. 1992. "Jihad vs. MacWorld" *The Atlantic*
<http://www.theatlantic.com/doc/199203/barber>

קריאה מומלצת:

אורי רם, הגלובליזציה של ישראל: מק'דונלד בתל אביב, ג'יהאד בירושלים. תל אביב: רסלינג

ריבוי מודרנות

Casanova, José. 2011. "Cosmopolitanism, the clash of civilizations and multiple modernities" *Current Sociology* 59(2), pp. 252–267

Eisenstadt, S. N. 2000, "Multiple Modernities" *Daedalus*, 129 (1)
http://www.havenscenter.org/files/Eisenstadt2000_MultipleModernities.pdf

סיכום וחזרה

יסודות הסטטיסטיקה

מספר קורס: 10210078

שנה"ל: תש"פ

סמסטר א

שם המרצה: ד"ר אורי ביבי bibi@sapir.ac.il

מתרגלים: מר עמית לוינסון amitlevi@post.bgu.ac.il

גב' בארי דגן beeridag@gmail.com

מטרה: הקורס מיועד להעניק לסטודנטים ידע תיאורטי ומעשי מתחום הסטטיסטיקה כך שיוכלו לתכנן, לאסוף ולנתח ניתוח ראשוני של נתוני מחקר. במסגרת הקורס יילמדו כלים מתחום הסטטיסטיקה התיאורית, הסטטיסטיקה ההיסקית ומתחום הרגרסיה.

חובות:

בוחן אמצע סמסטר – 20% מהציון הסופי. לבוחן מועד אחד בלבד. היעדרויות יאושרו מסיבות תקנוניות בלבד. היעדרות מהבוחן פירושה ציון 0 במרכיב זה של הציון. תאריך הבוחן יפורסם בהקדם האפשרי. מבחן סוף סמסטר – 80% מהציון הסופי. על מנת לקבל ציון עובר בקורס יש לקבל ציון עובר לפחות (56) במבחן סוף הסמסטר.

תוכן הקורס:

שיעור מספר 1:

משתנה בדיד ורציף
סולמות מדידה

התפלגות שכיחויות והצגה גראפית תוך התייחסות לצורות שונות של התפלגויות

שיעור מספר 2:

מדדי מיקום מרכזי: שכיח, חציון וממוצע
מדדי פיזור: שונות וסטיית תקן - התחלה

שיעור מספר 3:

מדדי פיזור: שונות וסטיית תקן - המשך
מדדי יחס: עשירונים, ציוני תקן

שיעור מספר 4:

שיעור מסכם: התפלגות שכיחויות וניתוח נתוני מדגם

שיעור מספר 5:

התפלגות נורמאלית והתפלגות דגימה
מאפייני ההתפלגות הנורמאלית
חישובי הסתברויות תחת ההתפלגות הנורמאלית
משפט הגבול המרכזי

שיעור מספר 6:

רציונל הסקה + מצבי החלטה: טעות II + I, רמת ביטחון ועוצמה
סטטיסטי, פרמטר, אומדנים מוטים ובלתי מוטים לפרמטר ודרגות חופש.
התפלגות הדגימה של הממוצע והפרש הממוצעים.

מהו מבחן סטטיסטי: השערת האפס והשערה אלטרנטיבית, רמת מובהקות אפריורית
ופוסטריורית, אזורי קבלה ודחייה.

שיעור מספר 7:

מבחן Z לממוצע בודד

מבחן t לממוצע בודד

שיעור מספר 8:

מבחן t להפרש ממוצעים

שיעור מספר 9:

מבחן F להפרש ממוצעים ב"ת: ניתוח שונות פשוט - ANOVA

שיעור מספר 10:

שיעור מסכם הסקה סטטיסטית

שיעור מספר 11:

מתאם פירסון, חישוב ומבחנים סטטיסטיים.

שיעור מספר 12:

מתאם ספירמן.

מתאם קרמר

מבחן χ^2 לאי-תלות

מבחן χ^2 להתאמת התפלגויות שאינן נורמאליות

שיעור מספר 13:

שיעור מסכם מתאם ומובהקותו

ספרות עזר מומלצת:

סטטיסטיקה א' למדעי החברה – יחידות 1-11 - האוניברסיטה הפתוחה

סטטיסטיקה למדעי ההתנהגות – אלחנן מאיר – הוצאת דיוון 2000.

חברות של ד"ר דרורה קרוטקין:

סטטיסטיקה תיאורית – חומר תיאורטי

סטטיסטיקה תיאורית – ספר תרגילים ופתרונות

Hays, W. L. **Statistics. (6th Ed.) 2007.** Fort Worth, Tx. : Harcourt Brace

College Pub. ISBN-13: 978-0534610326

- Hawell, C. D. **Fundamental Statistics for the Behavioral Sciences. (5th Ed.). 2004.** Duxbury Press. ISBN: 0534399517
- Pedhazur, E. (1982). Multiple Regression in Behavioral Research. 2nd edition.
- Kahane, L. (2001) Regression Basics, Sage Publications

מבוא לשיטות מחקר

שנה"ל תש"פ

קוד קורס: 10210016

המרצה: פרופ' אביעד רז aviadraz@bgu.ac.il

מטרת הקורס:

הקורס מספק רקע פילוסופי ומתודולוגי לשיטות מחקר כמותיות ואיכותניות בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה. במהלך הקורס נעמוד על המורכבות הקיימת בתכנון המחקר וביצועו הלכה למעשה. תכני הקורס יעסקו במבנה החשיבה המדעית, שאלות והשערות, משתנים, מערכי מחקר, מהימנות ותוקף

הרכב הציון:

ציון הקורס מורכב מ- 100% מבחן

במהלך הקורס יחולקו שתי עבודות לעבודה עצמית – עבודה על היסודות של המחקר הכמותי, ועבודה על היסודות של המחקר האיכותני.

נושאי הקורס וקריאה

כל פריטי הקריאה נמצאים באתר הקורס.

1. שיעור 1. מקורות ועקרונות של השיטה המדעית (בשבוע זה אין תרגולים)
מושגים בסיסיים בחשיבה המדעית: אובייקטיביות, אמפיריות, תיאוריה, פרדיגמה, טענה וטיעון (תקף, בטל ומבוסס), דדוקציה ואינדוקציה, בעיית האינדוקציה.

קריאה לשיעור הבא: המפל, ק. (1977), "חקירה מדעית: המצאה ובחינה". מתוך מקראת הקורס "פילוסופיה של המדע", הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב.

2. שיעור 2. פוזיטיביזם בדגש על אישוש: המפל

אישוש והפרכה, מודוס טולנס והכשל של חיוב המסקנה, כבסיס לשיטה המדעית הפוזיטיביסטית.

קריאה לשיעור הבא: פופר, ק. (1977). "מדע, פסאודו-מדע, והניתנות להפרכה". מתוך מקראת הקורס "פילוסופיה של המדע", הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב.

שיעור 3. פוזיטיביזם בדגש על הפרכה: פופר

קריאה לשיעור הבא: אדורנו, ת. (1977). "הכרה ומדע, תורת-הכרה ותיאוריה של המדע", מתוך הקורס "פילוסופיה של המדע", האוניברסיטה הפתוחה, יחידה 12, עמ' 82-92

שיעור 4. הביקורת על הפוזיטיביזם: פרשנות, הבניה חברתית, סוציולוגיה של המדע

קריאה לשיעור הבא: כהן ינון (1990), "הסיכסוך הישראלי-ערבי והירידה מהארץ". מגמות, ל"ב (4): 443-447.

שיעור 5. עיצוב המחקר ומערכי מחקר שונים: מחקר כמותי מושגים: מערך ניסויי, מערך מתאמי

שיעור 6. מהימנות ותוקף, דגימה וסלקציה

שיעור 7. שיטות כמותיות לאיסוף הנתונים: סקר (שאלונים, שאלון חצי מובנה)

קריאה לשיעור הבא: נעמה צבר בן יהושע (1995). "המאפיינים של המחקר האיכותני" (עמ' 21-31), "אמינות ושימות במחקר האיכותני" (עמ' 106-100), מתוך המחקר האיכותני. מסדה.

שיעור 8. הדרכה מטעם נציגת הספרייה למדעי החברה והניהול – כתיבה מדעית

שיעור 9. הפרדיגמה הפרשנית והמחקר האיכותני

קריאה לשיעור הבא: בקר, הווארד "חניכותו של מעשן המריחואנה", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוה (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 101-112.

שיעור 10. שיטות איכותניות לאיסוף נתונים: ראיונות, תצפית משתתפת

קריאה לשיעור הבא

Newman, I. & C. Benz. (1998). "Qualitative and Quantitative Research Methods: an Interactive Continuum," pp. 13-26 in their Qualitative-Quantitative Research Methodology, Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.

צור, יובל ואביעד רז. 2008. "השילוב הראוי: נשים בקורס טיס". סוציולוגיה ישראלית י(1): 81-106

שיעור 11. מחקר משולב: מודל והדגמה

קריאה לשיעור הבא: צבר-בן יהושע, נ', ודושניק, ל' (2006). "של מי הסיפורים האלה? התמודדות אתית במחקר האיכותי." שבילי מחקר, 13, 36-41.

שיעור 12. אתיקה במחקר

שיעור 13. סיכום וחזרה, מבחן לדוגמה.

מסע מרוקאי- מסע אנתרופולוגי

מרצה הקורס: ד"ר אנדרה לוי

תש"פ, סמסטר א'

תיאור קורס: עוד משנות העשרים של המאה שעברה, מרוקו הייתה יעד אטרקטיבי למחקר אתנוגרפי. כיוון שכך, מרוקו הייתה גם יעד לדיון תיאורטי חדשני. הקורס יבחן את המקורות למרכזיות זו של מרוקו באנתרופולוגיה כותבת האנגלית, ומכאן שגם ההיסטוריה של האנתרופולוגיה תבחן בקורס לאור דיון זה. אנו נקרא אתנוגרפיות שונות שיסייעו לא רק להבנה מעמיקה של היבטים שונים ומגוונים הקשורים למרוקו אלא גם נלמד את התנועה התיאורטית שהאנתרופולוגיה עשתה, החל מהפוזיטיביזם הבואזיאני, דרך פונקציונליזם, סטרוקטורליזם, אנתרופולוגיה סמלית, אקולוגיה פוליטית, פוסט-סטרוקטורליזם, פוסטמודרניזם רפלקסיבי, וגלובליזם.

כתובת מייל: andre.e.levy1@gmail.com

שעת קבלה: תתפרסם בהמשך

דרישות הקורס:

השתתפות בכל המפגשים

השתתפות פעילה בדיוני הכיתה

קריאה ביקורתית מדי שבוע של המאמרים ופרקים המיועדים.

ניהול דיון באחד הפריטים הביבליוגרפיים (30% מהציון הסופי).*

עבודה סופית (70% מהציון הסופי).*

*הוראות מפורטות תימסרנה בהמשך הסמסטר.

רשימת קריאה (ערוכה על פי סדר קריאה)

שימו לב: אפשר ויחולו תיקונים ברשימת הקריאה עד סיום תקופת השינויים

הקדמה

Crawford, David and Rachel Newcomb. 2013. Introduction. *Encountering Morocco: Fieldwork and Cultural Understanding*. Ed. David Crawford and Rachel Newcomb. Pp. 1-15. Bloomington: Indiana University Press – read esp. pp. 7-10.

Ibn Khaldun. 2005 [1377]. *The Muqaddimah: An Introduction to History*, ed. N.J. Dawood, trans. Franz Rosenthal. Princeton: Princeton University Press, pp. 35-48, 58-69, 91-154, 238-261, 263-273, 282-295, 358-367, 426-433.

בואז במרוקו

Westermarck, Edward. 1968 [1926]. *Ritual and Belief in Morocco*. vol. 1. New York: New Publishers, pp. 1-66, 134-228 (skim).

פונקציונליזם

Montagne, Robert. 1973 [1931]. *The Berbers: Their Social and Political Organisation*, trans. David Seddon. London: Frank Cass, pp. 1-55

Burke, Edmund III. 1972. The Image of the Moroccan State in French Ethnological Literature: A New Look at the Origin of Lyatuey's Berber Policy. In *Arabs and Berbers: From Tribe to Nation in North Africa*. Pp. 175-200. Ed. Ernest Gellner and Charles Micaud. London: Duckworth.

פונקציונליזם סטרוקטוראלי

Gellner, Ernest. 1969. *Saints of the Atlas*. Chicago: University of Chicago Press, chaps 1-6, 11 (pp. 1-159, 297-301).

Roberts, Hugh. 2002. On Berber Politics: On Gellner and Masqueray, or Durkheim's Mistake. *Journal of the Royal Anthropological Institute* 8 (1): 107-126.

Maher, Vanessa. 1974. Divorce and Property in the Middle Atlas of Morocco. *Man* 9 (1): 103-122.

- Hammoudi, Abdellah. 1996 [1974]. Segmentarity, Social Stratification, Political Power and Sainthood: Reflections on Gellner's Theses. *Economy and Society* 9 (3): 279-303.
- Munson, Henry, Jr. 1993. Rethinking Gellner's Segmentary Analysis of Morocco's Ait 'Atta. *Man* 28 (2): 267-280.
- Gellner, Ernest. 1995. Segmentation: Reality or Myth? *Journal of the Royal Anthropological Institute* 1: 821-829.
- Munson, Henry Jr. 1995. Reply to Gellner. *Journal of the Royal Anthropological Institute* 1: 829-832.

אנתרופולוגיה סמלית

- Geertz, Clifford. 1979. Suq: The Bazaar Economy in Sefrou. In *Meaning and Order in Moroccan Society*. Pp. 123-313. London: Cambridge University Press, esp. pp. 140-150, 197-235.
- Rosen, Lawrence. 1979. Social Identity and Points of Attachment: Approaches to Social Organization. In *Meaning and Order in Moroccan Society*. Pp. 19-122. London: Cambridge University Press, esp. pp. 91-106.
- Combs-Schilling, Elaine. 1985. Family and Friend in a Moroccan Boom Town: The Segmentary Debate Reconsidered. *American Ethnologist* 12 (4): 659-675.
- Kapchan, Deborah. 2001. Gender on the Market in Moroccan Women's Verbal Art: Performative Spheres of Feminine Authority. In *Women Traders in Cross-Cultural Perspective: Mediating Identities, Marketing Wares*. Ed. Linda J. Seligmann. Pp. 161-184. Stanford: Stanford University Press.
- +Eickelman, Dale. 1984. New Directions in Interpreting North African Society. In *Connaissances du Maghreb*. Ed. Jean-Lucas Vatin. Pp. 279-289. Paris: Editions du CNRS.

סטרוקטוראליזם

Hammoudi, Abdellah. 1993. *The Victim and Its Masks: An Essay on Sacrifice and Masquerade in the Maghreb*. Chicago: University of Chicago Press.

פוסטסטרוקטוראליזם

Rabinow, Paul. 1977. *Reflections on Fieldwork in Morocco*. Berkeley: University of California Press.

Dwyer, Kevin. 2013. Afterword: Anthropologists Among Moroccans. In *Encountering Morocco: Fieldwork and Cultural Understanding*. Ed. David Crawford and Rachel Newcomb. Pp. 213-256. Bloomington: Indiana University Press.

Crapanzano, Vincent. 1980. *Tuhami: Portrait of a Moroccan*. Chicago: University of Chicago Press.

Pandolfo, Stefania. 1989. Detours of Life: Space and Bodies in a Moroccan Village. *American Ethnologist* 16 (1): 3-23.

מקומיות/גלובליזם

Newcomb, Rachel. 2017. *Everyday Life in Global Morocco*. Bloomington: Indiana University Press.

ומה היום?

Levy, André. 2015. *Return to Casablanca: Jews, Muslims, and an Israeli Anthropologist*. Chicago: University of Chicago Press.

Foster, Stephen William. 2006. *Cosmopolitan Desire: Transcultural Dialogues and Antiterrorism in Morocco*. Lanham, MD: Altamira Press.

Aomar Boum. 2013. *Memories of Absence: How Muslims Remember Jews in Morocco*. Stanford, CA: Stanford University Press

נצרות, איסלאם, יהדות: מבוא אנתרופולוגי השוואתי

(סילבוס מעודכן -15.8.19)

קורס בחירה – ב.א. – סמסטר א' – תש"פ

פרופ' ג'קי פלדמן

יום ג' 12:00 – 14:00

382 חדר - בנין 72 משרד: jfeldman@bgu.ac.il

הקורס פותח צוהר לשלוש הדתות המונותיאסטיות הנפוצות בארץ-הנצרות, האיסלאם והיהדות.

מטרות הקורס הן:

- להבין את התפקידים ואת הצרכים שהדת ממלאת עבור הקהילה והמאמין הפרטי.
 - להבין איך הדתות המונותיאסטיות ואת היחסים ביניהם בעבר ובהווה.
 - להסתכל על הדת הקרובה אלינו בעיניים אנתרופולוגיות והשוואתיות.
 - להתנסות בתצפיות על קהילות וטקסים דתיים חדשים לנו.
- לאחר סקירת כמה גישות יסוד לדת, נבקר באתרי דת נוצרים ומוסלמים, ונשוחח עם מנהיגים דתיים. משתתפי הקורס יתבקשו ליישם את הגישות שנלמדו בקורס ולהעלות שאלות חדשות באמצעות ביקורים ותצפיות בתפילות או בפולחנים באתרי דת ושיחות עם מנהיגי דת ומתפללים. תובנות אלו תיוצגנה בעבודה המנתחת את הזירות ואת הטקסים ממבט השוואתי.

דרישות הקורס ומבנה הציונים:

- נוכחות סדירה, קריאה, והשתתפות פעילה בשעורים. מידי פעם אבקש מכם להעלות שאלות על המאמרים למודל. נקיים שני סיורים באתרים נוצריים מוסלמיים ויהודיים במהלך הסמסטר. ההשתתפות בשני הסיורים (כולל כתיבת דו"ח סיור) חובה. (10%).
- בוחן על כל המאמרים שנלמדו (20%).
- עבודה (בזוגות או לבד) המבוססת על שלוש תצפיות על תפילות ופולחנים בשתי דתות שונות וניתוח משווה על בסיס מאמרים (70%). תצפית + ניתוח אחד יימסר במהלך הסמסטר והעבודה הסופית בזמן חופשת הסמסטר. הנחיות מדויקות יימסרו בהמשך.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 129 }

יש להביא עותק של המאמר של השבוע לקריאה לכיתה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 130 }

תוכן שיעורים + קריאת חובה

*ייתכנו שינויים בהמשך!

מס' שיעור	תאריך	נושא	קריאת חובה
1		הדת מהי? המשותף לדתות הייחוד. עקרונות אמונה. הגישה האנתרופולוגית לדת.	הקרדו הנוצרי. עמודי האיסלאם. י"ג עקרונות היהדות (רמב"ם). חזה לצרוס-יפה, <u>האיסלאם: קווי יסוד</u> , אוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1980, עמ' 30-43.
2		פנומנולוגיה: הדת כהתגלות על-אנושית. ארכטיפים וקדושה.	רודולף אוטו, <u>הקדוש</u> , ע' 10-16, 25- 36.
3		גישות פסיכולוגיות לדת - הדת כאשליה או כארכטיפ פסיכולוגי	פרויד, <u>התרבות והדת</u> , (עתידה של <u>אשלייה</u> , פרקים 1,2) ע' 75-83, (<u>תרבות ללא נוח</u> , פרקים 3-6) ע' 39- 55. Carl Jung, "The Spiritual Problem of Modern Man", in <i>The Portable Jung</i> , pp. 464-471.
4		דרכהיים – ייצוגים קולקטיביים, הדת כמקדשת את החברה	Emile Durkheim, <i>The Elementary Forms of Religious Life</i> , translated by Carol Cosman, Oxford, 2001, pp. 35-46; 162- 168.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 131 }

<p>(א.א. אונס-פריצ'רד, <u>תורות של דת</u> <u>פרימיטיבית</u>, תל אביב, 1999, ע' (.89-60)</p>			
<p>ספר התפילות הרומי קאתולי/ פרוטסטנטי, קטעי הסידור. חננאל מאק, <u>תפילה ותפילות</u>, ראובן מס, ירושלים, 2006, עמ' 33-11, 44- 47. <u>חוה לצרוס-יפה</u>, <u>אסלאם-יהדות –</u> <u>יהדות-אסלאם</u>, האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 2003, עמ' 51- .57</p> <p><u>רשות</u>: Mauss, Marcel. 2003. <i>On</i> <i>Prayer</i>, Edited and with an introduction by W.S.F. Pickering, New York: Durkheim Press/Berghahn Books, pp. 12- 13, 21-37, 49-57)</p>	<p>תפילה</p>		<p>5</p>
<p>Malinowski, B. 1948. "Death and the Reintegration of the Group", in: <u>Magic, Science and Religion</u>. London: Faber and West.</p> <p>אברמוביץ, הנרי. 1993. "הלוויה בירושלים: נקודת מבט אנתרופולוגית", בתוך אובדן ושכול בחברה הישראלית / עורכים: רות מלקינסון, שמשון רובין, אליעזר ויצטום. -- ירושלים : כנה, תשנ"ג , ע' 181- 196 .</p>	<p>פונקציונליזם פסיכולוגי ומבני – לווית המת</p>		<p>6</p>
<p>ביקור בתפילה בכנסייה קתולית, שיחה עם האב ניוהויז ופגישה עם רב/ה רפורמי/ת.</p>	<p>סיור לכנסייה בתל-אביב להכרת תפילה</p>	<p>1.12.19 (תאריך עלול להשתנות)</p>	

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 132 }

לקרא דוד נויאהוז, "ששים שנה: איגרת פסטורלית".	נוצרית + שיחות עם אנשי דת		
	לא יתקיים שיעור	8.12.19	7
קריאת קטעי ברית החדשה: מתי פרק כ"ג, מעשי השליחים 1-2, 27-36, הבשורה על פי יוחנן, פרקים 1-5, קטעי אפוקליפסה של יוחנן. ויצטום, אליעזר, ומשה קליאן. 2013. <u>ירושלים של קדושה ושיגעון: צליינים, משיחים והוזים</u> , הוצאת ניר, עמ' ???. יוסף דן, <u>המשיחיות היהודית</u> , עמ' 11-12, עמ' 178-203. חוה לצרוס-יפה, <u>עוד שיחות על האיסלאם</u> , האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1985, עמ' 66-71. שרינה חן. 2008. "הטקסט, המילה המפורשת והטקסט", בתוך <u>קנאות דתית</u> , מאיר ליטוק ואורה לימור, עורכים, ירושלים: מרכז זלמן שז"ר, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 199-216.	אחרית הימים ומשיחיות		
עימנואל סיון, גבריאל אלמונד, א. אפלבי סקוט, <u>קנאות דתית מודרנית: יהדות, נצרות, איסלם, הינדואיזם</u> , תל-אביב, ידיעות אחרונות, 2004, עמ' 11--28, 261--288.	פונדמנטליזם ואלימות דתית – בסיס דתי לסובלנות		8
סרט על החאג' חוה לצרוס-יפה, <u>עוד שיחות על האיסלאם</u> , אוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 1985, עמ' 16-22, 78-84.	מקומות קדושים, עלייה לרגל		9

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 133 }

<p>אלקסווינגרוד, "הצדיקים צועדים קדימה" בתוך ישראל; אנתרופולוגיה מקומית. בעריכת אורית אבוהב [ואחרים]. תל-אביב: צ'ריקובר, 1998</p>			
<p>קריאת מקורות נוצרים, מוסלמים, יהודים על ירושלים. ר.י. צבי ורבלובסקי, "ירושלים כעיר מקודשת לשלש הדתות", מנחה לירושלים במלאת כ"ה שנה לאיחודה, אלי שילר, עורך, הוצאת אריאל, 1993, עמ' 9-20.</p>	<p>מעמדה של ירושלים בדתות ה"אברהמיות" +מסירת עבודת תצפית ראשונה</p>		10
<p>חווה לצרוס-יפה, אסלאם-יהדות – יהדות-אסלאם, האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, 2003, עמ' 17-28, 43-50.</p>	<p>יחסים בין הדתות המונותאיסטיות</p>		11
		<p>סיוור למפגש דו-קיום מוסלמי/יהודי ליד גוש עציון או למסגד ברהט (תאריך ייקבע בהמשך)</p>	12
	<p>בוחן על מאמרים -</p>	<p>17.1 - יום שישי ב- 0900 תאריך עלול להשתנות</p>	
<p>וקסלר, פיליפ. 2005. "המהפכה הרוחנית צומחת מלמטה". ארץ אחרת. 26, עמ' 26--29. יהודה גודמן. 2004. "החזרה בתשובה וזהויות דתיות חדשות בישראל בתחילת שנת האלפיים", מתוך לא להאמין: מבט אחר על דתיות וחילוניות, בעריכת אביעד קליינברג. הוצאת כתר. בעיקר עמ' 104 - 160. נא לצפות ב-</p>	<p>חילון, היקסמות העולם מחדש, חזרה בתשובה</p>		13

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 134 }

https://www.youtube.com/watch?v=LBXLCjcMb3U			
יש להעלות את העבודה למודל ולשים עותק מודפס למזכירות המחלקה.		1.3.20	מסירת עבודת סיום

ספרים בעברית לקריאה נוספת ולהיעזרות בכתיבת העבודות (ממבוא למדע הדתות, אונ' ת"א):

אנתרופולוגיה וסוציולוגיה של הדת

אוונס-פריצד, אדוארד. 1988 תורות של דת פרימיטיבית. ירושלים: מוסד ביאליק,

בילו, יורם. 1997 "התרבות העממית בעידן פוסטמודרני: סיפור אישי". תיאוריה וביקורת. 10: 37-54.

גירץ, קליפורד. 1990. "הדת כמערכת תרבותית. בתוך פרשנות של תרבויות. ירושלים: כתר, עמ' 89-122.
גירץ, קליפורד, עיונים באיסלאם, פרק ד'

דגלס, מרי. 2004. "טומאה חילונית (התועבות שבספר ויקרא)". בתוך טוהר וסכנה. תל-אביב: רסלינג, עמ' 55-81.

ובר, מקס. 1984. האתיקה הפרוטסטנטית ורוח הקפיטליזם. עברית: ברוך קורא, תל-אביב: עם עובד. חלק ראשון, פרק שני: "רוח הקפיטליזם" (עמ' 19-34). חלק שני, פרק שני: "האסקזה ורוח הקפיטליזם" (עמ' 67-90).

ובר, מקס, על הכריזמה ובניית המוסדות, עמ' 1-16, 175-176.

טרנר, ויקטור. 2004. "לימינאליות וקומוניטיס" בתוך התהליך הטקסי: מבנה ואנטי-מבנה. תל אביב: רסלינג. עמ' 88-115.

יונג, ק. ג. תשובה לאיוב. תל אביב: רסלינג, 2005, עמודים 19-47.
לוי-שטראוס, קלוד. 1980. "יעילותם של סמלים", בתוך שוקד, מרקס ודשן (עורכים), פרקים באנתרופולוגיה חברתית. ירושלים: שוקן, עמ' 235-244.

סמים וחברה

102-1-0388

יום ב' 14:15-15:45

ד"ר אורי שוויד (shwed@bgu.ac.il)

מטרות: הקורס יעסוק בחומרים משני תודעה, כמו גם בהקשרים החברתיים, ההיסטוריים, והפוליטיים של היחס המשתנה לחומרים אלו. הקורס יחשוף בפני התלמידים את גישת הסוציולוגיה הפוסט-הומניסטית המנתחת תהליכים והקשרים חברתיים על כל הגורמים השותפים בעיצובם - אנושיים, מוסדיים, וגם חומריים. הקורס יספק מידע מדעי לגבי השפעתם של חומרים מסוימים בתנאים מסוימים, וידון באמצעים השונים שבהם חברות שונות סיפקו מרחב לשינוי התודעה – מהמרחב הדתי, אל הרפואי, הפילי, וחוזר חלילה. הסכנות בשימוש בסמים ינתחו באופן מעמיק, וגישות חברתיות שונות לסכנות אלו יידונו בהרחבה.

הרכב הציון: 30% מבדקי קריאה דיגיטליים במהלך השיעור*

70% מבחן מסכם

*במהלך לפחות 4 מהשיעורים יערכו חידונים דיגיטלים (Kahoot) על קריאת החובה לשיעור, והציון המשוקלל של לפחות 3 מתוכם ירכיב 30% מהציון הסופי. היעדרות מהמבדק משמעה ציון 0 במבדק.

תוכנית הקורס (יתכנו שינויים בנושאים ובחומרי הקריאה):
חלק ראשון – מבוא לסוציולוגיה של משני תודעה
28.10 - פתיחה – מהם סמים, מה אנחנו יודעים עליהם, ולמה?
קריאת חובה –

Weil, A. (2004). From Chocolate to Morphine: Everything you need to know about mind-altering drugs. Chapter 2 pp 10-15.

4.11 – מה לסוציולוגיה ולסמים?

קריאת חובה:

Faupel, Charles and Alan Horowitz. The Sociology of American Drug use.
Chapter 5

קריאת רשות:

Pinch, Trevor J., and Wiebe E. Bijker. "The Social Construction of Facts and Artefacts: Or How the Sociology of Science and the Sociology of Technology Might Benefit Each Other." *Social Studies of Science* 14, no. 3 (August 1, 1984): 399–441. doi:10.1177/030631284014003004.

לצפיה משותפת:

Hamilton's Pharmacopeia S01E01 – The Story of the South African Quaalude

11.11 מצבי תודעה אלטרנטיבים

קריאת חובה –

Weil, A. (2004). From Chocolate to Morphine: Everything you need to know about mind-altering drugs. Chapter 3 pp 15-24.

קריאת רשות:

Walsh, R. (1995). Phenomenological Mapping: A Method for Describing and Comparing States of Consciousness. *Journal of Transpersonal Psychology* 27(1):25-56

Milliere, R., R. L. Carhart-Harris, L. Roseman, Trautwein F.M. and A.

Berkovich-Ohana. (2018). Psychedelics, Meditation and Self-Consciousness. *Frontiers in Psychology*.

חלק שני: מה אנחנו יודעים על משני תודעה?

18-25.11 טקסונומיות של חומרים פסיכואקטיבים

קריאת חובה:

Faupel, Charles and Alan Horowitz. The Sociology of American Drug use.
Chapter 3

2.12 נזקי הסמים

קריאת חובה

Nutt, DJ. 2012. Drugs Without the Hot Air. Chapter 3:pp30-49. UIT
Cambridge.

Kalant, Harold. 2010. "Drug Classification: Science, Politics, Both or Neither?"
Addiction 105(7): 1146–49. doi:10.1111/j.1360-0443.2009.02830.x.

קריאת רשות

Nutt, David J., L.A King, and L.D. Phillips. 2010. Drug Harms in the UK: A
Multicriteria Decision Analysis. *Lancet* 376(9752):1558-1565.

Hendricks, P. S., Crawford, M. S., Cropsey, K. L., Copes, H., Sweat, N. W.,
Walsh, Z., & Pavela, G. 2018. The relationships of classic psychedelic use
with criminal behavior in the United States adult population. *Journal of
Psychopharmacology*, 32(1), 37–48.

Lachenmeier, D. W., & Rehm, J. (2015). Comparative risk assessment of
alcohol, tobacco, cannabis and other illicit drugs using the margin of exposure
approach. *Scientific reports*, 5, 8126. doi:10.1038/srep08126

Gable, R. S. (2006). Acute toxicity of drugs versus regulatory status. In J. M.
Fish (Ed.), *Drugs and Society: U.S. Public Policy*

9.12 התמכרות

קריאת חובה:

Alexander, Bruce K. 2010. The Globalization of Addiction. *Addiction Research*. 8(6):501-526

קריאת רשות:

Lindesmith, Alfred R. 1938. A Sociological Theory of Drug Addiction. *American Journal of Sociology*. 42(4): 593-613

Weinberg, Darin. 2013. Post Humanism, addiction, and the loss of self-control: Reflections on the missing core in addiction science. *International Journal of Drug Policy* 24(3):173-181

Lenson, David. *On Drugs*. 1st edition. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press, 1999. pp 30-50

16.12 הבניה חברתית של שינוי תודעה - ומעבר לה

קריאת חובה:

בקר, ה.ס. (1999). "חניכותו של מעשן המריחואנה", בתוך: דניאל רוט-הלר וניסן נוח (עורכים), היחיד והסדר החברתי, תל אביב: עם עובד, 101-112.

Hartogsohn, I. 2017. "Constructing Drug Effects A history of Set and Setting" *Drug Science and Policy Review* 3:1-17

קריאת רשות:

Zinberg, Norman E. *Drug, Set, and Setting: The Basis for Controlled Intoxicant Use*. 1st ed. New Haven, CT: Yale University Press, 1986. Chapter 1.

MacAndrew, Craig, and Robert B. Edgerton. *Drunken Comportment: A Social Explanation*. Chicago: Aldine, 1969.

23.12 המלחמה בסמים

צפיית חובה: he House I live InT

קריאת חובה: רם, חגי: ההסטוריה החדשה של הג'וינט: חשיש בפלסטין המנדטורית
ובמדינת ישראל. תיאוריה וביקורת 43:75-102
קריאת רשות:

Johann Hari. 2015. *Chasing the Scream*. Bloomsbury publishing.

Roberts B.r. and Y. Chen. 2013. Drugs, Violence and the State. *Annual Review of Sociology* 39:105-125.

30.12 סמים מהרופא

קריאת חובה:

DeGrandpre, R. 2006. The Cult of Pharmacology. Chapter 2: The Cult of the SSRI.

קריאת רשות:

Netherland, J. and Hansen, H. 2017. White Opioids: Pharmaceutical Race and the War on Drugs that Wasn't. *Biosocieties* 12(2):217-238

McGoey, L. 2007. On the Will to Ignorance in Bureaucracy. *Economy and Society*. 36(2):212-235.

Healy, David. *Pharmageddon*. Reprint edition. University of California Press, 2013. pp. 44-129.

Liebert, R. and N. Gavey. 2009. "There Are Always Two Sides to These Things: Managing the Dilemma of Serious Adverse effects from SSRIs". *Social Science and Medicine*. 68(10):1882-1991

חלק שלישי: לאן כל זה הולך?

6.1 מדיקליזציה וקוץ בה

"The Scientist" צפיית חובה:

13.1 הפחתת נזק

קריאת חובה:

Ruane, Deirdre. 2015. "Harm Reduction or Psychedelic Support? Caring for Drug-Related Crisis at Transformational Festivals". *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture* 7(1):55-75

רשות:

Hughes, C.E. and Stevens, A. 2010. "A Resounding Success or a Disastrous Failure:

Re-examining the Interpretation of Evidence on the Portuguese Decriminalization of Illicit Drugs" *Drug and Alcohol Review* 31(1):101-13

Hughes, C.E. and Stevens, A. 2010. "What can we learn from the Portuguese decriminalization of illicit drugs?" *British Journal of Criminology* 50(6):999-1022

Carvalho, M.C., M. Pinto de Sousa, P. Frango, P. Dias, J. Carvalho, M. Rodrigues and T. Rodrigues. 2014. "Crisis Intervention Related to the Use of Psychoactive Substances in Recreational Settings – Evaluating the Kosmicare Project at Boom Festival". *Current Drug Abuse Reviews*. 7:81-100

20.1 שיעור חזרה

צפון אירלנד: סוציולוגיה של חברה שסועה

2 נק"ז

מרצה: ד"ר רון דודאי
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
שנהל" תש"פ
סמסטר א'
יום א' 18:00 – 20:00

תיאור הקורס:

קורס זה ישתמש במקרה המבחן של צפון אירלנד על מנת לבחון היבטים סוציולוגיים של אלימות פוליטית, יחסים בין קבוצות ותהליכי שלום בחברה שסועה. הסכסוך האלים בצפון אירלנד בין סוף שנות השישים לסוף שנות התשעים הוא העקוב מדם ביותר במערב אירופה של אחרי מלחמת העולם השנייה, ונחשב במשך שנים רבות לדוגמה מובהקת של סכסוך בלתי-פתיח; תהליך השלום שהוביל לסיומו נחשב לדוגמה מוצלחת של הפסקת אלימות מאורגנת, אך השסעים, המתחים וההפרדה החברתית בין המיגזרים בצפון אירלנד נותרו משמעותיים. החברה הצפון אירית זכתה לעניין מחקרי רב ומהווה מקרה-מבחן עשיר לסוגיות אלו. בקורס זה נבחן את התהליכים החברתיים והגורמים ביסוד הצמיחה והדעיכה של האלימות הפוליטית בצפון אירלנד, את ההשלכות של דינמיקה זו על החברה, ואת האופנים בהם קבוצות ומיגזרים שונים מתמודדים כיום עם מורשת הסכסוך. בין השאר נעסוק גם בתהליכי פיוס בין קהילות והאופנים המורכבים בהן קטגוריות שונות של זהות – לאום, דת, מיגדר, קבוצה פוליטית – באות לידי ביטוי בהקשר של סכסוך, ונבחן כיצד תהליכי שינוי והמשכיות ביחסים הביני-קבוצתיים ובזיכרון הסכסוך באים לידי ביטוי בשורה של שדות כגון חינוך, שיטור, הנצחה, ספורט, תיירות, ייצוגים תרבותיים בסרטי מתח וספרות בלשית, כמו גם היחס הצפון אירי לסכסוך הישראלי-פלסטיני.

דרישות הקורס:

הצגת מאמר בכיתה – 20 אחוז

עבודה מסכמת – 80 אחוז

מבנה הקורס ורשימת קריאה:

(1) פתיחה – הפרדוקסים של צפון אירלנד

קריאת חובה: חגי מטר, "יום שישי הטוב, הכל טוב", הארץ, 2013

קריאות רשות:

Mari Fitzduff and Liam O'Hagan, The Northern Ireland Troubles: A Background Paper, 2009

(2) רקע היסטורי: הולדת צפון אירלנד והתגבשות השטעים והמחלוקות בה

Jonathan Tonge, Northern Ireland, Polity Press 2006, pp. 12-26

רשות:

גיא ביינר, ניצחון התבוסה ותבוסת הנצחנות: מסורות זיכרון מתחרות באירלנד המודרנית,

זמנים 2006, 95:4-13

(3) על צמיחת מחאה, או – איך התחילו הצרות?

Ellison, G., & Martin, G. (2000). "Policing, collective action and social movement theory: the case of the Northern Ireland civil rights campaign", *British journal of sociology*, 51(4):681-699.

רשות:

Birrell, D. (1972). "Relative deprivation as a factor in conflict in Northern Ireland", *Sociological Review*, 20(3):317-343.

4 אלימות פוליטית בחברה שסועה: כיצד היא פורצת, מתקבעת ומשפיעה

White, R. W. (1989). "From peaceful protest to guerrilla war: Micromobilization of the Provisional Irish Republican Army", *American Journal of Sociology*, 94(6):1277-1302.

רשות:

גיא בינר, "מתינו הפניאנים": טרור אירי רפובליקני במאה התשע-עשרה, זמנים 2009, 108:46-61

5 קהילות מדומיינות, נאמנות ובגידה

Dudai, R. (2018). Underground penalty: The IRA's punishment of informers. *Punishment & Society*, 20(3), 375-395.

רשות:

Tonge, "Loyalist Violence", pp. 147-166

6 ממלחמה לשלום: הסכם יום שישי הטוב ותהליך השלום

קולום מק'קאן, "לחצות אוקיינוס", עם עובד 2016, עמ' 116-175
פרטים על הסכם השלום ומרכיביו באתר של הפרלמנט של צפון אירלנד:
http://education.niassembly.gov.uk/post_16/snapshots_of_devolution/gfa

רשות:

Dixon, P. (2002). Political skills or lying and manipulation? The choreography of the Northern Ireland peace process. *Political Studies*, 50(4), 725-741.

7 צדק, אמת, הכחשה: התמודדות עם העבר

Kieran McEvoy Dealing with the Past? An Overview of Legal and Political Approaches Relating to the Conflict in and about Northern Ireland, Healing through Remembering 2013

קטרין בנהולד, "הלקח של צפון אירלנד: הייתכן שלום בלי צדק?", 2015

8 פיוס, זהות ושינוי יחסים בין קהילות

Duncan Morrow, Gillian Robinson and Lizanne Dowds (2013), *The Long View of Community Relations in Northern Ireland: 1989-2012*.

רשות:

Hayes, B. C., McAllister, I., & Dowds, L. (2007). "Integrated education, intergroup relations, and political identities in Northern Ireland", *Social Problems*, 54(4):454-482.

Liston, K., & Deighan, M. (2018). Whose 'wee country'? identity politics and sport in Northern Ireland. *Identities*, 1-19.

Fidelma Ashe (2006) *The Virgin Mary Connection: Reflecting on Feminism and Northern Irish Politics*, *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 9:4, 573-588

9) אסירים, שוטרים, והמאבק ללגיטימיות חברתית

אליסון גראהם (2013). "מתווה לשיטור דמוקרטי בכל מקום בעולם? רפורמה במשטרה, שינוי פוליטי ופתרון סכסוכים בצפון אירלנד", בתוך *שיטור בחברה משוסעת*, אורי גופר וגיא בן פורת (עורכים), פרדס.

רשות:

להרס, ליאור (2016). "שחרור אסירים, צדק ופיוס: בין צפון אירלנד לישראל-פלסטין", פוליטיקה 43-10:25

10) סכסוך כזיכרון: הנצחה, מורשת, תיירות

Brown, K., & Grant, A. (2016). A lens over conflicted memory: Surveying 'troubles' commemoration in Northern Ireland. *Irish Political Studies*, 31(1), 139-162.

רשות:

Sara McDowell (2008) Selling Conflict Heritage through Tourism in Peacetime Northern Ireland: Transforming Conflict or Exacerbating Difference?, *International Journal of Heritage Studies*, 14:5, 405-421

11) צפון אירלנד כמותחן: ייצוגים תרבותיים, סרטי מתח וספרות בלשית
Kirkland, R. (2017). Visualising Peace: Northern Irish Post-conflict Cinema and the Politics of Reconciliation. *Review of Irish Studies in Europe*, 1, 12-25.
רשות:

Alcobia-Murphy, S. (2017). Introduction: Post-Agreement Northern Irish Culture. *Review of Irish Studies in Europe*.

12) זהות, גבולות פנימיים וגבולות חיצוניים – העתיד של צפון אירלנד באירופה שאחרי ברקסיט
Fintan O'Toole, Brexit's Irish Question, *New York Review of Books*, September 2017
רשות:

Susan McKay, The Irish Border, *London Review of Books*, March 2017
Shirlow, P. (2003). "Ethno-sectarianism and the reproduction of fear in Belfast". *Capital & Class*, 27(2):77-93.

Sean O'Hagan, Belfast: Divided in the Name of Peace, *The Guardian*, 22 Jan 2012

13) צפון אירלנד והמזרח התיכון, או – למה דגלי ישראל ופלסטין מתנופפים בבלפסט?
Hill, A., & White, A. (2008). "The flying of Israeli flags in Northern Ireland". *Identities: global studies in culture and power*, 15(1):31-50.
רשות:

Arar, R. (2017). International solidarity and ethnic boundaries: using the Israeli–Palestinian conflict to strengthen ethno-national claims in Northern Ireland. *Nations and Nationalism*, 23(4), 856-877.

רפואה, מגדר ופריון

מרצה: פרופ' יעל השילוני-דולב

סמסטר א' תש"פ, יום ג', 12:00-14:00

שעת קבלה – יום ג' 11:00-12:00

אודות הקורס:

הקורס מחולק לשלושה תתי נושאים, הקשורים ביניהם קשר הדוק. החלק הראשון הנו מבוא ללימודי סוציולוגיה ואנתרופולוגיה של חולי ובריאות, בו נלמד להבין ולבקר את ההשפעות ההדדיות המתקיימות בין חברה ותרבות, חולי ובריאות. במהלכו ידונו סוגיות מרכזיות מתחום הסוציולוגיה של הרפואה וביניהן: הגדרות של חולי ובריאות והגדרות של ראשית וסוף החיים. בחלק השני של הקורס נתמקד בקשר שבין מגדר, בריאות וחולי, ובהיסטוריה של הגוף הנשי והגברי בראי הרפואה. בהתבסס על תובנות משני חלקי הקורס הפותחים, יעסוק חלקו האחרון של הקורס בטכנולוגיות פריון חדישות ובאופן שבו הן מאתגרות את הסדר החברתי, ומעוררות מחלוקות אתיות, משפטיות ופמיניסטיות מורכבות.

The course is divided into three interrelated sub-sections. The first one is devoted to an introduction to the sociology of Health and Illness and its major concerns. The Second section is centered on health and gender. It deals with how the bodies of men and women were represented in the history of medicine, as well as with how they are currently constructed within medical discourse. The third section deals with New Reproductive Technologies (NRT's), and with the rich feminist, ethical, legal and social disputes they raise. The course ends by looking at the particular Israeli context, and asking why compared to many other advanced liberal societies, the Israeli state is exceptionally supportive of NRTs.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 148 }

חובות התלמידים:

נוכחות בכיתה

קריאה שוטפת של חומרי הלימוד במהלך הקורס (קריאת החובה מסומנת ב *)

עבודת בית - מהווה 100% מציון הקורס

נושאי הקורס:

מבוא לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה של הרפואה:

המודל הדואלי של גוף ונפש, המודל הרפואי לעומת המודל החברתי, "בריאות", "חולי", "נורמליות", "יאטורוגנזיס ומדיקליזציה".

* איליץ, איבן. (1978 [1976]). *נקמת הרפואה*. ת"א: עם עובד. הקדמה.

* גולדין, ס. (2002) "מופעי הגוף הכחוש: הערות על ההיסטוריה החברתית של נראותו". *זמנים*, גיליון 78.

* Clarke, A. E., Shim, J. K., Mamo, L., Fosket, J. R., & Fishman, J. R. (2003). Biomedicalization: Technoscientific transformations of health, illness, and U.S. biomedicine. *American Sociological Review*, 68(2), 161-194

Kleinman, A. (1995). *Writing at the Margin: Discourse Between Anthropology and Medicine*. Berkeley: Uni. Of California Press. Chapter 2: What is specific to Biomedicine.

Turner, Bryan, S. (1996). *The Body and Society*. London: Sage. (Chapter 9, "Disease and Disorder" Pp. 197-214).

Haralambos, M. (ed.) (1985). *Sociology: New Directions*. Health and the Mythology of Medicine. (chapter 1, section 6). Lancashire: Causeway Books.

מתי מתחילים ומסתיימים החיים?

* בועז, חגי. 2009. "מאבק על הרגע האחרון: הוויכוח בין הדת והרפואה בישראל על אודות הגדרת המוות המוחי", *סוציולוגיה ישראלית* יא(1): 217-239.

* השילוני-דולב, יעל (2018). טכנולוגיות פריון חדישות: סוגיות חברתיות וביואתיות. הוצאת האו"פ. פרק 2

הגוף הנשי והגברי, בראי ההיסטוריה של הרפואה:

* Shildrick, M. & Price, J (1994). Splitting the Difference: Adventures in the Anatomy and Embodiment of Women. In Griffin, G. Stirring It: Challenges for Feminism. Tylor and Francis. (תדפיס)

* Martin, Emily. 1991 The Egg and Sperm: How Science has Constructed a Romance Based on Stereotypical Male-Female Roles. *Journal of Women in Culture and Society*. 16 (31) 485-501.

Steinem Gloria (1984). "If Men could Menstruate" In Outrageous Acts and Everyday Realities. N.Y.: Flamingo.

Fausto-Sterling, A. (2000). *Sexing the Body: Gender Politics and the Construction of Sexuality*. Basic Books. 1-29.

גבריאל קאבאליון (2018). נערה כנגטיב של הנער: השיח המקצועי בחינוך ובהסברה המינית בנושא הווסת בשנים 1821-1948. סוציולוגיה ישראלית י"ט, 2, 169-190.

רפואה מגדרית

* גלזרמן, מרק (2014). הרפואה המגדרית: לקראת המובן מאליו. מודן והוצאה לאור של משרד הביטחון. (פרק 11).

* לייסנר, אומי (תשע"א). רפואה מגדרית: האם היא טובה לנשים? המשפט ט"ז 481-523

המצאת הגלולה, בין חברה, טכנולוגיה ומדע

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 151 }

* השילוני-דולב, יעל (2013). מהפכת הפריזון. מודן והוצאה לאור של משרד הביטחון. פרק א "המצאת הגלולה".

עידן הקרח: זמן ופריזון

* השילוני-דולב, יעל וטריגר, צבי (תשע"ז, 2016). בין רצון המת לרצונם של הנותרים בחיים: שימוש בזרע לשם הולדה לאחר המוות, פטריארכיה, פרו-נטליזם ומיתוס המשכיות הזרע. עיוני משפט, ל"ט, 3, 661-707.

השילוני-דולב, יעל (2018). טכנולוגיות פריזון חדישות: סוגיות חברתיות וביואתיות. הוצאת האו"פ. פרק 2

טכנולוגיות פריזון בישראל במבט השוואתי

* השילוני-דולב, יעל (2018). טכנולוגיות פריזון חדישות: סוגיות חברתיות וביואתיות. הוצאת האו"פ. פרק 6

תיאוריות אנתרופולוגיות מתקדמות

תש"פ 2019

סמסטר א'

יום ראשון, 12:00 – 14:00

מרצה: גב' אורית הירש-מציאולס, hirscho@bgu.ac.il

שעת קבלה של המרצה: 11:00-12:00, ימי ראשון (המשרד נמצא מול תיבות הדואר של המחלקה)

מתרגלות: גב' נעמה עזר וגב' מריה גרצקי

שעות תרגול:

נעמה - 10:00-12:00, ימי רביעי naamaez@post.bgu.ac.il
מריה - 14:00-16:00, ימי רביעי mari.gretzky@gmail.com

שעות קבלה של המתרגלות:

נעמה – 12:00-13:00, ימי רביעי

מריה – 13:00-14:00, ימי רביעי

נושא הקורס:

בעשורים האחרונים תחום הידע האנתרופולוגי חווה אתגרים תיאורטיים, מתודולוגיים ואתיים ביחס לנושאי המחקר ומושאי, דרכי החשיבה ושאיפות הדיסציפלינה. הקורס הנוכחי יעמוד על הפיתוחים התיאורטיים באנתרופולוגיה, עת העידן הגלובאלי והפוסט-מודרני, ובכלי המחקר העומדים לרשות אנתרופולוגיות ואנתרופולוגים בדרכם לחקור ולהבין את האדם, החברה והתרבות. במהלך הקורס נחשוב באופן ביקורתי על תיאוריות אנתרופולוגיות קלאסיות ועל תיאוריות מאוחרות וכן, נעסוק בפרשנות האנתרופולוגית של סיטואציות ותופעות חברתיות-תרבותיות חדשות.

חלקו הראשון של הקורס יעמוד על מפני החשיבה אשר משפיעים כעת על עיצוב הידע האנתרופולוגי אודות יחסיו של האנתרופוס עם בני אדם, חיות, אובייקטים והסביבה; המפנה

האונטולוגי, המטריאלי, הפוסט-הומאני, החייתי והסביבתי. במרכזו של החלק השני יעמוד החיבור בין הפוסטמודרניזם והחשיבה האנתרופולוגית והשפעותיו על האופנים שבהם אנתרופולוגיות ואנתרופולוגים חושבים, חוקרים וכותבים על הגוף, פרויקט העצמי, גלובליזציה, מוות, מרחב וזמן. המעקב אחרי השינויים התיאורטיים יאפשר לנו לשאול שאלות, כגון: האם ישנה ייחודיות אנושית? כיצד נוצר ה'חברתי' בעידן שממסס את הזיקה הקלאסית בין מקום, זמן וחברה? מהם כלי המחקר האנתרופולוגיים העומדים לרשותנו כעת? מהם יעדיה של האנתרופולוגיה כיום? הקורס ילווה בהרצאות של חוקרות צעירות אשר יפרסו בפנינו קשת מגוונת של מחקרים אנתרופולוגים עכשוויים וכן, נצפה בקטעי סרטים שיספקו מצע לחשיבה תיאורטית אקטואלית.

מטלות:

בקורס זה ישנן שתי מטלות מרכזיות שיהוו עבורכם. במה והזדמנות להצגת הידע שצברתם. ואופני החשיבה היצירתיים שפיתחתם. במהלך הקורס תתבקשו לבצע שתי מטלות להגשה ומטלת הצגה בתרגיל, בהן תיישמו את מה שלמדתם בכיתה ואת מה שקראתם. המטלות דורשות השתתפות סדירה בשעורים ובתרגילים וסיכום החומר, קריאה שוטפת ויכולת חשיבה תיאורטית. המטלות מהוות את הדרישה העיקרית בקורס ועליהן יתבסס הציון הסופי.

שעות קבלה: המרצה והמתרגלות זמינות עבורכם. בשעות הקבלה ואתם. מוזמנים. ות להגיע, לשאול שאלות ולקבל מענה. יתרה מכך, המפגש האישי בזמן הקבלה הוא המסגרת החברתית הטובה ביותר והראויה עבור הדרכה אישית. ניתן גם להציף סוגיות ולשאול שאלות בתחילת השיעור או בתחילת התרגילים, תוך התחשבות במהלך השיעור/התרגילים. ניתן גם לפנות אל המרצה והמתרגלות במייל עבור ענייני מנהלה והיזון חוזר (פידבק).

חובות וכללים אקדמיים:

חובת נוכחות – נוכחות בשיעורים ובתרגילים מרווה את הדעת ומאפשרת הבנה עמוקה ומלאה של חומר הלימוד. הסטודנטים נדרשים להגיע לשיעורים ולתרגילים בהתאם לתקנון האוניברסיטה. סטודנט. ית אשר יעדרו מתרגיל – ידווחו על כך מראש ויבקשו אישור מן

המתרגלת. סטודנט: ית אשר יעדרו, ללא אישור, מעל לשני תרגילים לא יוכלו לסיים את הקורס.

חובת קריאה: בקורס שני סוגי טקסטים – מאמרי חובה ומאמרי רשות. ישנה חובת קריאה של כל מאמרי החובה, המרצה תנחה את הסטודנטים לגבי התקדמות קריאת מאמרי החובה. את מאמרי החובה יש לקרוא לפני השיעור והתרגיל הרלוונטיים, להדפיסו ולהביאו לתרגיל. קריאת הרשות מספקת הרחבה נוספת להבנת חומרי הלימוד. יתר על כן, שליטה בתוכנם של שני מאמרי רשות והיעזרות בהם, בכל מטלה, יזכה את הסטודנט. ית בתוספת של עד 6 נקודות בסה"כ לציון המטלה.

תרגילי הקורס: במהלך התרגילים נעמיק במאמרי החובה ונפתח דיון ער אודותיהם, נשרטט את הקשר שבין חומרי הקריאה להרצאות, נתרגל את כלי הפרשנות האנתרופולוגית, נעלה דילמות מתוך מחקרי הסטודנטים והסטודנטיות ונציג את ההנחיות לכתיבת המטלות השונות. בכל תרגיל תהיה התמקדות במאמר מתוך רשימת קריאת החובה ואופן העבודה עם המאמר תתנהל באופן הבא: חלקו הראשון של התרגיל ינהל על-ידי המתרגלת, שתניח את יסודות ההבנה של המאמר ותרומתו להבנת נושאי השיעור. לאחר מכן, זוג סטודנטים ינהל דיון עם הקבוצה לגבי אחת הטענות המרכזיות של המאמר, מושג תיאורטי מרכזי, שאלות שהמאמר מעורר ועוד (הנחיות לגבי בניית הדיון יינתנו בתרגיל הראשון). הדיון יהיה מלווה במצגת ויזואלית, ולכל דיון יוקדשו עשר דקות. יש להקפיד על מסגרת הזמנים. ניהול הדיון אינו כולל ציון, עם זאת, כל סטודנט. ית מחויבים לנהל דיון אחד במהלך הסמסטר כתנאי מעבר בקורס. סדר הדיונים יקבע למול רשימת הסטודנטים בתרגיל הראשון. סטודנטים שלא התאפשר להם לנהל דיון בזמן התרגיל, יגישו חיבור בכתב לגבי מאמר מוגדר, באורך של שני עמודים, ובו יועלו תהיות, דילמות וסוגיות אשר נוגעות למאמר זה.

מטלות הקורס:

בקורס שתי מטלות חובה בציון שהן תנאי מעבר לסיום הקורס. כלומר, לא ניתן להשלים את הקורס ללא הגשתן. מטלות אלו, שיוגשו בזוגות, יכללו שילוב בין חומרי השיעורים, התרגילים ורשימת קריאת החובה, וכן, יישום של הידע הנרכש לניתוח ולפרשנות של סיטואציות ותופעות חברתיות-תרבותיות. בכל מטלה ניתן גם להיעזר בשני מאמרי רשות. שימוש במאמרי הרשות עשוי לזכות בבונוס של עד 6 נקודות לציון המטלה (עד 3 נקודות לכל מאמר), בהתאם לאופן הצגת המאמר והשימוש בו.

פרשנות אנתרופולוגית של כתבה חדשותית: המטלה תכלול הצגת כתבה מהתקשורת ופרשנות אנתרופולוגית לתוכן כתבה זו, תוך הישענות על חומרי הלימוד של שער א' (מפני החשיבה באנתרופולוגיה): ארבעה מאמרי חובה והתייחסות לתוכן מתוך שיעור ספציפי (כולל הפניה ותאריך מוגדר). בנוס של עד 6 נקודות יינתן עבור שימוש מושכל בשני מאמרי רשות (עד 3 נקודות לכל מאמר). היקף המטלה יהיה בין 4-5 עמודים, לא כולל את שער העבודה ורשימה ביבליוגרפית. בדיקת המטלה כוללת, בין היתר, את אופן הצגת תוכן הכתבה ושילוב של ציטוטים ממנה, עומק הפרשנות והחשיבה היצירתית, מבנה החיבור והכתיבה האקדמית. משקל המטלה הוא 40% מהציון הסופי. הגשת המטלה בתאריך ה-15.12.19.

פרשנות תיאורטית של מחקר אנתרופולוגי: המטלה תכלול בחירת שדה מחקר ואישורו מול המתרגלת, ביצוע של תצפית משתתפת בשדה במשך עשר שעות לפחות וכן, ניתן להוסיף ממצאים משיטת מחקר איכותנית נוספת (איסוף מסמכים וניתוחם או ראיון עומק אחד). החיבור האקדמי שיוגש יכלול את המרכיבים הבאים: הצגת נושא המחקר, תוך הסתמכות על ארבעה פריטים אקדמיים רלוונטיים, הצגת המחקר הנוכחי, ניתוח של ממצאי המחקר והענקת פרשנות והסבר תיאורטי לממצאים בעזרת חומרי הלימוד של שער ב' (חשיבה אנתרופולוגית בעידן הגלובלי והפוסטמודרני): ארבעה מאמרים בסה"כ והאופציות הבאות: ארבעה מאמרי חובה, שלושה מאמרי חובה ומאמר רשות אחד או שני מאמרי חובה ושני מאמרי רשות. כמו כן, יש להתייחס לתוכן מתוך שיעור ספציפי (כולל הפניה ותאריך מוגדר). בנוס של עד 6 נקודות יינתן עבור שימוש מושכל בשני מאמרי רשות נוספים משער ב'. היקף המטלה היא 7-8 עמודים, לא כולל את שער העבודה ורשימה ביבליוגרפית. יש לצרף כנספח את תיעוד אחת התצפיות המשתתפות. בדיקת המטלה כוללת, בין היתר, את אופן הצגת הנושא, ביצוע המחקר, הצגת ממצאים, עומק הפרשנות התיאורטית ויצירתיות המחשבה, מבנה העבודה והכתיבה האקדמית. משקל המטלה הוא 60% מהציון הסופי. תאריך ההגשה יעודכן בהמשך.

בנוסף, ניתן להגיש שתי מטלות בנוס:

חיבור על הרצאה בסמינר המחלקתי: השתתפות בסמינר המחלקתי, האזנה להרצאה וקתיבת חיבור אנתרופולוגי מעמיק וביקורתי אודות תוכן ההרצאה וסוגיות שעלו בדיון שלאחר ההרצאה. החיבור גם יכלול פרשנות תיאורטית של ממצאים מתוך ההרצאה, בעזרת

תיאוריות ו/או מושגים תיאורטיים שנלמדו בקורס. אורכו של החיבור יהיה שלושה עמודים והוא יוגש במהלך הסמסטר. מטלה זו תוכל לזכות את כותביה בין שתי נקודות ועד ארבע נקודות תוספת לציון הסופי. בדיקת המטלה כוללת, בין היתר, את אופן הצגת תוכן ההרצאה והדיון העוקב, עומק הפרשנות והחשיבה היצירתית, מבנה החיבור והכתיבה האקדמית. ההגשה תהיה במהלך הסמסטר, בתיאום עם עוזרת ההוראה.

כתיבת חיבור אקדמי על ספר אתנוגרפי, בשפה העברית או האנגלית, שפורסם בעשר השנים האחרונות (יש לאשר את הספר מול המתרגלת). ראשית, החיבור יכלול את סיכום עיקרי האתנוגרפיה, הטענות המרכזיות, המחקר הקונקרטי והמהלך התיאורטי. לכך יש גם להוסיף מספר ממצאים מתוך המחקר ופרשנות תיאורטית לממצאים אלה בעזרת שתי תיאוריות/מושגים שנלמדו בקורס. אורכו של החיבור יהיה ארבעה עמודים והוא יוגש במהלך הסמסטר. החיבור יוכל להוסיף בין שלוש נקודות ועד ארבע נקודות תוספת לציון הסופי. בדיקת המטלה כוללת, בין היתר, את אופן הצגת עיקרי האתנוגרפיה, תוך שילוב של ציטוטים מממצאי המחקר, עומק הפרשנות והחשיבה היצירתית, מבנה החיבור והכתיבה האקדמית. ההגשה תהיה במהלך הסמסטר, בתיאום עם עוזרת ההוראה.

הגשה: מתוך השאיפה לשמור על הטבע ולמנוע שימוש בנייר שלא לצורך, אין להדפיס עבודות ולהגישן לתא הקורס. יש להעלות עותק אלקטרוני לאתר הקורס. את המטלות יש להגיש בזוגות, במועד ההגשה ולפי ההנחיות המופרטות בדפי המטלות. המתרגלות לא יבדקו עבודות שהוגשו באיחור וללא אישור מוקדם. הרכב הציון:

*חובה - דיון לגבי מאמר בתרגיל (עובר/לא עובר), מטלת פרשנות אנתרופולוגית של כתבה חדשותית (40%) ופרשנות תיאורטית של מחקר אנתרופולוגי (60%).
*רשות – חיבור על הרצאה בסמינר המחלקתי, דו"ח קריאה על ספר אתנוגרפי.

מהלך הקורס (יתכנו שינויים והתאמות במהלך הסמסטר)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 157 }

<u>תרגול: קריאת חובה</u> <u>ומטלות</u>	<u>שיעור</u>	<u>תאריך</u>
<u>שער א': מפני חשיבה</u>		
נוה דני. "שינויים בתפיסת בעלי חיים וצמחים עם המעבר לחיים חקלאיים".	שיעור פתיחה: על הקורס, רקע על תפניות החשיבה האנתרופולוגית והמפנה האונטולוגי	27.10
אלאור, תמר. "במקום שבו נגמר הגוף".	המפנה המטריאלי	3.11
-הראווי, דונה. "מניפסט לסייבורג". -ויסמן, כרמל. "הסייבורגים כבר נמצאים בינינו".	המפנה הפוסט-הומאני	10.11
Candea, Matei. 'I fell in love with Carlos the Meerkat'.	המפנה החייתי	17.11
Moore, Lisa J. and Mary Koosut. 'Among the colony'.	מרצה אורחת: גב' יערה סדצקי-ורד. 'לכרוך את הכרך': יחסי אדם-כלב והבניית עירוניות בעיר תל-אביב יפו.	24.11
Lazrus, Heather. 'Sea Change'. *בחירת שדה מחקר עבור כתיבת המטלה השניה: פרשנות תיאורטית של מחקר אנתרופולוגי.	המפנה הסביבתי: אנתרופוסין (Anthropocene) ומשבר האקלים	1.12

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 158 }

8.12	הרצאת אורח: ד"ר לירון שני. אנתרופולוגיה וקונפליקטים סביבתיים	שני, לירון. "האנתרופולוגיה שבין סביבה לבין התיישבות".
שער ב': חשיבה אנתרופולוגית בעידן הגלובלי והפוסטמודרני		
15.12	פוסטמודרניות, גלובליזציה ואנתרופולוגיה	Hazaz-Berger, Hagar and Gad Yair. 'The Social Structure of the Liquid Self'. *הגשת המטלה הראשונה: פרשנות אנתרופולוגית של כתבה חדשותית.
22.12	אנתרופולוגיה של זמן/מרחב במציאות נזילה	Aronis, Carolin. 'The balconies of Tel-Aviv.
29.12	חופשת חנוכה	
5.1.2020	מרצה אורח: מר אורי כץ. המרחב התרבותי שבין חיים למוות: האנתרופולוגיה של קצוות החיים.	Bird-David, Nurit & Israeli, Tal. 'A Moment Dead, a Moment Alive'.
12.1.2020	מרצה אורחת: גב' הילה נחשתן. חקר הגוף והגוף במחקר האתנוגרפי.	Reischer, Erica and Kathryn Koo S. 'The Body Beautiful'.
19.1.2020	שיעור מסכם	

רשימת הקריאה לפי תאריכים ושיעורים

שיעור 1 (27.10): תפניות בחשיבה האנתרופולוגית והמפנה האונטולוגי

קריאת חובה

נוה, דני. 2015. 'שינויים בתפיסת בעלי חיים וצמחים עם המעבר לחיים חקלאיים: מה ניתן ללמוד מהמקרה של הניאקה, חברת ציידים-לקטים מיערות הגשם של דרום הודו?'. *חיות וחברה* 52: 5-15.

קריאת רשות

De Castro, Eduardo Viveiros. 2015. 'Who Is Afraid of the Ontological Wolf?: Some Comments on an Ongoing Anthropological Debate'. *The Cambridge Journal of Anthropology*, 33, 1, 2–17.

Kohn, Eduardo. 2014. 'What an Ontological Anthropology Might Mean: Theorizing the Contemporary'. *Fieldsights*, January 13.

<https://culanth.org/fieldsights/what-an-ontological-anthropology-might-mean>

Paleček, Martin and Mark Risjord. 2013. 'Relativism and the Ontological Turn within Anthropology'. *Philosophy of the Social Sciences*, 43, 1, 3-23.

שיעור 2 (3.11): המפנה המטריאלי

קריאת חובה

אלאור, תמר. 2014. "במקום שבו נגמר הגוף: אנתרופולוגיה של קצוות". בתוך ונטורה, גל, ברטל, אורי ועינת לידר (עורכים). *מחשבות על נעליים, כתב העת של בצלאל*, 224-241.

קריאת רשות

Henare, Amiria, Holbraad, Martin and Sari Wastell (eds.). 2007. *Thinking Through Things: Theorising Artefacts Ethnographically*. Routledge. Chapter 1: 'Thinking Through Things', 1-23.

Miller, Daniel. 2010. *Stuff*. Cambridge: Polity Press. Chapter 2: Why Clothing is not Superficial, 12-41.

Sayes, Edwin. 2014. 'Actor–Network Theory and Methodology: Just what Does It Mean to Say That Nonhumans Have Agency?' *Social Studies of Science*, 44, 1, 134–149.

שיעור 3 (10.11): המפנה הפוסט-הומאני

קריאת חובה

הראווי, דונה. 1985 (תרגום: זיו נאמן). "מניפסט לסייבורג: מדע, טכנולוגיה, ופמיניזם-סוציאליסטי בשלהי המאה העשרים". מערב, גיליון 10.

<http://maarav.org.il/2010/04/25/%D7%A0%D7%A4%D7%A1%D7%A8%D7%A9-%D7%A1%D7%A9%D7%A1%D7%A8%D7%A9/>

ויסמן, כרמל. "הסייבורגים כבר נמצאים בינינו", הארץ, 10.9.2014.

<https://www.haaretz.co.il/magazine/the-edge/.premium-1.2430098>

קריאת רשות

ויסמן, כרמל. 2018. "פוסטהומניזם: פרומתיאוס ונקמת הדקונסטרוקציה". תיאוריה וביקורת 50: 219-236.

Boellstorff, Tom. 2008. *Coming of Age in Second Life: An Anthropologist Explores the Virtually Human*. Princeton: Princeton University Press.

Whitehead, Neil L. 2009. 'Post-Human Anthropology'. *Identities*, 16, 1, 1-32.

שיעור 4 (17.11): המפנה החייתי

קריאת חובה

Candea, Matei. 2010. 'I fell in love with Carlos the Meerkat': Engagement and Detachment in Human–Animal Relations'. *American Ethnologist*, 37, 2, 241-258.

קריאת רשות

Cerulo, Karen A. 2009. 'Nonhumans in Social Interaction'. *Annual Review of Sociology* 35, 531-552.

Kirksey, Eben S. and Stefan Helmreich. 2010. 'The Emergence of Multispecies Ethnography'. *Cultural Anthropology*, 25, 4, 545-576.

Lien, Marianne E. and Gisli Pálsson. 2019. 'Ethnography Beyond the Human: The 'Other-than-Human' in Ethnographic Work. *Ethnos*,
DOI: 10.1080/00141844.2019.1628796

שיעור 5 (24.11) – מרצה אורחת: גב' יערה סדצקי-ורד. 'לכרוך את הכרך': יחסי אדם-כלב והבניית עירוניות בעיר תל-אביב יפו

קריאת חובה

Moore, Lisa J. and Mary Koosut. 2014. 'Among the colony: Ethnographic Fieldwork, Urban Bees and Intra-Species Mindfulness'. *Ethnography* 1, 4, 516-539.

קריאת רשות

DeMello, Margo. 2012. *Animals and Society – an Introduction to Human-Animal Studies*. New York: Columbia University Press. Chapter 1: 'Human-Animal Studies', 3-28.

Smart, Alan and Josephine Alan. 2017. *Posthumanism*. Toronto: University of Toronto Press. Chapter 3: 'Multispecies Ethnography', 43-64.

שיעור 6 (1.12) – המפנה הסביבתי: אנתרופוסין (Anthropocene) ומשבר האקלים

קריאת חובה

Lazrus, Heather. 2012. 'Sea Change: Island Communities and Climate Change'. *Annual Review of Anthropology* 41, 1, 285-301.

קריאת רשות

נח הררי, יובל. 2014. 'אדון עולם: הומו סאפיינס כובש את כדור הארץ'. *חיות וחברה* 51: 5-13.

Gibson, Hannah and Sita Venkateswar. 2015. 'Anthropological Engagement with the Anthropocene: a Critical Review'. *Environment and Society: Advances in Research* 6, 1, 5-27.

Moore, Amelia. 2016. 'Anthropocene Anthropology: Reconceptualizing Contemporary Global Change.' *Journal of the Royal Anthropological Institute* 22, 27-46.

שיעור 7 (8.12): אנתרופולוגיה וקונפליקטים סביבתיים. הרצאת אורח: ד"ר לירון שני

קריאת חובה

שני, לירון. 2019. "האנתרופולוגיה שבין סביבה לבין התיישבות: על תיווך (וכישלונם), על אמפתיה ועל פירוק המובן מאליו". *מגמות*, נד, 1, 157-182.

קריאת רשות

עיד, ראמז. 2017. "היררכיה של חובות: הטבע ככלי לעיצוב יחסם של תושבי הכפרים הדרוזיים בכרמל למדינה. *סוציולוגיה ישראלית*, 18, 29-48.

Kottak, Conard P. 1999. 'The New Ecological Anthropology'. *American Anthropologist*, 101, 23-35.

Shani, Liron. 2017. 'Of Trees and People: The Changing Entanglement in the Israeli Desert'. *Ethnos*. DOI: 10.1080/00141844.2017.1304972.

שיעור 7 (15.12): פוסטמודרניות, גלובליזציה ואנתרופולוגיה

קריאת חובה

Hazaz-Berger, Hagar and Gad Yair. 2011. 'The Social Structure of the Liquid Self: Exploratory Lessons from Israeli Flight Attendants'. *Sociology*, 45, 6, 992–1007.

קריאת רשות

באומן, זיגמונט. 2007. *מודרניות נזילה*. ירושלים: י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית. מבוא: על קלות ונזילות, 1-12.

גורביץ', דוד. 1997. *פוסטמודרניזם: תרבות וספרות בסוף המאה ה-20*. תל-אביב: דביר הוצאה לאור.
ריצ'ר, ג'ורג'. 2006. "התיאוריה החברתית הפוסטמודרנית". בתוך *תיאוריות סוציולוגיות מודרניות*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 527-548.

שיעור 8 (22.12): אנתרופולוגיה של זמן/מרחב במציאות נזילה

קריאת חובה

Aronis, Carolin. 2009. 'The balconies of Tel-Aviv: cultural history and urban politics'. *Israel Studies*, 157-180.

קריאת רשות

Knight, Daniel M. 2017. 'Fossilized Futures'. *Social Analysis*, 6, 1, 26-40.

Low, Setha. 2009. 'Towards an anthropological theory of space and place'. *Semiotica*, 175, 21-37.

Munn, Nancy D. 1992. 'The cultural anthropology of time: A critical essay'. *Annual review of anthropology*, 21, 1, 93-123.

Rodman, Margaret C. 1992. 'Empowering Place: Multilocality and Multivocality'. *American Anthropologist*, 94, 3, 640-656.

שיעור 9 (29.12) – אין שיעור, חופשת חנוכה

שיעור 10 (5.1): המרחב התרבותי שבין חיים למוות: האנתרופולוגיה של קצוות החיים.
מרצה אורח: מר אורי כץ.

קריאת חובה

Bird-David, Nurit and Tal Israeli. 2010. 'A Moment Dead, a Moment Alive: How a Situational Personhood Emerges in the Vegetative State in an Israeli Hospital Unit'. *American Anthropologist*, 112, 1, 54-65.

קריאת רשות

בוועז, ח. 2009. "המאבק על הרגע האחרון: הוויכוח בין הדת והרפואה בישראל על אודות הגדרת המוות המוח", *סוציולוגיה ישראלית* יא, 1, 217-239.

Katz, Ori and Yael Hashiloni-Dolev. 2019. '(Un) Natural Grief: Novelty, Tradition and Naturalization in Israeli Discourse on Posthumous Reproduction'. *Medical anthropology quarterly*, 33, 3, 345-363.

Kaplan, Dan. 2008. 'Commemorating a suspended death: Missing soldiers and national solidarity in Israel'. *American Ethnologist*, 35, 3, 413-427.

שיעור 11 (12.1) – יקר הגוף והגוף במחקר האתנוגרפי. מרצה אורח: גב' הילה נחשתן.

קריאת חובה

Reischer, Erica and Kathryn Koo S. 2004. 'The Body Beautiful: Symbolism and Agency in the Social World'. *Annual Review of Anthropology* 33, 1, 297-317.

קריאת רשות

Hammer, Gili. 2013. "This is the anthropologist, and she is sighted": Ethnographic Research with Blind Women'. *Disability Studies Quarterly*, 33 (2). Available at: <http://dsq-sds.org/article/view/3707/3230>.

Rice, Carla. 2009. 'Imagining the Other? Ethical Challenges of Researching and Writing Women's Embodied Lives'. *Feminism & Psychology*, 19(2), 245–266.

שיעור 12 (19.1) – שיעור מסכם.

בהצלחה בקורס!

תיאוריות סוציולוגיות

2 נק"ז

מרצה: ד"ר רון דודאי

תש"פ

מסטר א',

יום א' 16:00 – 14:00

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בתיאוריות סוציולוגיות בת-זמננו. במהלך הקורס נעסוק בשורה של מושגים וגישות סוציולוגיות אשר הוצעו על ידי חוקרים וחוקרות על מנת להבין את ההתפתחויות החברתיות, פוליטיות, כלכליות וטכנולוגיות בעולם מסביבנו. בין השאר נבחן מושגים כגון חברת הסיכון, חברת המעקב והפרקרייט; נדון בחשיבות של הון חברתי ובאופן בו פניקות מוסריות משפיעות על החברה; נציע הסברים סוציולוגיים לשינוי המפה הפוליטית במדינות רבות בשנים האחרונות; נראה כיצד תיאוריות סוציולוגיות יכולות להסביר תהליכים חברתיים אירוניים כמו נבואות המגשימות את עצמן והשלכות בלתי מתוכננות; ונבין כיצד "אסונות טבע" הם למעשה אסונות חברתיים באמצעות הסוציולוגיה של האסון.

דרישות הקורס:

הגשת תגובות קריאה – עשרה אחוז

הצגת מאמר (בזוגות) בתרגיל – עשרים אחוז

מבחן מסכם – שבעים אחוז

תוכנית הקורס ורשימת קריאה:

1) באופן תיאורטי: מה זה תיאוריה? מה זה תיאוריה סוציולוגית?

Du Bois, W. E. B. (2000). Sociology hesitant. *boundary 2*, 27(3), 37-44.

Swedberg, R. (2016). Before theory comes theorizing or how to make social science more interesting. *The British journal of sociology*, 67(1), 5-22.

2) מהחברה התעשייתית לחברת הסיכון:

אולריך בק (2002). משטר הסיכון: כיצד חברת העבודה הופכת לחברת סיכון, בתוך בק, עולם חדש יפה, עמ' 84-106.

3) מהפרולטריון לפרקארייט:

Standing, G. (2016). *The Precariat: The New Dangerous Class*. Bloomsbury Publishing.

4) חברת המעקב, מהפנאופטיקון לאלגוריתם:

מישל פוקו, הפנאופטיות, בתוך לפקה ולהעניש, עמ' 243-280, רסלינג 2015

Zuboff, S. (2015). Big other: surveillance capitalism and the prospects of an information civilization. *Journal of Information Technology*, 30(1), 75-89.

5) מהון כלכלי להון חברתי:

Putnam, R. D. (1995). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *Journal of Democracy*, 6(1), 65-78.

6) מימין/שמאל ל-somewheres versus anywhere:
Goodhart, D. (2017). *The road to somewhere: the populist revolt and the future of politics*. Oxford University Press.

Hochschild, A. R. (2016). The ecstatic edge of politics: sociology and Donald Trump. *Contemporary Sociology*, 45(6), 683-689.

7) מיגבלות המדינה, פשע וענישה בחברה של מודרניות מאוחרת:
Garland, D. (1997). Governmentality' and the problem of crime: Foucault, criminology, sociology. *Theoretical criminology*, 1(2), 173-214.

Garland, D. (1996). The Limits Of The Sovereign State: Strategies of Crime Control in Contemporary Society. *The British journal of criminology*, 36(4), 445-471.

8) פניקה מוסרית והכחשה חברתית:
Cohen, S. (2011). *Folk devils and moral panics*. Routledge.

Webb, J. (2012). Climate change and society: The chimera of behaviour change technologies. *Sociology*, 46(1), 109-125.

9) תיאוריה של אירוניות חברתיות: כיצד נבואות מגשימות את עצמן ומה ההשלכות של השלכות בלתי צפויות
Merton R (1948). The Self-Fulfilling Prophecy, *Antioch Review* 8(2):193-210

Merton, R. (1936). The unanticipated consequences of purposive social action. *American sociological review*, 1(6), 894-904.

10) תנועות חברתיות:
McCarthy, J. D., & Zald, M. N. (1977). Resource mobilization and social movements: A partial theory. *American journal of sociology*, 82(6), 1212-1241.

Melucci, A. (1985). The symbolic challenge of contemporary movements. *Social research*, 52(4), 789.

11) סוציולוגיה של האסון

Klinenberg, E. (1999). Denaturalizing disaster: A social autopsy of the 1995 Chicago heat wave. *Theory and Society*, 28(2), 239-295.

Simon, J. S. (2007). Wake of the Flood: Crime, Disaster, and the American Risk Imaginary after Katrina. *Issues Legal Scholarship*, 6, i.

12) סוציולוגיה ציבורית: מה התועלת – והנזק – של תיאוריות סוציולוגיות

Burawoy, M. (2005). For public sociology. *American sociological review*, 70(1):4-28.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 170 }

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואתרופולוגיה
סמטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 171 }

סמטר ב' – אביב

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 172 }

אנתרופולוגיה חזותית - בחינה מחודשת של האנתרופולוגיה

בעידן המסכים

מס' קורס: 102.1.0398

ימי שני ב-10:15

מרצה: עזרי עמרם, דואר אלקטרוני: azrikama@post.bgu.ac.il, טלפון: 050-3040548
שעת קבלה: יום שני 11:45 – 12:45, המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, חדר: 375 (נא לתאם מראש)

תקציר הקורס: אחד המאפיינים הבולטים של המאה ה-21 הוא צונאמי המסכים אשר שוטף את האנושות. המסכים והמצלמות הנוכחים כמעט בכל מקום על פני כדור הארץ מחייבים אותנו לבחון מחדש את המשמעויות החברתיות והתרבותיות הטמונות בהיבטים החזותיים הניבטים אלינו מכל מסך. האנתרופולוגיה, מימיה הראשונים, עסקה בהיבטים חזותיים, גם כשיטת מחקר וגם כדרך להציג את הידע המחקרי. זמינות הטכנולוגיה שינתה מקצה לקצה את השדות אותם אנו חוקרים, את האופן שבו אנו אוספים חומרים אתנוגרפיים ואת אופן הצגתם. הקורס יעסוק בנושאים מרכזיים בתחום האנתרופולוגיה החזותית ויעניק כלים תיאורטיים לניתוח ההיבט החזותי במחקר החברתי. בין השאר, נדון בסוגיות הבאות: הצילום בראשית האנתרופולוגיה; השיח הביקורתי סביב התמונה כטקסט מחקרי; מחקר אתנוגרפי חזותי; קולנוע האנתרופולוגי ועוד. במהלך הקורס תתקיים גם סדנה מעשית במהלכה נלמד את יסודות הצילום והשימוש בטלפון חכם בשדה המחקר. כמו כן, גם נצא לסיור לימודי במהלכו נתרגל יצירה וניתוח של טקסט אנתרופולוגי חזותי.

מעמד הקורס: קורס בחירה סמסטריאלי לתלמידי תואר ראשון

קורסים נדרשים כקורסי קדם: ללא

אופן הוראת הקורס: השיעור ילווה במצגות וקטעי וידיאו. במהלך הקורס תתקיים סדנה לשימוש בטלפון חכם בשדה המחקר וסיור לימודי במהלכו נתרגל יצירה וניתוח של טקסט אנתרופולוגי חזותי. ההשתתפות בכל פעילויות הקורס הן חובה.

דרישות הקורס ומבנה הציון:

הצגת מאמר בכיתה: 20%

הגשת מטלת ביניים: 20%

הגשת מטלה מסכמת: 60%

היעדרות של יותר משני שיעורים תגרור הורדה של 10% מהציון הסופי

מטלות הקורס:

הצגת מאמר - (סה"כ 20 נק' מהציון הסופי): המטלה תתבצע בזוגות. כל זוג יתבקש להציג אחד ממאמרי הקורס המפורטים בסילבוס. ההצגה תהיה בתחילת כל שיעור למשך 10 דקות. על ההצגה לכלול הסבר קצר על עיקרי המאמר ודוגמה שאינה מופיעה במאמר אך מתקשרת לסוגייה בה עסק.

תאריך הגשת המטלה והצגתה בכיתה יקבע לכל סטודנטית בשיעור הראשון.

מטלת ביניים, יצירת סרטון וניתוח באמצעות חומרי הקריאה (סה"כ 20 נק' מהציון הסופי): המטלה תתבצע בזוגות או בשלישיות. כל קבוצה תתבקש לצלם סרטון וידיאו קצר כפי שנלמד בקורס ולכתוב 2 - 3 פסקאות מתודולוגיות הנוגעות לשיטת המחקר ומאפייניה על פי 5 מאמרים (מתוכם שניים שאינם נכללים בסילבוס). על הקבוצה להציג את חומרי הגלם שצולמו בפני הכיתה ולהסביר את העקרונות על

פי הם פעלו מתוך ספרות המחקר. **תאריך הגשת המטלה והצגתה בכיתה: 8.6.2020**

מטלת סיכום, הגשת חיבור חזותי (A Visual Essay) – (סה"כ 60 נק' מהציון הסופי): על כל סטודנטית לבחור תופעה, לתעד ולהסביר אותה באמצעות חיבור חזותי, על פי הדוגמאות שנלמדו בקורס. יש להגיש סדרה של 5 - 8 תמונות מקוריות ולפרט בחיבור קצר את התופעה ומרכיביה (2 - 3 עמודים, פונט גודל 11, לא כולל התמונות). לאחר הטקסט יש לצרף את התמונות ומתחת כל אחת כיתוב תמונה קצר (עד 50 מילה) המתאר כל תמונה והקשרה לטקסט. על החיבור להיות קוהרנטי, ערוך היטב ומבוסס על התבוננות בתופעה המתוארת ושהיה במרחב המצולם. שימו לב, הפרשנות לתופעה החברתית עליה להיות מתוארת מזווית הראיה שלכן - אין צורך להפנות למאמרים מספרות המחקר. הניקוד למטלה יתבסס על הפרמטרים הבאים: קוהרנטיות ועניין (30 נק'), מקוריות התופעה ועומק הפרשנות (30 נק'), התבססות על תצפית (10 נק'), גיוון התמונות והתאמתן לטקסט (10 נק'), ביאור התמונה בכיתוב התחתון (10 נק'), עמידה בהנחיות ובמועד ההגשה (10 נק').

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 175 }

**יש לאשר את נושא המטלה ואת התופעה הנבחנת מול המרצה (azrikama@post.bgu.ac.il) עד
סוף הסמסטר: 25.6.20. יש להגיש את המטלה המסכמת במודל עד שלושה שבועות אחרי תום
הסמסטר: 16.7.20 בחצות.**

רשימת קריאה: (עשויה להשתנות מעט במהלך הקורס):

- בארט', ר (1980). מחשבות על הצילום, (תרגום: דוד ניב).
בילו, י. (2016). "אתנו יותר מתמיד": הנכחת הרבי מלובביץ' בחב"ד המשיחית. *איגרת, האקדמיה
הלאומית הישראלית למדעים, גיליון 38*.
בנימין, ו. (1983). *יצירת האמנות בעידן השיעתוק הטכני*, תרגום: שמעון ברמן, הקיבוץ המאוחד.
בר-אור, א. (2006). נוער ונשים כותבים היסטוריה: פרויקט צילום, 'מקום ומקומיות' בכפר קרע. *תו+:
מוסיקה, אמנויות, חברה*. (8) 52 – 59.
ברונפלד-שטיין, ח. (2005). תמונה קבוצתית יפה עם רובה: ייצוגי חיילות באלבומי צה"ל בשנים 1958-
1948. *סוציולוגיה ישראלית*, 351 – 388.
נתנזון, ר. (2007). מצלמים כיבוש: סוציולוגיה של ייצוג חזותי, *תיאוריה וביקורת*. (31) 127 – 154.
עמרם, ע. (2020). אינטימיות ולאומיות במסעדה הפלסטינית בישראל: דימויים חזותיים במרחב
המסעדה, בתוך: איתן, מ., ברטל, א. וורד, ר. *מחשבות על ארוחה בתרבות החזותית והחומרית*. הוצאת
בצלאל.
שנהב-קלר, ש. (2009). בית התפוצות כמרחב פוסט-מודרני: מוצגים, זיכרון ועבר יהודי. בתוך בקון, ג.
[ואחרים] (עורכים), מבחר מאמרים במדעי היהדות. כרך ב, 127 - 145. ירושלים: האיגוד העולמי
למדעי היהדות

Abu Hatoum, N. (2017). Framing Visual Politics: Photography of the Wall in Palestine, *Visual Anthropology Review*, 33(1), 18–27.

Faulkner, S. A., & Zafiroglu, A. C. (2010). The Power of Participant-Made Videos: intimacy and engagement with corporate ethnographic video. In *Ethnographic Praxis in Industry Conference Proceedings*, (1), 113-121. Blackwell Publishing Ltd.

Gardner, A. (2017). The Journey to Arabia: A Visual Essay. *Anthropology Now*, 9: 73-90.

Gill, H. S. (2014). Before Picking Up the Camera: My Process to Ethnographic Film. *Anthropology Now*, 6(1), 72-80

Grady J, The Visual Essay and Sociology. *Visual Sociology*, 6 (2), pp. 23-38

Henley, P. (2000). Ethnographic film: Technology, practice and anthropological theory, *Visual Anthropology*, 13:2, 207-226

MacDougall, D. (1997). The visual in anthropology. *Rethinking visual anthropology*, 276-295.

Mathew, W. (2014). Reality in Ethnographic Film: Documentary vs. Docudrama. *Visual Anthropology*, 27(1-2), 17-24.

Mead. M (1975). Visual anthropology in a discipline of words. in Hockings, P. (Ed.). (2003). *Principles of visual anthropology* 3-13

Otto, T. (2013) Ethnographic Film as Exchange, *The Asia Pacific Journal of Anthropology*, 14:2, 195-205

Pauwels, L. (2010). Visual sociology reframed: An analytical synthesis and discussion of visual methods in social and cultural research. *Sociological Methods & Research*, 38(4), 545-581.

Perry, S. & Marion, J (2010). State of The Ethics in Visual Anthropology, *Visual Anthropology Review*, 26(2), 96-104

Ruby, J. (2005). The last 20 years of visual anthropology – a critical review. *Visual Studies*, 20(2), pp.159-170

Wiles, R., Coffey, A., Robison, J., & Prosser, J. (2012). Ethical regulation and visual methods: making visual research impossible or developing good practice? *Sociological Research Online*, 17(1), 8.

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תש"פ (2019-20)
 תואר ראשון

לוחות הזמנים:

שיעור תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה	קריאת רשות
1 16.3.20	מבוא: מהי אנתרופולוגיה חזותית?	בילו 2016	Pauwels 2010
2 23.3.20	ההיבט החזותי בראשית האנתרופולוגיה	mead 1975	Macdougall 1998
3 30.3.20	ניתוח חברתי של ההיבט החזותי	סיטון ובן פשט 2005	שנהב-קלר 2009
4 20.4.20	דימויים חזותיים ולאומיות	ברונפלד-שטיין 2005	עמרם 2020
5 27.4.20	התעתוע החזותי: השיח הביקורתי סביב התמונה כטקסט מחקרי	בנימין 1983	בארט' 1980
6 4.5.20	הרצאת אורח: האישה שמאחורי המצלמה	נתנזון 2007	Abu Hatoum 2017
7 11.5.20	המצלמה בשדה: מאפיינים ומשמעויות	Otto 2013	Faulkner and Zafiroglu 2005
8 18.5.20	סדנת צילום בסמארטפון בשדה המחקר: יישום ואתיקה	Wiles, Coffey, Robison & Prosser, 2012	Perry & Marion 2010
9 25.5.20	סיור לימודי ותרגיל		
10 1.6.20	החיבור חזותי (A Visual Essay)	Grady 1991	Gardner 2017
11 8.6.20	הצגת מטלות הביניים בכיתה		

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 180 }

Mathew 2014	Gill 2014	מה עושה סרט לאתנוגרפי?	12 15.6.20
ruby 2005	Henley 2000	קולנוע אתנוגרפי	13 22.6.20

אנתרופולוגיה של המשפט Legal Anthropology/Anthropology of Law

Dani Kranz

Department of Sociology and Anthropology
DAAD Centre for German and Austrian Studies
dkranz@post.bgu.ac.il

Human societies know a great variety of organisational efforts and principles. Formal law functions as one such organising principle. Yet, law constitutes collectively negotiated, and normativised values, it is an area of negotiation across human societies. It is not static, and it exists side by side with unwritten rules, and social mores, all of which reflect in conflicts between law of the book, and law in action. Debates about legal affairs bring this issue to the fore and indicate how history, societal issues including politics and law are interlaced. This course seeks to unravel the complexities of the creation of the legal process by introducing broad areas that connect law and anthropology.

Aim

This course aims at providing broad basic understanding of law and anthropology.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to The students should be able to describe intersections and interrelations between law and anthropology, and put them into broader context.

Sources

A range of books, chapter, papers, reviews, and other e-publications is in Moodle. The sources for each week is in Moodle, but you can read other sources relevant to the topic.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 182 }

Law and Anthropology is a semester long elective course.

The course requirements have been adjusted due to extraordinary circumstance:
As there will be no F2F teaching for an unspecified amount of time, please read the paper of the week, and fulfil the task for each week. This will be 50% of your grade.

If teaching resumes, the other 50% of your grade will be based on a presentation of a topic of your choice. If you do not choose a topic, you can present on a topic I upload with session 4.

If teaching does not resume, you will be required to write an essay of 2,500 words. This essay must meet the requirements of an academic paper, please familiarise yourself with academic writing: check how papers are written from the sources of the course.

The course has no attendance requirement – if you choose to attend, do engage.

The language of instruction is English, and your work must be in English. You can of course use non-English language sources.

No late papers will be accepted. Exact dates will be handed out in week 4.

If you run into problems please alert me immediately and do not leave it to the last minute! I will read my emails during the week, and reply in due time.

Key sources:

Wolfgang Fikentscher. 2008. *Law and Anthropology: Outlines, Issues, and Suggestions*. The book is fully uploaded into Moodle.

Content

Session 1 Introduction and Practicalities

Since I am not in the country, please revert to the syllabus to familiarise yourselves with the scope and practicalities and email if you have questions.

The course has been redesigned to feature 8 seminars, to give us enough time to adjust to the extraordinary circumstances.

Session 2: Law, Law Enforcement, and Legal Practitioners in Film

Task: Find a fictional film about law in the broadest sense, watch it, and note down the key points of depictions of law enforcement, and legal practice. Is there a moral narrative or a quest for justice?

The film can cover any period of time, and it can be in any language you understand, English, French, Russian, Arabic, Spanish, German etc.

Please write 500 words outlining what you observed.

Session 3: Anthropology of law and legal anthropology, what is it?

Wolfgang Fikentscher. 2008. *Law and Anthropology: Outlines, Issues, and Suggestions*. Part One: Anthropology of law in general

OR

Carole Greenhouse 2006. *Fieldwork on law*

Task: read one of the subsection, i. e. The anthropological meaning of law, of the book, or the article, and write a 300 word synopsis.

Session 4: Law as a means of societal and social control

Forrest Stuart, Amada Armenta, and Melissa Osborne. 2015. Legal Control of Marginal Groups
Task: Pending on F2F or remote; if remote teaching, and write a 300 word synopsis.

Session 5: Law as a means of securitisation of complex borders

Cecilia Menjivar. 2014. Immigration Law Beyond Borders: Externalizing and Internalizing Border Controls in an Era of Securitization

Task: Pending on F2F or remote; if remote teaching, write a 300 word synopsis.

Session 6: Law and justice: How do they interrelated

Crenshaw, Kimberle. 1991. Mapping the Margins

Task: Pending on F2F or remote; if remote teaching, write a 300 word synopsis.

Session 7: Two legal anthropologists: Laura Nader and Susan Slyomovics

Laura Nader and Duane Metzger. 1963. Conflict Resolution in Two Mexican Communities

Slyomovics, Susan. 2012. French restitution, German compensation: Algerian Jews and Vichy's financial legacy

Task: Task: Pending on F2F or remote; if remote teaching, and write a 300 word synopsis on paper of Nader or Slyomovics.

Session 8: When anthropologists and lawyers (try to) work together

Koch, Insa 2018. Turning Humans into Lawyers

Task: Pending on F2F or remote; if remote teaching, please write 500 words on the key differences between legal and anthropological thinking, and how these can be bridged.

Session 9: TBA, practicing lawyer introducing her/his work and discussion, if F2F takes place again. If no F2F: Discussion of essay questions (to be posted in the week of session 4), set up of tutorials; if F2F: Discussion of topics to date and for presentation. NB: if teaching in the classroom resumes, we will discuss topics for presentations to be able to catch up and debate the work that had been done remote.

Session 10, 11, 12: Presentations, no essays if teaching resumes.

אנתרופולוגיה של הנפש הרוסית

יום שלישי 16:15-17:45

מספר הקורס: 102.1.0068

מרצה: דר' יוליה לרנר

julialer@bgu.ac.il

הקורס יעסוק ביסודות התרבותיים והלשוניים של הציוויליזציה הרוסית וכן במוסדותיה החברתיים אשר מכוננים את מה שמכונה בשיח הרחב, בספרות וכן במחקר האקדמי – "הנפש הרוסית". המבט של הדיסציפלינה האנתרופולוגית ישמש את הקורס לבחינה של הדימוי היציב (סטריוטיפ חיצוני או סגנון תרבותי מובחן ומטופח) של דרך הרוסית לאהוב, לדבר, לעבוד, לחנך ילדים (ועוד). נלמד על הפרקטיקות היומיומיות האלה כפי שהן מעוצבות על ידי הקשר היסטורי פוליטי. עיקר ההתבוננות שלנו בנפש הרוסית תהיה על המאה העשרים עם הגעתו לשיאו של הפרוייקט המודרני לבניית האדם החדש, מימושו בגרסה הסובייטית וקצת אחריו, זאת עם הצעות הן לספרות הרוסית של המאה התשע עשרה והן לתקופה הפוסט-סובייטית של היום. דרך המופעים של "הנפש הרוסית" נלמד סוגיות אנתרופולוגיות וסוציולוגיות הנוגעות לכינון תרבותי-פוליטי של אישיות, ליחסי הפרט-קולקטיב והגבולות המשתנים של הפרטיות, כמו כן נתעמק בתהליכי הייבוא והתרגום של התרבות הפסיכולוגית הגלובלית ונגע בשאלות של התרבות כמעוגנת בשפה ודרכי הביטוי הלשוניים. הקורס ישלב הרצאות פרונטליות, קריאה בספרות מחקרית וכן קטעים מ"ספרות יפה", עבודה עצמית של הסטודנטים וחשיפה ליצירות קולנוע עלילתי ודוקומנטרי. אין דרישות מוקדמות לקורס. ידיעת הרוסית אינה חובה.

חובות הקורס:

הנוכחות בכול שיעור (אחרי תקופת השינויים) תזכה את התלמידים בנקודה אחת מתוך 10 אפשרויות מהציון המלא (היעדרות תפחית בהתאם)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 187 }

השתתפות בסיור תזכה את התלמידים 10 אחוז מהציון המלא (היעדרות שווה ויתור על 10 נקודות)
עבודת בית סופית המבוססת על חומרי הצפייה והקריאה תהווה 80 אחוז מהציון הסופי
הכנת התייחסות לקריאה או צפייה והצגתה במהלך השיעור תזכה לבונוס של 5 נקודות לציון הסופי

רשימה ראשונית של פרטי קריאה והצפיה

סרט "הנשמות הקרות" על השחקן שמפקיד את נשמתו במחסן
Cold Souls <https://www.imdb.com/title/tt1127877/>
תחרות בישול מאסטרשף ישראל ומאמר ניתוח על ביטויים רגשיים ובישול כמסע לגילוי
העצמי

Grosz R. and J. Lerner (manuscript) Gastro-erotivism: How MasterChef
Israel Produced Therapeutic Collective Belongings.

Wierzbicka, Anna. 1989. "Soul and Mind: Linguistic Evidence for
Ethnopsychology and Cultural History". *American Anthropologist* 91:41-58.

קטע מתוך הסרט "מרתון הסתיו" על פרקטיקת שתיית האלכוהול והתקשורת הבין אישית
<https://www.youtube.com/watch?v=mbKacELW46c>

תערוכה: אומנות האוונגרד הרוסי וטקסטים שנלווים אליה במודול.
הלבק, יוכן, 1997. 'עיצוב הנפש הסטליניסטית: יומנו של סטפן פודלובני'. *זמנים* 59, 101-
87.

רב לייטמן על הנשמה

<http://www.kab.co.il/kabbalah/%D7%97%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%97%D7%93%D7%A9%D7%99%D7%9D-%D7%AA%D7%95%D7%9B%D7%A0%D7%99%D7%AA-523-%D7%9E%D7%94%D7%99-%D7%A0%D7%A9%D7%9E%D7%94>

Lerner J. forthcoming in 2019. "Saving the Post-Soviet Soul: Religion as
Therapy in the Narratives of Russian-speaking Migrant Women". *Assembling
Therapeutic*. Edited by Salmenniemi, S., Nurmi, J., Bergroth, H. London:
Routledge.

Leykin, I. (2015). Rodologia: Genealogy as therapy in Post-Soviet Russia.
Ethos 43(2): 135-164.

Lerner, J. (2015). The Changing meanings of Russian love: Emotional
socialism and therapeutic culture on the post-soviet screen. *Sexuality and
Culture*, 19 (2): 349-368.

תסריט האהבה ברומן של לב טולסטוי "אנה קארנינה"

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A0%D7%94_%D7%A7%D7%90%D7%A8%D7%A0%D7%99%D7%A0%D7%94

תוכנית ריאליטי "לאהוב את אנה" (שידורי קשת, 2018)

<https://www.mako.co.il/tv->

[loving_anna/anna_scenes?subChannelId=1539af5fe4807610VgnVCM200002a0c10acRCD&vcmid=51c7fd97be227610VgnVCM200002a0c10acRCD](https://www.mako.co.il/tv-loving_anna/anna_scenes?subChannelId=1539af5fe4807610VgnVCM200002a0c10acRCD&vcmid=51c7fd97be227610VgnVCM200002a0c10acRCD)

<https://www.mako.co.il/tv->

[loving_anna/anna_scenes?subChannelId=4429af5fe4807610VgnVCM200002a0c10acRCD&vcmid=563c2ad85d817610VgnVCM200002a0c10acRCD](https://www.mako.co.il/tv-loving_anna/anna_scenes?subChannelId=4429af5fe4807610VgnVCM200002a0c10acRCD&vcmid=563c2ad85d817610VgnVCM200002a0c10acRCD)

<https://www.mako.co.il/tv->

[loving_anna/anna_scenes?subChannelId=6e54f08898137610VgnVCM200002a0c10acRCD&vcmid=611432d10a237610VgnVCM200002a0c10acRCD](https://www.mako.co.il/tv-loving_anna/anna_scenes?subChannelId=6e54f08898137610VgnVCM200002a0c10acRCD&vcmid=611432d10a237610VgnVCM200002a0c10acRCD)

כתריאל תמר. 1999. "שיחות נפש" באתוס הישראלי". עמודים 171-190 בתוך ספרה *מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל*, תל-אביב: אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן. סרט על פי המחזה של יהושוע סובול ליל העשרים

<https://www.youtube.com/watch?v=F1aqLs-eFXg>

לרנר יוליה וקלאודיה זבנוביץ'. 2016. "שיח תרפויטי בתרגום לרוסית: ניתוח תוכנית ריאליטי בטלוויזיה פוסט-סובייטית". בתוך *מעבר לקליניקה: שיח פסיכולוגי בתרבות העכשווית*. חלפין, יגאל. 2002. "האדם החדש על פי הבולשביזם: סקסולוגיה ופסיכיאטריה ברוסיה הסובייטית", *זמנים*, 78, עמ' 94-106.

סרט על חיים בשלישיה אחרי המהפכה הקומוניסטית:

BED AND SOFA/"Tretya

meschanskaya" https://www.youtube.com/watch?v=INipP_F4Mxl

Volkov, V. 2000. "The Concept of `Kulturnost': Notes on the Stalinist civilizing process". Pp. 210-230 in Fitzpatrick, Sh. (ed) 2000. *Stalinism: New Directions*. London: Routledge.

Roudakova N. and D.S. Ballard-Reisch. 1999. Femininity and the Double Burden: Dialogues on the Socialization of Russian Daughters into womanhood. *Anthropology of East Europe Review* vol 17.

גליה פלוטקין-עמרמי. 2012. "פסיכולוגיה קולטת עלייה: האתוס הטיפולי והאתוס הציוני בפרקטיקת הקליטה של נוער "רוסי". בתוך "רוסים בישראל: הפרגמטיקה של תרבות בהגירה. בעריכת יוליה לרנר ורבקה פלדחי. כאן 11 – "אני רק שאלה" על העולים מברה"מ

<https://www.youtube.com/watch?v=w0CbUMLkpdA>

"חינוך רוסי וחינוך ישראלי" – MASHROOM

<https://www.youtube.com/watch?v=flexb27R5Jq>

היומיום בחיי זיכרון, היסטוריה, ומורשת

שנה"ל תש"פ, סמסטר ב'

ד"ר יפעת גוטמן

ליצירת קשר: gutmany@bgu.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי 10-12, בתיאום מראש

הפצתן הרחבה של טכנולוגיות תיעוד, אחסון וזיכרון חדשות הפכה את כתיבת ההיסטוריה, הבנית הזיכרון, התיעוד וארכיבאות לנחלתם של אנשים בחיי היומיום. מלבד ההשפעה שיש לפרקטיקות של שימור, הנצחה, וכתיבת היסטוריה בחיי היומיום ומחוץ לאקדמיה או למוסדות המדינה על ייצור והפצת היסטוריה והמדינות על העבר, פרקטיקות אלה גם חושפות את האופן שבו קושרים אנשים את חוויותיהם האישיות ואת הביוגרפיה שלהם עם רקורד האירועים ההיסטורי הדומיננטי או הרשמי. נבדוק כיצד הם עושים שימוש בייצוגי התרבותיים השגורים של העבר ובמסגרות התייחסות ושייכות רחבות יותר כדי ליצור משמעות, לגיטימציה, הכרה וסטטוס. הקורס יציג מושגים וגישות תיאורטיות לחקר הזיכרון והמורשת תוך בחינת מקרים של כתיבת היסטוריה והבנית זיכרון בחיי היומיום, ובמיוחד כאלה הנוגעים לאירועים בעלי חשיבות לאומית. בין השאלות שיעלו בקורס: השימוש בטכנולוגיות תיעוד ומדיה חדשה יחד עם קונוונציות מקומיות וגלובליות של ייצוג, סיפור, ייצור והפצת ידע על העבר; כיצד זיכרון נע בין שדות מדיה שונים; הכחשה, השתקה והעברת זיכרונות למי שלא חוו את האירועים בעצמם; וההשפעה של התיעוד וייצור היסטוריה היומיומי על העבר הלאומי על ייצור הידע האקדמי והמדינות-רשמי. בנוסף לקריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה, הסטודנטים יידרשו להגיש שלוש תגובות מפורטות לקריאה במהלך הסמסטר ויעבדו על פרויקט מחקר אישי כעבודת סיכום שבו ינתחו מקרה של כתיבת היסטוריה, שימור מורשת והבנית זיכרון בחיי היומיום לאור התיאוריות שנלמדו והמקרים שנסקרו.

Memory, History, and Heritage in Everyday Life

With the proliferation of new media technologies, history-writing, memory construction, documentation, and archiving became part of everyday life. In addition to the effect that such practices in everyday life have on

academic/historiographic and state/official knowledge, they also reveal the manner in which people link their personal experience and biography to the dominant or official historical record. We will study how people use common representations of the past and wider frames of reference and affiliation to produce meaning, legitimacy, recognition, and status. The course introduces general concepts and theoretical approaches to the study of memory and heritage while examining instances of history-writing and collective memory construction in everyday life, particularly in relation to events of national significance. Among the questions that will be discussed: the use of new documentation technologies along with local and global conventions of representation, history writing, and storytelling; how memory travels among different media fields; denial, silencing, and memory transmission to those who did not experience the events themselves; and the impact of the production and distribution of knowledge on the past outside of state channels and the academy on historiographic and official knowledge. In addition to regular reading and attendance, as well as active participation, the students are required to submit three elaborate reading responses during the semester and a final research project in which they analyze a case of memory, history or heritage in everyday life in light of the theories and cases studies reviewed throughout the semester.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. קריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה - חובת הנוכחות תיאכף, אך מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משלושה שיעורים במהלך השנה. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לשיעור.
2. תגובות - 20%: כל משתתפי הסמינר יהיו מחויבים להגיש שלוש תגובות לחומרי הקריאה של הסמינר. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס לפני השיעור שבו יידון הנושא שאליו הן מתייחסות ולכלול לפחות את אחד ממאמרי החובה לאותו שיעור. תגובות שיגיעו באיחור לא יתקבלו. בתגובה יש לכתוב אך ורק את דעתכם הביקורתית על קטעי הקריאה לאותו שיעור בלא יותר מ-2-3 פסקאות. הכוונה איננה לתאר את הכתוב אלא להביע את דעתכם עליו, לשאול שאלות, להשוות לקטעי קריאה אחרים שעסקנו בהם, או לדון בתרומתו לנושאים שעלו בקורס עד כה. התגובות לא יקבלו ציון אך ייקראו ויועלו בשיעור לעתים.
3. פרויקט מחקר - 60%: כל משתתף/ת/יבחר מקרה של זיכרון, היסטוריה, או שימור מורשת בחיי היומיום שעליו ת/יכתוב עבודת סיכום בהיקף של 3-5 עמודים. העבודה תציג ותנתח את המקרה לאור תיאוריות ומקרי מבחן שנסקרו בקורס. יחד יהוו המקרים שייחקרו על ידי הסטודנטים כולם מאגר ראשון מסוגו של פרויקטים של זיכרון, היסטוריה, ומורשת בחיי היומיום. באמצע הסמסטר יציגו המשתתפים את הנושא שבחרו ועליהם להיות מוכנים לעדכן את הכיתה בהתפתחות עבודתם מפעם לפעם במהלך הסמסטר. בסוף הסמסטר יוצגו כל הפרויקטים לכיתה. העבודות הסופיות יוגשו במודל.

מערך השיעורים:

הקדמה

רקע תיאורטי - עיצוב והעברת זיכרון

Halbwachs, Maurice. 1992. Chapter 1, *On Collective Memory*. Chicago: Chicago University Press

Nora, Pierre 1989. "Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire" *Representations* 26, pp. 7-24

Hirsch, Marianne. 2008. "[The Generation of Postmemory](#)" *Poetics Today* 29,1, pp. 103-128

Recommended:

Halbwachs, Maurice. 1992. Introduction, Chapter 2, *On Collective Memory*. Chicago: Chicago University Press

רקע תיאורטי - ייצור היסטוריה

אדוארד הלט קר. 1986, *היסטוריה מהי?*, (מאנגלית: אורי רם), תל אביב: מודן. פרק 1:
ההיסטוריון וההיסטוריה

[E.H. Carr. 1961. *What is History?* London: Penguin]

Berkhofer, Robert F. 2008. Excerpts, *Fashioning History: Current Practices and Principles* New York: Palgrave Macmillan

Recommended:

Trouillot, Michel-Rolph. 1997. *Silencing the Past: Power and the Production of History* New York: Beacon

Steedman, Carolyn. 2002. *Dust: The Archive and Cultural History* New Brunswick, NJ: Rutgers University Press

Rosenzweig, Roy. 2003. "Scarcity or Abundance? Preserving the Past in a Digital Era," *The American Historical Review* 108 (3), pp. 735-762

שלמה אבינרי. 1986. "הקדמה למהדורה העברית", אדוארד הלט קר, *היסטוריה מהי? תל אביב: מודן*

רקע תיאורטי – מורשת אז ועכשיו

Hobsbawm, Eric 1983. "Introduction: Inventing Traditions," *The Invention of Tradition*, edited by E. J. Hobsbawm and T. O. Ranger, Cambridge: Cambridge University Press.

Baram, U and Y. Rowan. 2004. "Introduction: Archaeology after Nationalism, Globalization and the Consumption of the Past" in *Marketing Heritage: Archaeology and the Consumption of the Past*, CA: Walnut Creek. Pp.3-23

Recommended:

Lowenthal, D. 1998. *The Heritage Crusade and the Spoils of History*, Cambridge UP.

Kowalski, Alexandra, 2007. *From Cathedrals to Teaspoons: The Inventaire General and the Cultural Wealth of the French Nation*. A PhD Dissertation submitted to Department of Sociology, NYU. [Available on google books]

המדיום והמסר: ארכיון העדויות

Noah Shenker, "Embodied Memory: The Institutional Mediation of Survivor Testimony in the United States Holocaust Memorial Museum" in *Documentary Testimonies: Global Archives of Suffering* Eds. Bhaskar Sarka and Janet Walker. New York and London: Routledge pp. 35-58

Papailias, Penelope. 2006. "Writing Home in the Archive: 'Refugee Memory' and the Ethnography of Documentation." in *Archives, Documentation, and Institutions of Social Memory: Essays from the Sawyer Seminar*. Eds. Francis X. Blouin, Jr., William G. Rosenberg. Ann Arbor: University of Michigan Press

Flinn, Stevens, & Shepard, 2009. "Whose memories, whose archives? Independent community archives, autonomy, and the mainstream" in *Archival Science* (2009) 9: 71-86

Recommended:

Povinelli, Elizabeth. 2011. "The Woman on the Other Side of the Wall: Archiving the Otherwise in Postcolonial Digital Archives" *Differences: A Journal of Feminist Cultural Studies* 22(1) p. 147-171

מוזיאונים פרטיים ואתנוגרפיים

1. כתריאל, תמר. 1999. פרק 12 - "נהיה כולנו חלוצים": כלים וסיפורים במוזיאון תולדות ההתיישבות". *מילות מפתח: דפוס תרבות ותקשורת בישראל*. תל-אביב: הוצאת ספרים של אוניברסיטת חיפה וזמורה-ביתן. עמ' 226-251

או

Katriel, T. (1993) "Remaking Place: Cultural Production in Israeli Pioneering Settlement Museums." *History & Memory* 5(2): 104-135.

2. קרקו, רות ופרי, נעם. 2008. "מוזיאונים ורב-תרבותיות בישראל" אופקים בגיאוגרפיה 70 עמ' 1-12.

3. מקרה מבחן: יהדות דוברת גרמנית
שני קטעים קצרים מתוך קטלוג המוזיאון ליהדות דוברת גרמנית, מרכז מורשת הייקים בגן התעשייה בתפן, הוצאת המוזיאון הפתוח - גן התעשייה תפן, 2011:

* אופק, רותי (אוצרת המוזיאון). "סיפורו של מוזיאון: על הקמתו של המוזיאון ליהדות דוברת גרמנית", עמ' 17-20
* דוידסון, נילי (מנהלת הארכיון) "היסטוריה של סיפוריים אישיים", עמ' 23-29

[\[http://www.omuseums.org.il/museum/sitePage.aspx?pageID=339&Place=1\]](http://www.omuseums.org.il/museum/sitePage.aspx?pageID=339&Place=1)

Recommended:

יוחאי אברהמי. 2011. "מורשת צבאית" מפתח, מכון מינרבה אוניברסיטת תל אביב

כהן-עמית, עירית. תשס"ד 2004. "מעמדם, ערכם ושימורם של נכסי מורשת תרבותית בנוייה במושבים". אופקים בגיאוגרפיה עמודים: 129-149

Kirshenblatt-Gimlett Barbara. 1998. "Exhibiting Jews" *Destination Culture* Berkley and LA: California University Press pp. 79-128

****הצגת נושאים לפרויקט המחקר בכיתה****

טיולים וסיורים

Plate, Liedeke. 2006. "Walking in Virginia Woolf's Footsteps: Performing Cultural Memory" *European Journal of Cultural Studies* 9, pp. 101-120

Marcus Silber, 2011 "Sightseeing and Nearsightedness: Tours in Vilna of the Late 1930s and the Right to the City" in *Konstellationen* Eds. Nicolas Berg,

Omar Kamil, Markus Kirchhoff, Susanne Zepp. Vandenhoeck & Ruprecht, pp. 125-141

חיפוש שורשים במרחב הגלובלי והוירטואלי: מאלבום המשפחה לפורום באינטרנט ולביקור השיבה

Hirsch, Marianne and Leo Spitzer. 2010. Chapter 11, *Ghosts of Home: The Afterlife of Czernowitz in Jewish Memory*, University of California Press

Levy A. 1997 . "To Morocco and Back: Tourism and Pilgrimage Among Moroccan-Born Israelis", *Grasping Land: Space and Place in Contemporary Israeli Discourse and Experience* , Albany, NY: State University of New York Press Ben-Ari E. and Y. Bilu(ed.) pp. 25-46 .

תיעוד ויזואלי ואקטיביזם: המצלמה ככלי במאבק על ייצור ידע

McLagan, Meg .2003. "Human Rights, Testimony, and Transnational Publicity" *Public Sentiments: The Scholar and Feminist Online* 2(1).
<http://sfonline.barnard.edu/ps/printmmc.htm>

Dekel, Irit and Tamar Katriel. 2015. "Krieg dem Kriege: The Anti-War Museum in Berlin as a Multilayered Site of Memory" in Tamar Katriel and Anna Reading, (eds.) *Cultural Memories of Nonviolent Struggles*, Basingstoke, England; New York: Palgrave Macmillan.

Recommended:

שני מאמרים קצרים מתוך גיליון מיוחד על טכנולוגיות של עדות: התרבות הויזואלית של זכויות אדם

Special issue on "Technologies of Witnessing: The visual culture of human rights" *American Anthropologist* Volume 108, Issue 1, March 2006:

[הגיליון כולו מצורף כקובץ אחד, המאמרים בתוכו]

* Torchin, L. "Ravished Armenia: Visual Media, Humanitarian Advocacy, and the Formation of Witnessing Publics" pp. 214-220

* Gregory, Sam. "Transnational Storytelling: Human Rights, WITNESS, and Video Advocacy" pp. 195-204

היסטוריה, זיכרון ומורשת באמנות העכשווית: הרצאת אורח

ייצור ידע על העבר: האם הידע היומיומי משפיע על הידע האקדמי והרשמי

Moyn, Samuel. 2011. "Bearing Witness: Theological Roots of a New Secular Morality." in *The Holocaust and Historical Methodology*. Ed. Stone, Dan. New York: Berghahn Books, pp. 159-186

John Bodnar. 1992. "Prologue: The Vietnam Veteran Memorial" in *Remaking America: Public Memory, Commemoration, and Patriotism in the Twentieth Century* (Princeton, NJ: Princeton University Press, pp. 1-9

OR

Wagner-Pacifci, Robin, and Barry Schwartz. 1991. "The Vietnam Veterans Memorial: Commemorating a Difficult Past." *American Journal of Sociology* 97 (2), pp.

376–420

Recommended:

Blair, Carole, Michel, Neil. 2007. The AIDS Memorial Quilt and the Contemporary Culture of Public Commemoration *Rhetoric & Public Affairs*, 10 (4), pp. 595-626

Strassler, Karen 2010. *Refracted Visions: Popular Photography and National Modernity in Java* Durham NC: Duke University Press

Blumer, Nadine. 2013. "Networking Memory: Germany's Holocaust Memorials to Romani and Jewish Victims" Paper presented at the International Holocaust Remembrance Alliance Conference, University of Toronto, Toronto, Ontario. 7 October.

לקריאה נוספת: **הצגת עבודות בכיתה** (כל אחד 10-5 דקות) וסיכום

לקריאה נוספת:

Anderson, Benedict. 1991. Chapter 10: "Census, Map, Museum" *Imagined Communities: Reflections on the origin and spread of nationalism* (2nd Edition) London: Verso Books

Crane, Susan. 1997. "Writing the Individual back into Collective Memory" *American Historical Review* 102 (5), pp. 1372-1385
<http://www.history.ucsb.edu/faculty/marcuse/classes/201/articles/HistoryMemory97zAHRcrane.pdf>

Confino, Alon. 1997. "Collective Memory and Cultural History: Problems of Method" *American Historical Review* 102 (5), pp. 1386-1403
<http://www.uwo.ca/theory/Course%20Descriptions/Confino.pdf>

Funkenstein, Amos. 1993. *Perceptions of Jewish History* Berkeley, CA: University of California Press

Halbwachs, Maurice, 1992. Chapter 5: "The collective Memory of the Family" in *On Collective Memory*. Chicago: Chicago University Press pp. 54-83
<http://digilib.bc.edu/reserves/en010/gorm/en01005.pdf>

Ofer, Dalia. 2000. "The Strength of Remembrance: Commemorating the Holocaust During the First Decade of Israel" *Jewish Social Studies*, 6 (2), pp. 24-55

כתיבה אקדמית - קבוצה א': היבטים חברתיים ותרבותיים

של קצוות החיים

מס' קורס 102.1.0308-01

מרצה: אורי כץ

חדר 340, oka@post.bgu.ac.il

סמסטר ב' תש"פ, יום שלישי 11:45-10:15

שעת קבלה – יום שלישי 12:00-13:00 (בתיאום מראש)

הקורס יעסוק בעקרונות הכתיבה האקדמית. נפרק את העבודה האקדמית לחלקיה ונעבוד על שלביה השונים: הגדרת תחום מחקר; ניסוח שאלת מחקר; איסוף חומרים ביבליוגרפיים; קריאה ביקורתית של טקסטים; וכתיבה אקדמית. כל זאת נעשה תוך התמקדות בניתוח הסוציולוגי והאנתרופולוגי של קצוות החיים (לידה ומה שלפניה; המוות ומה שאחריו). הלידה החברתית, במסגרתה נרכשת ההכרה החברתית באדם החי, אינה זהה ללידה הביולוגית. בדומה לכך, המוות החברתי אינו זהה למוות הביולוגי. קצוות החיים נמתחים אף יותר בעקבות מצבים שמובנים כ"פוטנציאל" לחיים (כמו הקפאת חומרים גנטיים) או ככאלו שמאפשרים את "המשכיות" המתים (כמו הפריה לאחר המוות). בקורס נשרטט יחד את המרחב התרבותי והדינמי שבין קצוות החיים, ומעבר להם. מטרת הקורס היא לימוד, תרגול והכנת הסטודנטים לכתיבה אקדמית של סקירת ספרות ומבוא תיאורטי בתחום הסוציולוגי והאנתרופולוגי.

מבנה הקורס:

הקורס כולל חמישה מפגשים פרונטליים בכיתה, בנוסף לפגישה אישית אחת עם המרצה. הכיתה תחולק לשתי קבוצות ועבור כל קבוצה יתקיים שיעור אחת לשבועיים, בהתאם ללוח המפגשים. הנוכחות בכל השיעורים ובפגישות האישיות היא חובה, כמו גם קריאת הטקסטים, הכנת כל המטלות והגשתן במועד שנקבע. להלן פירוט המפגשים בקורס:

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 203 }

מפגש	תאריכים	תוכן	מטלה להגשה
1	17.3 (מפגש משותף)	הצגת הנושא והקורס	
2	24/31.3	בחירת נושא וניסוח שאלת מחקר	מטלת תרשים זרימה
3	5/12.5	איתור מקורות אקדמיים ורישומם	בחירת נושא וניסוח שאלה
4	19/26.5	סקירת ספרות: מטרות ומבנה	רשימת מקורות
אישי	2/9.6	הנחיה אישית	עריכת ראשי פרקים
5	16/23.6	משלד למבוא תיאורטי: כתיבה	
	30.7		מטלה מסכמת

פירוט המטלות:

מטלת תרשים זרימה

מטרת המטלה לייצר תרשים זרימה למבוא התיאורטי של מאמר. קראו בעיון את המאמר "מסוכן זיכרון לאומי לקהילת אבל מקומית: טקסי יום הזיכרון בבתי ספר בישראל" (לומסקי-פדר 2003). עקבו אחר המהלך שנעשה במבוא, בסקירה התיאורטית ובשיטת המחקר (עמ' 353-360). הבינו את תפקידה של כל פיסקה ואת האופן שבו עוברת הכותבת מפסקה אחת לבאה אחריה. חלקו את המבוא והסקירה לקטעים בני פיסקה אחת עד שלוש ונסחו שתי כותרות **קצרות** לכל קטע: אחת תוכנית (התייחסו לתוכן הקטע) ואחת מבנית (התייחסו לתפקיד הקטע כחלק ממבנה המבוא התיאורטי). כתבו את כל הכותרות באופן היוצר תרשים זרימה לכתיבה/קריאה. להגשה עד מפגש 2. משקל בציון הכללי: עובר/עובר.

מטלת בחירת נושא וניסוח שאלה

בחרו נושא למחקר אפשרי, עליו תכתבו בסוף הקורס מבוא תיאורטי. נסחו את הנושא במשפט קצר וממוקד תוך התייחסות לעולם התוכן הסוציולוגי ו/או האנתרופולוגי בתחום.

נסחו שאלת מחקר סוציולוגית/אנתרופולוגית על הנושא שבחרתם. על השאלה להיות ממוקדת ולהתייחס לתופעה סוציולוגית/אנתרופולוגית קונקרטי. הסבירו מהו אתר המחקר, אוכלוסיית המחקר ושיטת המחקר הכללית (איכותנית או כמותית) ומדוע הם אלו שנבחרו. היקף המטלה 150-250 מילים. להגשה עד מפגש 3. משקל בציון הכללי: 10%.

מטלת עריכת ביבליוגרפיה מוערת

ערכו רשימה של מקורות אקדמיים בהתאם לנושא ושאלת המחקר שבחרתם. על הרשימה להיות מוגשת על-פי כללי הרישום הביבליוגרפי שיילמדו. תחת כל אחד מן המקורות הוסיפו כמה משפטים המתארים את נושא המאמר (רצוי תוך התייחסות לנושא שבחרתם). הרשימה תכלול 8-12 פריטים, מתוכם לפחות 5 באנגלית ולפחות 5 פורסמו בעשור האחרון. להגשה עד מפגש 4. משקל בציון הכללי: 15%.

מטלת עריכת ראשי פרקים

בעקבות קריאה ראשונית של הפריטים הביבליוגרפיים שבחרתם, ערכו שלד של המבוא התיאורטי שתכתבו. תכננו בעזרת כותרות ותתי כותרות ראשוניות כיצד תיראה סקירת הספרות. תחת כל כותרת רשמו כמה משפטים המתארים את נושא הקטע. בנוסף, מקמו את הפריטים הביבליוגרפיים שבחרתם בכותרות השונות. היקף המטלה 150-250 מילים. יש להגיע עם המטלה למפגש האישי. משקל בציון הכללי: 15%.

מטלה מסכמת

כתבו מבוא תיאורטי מלא. על המבוא להתאים למבנה שנלמד במהלך הקורס ולכלול סקירת ספרות אינטגרטיבית, שתוביל לשאלות המחקר המוצעות. הנחיות מדויקות יינתנו בהמשך. היקף העבודה 2,000-2,500 מילה. להגשה עד 30.7. משקל בציון הכללי: 60%.

קריאת רשות

גרפינקל, א. (2018). *איך כותבים? מדריך לכתיבה עיונית ואקדמית*. תל אביב: ידיעות אחרונות.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 205 }

Becker, H. S. (2008). *Tricks of the trade: How to think about your research while you're doing it*. University of Chicago press.

Birkenstein, C., & Graff, G. (2018). *They Say/I Say: The Moves That Matter in Academic Writing*. WW Norton & Company.

Rankin, E. (2001). *The Work of Writing: Insights and Strategies for Academics and Professionals. The Jossey-Bass Higher and Adult Education Series*. Jossey-Bass, 350 Sansome Street, San Francisco, CA 94104-1342.

כתיבה אקדמית - קבוצה ב': תנועות חברתיות ואקטיביזם

במרחב הדיגיטאלי

מס' קורס 102.1.0308-02

מרצה: שירה ריבנאי בהיר

חדר 340, rivnaiba@post.bgu.ac.il

סמסטר ב' תש"פ, יום שלישי 14:15-15:45

שעת קבלה – יום שלישי 13:00-14:00 (בתיאום מראש)

הקורס יעסוק בעקרונות הכתיבה האקדמית. נפרק את העבודה האקדמית לחלקיה ונעבוד על שלביה השונים: הגדרת תחום מחקר; ניסוח שאלת מחקר; איסוף חומרים ביבליוגרפיים; קריאה ביקורתית של טקסטים; וכתיבה אקדמית.

כל זאת נעשה תוך התמקדות בנינוח הסוציולוגי והאנתרופולוגי של אקטיביזם דיגיטאלי ותנועות חברתיות במרחב הדיגיטאלי. התפתחויות בטכנולוגיות המידע והתקשורת (ICT), נקשרים לשינויים שחלו בפעולה הקולקטיבית ובפרט בפעולתן של תנועות מחאה. התפתחויות טכנולוגיות אשר חברו לתמורות חברתיות, תרבותיות ופוליטיות הפכו את תופעת האקטיביזם האינטרנטי לעובדת חיים, עבור החברה האזרחית בעולם כולו בשילוב מגוון רחב של שחקנים – אזרחים, אקטיביסטים, ארגונים לא ממשלתיים, חברות תקשורת, ספקי פלטפורמה, ממשלים ועוד. בקורס נדון ונבחן שאלות הנוגעות למאפייני הפעולה במרחב הדיגיטלי, לתצורות המחאה, למאפייני הזהות הקולקטיבית ועוד. מטרת הקורס היא לימוד, תרגול והכנת הסטודנטים לכתיבה אקדמית של סקירת ספרות ומבוא תיאורטי בתחום הסוציולוגי והאנתרופולוגי.

מבנה הקורס:

הקורס כולל חמישה מפגשים פרונטליים בכיתה, בנוסף לפגישה אישית אחת עם המרצה. הכיתה תחולק לשתי קבוצות ועבור כל קבוצה יתקיים שיעור אחת לשבועיים, בהתאם ללוח המפגשים. הנוכחות בכל השיעורים ובפגישות האישיים היא חובה, כמו גם קריאת הטקסטים, הכנת כל המטלות והגשתן במועד שנקבע. להלן פירוט המפגשים בקורס:

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 207 }

מפגש	תאריכים	תוכן	מטלה להגשה
1	17.3 (מפגש משותף)	הצגת הנושא והקורס	
2	24/31.3	בחירת נושא וניסוח שאלת מחקר	מטלת תרשים זרימה
3	5/12.5	איתור מקורות אקדמיים ורישומם	בחירת נושא וניסוח שאלה
4	19/26.5	סקירת ספרות: מטרות ומבנה	רשימת מקורות
אישי	2/9.6	הנחיה אישית	עריכת ראשי פרקים
5	16/23.6	משלד למבוא תיאורטי: כתיבה	
	30.7		מטלה מסכמת

פירוט המטלות:

מטלת תרשים זרימה

מטרת המטלה לייצר תרשים זרימה למבוא התיאורטי של מאמר. קראו בעיון את המאמר "מסוכן זיכרון לאומי לקהילת אבל מקומית: טקסי יום הזיכרון בבתי ספר בישראל" (לומסקי-פדר 2003). עקבו אחר המהלך שנעשה במבוא, בסקירה התיאורטית ובשיטת המחקר (עמ' 353-360). הבינו את תפקידה של כל פסקה ואת האופן שבו עוברת הכותבת מפסקה אחת לבאה אחריה. חלקו את המבוא והסקירה לקטעים בני פסקה אחת עד שלוש ונסחו שתי כותרות **קצרות** לכל קטע: אחת תוכנית (התייחסו לתוכן הקטע) ואחת מבנית (התייחסו לתפקיד הקטע כחלק ממבנה המבוא התיאורטי). כתבו את כל הכותרות באופן היוצר תרשים זרימה לכתיבה/קריאה. להגשה עד מפגש 2. משקל בציון הכללי: עובר/עובר.

מטלת בחירת נושא וניסוח שאלה

בחרו נושא למחקר אפשרי, עליו תכתבו בסוף הקורס מבוא תיאורטי. נסחו את הנושא במשפט קצר וממוקד תוך התייחסות לעולם התוכן הסוציולוגי ו/או האנתרופולוגי בתחום. נסחו שאלת מחקר סוציולוגית/אנתרופולוגית על הנושא שבחרתם. על השאלה להיות ממוקדת ולהתייחס לתופעה סוציולוגית/אנתרופולוגית קונקרטי. הסבירו מהו אתר המחקר, אוכלוסיית המחקר ושיטת המחקר הכללית (איכותנית או כמותית) ומדוע הם אלו שנבחרו. היקף המטלה 150-250 מילים. להגשה עד מפגש 3. משקל בציון הכללי: 10%.

מטלת עריכת ביבליוגרפיה מוערת

ערכו רשימה של מקורות אקדמיים בהתאם לנושא ושאלת המחקר שבחרתם. על הרשימה להיות מוגשת על-פי כללי הרישום הביבליוגרפי שיילמדו. תחת כל אחד מן המקורות הוסיפו כמה משפטים המתארים את נושא המאמר (רצוי תוך התייחסות לנושא שבחרתם). הרשימה תכלול 8-12 פריטים, מתוכם לפחות 5 באנגלית ולפחות 5 פורסמו בעשור האחרון. להגשה עד מפגש 4. משקל בציון הכללי: 15%.

מטלת עריכת ראשי פרקים

בעקבות קריאה ראשונית של הפריטים הביבליוגרפיים שבחרתם, ערכו שלד של המבוא התיאורטי שתכתבו. תכננו בעזרת כותרות ותתי כותרות ראשוניות כיצד תיראה סקירת הספרות. תחת כל כותרת רשמו כמה משפטים המתארים את נושא הקטע. בנוסף, מקמו את הפריטים הביבליוגרפיים שבחרתם בכותרות השונות. היקף המטלה 150-250 מילים. יש להגיע עם המטלה למפגש האישי. משקל בציון הכללי: 15%.

מטלה מסכמת

כתבו מבוא תיאורטי מלא. על המבוא להתאים למבנה שנלמד במהלך הקורס ולכלול סקירת ספרות אינטגרטיבית, שתוביל לשאלות המחקר המוצעות. הנחיות מדויקות יינתנו בהמשך. היקף העבודה 2,000-2,500 מילה. להגשה עד 30.7. משקל בציון הכללי: 60%.

קריאת רשות

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 209 }

גרפינקל, א. (2018). *איך כותבים? מדריך לכתיבה עיונית ואקדמית*. תל אביב: ידיעות
אחרונות.

Becker, H. S. (2008). *Tricks of the trade: How to think about your research while you're doing it*. University of Chicago press.

Birkenstein, C., & Graff, G. (2018). *They Say/I Say: The Moves That Matter in Academic Writing*. WW Norton & Company.

Rankin, E. (2001). *The Work of Writing: Insights and Strategies for Academics and Professionals*. *The Jossey-Bass Higher and Adult Education Series*. Jossey-Bass, 350 Sansome Street, San Francisco, CA 94104-1342.

כתיבה אתנוגרפית

אביב תשפ (סמסטר ב 2020)
המרצה: פרופ' פנינה מוצפי-האלר
מפגשים: שלישי 18:00-20:00

באמצע שנות השמונים עוברת האנתרופולוגיה הקלסית מה שבדיעבד יוגדר כ"משבר הייצוג". הספר המכונן Writing Culture יוצא בעריכתם של ג'יימס קליפורד וג'ורג' מרקוס מצביע על כך שהפיקציה של "הצופה האובייקטיבי" שמתעד במגוון שיטות מחקר "עובדות אתנוגרפיות" ו"אמיתות" לגבי החברה והתרבות הנחקרת כבר אינה מקובלת ושכל מעשה מחקרי והפרשנות שלו חייבת להיות מעוגנת בתוך מערך של כוח. הטבעיות-לכאורה של כתיבה או טקסט המתארת/מדווחת על "תוצאות המחקר" כבר אינה יכולה להתקיים והיא עומדת במרכז הדיון. איך כותבים? מהי ה"אמת המחקרית" שאותה מייצגת הכתיבה האנתרופולוגית? מתחילת שנות ה-90 יש סדרה של ספרים המתמקדים במעשה הכתיבה עצמה וקוראים לאקספרימנטציה, לחידושי סגנונות של כתיבה אתנוגרפית. הפמיניסטיות מצביעות על ההטיה הגברית של מעשה הכתיבה המקובל (למשל, רות ביחר ודבורה גורדון 1988) וביקורת פוסט-קולוניאלית צוברת תאוצה במהלך שנות ה-90 ולקראת הקריאה בעשור הראשון של המאה הזו לעשות דה-קולוניזציה של המחקר והייצוג הנרטיבי שלו (למשל, פיי הריסון 2010).

הקורס מכוון לתלמידים מתקדמים שנחשפו לסגנונות כתיבה וייצוג מוכרים של מחקר אתנוגרפי ומוכנים למסע של גילוי של סוגות כתיבה חדשות שפורצות מעבר לסגנון היבשושי הכאילו-מדעי של טקסטים כאלה. הדגש יהיה על כתיבה אתנוגרפית בישראל שמהווה חידוש (תמר הגר, רלה מזלי, מוצפי-האלר) ובמקביל קריאת טקסטים ישנים של נשים-כותבות שלא קיבלו לגיטימציה בזמנם (כמו ברברה מאירהוף, ג'ין בריגז, או לורה נילס הרסטון). דרך טקסטים אלה נכיר את הייחוד של כתיבה ומחקר פמיניסטי ונחשף למונח אוטואתנוגרפיה. שאלות שיעמדו במרכז הדיון הן: איך כותבים. כותבות באופן שמאפשר לקולמן של הנחקרות להישמע? מיהו קהל היעד של הכתיבה שלנו (או: כיצד שורדים במרוץ האקדמי בכתיבה שאינה מצומצמת לתכתיבי המודל הפוזיטיביסטי) אילו אסטרטגיות חדשות התמודדו עם שאלות אלו של ייצוג וכתיבה במאה ה-21? המטלה העיקרית של הקורס היא עבודה עצמאית שבמרכז ת/קח כל תלמיד/ה טקסט אתנוגרפי אחד ותצביע על החוטים הנראטיביים הסמויים המאפיינים טקסט כזה.

דרישות הקורס ומבנה הציון:

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 211 }

השתתפות פעילה בשיעורים 15%
שתי פרזנטציות של פריטים מהקריאה 20%
בוחן אמצע סמסטר: 25%
עבודה סופית 40%

מבוא לניתוח חברתי של מדע וטכנולוגיה (STS)

ד"ר יעקב גארב
אוניברסיטת בן גוריון

יעדים ותוכן

זהו קורס מבוא לתחום מחקר צעיר ובעל השפעה גוברת, הנופל תחת הכותרת הרחבה "לימודי מדע וטכנולוגיה" (STS).
STS ניזון משיטות ומסורות מחקר במדעי החברה (סוציולוגיה, אנתרופולוגיה) והרוח (היסטוריה, פילוסופיה, ביקורת ספרות) כדי לחקור ידע מדעי ומערכות טכנולוגיות ("טכנו-מדע") בהקשרים החברתיים והתרבותיים שלהם. הגישה מכבדת וביקורתית כאחת, הרואה בטכנו-מדע דרך עוצמתית לדעת ולעצב את העולם אשר בה בעת מגלמת ומעצבת יחסים חברתיים. הקורס מיועד גם לסטודנטים ממדעי החברה והרוח וגם לסטודנטים במדעים אשר רוצים ללמוד איך ניתן לנתח את המדע והטכנולוגיה מנקודת מבט חברתית ותרבותית. הקורס יציג מספר גישות ומחקרים מרכזיים בתחום ודוגמאות של היישום שלהם במגוון תחומים (פיזיקה, ביולוגיה, רפואה, ואחרים). אנו מתחילים בתקופה לאחר מלחמת העולם השנייה בה קיבל המדע תשומת לב סוציולוגית ראשונית: בעיקר כמקצוע, תוך ניתוח של ערכים, דינמיקות ומוסדות המדע תוך מתן חסינות אפיסטמית לתוכן המדע. לאחר מכן נבחן את המהפכה בעקבות Kuhn (ועבודה פחות ידועה של Fleck) --מחקרים היסטוריים הבוחנים את הופעתן של מערכות ידע (פרדיגמות או סגנוני מחשבה) במדע והמעבר ביניהן. הדילמה של מערכות ידע שונות בעלי קונסיסטנטיות פנימית אך פירושים שונים של תצפיות דומות חידדה עד כדי משבר את השאלות הפילוסופיות של יחסי גומלין בין קונטקסט חברתי והתוכן של המדע. לכן, בשלב הבא נבחן את הופעתה של הסוציולוגיה של הידע המדעי (SSK), שהדגימה כיצד ההקשרים החברתיים של המדע נכנסו למהותה, ואת דרישת ה SSK שאנליסטים חברתיים אשר בוחנים את המדע כתחום פעילות אנושית ינטרלו את הפריבילגיה האפיסטמית שנהנתה ממנה עד כה. מהדגש ההיסטורית/פילוסופית של ה SSK נעבור לסדרת מחקרים בעל אופי אתנוגרפי ועכשוויים יותר, הבוחנים ברמת המיקרו אתרים

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 213 }

(מעבדות, טקסטים שונים) בהם נוצר ידע מדעי. לאחר מכן נפנה מהמדע לניתוח חברתי של הטכנולוגיה, הבוחנת כיצד ההקשרים החברתיים מעצבים ומתעצבים על ידי גילוי ופיתוח של כלים ותשתיות טכניות, וגם את הקריטריונים של יעילות טכנית. לבסוף, נלמד סדרה של חקרי מקרה בממשק בין הידע הטכנולוגי-מדעי של מומחים לידע "עממי" של בעלי עניין אחרים, ואת המתחים והדיאלוגים שמתרחשים ביניהם.

נושאים וחומרי קריאה

קריאת החובה העיקרית הם פרקים מהספר: Massimiano Bucchi's (2004) *Science in Society: An Introduction to Social Studies of Science*, כפי שמצוין להלן, ובנוסף כמה פרקים או מאמרים בודדים. פריטי קריאת רשות מצוינים גם הם, ובנוסף ניתן לעיין בנספח של "קריאה נוספת" בספר של Bucchi ובמאמרים בשלושה כתבי עת מרכזיים בתחום ה STS: *Social Studies of Science; Science, Technology and Human Values; Science as Culture*.

הקדם-היסטוריה של STS: סוציולוגיה של המדע מרטוניאנית

Bucchi, Chapter 1

פרדיגמות או סגנוני מחשבה: תומאס קון ולודוויק פלק

Bucchi, Chapter 2

Martin, Emily. 1991. "The Egg and the Sperm: How Science Has Constructed a Romance Based on Stereotypical Male-Female Roles." *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 16(3):485–501.

"התוכנית החזקה": הסוציולוגיה של הידע המדעי

Bucchi, Chapter 3

Shapin, Steven. 1982. "History of Science and Its Sociological Reconstructions." *History of Science* 20(3):157–211

האנתרופולוג במעבדה

Bucchi, Chapter 4

Sections from Latour's books: *Laboratory Life; Science in Action; The Pasteurization of France*

מאפניים ועד טילים: סוציולוגיה של הטכנולוגיה

Bucchi, Chapter 5

Garb, Yaakov. 2004. "Constructing the Trans-Israel Highway's Inevitability." *Israel Studies* 9(2):180–217.

Worthen, Shana. 2009. "The Influence of Lynn White, Jr.'s Medieval Technology and Social Change." *History Compass* 7(4):1201–17. David A. Kirsch, "The Electric Car and the Burden of History: Studies in Automotive Systems Rivalry in the United States, 1890 – 1996". De Laet, Marianne and Annemarie Mol. 2000. "The Zimbabwe Bush Pump: Mechanics of a Fluid Technology." *Social Studies of Science* 30(2):225–263.

הממשק בין ידע עממי וידע של מומחים

Chapter 6 (pages 126-151) in Collins, Harry and Trevor Pinch. 2009. *The Golem at Large: What You Should Know about Technology*. Cambridge: Cambridge University Press.

Frickel, Scott, Sahra Gibbon, Jeff Howard, Joanna Kempner, Gwen Ottinger, and David J. Hess. 2010. "Undone Science: Charting Social Movement and Civil Society Challenges to Research Agenda Setting." *Science, Technology, & Human Values* 35(4):444–473.

Bucchi, Chapter 7. Davis, Diana K. 2005. "Indigenous Knowledge and the Desertification Debate: Problematizing Expert Knowledge in North Africa." *Geoforum* 36(4):509–524. Epstein, Steven. 1995. "The Construction of Lay Expertise: AIDS Activism and the Forging of Credibility in the Reform of Clinical Trials." *Science, Technology, & Human Values* 20(4):408–437.

Thornton, Joe. 2000. *Pandora's Poison: Chlorine, Health, and a New Environmental Strategy*. 1st ed. The MIT Press. Ottinger, Gwen. 2010. "Buckets of Resistance: Standards and the Effectiveness of Citizen Science." *Science, Technology, & Human Values* 35(2):244–270. Murphy, Michelle. 2006. *Sick Building Syndrome and the Problem of Uncertainty: Environmental Politics, Technoscience, and Women Workers*. Duke University Press.

דרישות הקורס

סטודנטים נדרשים להשתתף בצורה פעילה בקריאה, דיון, ומצגות לפי החלוקה הבאה:
קריאה של חומר חובה (בדרך כלל פריט או שניים לשבוע) והגשת תגובה קצרה (פחות מעמוד). תגובות אלה הם תצפיות, הרהורים ושאלות בעקבות הקריאה ואשר ישמשו תשתית לדיון בכיתה. הציונים לתגובות אלה הם לפי דירוג גס: לא הוגש/לא מספיק; מספיק/טוב; מצוין. 30%

השתתפות פעילה בדיון בכיתה. 15%

הצגה (10 דקות) של אחד מפריטי קריאת הרשות. 10%

באופן שוטף, למצוא ולהגיש למשתתפי הקורס חומרים עכשוויים (מהחדשות, חיי יום-יום, אינטרנט) הרלבנטיים לנושאים הנלמדים בקורס, תוך הערות לגבי אופן הרלוונטיות שלהם. 10%

שני בוחנים קצרים (לרוב שאלות אמריקאיות), אחד באמצע הקורס ואחד בסופו, המאפשרים בדיקה של אוריינות בסיסית במושגי היסוד ובחומר קריאת החובה של הקורס. 35%

מבוא לפסיכולוגיה וחברה

פרופ' אביעד רז
aviadraz@bgu.ac.il

תקציר

הקורס יציע מבוא ללמידה על האדם והפסיכולוגיה האנושית, שמתחברת למעגלים המתרחבים של משפחה, קהילה, ארגונים, חברה ותרבות, ומהי השפה המחקרית שיכולה להציע חיבור בין העולמות הגדולים האלה (שיכולים להיות גם מנוגדים) כך שייצרו תמונה שלמה וברורה יותר. ניחשף לידע על קו התפר בין פסיכולוגיה ומדעי המוח מחד, לבין ענפי ידע חברתיים-תרבותיים, בעיקר סוציולוגיה ואנתרופולוגיה וממשקיהם. נבחן את השימוש בשיטות מחקר על האדם בחברה, החל ממחקר במעבדה, דרך סקרים, וכלה בשיטות איכותניות כגון ראיונות עומק. הקורס יכלול במידת האפשר גם הרצאות / פגישות עם בוגרים שיציגו את השתלבותם בתחומים טיפוליים ומחקריים, ומרצים אורחים בתחום.

דרישות הקורס

- קריאת המאמרים המצויים באתר.
- הכרת והבנת החומר שבמצגות ובמאמרים, השתתפות בדיונים הנערכים בשיעור.
- כתיבת עבודה (עד 10 עמ') מומלץ בזוגות על נושא לפי בחירתכן/ם בהתייחס לחומר התיאורטי ולסוגיות שנידונו במסגרת הקורס. העבודה תנתח מאמר מחקרי חדש בנושא רלבנטי מנושאי הקורס תוך שימוש במודלים רלבנטיים שלמדנו (למשל: מודלים של סוציאליזציה) ודיון בתוצאות הניתוח של המאמר באמצעות מודלים רלבנטיים שלמדנו, ובמה הגישות השונות (פסיכולוגיות וסוציולוגיות) תורמות בהשלמה.
- (א) עד לשיעור השביעי יש להגיש במייל הצעת עבודה קצרה, קובץ הנחיות יועלה למוודל.
- (ב) למעוניינים תינתן אפשרות להצגת העבודה במהלך המחצית השנייה של הקורס לצורך קבלת הדרכה אישית, משוב ודיון משותף בבעיות הנוגעות למחקר.
- בנוס: 5 נק' עבור הצגת מאמר מחקרי (מתוך הסילבוס) בכיתה, בתיאום מראש, בשיעור שנועד לפי הסילבוס לדיון באותו מאמר. ההצגה (עד 20 דקות, אפשרי בזוגות) צריכה לכלול סיכום של המאמר מבחינת: שאלות/השערות המחקר, מתודולוגיה, ממצאים ומסקנות, ולהציע קריאה אנליטית שלו לאור המודל של שיין (מיפוי ואבחון) ומודל רלבנטי נוסף שלמדנו. ניתן גם להציע למטרת הצגה מאמרים חדשים, רלבנטיים לנושאים הנלמדים, לפי בחירתכם.

תוכן עניינים ופריטי קריאה

I. פתיח: תיאוריות של סוציאליזציה – פונקציונליזם, קונפליקט חברתי, אינטרקציה סימבולית, קונסטרוקציוניזם. ניתוח של מקרה מדגים להמחשת תיאוריות שונות של סוציאליזציה: הבניה חברתית של רגשות.

קריאה:

Ekman, Paul. 1982. Emotion in the Human Face. Cambridge UP, pp. 7-21

Hochschild, Arlie 1983. The Managed Heart. U of California Press, pp. 118-131

Raz, Aviad 2003. "The slanted smile factory," pp. 210-228 in D. Harper & H. Lawson (eds.), The Cultural Study of Work. Rowman & Littlefield publishers

2. דיון בהנחות היסוד של הסוציולוגיה ביחס לסוציאליזציה מפרספקטיבה של ביקורת המגוון הנורולוגי

Scheind, I. & A. Raz. 2019. The Mask of Autism. *Social Science & Medicine*

גרסה בעברית: שיינד, א. וא. רז. 2019. להוריד את מסכת האוטיזם: הסוואה חברתית וניהול רושם מנקודת מבטם של אוטיסטים.

II. סוגיות כלליות ביחסי פרט-חברה: סטיגמה, תיוג, מדיקליזציה

Goffman, Erving. 1963. "The Self and Its Other", pp. 126-139 in his book

Stigma. NY: Touchstone

חזן, חיים. 1984. הזיקנה כתופעה חברתית. עמ' 19-27, 104-111. הוצאת האוני' המשודרת.

Conrad, Peter. 1975. "The discovery of hyperkinesis: Notes on the medicalization of deviant behavior." Social Problems 23: 12-21.

III. סוגיות ביחסי פרט-חברה בישראל

אמיר, דלילה. 1995. "אחראית, מחויבת ונבונה: כינון נשיות ישראלית בוועדות להפסקת

הריון". תיאוריה וביקורת 7: 247-254

לומסקי-פדר, עדנה. 1997. "סיפורי חיים של חיילים משוחררים", תיאוריה וביקורת 11: 59-81

כתריאל, תמר. 1998. "סגנון דיבור כסגנון תרבות". מתוך ספרה מילות מפתח, הוצאת אוני' חיפה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 219 }

טלי כץ-גרו ויוסי שביט. 1998. "סיגנון חיים ומעמדות בישראל". סוציולוגיה ישראלית א(1):
91-114

מבוא לשיטות מחקר איכותניות

102-1-0149

יום רביעי 10:15-11:45

ד"ר יוליה לרנר

julialer@bgu.ac.il

שעות קבלה אחרי השיעור בתאום מראש

צוות תרגול:

מריה גרצקי

gretzky@post.bgu.ac.il

שעות תרגול: יום ד' 14:00 – 14:45

שעות קבלה: אחרי השיעור בתיאום מראש

מטרתו של הקורס היא להפגיש את הסטודנטים עם אחת הפרדיגמות הדומיננטיות במדעי החברה של היום – המחקר האיכותני הפרשני – תוך כדי למידה של מושגים מרכזיים של הפרדיגמה והתנסות פרקטית בשיטות למחקר אמפירי שהיא מציעה.

הקורס בנוי מארבע יחידות כאשר כל אחת מהן מוקדשת לאסטרטגיית מחקר מובחנת בפרדיגמת המחקר הפרשני האיכותני:

אסטרטגיה מחקרית של ניתוח שיח אשר מעניקה מרכזיות לדרכי ניסוח, רטוריקה של הכוח וסמכות הידע המיוצרים דרך השפה הרשמית והכתובה;
אסטרטגיית המחקר הנרטיבי הפונה לקולו של הסובייקט הנחקר כמקור להבנת המציאות החברתית-תרבותית ושיטתה המרכזית היא ראיון עומק;

אסטרטגיית המחקר האתנוגרפי ששמה במרכז מגע בלתי אמצעי עם המציאות הנחקרת ושיטתה המרכזית היא תצפית, תיאור ושיחה;

והאסטרטגיה המחקרית האחרונה תעסוק בניתוח טקסט שאינו מילולי. היא מחברת יחד את קריאת המרחב (space) כפריזמה לניתוח תופעות חברתיות-תרבותיות ופענוח מחקרי של חפצים ואובייקטים פיזיים (artifacts) כמגלמים בתוכם משמעויות חברתיות-תרבותיות.

כל אחת מהאסטרטגיות הללו צומחת מתוך תפישות תיאורטיות פילוסופיות, ומביאה איתה מושגים תיאורטיים ממדעי הרוח והחברה. לכן, במהלך ההכרות וההתנסות עם האסטרטגיות נתייחס ליסודות של פנומנולוגיה והרמנויטיקה, תפישת "ההבניה החברתית של המציאות", גישת ה-Verstehen של מקס וובר והגישה פרשנית של קליפורד גירץ, חקר של מיקרו-היסטוריה, ותפישת "השיח" של מישל פוקו לפענוחם של יחסי הכוח, לגישת "התיאוריה המעוגנת בשדה".

חובות הקורס ומבנה הציון

בכול קורסי המחלקה הנוכחות הינה חובה. אנו רואים את נוכחותכם הכרחית להצלחה בקורס זה. אי עמידה בדרישת הנוכחות תוביל לאובדן נקודות ואף עשויה לגרום לפסילה של הקורס.

התנסויות בשלוש מאסטרטגיות המחקר הנלמדות (ניתוח שיח, ניתוח מרחב\חפץ וניתוח נרטיבי או אתנוגרפי) שתדווחנה בעל פה, בכיתה או בתרגיל. התנסויות אלה יהוו בסיס לשלוש מטלות כתובות שתוגשנה במהלך הקורס.

ההשתתפות בשיעורים והדיווחים בעל פה יחד יהוו 15% מהציון בקורס.

שלושת המטלות יחד יהוו 85% מהציון בקורס.

ההתנסויות המחקריות, הדיווח והגשת המטלות יעשו בזוגות.

תרגיל

עבודה בקבוצות התרגיל היא מרכיב חיוני וחשוב מאוד בקורס. התרגיל בקורס אינו מהווה רק "כלי עזר" להבנת החומר, אלא זירה בה מתקיימים תרגול ואימון של פרקטיקות מחקר הנלמדות בקורס. מפגשי התרגיל יעבדו גם במתכונת של סדנאות בהן התלמידים ידונו בהתנסויות המחקריות שלהם, יציגו בכיתה את החומר האמפירי שאספו במהלך ההתנסויות, ישוּו ביניהן לאור המושגים וחומרי הקריאה הנלמדים בקורס. הנוכחות בתרגילים הינה חובה.

חומר הקריאה

הקורס מלווה בקריאה של טקסטים שהם ברובם דוגמאות מחקריות לסוגיות הנלמדות בשיעורים. במהלך הקורס יושם דגש על חובת הקריאה, הבנתה ושימוש בה. פריטי הקריאה יקבלו התייחסות בהרצאות ובקבוצות התרגיל ויהיה חובה לעשות שימוש בחומר הקריאה במטלות הכתובות. פריטי הקריאה נמצאים באתר הקורס.

ניתן יהיה להגיש ערעור עד שבוע מיום החזרת המטלות (להגשה – עבודה מקורית בדוקה +דף הסבר עם תוכן הערעור), העבודה תיבדק מחדש על ידי נציג אחר של צוות הקורס והתשובה תוחזר תוך עשרה ימים.

רשימת קריאה

מבואות

אשכנזי, יפתח, 20.07.2013. 'אמת ובדין על פי ההיסטוריון הפוסט-מודרני החשוב בעולם: ראיון עם היידן וייט', **הארץ**.
יהושע, א. ב., 2008. 'אזור הסחר החופשי בין ספרות לפסיכולוגיה', בתוך: **אחיזת המולדת**, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 163-155.
עוז, עמוס, 1996. 'הסיבה האמיתית למות סבת', בתוך: **מתחילים סיפור**, ירושלים: כתר, 122-109.
כתריאל, תמר, 1999. 'גיבוש' כמטפורה חברתית', בתוך: **מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל**, תל-אביב: אוניברסיטת חיפה זמורה ביתן, 167-148.

קריאת רשות

ברונר, ג'רום, 2000 [1986]. 'לגעת בספרותי, שתי צורות של מחשבה' (תרגום מאנגלית: נורית פלד-אלחנן), בתוך: נורית פלד-אלחנן (עורכת), **מדיבור לסיפור**, ירושלים: כרמל, 56-19.

Bertaux, Daniel, 1981. 'From the Life-History Approach to the Transformation of Sociological Practice', in Daniel Bertaux (ed.), *Biography and Society: The Life History Approach in the Social Sciences*, London: Sage, 29-45.

ניתוח מרחב, תמונה וארטיפקטים

פייגה, מיכאל, 2013. 'ארצנו הקטנטונת: מיני ישראל בין הגלובלי למיניאטורי'. בתוך: זאב שביט, אורנה ששון-לוי וגיא בן-פורת (עורכים), **מראי מקום: זהויות משתנות ומיקומים חברתיים בישראל** (עמ' 284-312). ירושלים: מכון ון ליר בירושלים, 312-284.
Noy, Chaim, 2008. 'Mediation Materialized: The Semiotics of a Visitor Book at an Israel Commemoration Site', *Critical Studies in Media Communication*, 25(2): 175-195.

קריאת רשות

אלאור, תמר, 2014. **סנדלים: אנתרופולוגיה של סגנון ישראלי**, תל אביב: עם עובד. דיבוב החפצים – מתודולוגיה של החומר. עמ' 115-148.

ברטל, אורי, 2010. 'מהירושימה לסברה שתילה – הקומיקס, הרומן הגראפי והאנימציה כסוכני זיכרון חתרניים', **היחידה להיסטוריה ותיאוריה, בצלאל**, 15.
בורדייה, פייר, 2000 [1979]. 'הבית הקבילי', בתוך: רחל קלוש וטלי חתוקה (עורכות), **תרבות אדריכלית: מקום, ייצוג, גוף**, תל אביב: רסלינג, 267-285.
ברגר, תמר. 1988. **דיוניסוס בסנטר**. הוצאת הקיבוץ המאוחד.

ניתוח שיח

גולדין, סיגל, 2007. 'טכנולוגיות של אושר: ניהול פריון במדינת רווחה מעודדת ילודה', בתוך: יוסי יונה ואדריאנה קמפ (עורכים), **פערי אזרחות: הגירה, פריון וזהות בישראל**, ירושלים ותל-אביב: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד, 167-206.
טנא, עפרה, 2005. "'כך נבשל' בית בישראל: קריאה בספרי בישול משנות השלושים עד שנות השמונים', בתוך: א. קליינברג (עורך), **בטן מלאה: מבט אחר על אוכל וחברה**, 130-93.

פלד-אלחנן, נורית, 2012. 'תסדיר אידיאולוגי: כמה דוגמאות מספרי לימוד בהיסטוריה', בתוך: מיכל חמו, מנחם בלונדהיים ותמר ליבס (עורכים), **תקשורת כשיח: עיונים בשפה ובמדיה**, ירושלים: מאגנס, 174-206.

קריאת רשות

הלבק, יוכן, 1997. 'עיצוב הנפש הסטליניסטית: יומנו של סטפן פודלובני'. **זמנים** 59, 101-87.

בילו, יורם, 1983. 'הדיבוק ביהדות: הפרעה נפשית כמשאב תרבותי', **מחקרי ירושלים במחשבת ישראל** ב (ד): 529-563.

בלום-קולקה, שושנה, 2000. 'סיפור, סיפר ומספר באירועים סיפוריים במשפחה' (תרגום מאנגלית: נורית פלד-אלחנן), בתוך: נורית פלד-אלחנן (עורכת), **מדיבור לסיפור** ירושלים: כרמל, 101-143.

גולדין, סיגל, 2002. 'אנורקסיה בישראל או "אנורקסיה ישראלית"? כמה הערות על "תסמונת תלוית-תרבות בהקשר גלוקלי', **סוציולוגיה ישראלית** ד (1): 105-141.

מחקר נרטיבי

לומסקי-פדר עדנה ותמר ורפפורט, בשיתוף עם יוליה לרנר, עדי קונצמן וילנה קפלן, 2007. 'לדבר בשפתם? זרות, בית ויחסי כוח בראיון עם מהגרים', **מגמות** מד (4): 636-654.
Lomsky-Feder, Edna, 1996. 'A Woman Studies War: Stranger in a Man's World', *The Narrative Study of Lives* 4: 232-242.

Herzog, Hanna, 2005. 'On Home Turf: Interview Location and Its Social Meaning', *Qualitative Sociology* 28(1): 25-47.

ג'וסלסון, רותלאן, 2015 [2013]. 'עשי ואל תעשי בראיון' (תרגום מאנגלית: עמיה ליבליך), בתוך: **כיצד לראיין למחקר איכותני: גישה התייחסותית** (תרגום מאנגלית: עמיה ליבליך), תל-אביב: מכון מופ"ת, 174-155.
בר-און, דן, 1997. **מורשת השתיקה: שיחות עם ילדי הרייך השלישי**, באר שבע: אוניברסיטת בן-גוריון, 69-42, 303-285.

אתנוגרפיה

Martin Gerard Forsey. 2010. Ethnography as participant listening. *Ethnography* 11(4) : 558-572.

אלאור, ת. 1992. משכילת ובורות. תל אביב: עם עובד. "שיטות מחקר", עמ' 67-82.

כרמלי, יורם 1991: "הזר והלץ: לקחים מתצפית משתתפת בקרקס", במה, כרך כ"ה, ע"מ 88-105.

וייס, מאירה, 2014. **על גופתם המתה: כוח וידע במכון הלאומי לרפואה משפטית**, תל אביב: רסלינג.

מוצפי-הלר, פנינה, 2012. **בקופסאות הבטון: נשים מזרחיות בפריפריה הישראלית**, ירושלים: מאגנס.

ספרי לימוד נבחרים במחקר איכותני

באואר, מרטין וג'ורג' גאסקל (עורכים), 2011 [2000]. **מחקר איכותני: שיטות לניתוח טקסט, תמונה וצליל** (תרגום מאנגלית: אורית פרידלנד), רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. ג'ונסטון, ברברה, 2012 [2002]. **ניתוח שיח** (תרגום מאנגלית: יעל אונגר), רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

ג'וסלסון, רותלאן. 2015. **כיצד לראיין למחקר האיכותני**. מבוא של עמיה ליבליך. מכון מופ"ת.

צבר-בן יהושע, נעמה, 2001. **מסורות וזרמים במחקר האיכותני**, תל אביב: דביר.

צבר-בן יהושע, נעמה, 1990. **המחקר האיכותני: בהוראה ובלמידה**, רמת גן: מסדה. קופפרברג, עירית (עורכת), 2010. **חקר הטקסט והשיח: ראשומן של שיטות מחקר**, באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

שלסקי, שמחה וברכה אלפרט, 2007. **דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט**, תל אביב: מכון מופ"ת.
שקדי, אשר, 2003. **מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום**, תל אביב: הוצאת רמות – אוניברסיטת תל אביב.
תובל-משיח, רבקה וגבריאלה ספקטור-מרזל (עורכות), 2010. **מחקר נרטיבי: תיאוריה, יצירה ופרשנות**, ירושלים: מאגנס ומופ"ת.

Burgess, Robert, 1984. *In the Field: An Introduction to Field Research*, London, Unwin Hyman.

Denzin, Norman and Yvonna Lincoln (eds.), 2000. *Handbook of Qualitative Research*, Thousand Oaks: Sage.

Hammersley, Martyn and Paul Atkinson, 1983. *Ethnography: Principles in Practice*, London: Routledge.

Silverman, David, 2004. *Qualitative Research: Theory, Method, and Practice*, London: Sage.

Silverman, David, 2000. *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*, London: Sage.

Vagle, Mark, 2014. *Crafting Phenomenological Research*, Creek, CA: Left Coast Press.

"מזון למחשבה: אנתרופולוגיה של אוכל"

2 נק"ז

מרצה: פרופ' ניר אביאלי
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

סמסטר ב',
יום א' 10:00 – 12:00
שעת קבלה: יום ג 11 - 12

נושא הקורס ומטרותיו: אוכל, כמו אוויר לנשימה, הוא צורך חיוני ובסיסי לקיומו של האדם. אוכל הוא גם מוצר תרבותי מובהק, תוצר של תהליך דיפרנציאציה בו הופכים גרעיני החיטה לבאגט צרפתי, פסטה איטלקית או כופתאה סינית אשר מייצגים את הזהות האישית, החברתית, האתנית והלאומית של כל אחד מאתנו. "האוכל שלנו" מהווה לפיכך סמל קבוצתי רב משמעות ומושא לגאווה משותפת, ואילו "האוכל שלהם" זוכה לא פעם לביקורת ולדחיה ומהווה מוקד לסטראוטיפים תרבותיים ואתניים. קביעתו של הגסטרונום הצרפתי ברילאט סוורין: "אמור לי מה אתה אוכל ואומר לך מי אתה" מהווה נדבך מרכזי לקורס, בו נכיר את הגישות השונות למחקר החברתי של אוכל ונרכוש כלים תיאורטיים ואמפיריים לניתוח ביקורתי של תופעות קולינריות. במהלך הקורס נלמד לזהות את את הזירה הקולינארית כמרחב שבו מתנהל משא ומתן מורכב על מגדר, מעמד, דת, אתניות ולאומיות. נדון באוכל כאמצעי המקשר בין בני האדם לאלים ובין החיים למתים. ננסה להבין מדוע הפרה קדושה בהודו ומדוע החזיר טמא עבור היהודים והמוסלמים. נחשוב על משמעותם של מאכלים בטקסים דתיים כגון חתונות ולוויות. ננתח את מבנה הארוחה בתרבויות שונות ונלמד על משמעותם של המבנים השונים. נלמד על מק'דונלד, על מזון מהיר ועל מזון איטי. וננסה לאפיין גם את המטבח הישראלי. במהלך הקורס נצפה גם בסרטים עלילתיים ודוקומנטריים שעניינם אוכל ואכילה. הסטודנטים יתבקשו לקרוא מאמרים רלוונטיים לקראת כל שיעור לפי הרשימה הביבליוגרפית ולהציגם בכיתה. במסגרת הקורס נקיים סיור/סדנה בשוק העירוני של באר שבע. המטלה המרכזית בקורס היא ביצוע מחקר אתנוגרפי. לקראת כתיבת העבודה הסטודנטים יתבקשו להגיש הצעת מחקר ולהציג אותה בכיתה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 228 }

- דרישות הקורס והרכב הציון:
- נוכחות מלאה, קריאה רצופה של חומר הלימוד והשתתפות פעילה בשעורים (10%).
 - ניהול דיון על מאמר בכיתה (10%).
 - השתתפות בסיור הלימודי בשוק העירוני של ב"ש (חובה).
 - הגשת יומן אוכל (10%)
 - הגשת הצעת מחקר (10%)
 - הצגת העבודה בכיתה במסגרת יום מרוכז (10%)
 - הגשת עבודה אמפירית (50%)

מועדי השיעורים ורשימת קריאה

שעור פתיחה: אוכל כתופעה רב ממדית

אוכל והסדר החברתי
הנחיות להכנת יומן אוכל שבועי
קריאה:

Tuchman, G. and Levine, H.G. 1993. 'New York Jews and Chinese Food: The Social Construction of an Ethnic Pattern'. *Journal of Contemporary Ethnography*. 22(3): 382-407.

מבנה הארוחה והמבנה החברתי

קריאה:

Douglas, M. (1975). *Implicit Meanings*. Ch. 16 "Deciphering a Meal"

קים ונעם

ההסטוריה התרבותית של האכילה

קריאה:

Mintz, S. 1985. *Sweetness and Power: The Place of Sugar in Modern History*. Chapter 5: Eating and Being (pp.187-214). Oxford: Penguin Books.

הקרנת הסרט "טמפופו"

שעור ארוך (הרצאה + סרט) - השעור יתחיל ב 09:45 ויסתיים ב 12:00.

קריאה:

Ashkenazi, M. Jacob, J. (2000). *The Essence of Japanese Cuisine*.
Ch.7 Aesthetics in the World of Japanese Foods

הגשת יומן אוכל – הצגת יומנים בכיתה
פסטיבל הקולנוע האתנוגרפי – אין שעור (בנוסף עד 5 נק עבור כתיבת ביקורת על שני סרטים
300 מילים)

בשר

קריאה:

Sobal, J. 2005. Men, meat, and marriage: Models of masculinity. *Food and Foodways*, 13(1-2), pp.135-158.

סיור בשוק העירוני של באר-שבע (יום ו' 8:30 – 12:00)

קריאה:

Fanselow, F. S. 1990. The Bazaar Economy or How Bizarre is the Bazaar Really? *Man*, Vol. 25, No. 2, pp. 250-265

הנחיות לגבי הגשת הצעת מחקר והעבודה המסכמת

אוכל, מעמד חברתי וטעם

קריאה:

Bourdieu, P. 1984. *Distinction*. Ch. 3 "The Habitus" only pp. 175-200
https://monoskop.org/images/e/e0/Pierre_Bourdieu_Distinction_A_Social_Critique_of_the_Judgement_of_Taste_1984.pdf

אוכל וזהות

Leitch, A., 2003. Slow food and the politics of pork fat: Italian food and European identity. *Ethnos*, 68(4), pp.437-462.

אוכל ודת

קריאה:

Rouse, C. and Hoskins, J., 2004. Purity, soul food, and Sunni Islam: Explorations at the intersection of consumption and resistance. *Cultural Anthropology*, 19(2), pp.226-249 .

הגשת הצעת מחקר

מק'דונלד, גלובליזציה ושינוי (השעור יתקיים במקדונלדס בביג ב"ש – תלוי באישור)
קריאה:

Yunxiang, Y. (1997). "McDonald's in Beijing".
in Watson, J.L. (ed). Golden Arches East: McDonald's in East Asia.

Ram, U. (2004) Glocommodification: How the Global Consumes the
Local- McDonalds in Israel, Current Sociology, Vol 52, No.1

המטבח הישראלי
קריאה:

Hirsch, D., 2011. "Hummus is best when it is fresh and made by Arabs": The
gourmetization of hummus in Israel and the return of the repressed
Arab. *American Ethnologist*, 38(4), pp.617-630.

יום מרוכז להצגת העבודות

סוציולוגיה פוליטית

פרופסור לב גרינברג

הקורס מיועד להקנות כלים בסיסיים להבנת תיאוריות של סוציולוגיה פוליטית תוך כדי הצגת דיונים מרכזיים בתחום. הקורס דן בשאלת הסמכות, המפלגות, אליטות והמדינה; ומנתח מאבקים בין מעמדות, קבוצות אתניות, לאומיות, וצבא, פעולות מחאה ואלימות. לבסוף הוא בוחן את מהותה של הדמוקרטיה כמנגנון להכלת קונפליקטים ומגבלותיה. נוכחות בשיעורים וקריאת החומר הביבליוגרפי הם חובה. מטלות במשך הסמסטר: הגשת 4 דו"חות קריאה ובחינה בסוף הסמסטר.

רשימה ביבליוגרפית

1. Weber M. "Politics as a Vocation".
2. Michels, R. "Principles and Bureaucracy in Political Parties"
3. Hanna Arendt, "On Violence".
4. Rustow, D.A. (1970) "Transitions to Democracy: Toward a Dynamic Model".
5. Bourdieu, P. "Delegation and Political Fetishism"
6. "קהילות מדומיינות" אנדרסון, ב.
7. Marx, "Civil War in France"
8. Tilly, C. "How War Made States and Vice Versa"
9. Michael Mann, "The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing", Ch. 1
10. Linz and Stepan, A. Problems of Democratic Transition and Consolidation, ch. 2
11. Fanon, F. "Spontaneity: Its Strength and Weakness"
12. Grinberg, Lev Ch 11, "No Paradise Now", in Politics and Violence.
13. Grinberg, Lev Ch. 9 "Time, Movement, Actors and Masses" in Mo(ve)ments of Resistance.

סוציולוגיה של הסכסוך הישראלי פלסטיני

פרופסור לב גרינברג

הקורס ידון בהיבטים שונים של הסכסוך הישראלי פלסטיני, טריטוריאליים, כלכליים, פוליטיים וצבאיים מתוך פרספקטיבה היסטורית. יידונו התקופות השונות החל מהקמת היישובים היהודים הראשוניים ועד למלחמת לבנון השנייה, תוך כדי ניתוח קווי דמיון ושוני ביניהם. הקורס ידון בהתנגדות הפלסטינית האלימה להתיישבות הציונית והשימוש בכוח להכרעת הקונפליקט, וגם יבחן את יחסי התלות הכלכליים כמנגנון שליטה. הקורס בוחן את שאלת ההמשכיות של הסכסוך, ומבסס את ההסבר על רצף האירועים המתגלגלים, להבדיל מגישה מבנית המניחה מראש את המשכיותו של הקונפליקט.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה,

קריאת החומר החובה לקראת כל פגישה,

כתיבת שני דו"חות קריאה במהלך הסמסטר.

כתיבת עבודה בהיקף 15 עמודים בסוף הסמסטר.

הרכב הציון: השתתפות בכיתה, 20% השתתפות בכיתה ודו"חות קריאה, 80% עבודה סופית.

תכנית הקורס, רשימות קריאה חובה (קריאת רשות מסומנת ב-*)

תקופת המנדט הבריטי 1920-1948

הנחות היסוד ביחס למבנה החברה, ממסדיות וביקורת

הורוביץ דן וליסק משה (1977) מישוב למדינה (עם עובד), פרק 2.

* Kimmerling, B. (1992) "Ideology, Sociology and Nation Building: The Palestinians and Their Meaning in Israeli Sociology," American Sociological Review, 57: 446-460.

גישת ההתיישבות

Kimmerling, B. (1983) Zionism and Territory, Berkeley, Institute of International Studies, UC, ch.1. 1-30.

*Shafir, G. (1989) Land and Labor in the Making of Israeli Nationalism, Cambridge: Cambridge University Press. Ch. 1, pp.1-21.

*דה מלאך ד. ול. גרינברג (בקרוב) "לאן נעלמו קבוצות כיבוש? מבט סוציולוגי על המאבק האלים על הקרקע בגליל התחתון 1908-1914".

גישת האינטראקציה

Bernstein, D. (2000) Constructing Boundaries, Jewish and Arab Workers in Mandatory Palestine, SUNY Press: Albany, pp. 206-215.

*Grinberg, L (2003) "An Historical Slip of the Tongue, Or What Can the Arab-Jewish Transportation Strike Teach Us About the Israeli-Palestinian Conflict?", International Journal of Middle East Studies, vol 35 (3) pp 371-391.

תקופת מדינת ישראל המצומצמת 1948-1967

שחרור ונכבה

בן אליעזר, א. (1995) דרך הכוונת, היווצרותו של המיליטריזם הישראלי דביר: תל אביב.

פרק 11

*קאסם פ. (2006) "שפה, היסטוריה ונשים: נשים פלסטיניות בישראל מתארות את אירועי הנכבה", תאוריה וביקורת, 29: 59-80.

עיצוב השליטה ההיררכית

*Zureik, E. (1979) The Palestinians in Israel, London: Routledge and Paul Kegan, Ch. 7, pp 166-187.

סבירסקי ש. לא נחשלים אלא מנוחשלים, פרק 3 "מאפיינים מרכזיים של מערכת היחסים בין מזרחים ואשכנזים כיום"

שנות השישים

גרינברג, ל (2001) "מפא"י בין דמוקרטיזציה לליברליזציה: לשאלת תוקפה של הדיכוטומיה מדינה/חברה אזרחית" בתוך פלד ואופיר (עורכים) ישראל: מחברה מגויסת לחברה אזרחית? הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר: ירושלים.

* Shalev, M. (1992) Labor and the Political Economy in Israel, Oxford: Oxford University Press.

ישראל המורחבת: 1967-1993

הרחבת גבולות המדינה

*Aran G. (1987) "A Mystic-Messianic Interpretation of Modern Israeli History: The Six Day War and its Aftermath, " Studies in Contemporary Jewry, 4:

פייגה, מ. (2003) שתי מפות לגדה: גוש אמונים, שלום עכשיו ועיצוב המרחב בישראל, מאגנס: ירושלים (פרק 8, עמ' 163-190)

יחסי תלות כלכלית

Farsakh, L. (2005) Palestinian Labour Migration to Israel, Routledge: London and New York, Ch. 2, pp. 31-51.

*גרינברג, ל (2007) "טבעת החנק הכלכלית: שלוש נקודות מפנה ב-40 שנות שליטה כלכלית-צבאית" אוריה וביקורת, 31: 233-245.

פולמוס המדינה היהודית

*Smooha, S. (1993) "Class, Ethnic and National Cleavages and Democracy in Israel", in Sprinzak and Diamond (eds.) Israeli Democracy under Stress, Boulder Co.: Lynne Reiner. Ch. 16, pp. 309-342.

Peled, Y. (1992) "Ethnic Democracy and the Legal Construction of Citizenship: Arab Citizens of the Jewish State," The American Political Science Review, 86 :432-443.

שנות ה-1980 – מלחמת לבנון והאינתיפאדה

*Helman, S. (1999) "Negotiating Obligations, Creating Rights: Conscientious Objection and the Redefinition of Citizenship in Israel", Citizenship Studies, 3, pp. 45-69.

Nassar, J.R. and Heacock, R. (1990) Intifada: Palestine at the Crossroads, New York: Praeger, Ch 2 pp.37-52.

4. עידן השלום המדומיין (1993-???)

גלובליזציה דרך השלום

*רם אורי (2005) הגלובליזציה של ישראל (רסלינג) פרק 2.

Shafir G. and Peled Y (2000) "Peace and Profits: The Globalization of Israeli Business and the Peace Process" in Shafir and Peled eds. The New Israel, Westview Press: Oxford, Ch. 10, pp. 243-264.

אוסלו: הידברות, התנתקות ומיסוד החד צדדיות

מיטל י (2004) שלום שבור: ישראל, הפלסטינים והמזרח התיכון, הוצאת כרמל: ירושלים עמ' 89-143.

*Grinberg, L. (2013) "Resistance, politics and violence: the catch of the Palestinian struggle", Current Sociology, vol. 61 (2), pp. 206-225.

צבא ופוליטיקה

לוי יגיל (2007) מצבא העם לצבא הפריפריות (כרמל: ירושלים), עמ' 339-352.

*Peri, Y. (2006) Generals in the Cabinet Room: How the Military Shapes Policy, Washington: USIP Press. Ch. 1, 6, pp. 17-32, 91-109.

אופציות לעתיד

Peled and Ehrenberg (eds.) 2016 Israel and Palestine: Alternative Perspectives on Statehood Rowab and Littlefield: London (Chapters 15 and 17)

סוציולוגיה של התרבות

ד"ר יפעת גוטמן
שנה"ל תש"פ, סמסטר ב'

ד"ר יפעת גוטמן, ליצירת קשר: gutmany@bgu.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי 10-12
בתיאום מראש

מהי תרבות בראי הסוציולוגיה - האם תרבות מצומצמת ל"תרבות גבוהה" לעומת "נמוכה" או שמה היא נוכחת בכל היבט של חיינו החברתיים? הקורס סוקר את מגוון ההגדרות, השימושים, התיאוריות, הפרקטיקות, ושיטות המחקר וההסבר של הסוציולוגיה של התרבות. התפיסות הצרה והרחבה של התרבות ייבחנו באופן ביקורתי בהקשר של יחסי כוח וסמכות כמבנות טעמים וסגנונות חיים וכיצרות הבדלים היררכיים בין יחידים וקבוצות בהקשר של אמנות, מדע, תרבות פופולרית, זיכרון קולקטיבי, ותחומים נוספים. תהליכים של יצירת משמעות ומתן ערך יובנו ברמות המיקרו והמקרו, לצד וכחלק מההסדרים המוסדיים שמבנים ומשנים הבדלי סטטוס, מעמד, מגדר וגזע/מוצא אתני.

The Sociology of Culture

What is culture in sociology – is culture limited to “high” as opposed to “low” culture or is it present in every aspect of our social lives? The course surveys the numerous definitions, uses, theories, practices, methods and explanations of the sociology of culture. The narrow and expanded perceptions of culture are critically examined in the context of power relations and authority, as constructing tastes and life styles and as forming hierarchical differences between individuals and groups in the context of art, science, popular culture, collective memory and other fields. Processes of meaning making and the creation of value will be understood on the micro and macro levels, along with and as part of the institutional arrangements on which social status, class, gender and race/ethnicity are formed and reformed.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. קריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה - מותרת היעדרות מנומקת מלא יותר משלושה שיעורים במהלך השנה. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר של הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לשיעור (בעותק דיגיטלי או מודפס).
2. תגובות לקריאה - 20%. כל משתתפי הסמינר יהיו מחויבים להגיש ארבע תגובות אישיות קצרות במהלך הסמסטר (2-3 פסקאות כל אחת) לחומרי הקריאה של הסמינר. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס עד שמונה בבוקר יום השיעור שבו יידון הנושא שאליו הן מתייחסות. על התגובות לכלול אחד ממאמרי החובה לאותו שיעור. תגובות שיגיעו באיחור לא יתקבלו. בתגובה יש לכתוב את דעתכם הביקורתית על חומר הקריאה בכמה פסקאות. הכוונה איננה לתאר את הכתוב אלא להביע דעה, לשאול שאלות, להשוות לקטעי קריאה אחרים שעסקנו בהם, או לדון בתרומתו לנושאים שעלו בקורס עד כה. התגובות לא יקבלו ציון אך ייקראו ויוזכרו בשיעור לעתים. אי הגשת ארבע תגובות בזמן או כתיבתן באופן שאינו תואם לדרישה ייפגעו בציון הסופי.
3. מטלת אמצע – 20%: ב. כל משתתפי הסמינר יגישו במודל מטלה באמצע הסמסטר תוך שימוש בקריאת החובה ובדיונים בכיתה.
4. עבודת סיכום - 60%. להגשה שבוע אחרי השיעור האחרון. לא יינתנו הארכות.

מערך השיעורים :

הקדמה

Raymond Williams, "Culture is Ordinary" in N. McKenzie (ed.), *Convictions*, 1958

רקע התרבות כתחום מחקר סוציולוגי

*Diana Crain, Introduction: The Challenge of the Sociology of Culture to Sociology as a Discipline *The Sociology of Culture*

רגב, מוטי. 2011. "הגדרות" מתוך *סוציולוגיה של התרבות*. האוניברסיטה הפתוחה, עמודים 12-18
<http://www.kotar.co.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=102603811#1.6978.6.default>

קריאה מומלצת:

Griswold. Wendy. 1987. "A Methodological Framework for the Sociology of Culture" *Sociological Methodology* 17, pp. 1-35

A.L. Kroeber & C. Kluckhohn. Culture: A Critical Review of Concepts & Definitions Intro. & Part IV. Summary & Conclusions

גישות אנתרופולוגיות

* קליפורד גירץ 1990 (1973). "משחק עמוק: הערות על קרב התרנגולים הבלינזי", בתוך: *פרשנות של תרבויות*. תל-אביב: כתר, 273–305.

*Elijah Anderson, 1999. "Code of the Streets: Violence and the Inner city"

תרבות כפרשנות ותרבות כפעולה

*Moore, Shaun. 1991. "Texts, Readers and Contexts of Reading". In:
Culture and Power: A Media & Society Reader (London: Sage), 146-152.

*סוידלר, אן. (2003) 'תרבות בפעולה, סמלים ואסטרטגיות', ליבס, ת. (עורכת), *תקשורת
כתרבות- מקראה*. כרך א'. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 77-102.

גישות היסטוריות

*אלגזי, גדי 2000. "הילכות הגוף וארגון החברה: תהליך הציולזציה של נורברט אליאס",
זמנים 70, 62-83
קריאה מומלצת:

Norbert Elias. *The Civilizing Process* Part I, preface and chapter 2. IV, On
Behavior at Table Norbert Elias. *The Civilizing Process* Part II, Conclusion

דת

*E. Durkheim. *The Elementary Forms of the Religious Life* Intro. pp. 1-18;

מוטי רגב, "גישות תיאורטיות מרכזיות - התרבות כגורם מגדיר ומלכד: דורקהיים וממשיכיו",
סוציולוגיה של התרבות, עמ' 20-21

קריאה מומלצת:

C. Geertz "Religion as a Cultural System" in *The Interpretation of Cultures*
H. Gerth & C.W. Mills. "Religious Rejections of the World" pp.340-43 in *From
Max Weber*

תרבות ומבנה: אידיאולוגיה

* ריימונד וויליאמס, 1999 [1991]. "בסיס ומבנה על בתיאוריה התרבותית המרקסיסטית"
בתוך אליהו כ"ץ ויצחק ינוביצקי (עורכים), *תרבות, תקשורת ופנאי* (מקראה, חלק א). תל
אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 39-53

מוטי רגב, "גישות תיאורטיות מרכזיות - תרבות, אידיאולוגיה, וכוח: מרקס וממשיכיו",
סוציולוגיה של התרבות, עמ' 21-24

קריאה מומלצת:

Karl Marx. *The German Ideology* מתוך קטעים

*** מסירת מטלת אמצע ***

מעמד, סטטוס, סמל

* ובלן, תורסטון. 1991 [1953]. "התיאוריה של מעמד 'בעלי הפנאי' - מחקר כלכלי של
מוסדות". בתוך אליהו כ"ץ ויצחק ינוביצקי (עורכים), *תרבות, תקשורת ופנאי* (מקראה, חלק
א). תל אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 69-83.

* רייצ'ל שרמן. 2017. "הדברים שהעשירים לא מגלים לכם" *מוסף הארץ* 13.10.2017,
תרגום: מירב שמבן. עמ' 54-56.

* דימאג'יו, פול. 1999 [1986]. "יזמות תרבותית בבוסטון של המאה ה-19", בתוך אליהו כ"ץ
ויצחק ינוביצקי (עורכים), *תרבות, תקשורת ופנאי* (מקראה, חלק א). תל אביב: הוצאת
האוניברסיטה הפתוחה, ע"מ 147-169.

*P. Willis. *Learning to Labor: How Working Class kids get Working Class
Jobs.*

טעם וסגנונות חיים

* בורדייה, פייר. "המטאמורפוזת של הטעם" בתוך *שאלות בסוציולוגיה מצרפתית*: אבנר
להב. תל אביב: רסלינג. עמודים 155-164

* Gladwell, Malcolm. 1997. "The Coolhunt." *The New Yorker* March 17. Pp. 1-12

קריאה מומלצת:

בורדייה, פייר. "שלוש דרכים להתבדל" בתוך: *עבודות בסוציולוגיה של התרבות*, [בהכנה] בעריכת איתמר אבן-זהר וגדי אלגזי.

Bourdieu, Pierre 1984 (1979). "The Habitus and the Space of Life-Styles". In: *Distinction* (Harvard University Press), 169-175.

R. Williams. "Pierre Bourdieu & the Sociology of Culture: An Introduction"

תרבות וזהות

גופמן, ארווינג 1980. "ביצועים." בתוך *הצגת האני בחיי היומיום*. תרגום לעברית: שלמה גון. תל-אביב: דביר / ספרי רשפים, עמ' 72-25 'הערות עמ' 216-221

תרבות ואמנות

*Bourdieu & Darbel. 1997[1966]. *The Love of Art: European Art Museums and their Public*. Polity

מוטי רגב. 2011. "עולמות אמנות" *סוציולוגיה של התרבות*. מתוך פרק 3 – הסביבה המוסדית של ייצור תרבות. האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 98-104 (H.S. Becker. 2008. *Art Worlds*. University of California Press)

קריאה מומלצת:

R.A.Peterson. 1997. *Creating Country Music: Fabricating Authenticity*, University of Chicago Press.

מסירת מטלת סיכום

לקריאה נוספת:

- R.A. Peterson. 1994. "Cultural Studies Through the Production Perspective: Progress and Prospects" in Crane, D. (ed.) *The Sociology of Culture: Emerging theoretical Perspectives*. Blackwell
- Elizabeth Long, ed. 1997. *From Sociology to Cultural Studies: New Perspectives* Blackwell,
- Michèle Lamont & Marcel Fournier, eds. 1992. *Cultivating Differences: Symbolic Boundaries and the Making of Inequality* University of Chicago Press
- Particularly:
1. David Halle. "The Audience for Abstract Art" pp.131-151
 2. Vera Zolberg. "Barrier or Leveler? The Case of the Art Museum" pp. 87-209
- Mark D. Jacobs & Nancy Weiss Hanrahan, eds. 2005. *The Blackwell Companion to The Sociology of Culture* Blackwell,
- David L. Swartz and Vera L. Zolberg. 2004. *After Bourdieu: Influence, Critique, Elaboration*. Kluwer Academic Press
- John R. Hall, Laura Grindstaff, and Ming-Cheng Lo, and eds. 2010. *Handbook of Cultural Sociology*. Routledge
- David Halle. 1993. *Inside Culture: Art & Class in the American Home*. University of Chicago Press
- L. W. Levine. *Highbrow Lowbrow: The Emergence of Cultural Hierarchy in America* (Harvard Univ. Press) 1987
- Russell Lynes. *The Tastemakers*
- Harrison C. White. 1993. *Careers & Creativity: Social Forces in the Arts*. Westview Press.

סוציולוגיה של ענישה

2 נק"ז

מרצה: ד"ר רון דודאי
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
שנה"ל תש"פ
סמסטר ב'
יום ג' 16:00 – 18:00

תיאור הקורס:

ענישה היא מוסד חברתי, פוליטי ותרבותי מרכזי. הסוציולוגיה של ענישה מבוססת על ההנחה כי ענישה אינה רק תגובה אינסטרומנטלית לפשע אלא שהיא משקפת – ומשפיעה על – הקשר חברתי ופוליטי. ענישה יוצרת משמעויות חברתיות, מבהירה ערכים, ומבצעת דרמטיזציה של קטגוריות והבחנות מוסריות-פוליטיות, ולכן ניתן ללמוד רבות על חברה על ידי בחינת האופן בו היא מענישה. בקורס זה נבחן סוגיות מרכזיות נבחרות בסוציולוגיה של ענישה, תוך למידה של פרספקטיבות תיאורטיות שונות, וניתוח של מקרים אמפיריים מישראל, ארה"ב, ומדינות נוספות. בין השאר נבחן תיאוריות שונות לגבי הולדת בית הסוהר, עונש המוות, התופעה של כליאה המונית בארה"ב בת-זמננו, וענישה של פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות.

הרכב הציון:

עבודת ביניים – 20 אחוז
עבודה מסכמת – 80 אחוז

מבנה הקורס ורשימת קריאה:

- (1) מבוא לסוציולוגיה של ענישה
טננבאום, הגישה הסוציולוגית לחקר הענישה
- (2) דורקהיים, הפונקציות של ענישה, וצייד מכשפות
Erikson, K. (1966). *Wayward Puritans*. Macmillan, pp.3-5, 138-159
קריאה נוספת: אמיל דורקהיים, הכללים של המתודה הסוציולוגית, עמ' 106-115
- (3) הולדת בית הסוהר 1
חגית לרנאו, *עבריינות ואכיפת חוק: תיאוריה, מדיניות, ביקורת*. פרדס: 2016, עמ' 245-262
קריאה נוספת: צ'זרה בקריה, על פשעים ועל עונשים, תרגום עתליה זילבר, ירושלים: שלם,
עמ' 65-73.
- (4) הולדת בית הסוהר 2
מישל פוקו (2015). *לפקח ולהעניש: הולדת בית הסוהר*. תרגום דניאלה יואל. ת"א: רסלינג,
עמ' 9-33
קריאה נוספת: טננבאום, עמ' 196-203
- (5) התופעה של כליאה המונית בארה"ב בת-זמננו
Alexander, M. (2012). *The New Jim Crow: Mass Incarceration in the Age of Colorblindness*. New York: New Press, pp. 40-58
קריאה נוספת:
חגית לרנאו, *עבריינות ואכיפת חוק: תיאוריה, מדיניות, ביקורת*. פרדס: 2016, עמ' 263-278.
- (6) כליאה עכשווית: מבט השוואתי בין ארה"ב לסקנדינביה
Pratt, J. (2008). Scandinavian Exceptionalism in an Era of Penal Excess. *The British journal of criminology*, 48(2), 119-137.
- (7) עונש המוות במאה ה-21: ארה"ב

David Garland (2010), *Peculiar institution: America's death penalty in an age of abolition*. Oxford, pp. 285-307

קריאה נוספת: שלמה שוהם, עבירות ועונשים, 2009, עמ' 170-177

8) עונש המוות בישראל
בועז סנג'רו, על עונש המוות בכלל ועל עונש המוות בגין רצח בפעולת טרור בפרט, עלי
משפט, תשס"ב, עמ' 181-206

9) הפרטת ענישה?
אלון הראל, "על מיגבלות ההפרטה", משפטים, 2018, עמ' 23-

10) ענישה על ידי ארגוני פשע וארגוני מחתרת
David Skarbek, *The Social Order of the Underworld: How Prison Gangs Govern the American Penal System*, OUP 2012, ch. 4.

Ron Dudai, R (2018). "Underground penalty: The IRA's punishment of informers", *Punishment & Society*, 20(3):375-395.

11) הפללה, לגליזציה ושינוי חברתי
נויה רימלט, "על זנות, מיגדר ומשפט פלילי: הרהורים על הצעת החוק להפללת צרכני זנות",
משפט וממשל י"ג: 439-491, במיוחד עמ' 439-442, 452-458, 485-491

קריאה נוספת: יובל יונאי, "הדין בדבר נטייה חד-מינית - בין היסטוריה לסוציולוגיה", משפט
וממשל ד': 531-586, בעיקר 531-550

12) צדק מעברי וענישה של פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות
Osiel, M. J. (2000). "Why Prosecute? Critics of Punishment for Mass Atrocity",
Human Rights Quarterly 22:118.

13) ענישה וזכויות אדם

Van Zyl Smit, D. (2012). Punishment and Human Rights. in Simon, J., & Sparks, R. (Eds.), The SAGE handbook of punishment and society (pp. 395-415). SAGE Press.

מחאה פוליטית ותנועות חברתיות

2 נק"ז

מרצה: ד"ר רון דודאי
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
שנה"ל תש"פ
סמסטר ב'
יום ד' 08:00 – 10:00

תיאור הקורס:

תנועות מחאה הן מהתופעות החברתיות, הפוליטיות והתרבותיות בחברה בת זמננו, והשפעתן הולכת וגדלה בשנים האחרונות. בהתבסס על מספר מקרי מבחן מישראל ומהעולם, משנות השישים ועד ימינו, הקורס יבחן סוגיות תיאורטיות ואמפריות כגון: מה גורם לצמיחת תנועות מחאה במקום וזמן מסויים; מה גורם לאנשים להשתתף ולהיות פעילים בתנועות כאלה; כיצד מתעצבות ומשתנות דרישות המחאה; מהן האסטרטגיות והטקטיקות הבולטות; כיצד מגיבים שלטונות לאתגר המחאה; ואיך ניתן להעריך את ההשפעה הפוליטית – או היעדרה – של תנועות כאלו. הניתוח יתבצע בראי השינויים החברתיים והטכנולוגיים של השנים האחרונות, כמו תפקיד מדיה חברתית בצמיחת ודעיכת מחאה.

דרישות הקורס:

הצגת מאמר ומקרה מבחן בכיתה: 30 אחוז
עבודה מסכמת: 70 אחוז

מבנה הקורס ורשימת קריאה:

שיעור 1 – מחאה פוליטית ותנועות חברתיות: הקדמה, הגדרות, סקירה של מבנה הקורס * תמר הרמן (1995), "תנועה חברתית מהי?", בתוך: *מלמטה למעלה: תנועות חברתיות ומחאה פוליטית*, כרך ב', תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 15-31.
Charles Tilly and Sidney Tarrow, *Contentious Politics*, Oxford 2015, pp. 3-21

שיעור 2 – גישות מחקריות לניתוח מחאה ותנועות חברתיות
Steven Buechler, *Understanding Social Movements: Theories from the Classical Era to the Present*, Routledge 2011, chapter 6.

שיעור 3 – מדוע מחאה פורצת בזמן ובמקום מסויים (ולא באחרים):
*אורי רם ודני פילק, "ה-14 ביולי של לפני לוי: עלייתה ונפילתה של המחאה החברתית",
תיאוריה וביקורת 41, 2013, עמ' 17-43

שיעור 4 – מי משתתף במחאה (ומי לא):
*Klandermans, Bert, and Dirk Oegema (1987). "Potentials, networks, motivations, and barriers: Steps towards participation in social movements." 52(4):519-531.
McAdam D, "Recruits to Civil Rights Activism", in Goodwin J., & Jasper J. (eds.), *The Social Movements Reader*, pp. 55-63

שיעור 5 – מהן האסטרטגיות והטקטיקות של תנועות מחאה
*Taylor, V., & Van Dyke, N. (2004). 'Get up, stand up': Tactical repertoires of social movements. *The Blackwell companion to social movements*, 262-293.
Jasper, James. "A strategic approach to collective action: Looking for agency in social-movement choices." *Mobilization: An International Quarterly* 9, no. 1 (2004): 1-16.
Alinsky, S., "Rules for Radicals" (one-page summary).

שיעור 6 – תגובת השלטון לתנועות מחאה (ותגובת התנועה לתגובת השלטון)

*תמר הרמן (1995), "תנועות חברתיות והשלטונות", בתוך: *מלמטה למעלה: תנועות חברתיות ומחאה פוליטית*, כרך ב', תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 137-170

שיעור 7 – מחאה, אלימות ואי-אלימות

*Della Porta, Donatella. *Clandestine political violence*. Cambridge University Press, 2013, pp. 282-294

Martin Luther King, "The Social Organization of Non-Violence", in Clayborn Carson et al (eds.), *Eyes on the Prize: The Civil Rights Reader*, New York 1991, pp. 112-114.

שיעור 8 – סיכום ביניים: מקרה מבחן – הפנתרים השחורים
*דבורה ברנשטיין (1979), "הפנתרים השחורים: קונפליקט ומחאה בחברה הישראלית",
מגמות 1:65-80
נצפה בקטעים מהסרט "שמעת על הפנתרים השחורים?", בבימויו של ניסים מוסק.

שיעור 9 – מחאה והזירה המשפטית: האם התדיינות משפטית מסייעת או פוגעת במחאה?
*אורלי ליבל (2008), "הפרדוקס של אקטיביזם חוץ-משפטי: תודעה משפטית ביקורתית
ופוליטיקה לשינוי החברה", *מעשי משפט* 63א.
Meyer, David S., and Steven A. Boutcher (2007). "Signals and spillover: Brown v. Board of Education and other social movements." *Perspectives on Politics* 5(1):81-93.

שיעור 10 – מחאה כפיקוח חברתי: כיצד מוגדרות ונוצרות "בעיות חברתיות"
*Gusfield J. (1963) *Symbolic Crusade: Status politics and the American
Temperance Movement*, University of Illinois Press, pp. 1-12.

רשות:

דיוויד סנו ורוברט בנפורד (1988), "אידיאולוגיה, תהודת נוסח וגיוס משתתפים", בתוך:
מלמטה למעלה: תנועות חברתיות ומחאה פוליטית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ'
261-283.

שיעור 11 – היחסים בין ובתוך תנועות חברתיות
*Meyer, D., and Staggenborg S (1996). "Movements, countermovements, and
the structure of political opportunity." *American Journal of
Sociology* 101(6):1628-1660.
Haines, Herbert (1984). "Black radicalization and the funding of civil rights:
1957-1970." *Social Problems* 32(1): 31-43.

שיעור 12 – ההשפעה של תנועות חברתיות ומחאה – וסיכום הקורס
Amenta, E. et al. (2010). "The Political Consequences of Social
Movements". *Annual Review of Sociology*, 36:287-307.

קובה במבט אנתרופולוגי

קורס מס' 102.1.0248

סמסטר ב', תש"פ

[מיכל שטיין](#)

שעות השיעור: יום ג' 16:15-17:45

שעת קבלה: יום ג' 18-19, בתיאום מראש

תיאור הקורס

הקורס נועד לפתוח צוהר אל קובה בת זמננו דרך מחקרים אנתרופולוגים עכשוויים. הקורס מחולק לארבעה שערים. הראשון יוקדשו לדין בתהליכים היסטוריים-פוליטיים והשפעתם על כינונה של זהות לאומית והרפובליקה של קובה. השערים המתקדמים יותר יוקדשו לשינויים המתרחשים בעשורים האחרונים, במהלכם נדון בצורות המקומיות של מערכות כלכליות והשפעותיהן על חיי היום יום, בביטויים אומנותיים ופולחנים דתיים ובתיירות בין לאומית במדינה סוציאליסטית. לאורך השיעורים נכיר ביטויים שונים של החברה והתרבות הקובנית, בין היתר נלמד על תופעת ה'חינטרוס', 'האלמנדרונס', איחוז הגוף בפולחן הסנטריה, וריקודים חברתיים מהרומבה ועד הרגטון. בנוסף לקריאת אתנוגרפיות המתמקדות בקובה, הדיון בנושאים השונים ילווה בדוגמאות מתוך סרטים ויצירות ריקוד ומוסיקה.

דרישות הקורס

נכחות בשיעור (10% מהציון הסופי)

הצגה בכיתה. העבודה תעשה בזוגות ולא תעלה על 15 דקות. (20% מהציון הסופי).

עבודת בית מסכמת. העבודה תכלול 4 שאלות שמתוכן תתבקשו לענות על 2 שאלות. אורכה של עבודת הבית לא יעלה על 1500 מילה. העבודה תעלה למודל בתאריך 23.6 ותוגש דרך

המודל עד 21.6 (70% מהציון הסופי)

רשימת קריאה (ערוכה לפי סדר הקריאה)
שער ראשון

לאורך השיעורים הראשונים נבחן את השלכות הקולוניאליזם, עבודת ואימפריאליזם על כינון הרפובליקה של קובה, והתעצבותה של זהות לאומית 'קובניות' (Cubaness). כמו כן נדון בניסיון המהפכה הקובנית לשבור מהיסטוריה של אי-צדק על ידי עיצוב 'האדם החדש' וליצור 'חברה ללא גזע'.

Domínguez López, E & Yaffe, H (2017) The deep, historical roots of Cuban anti-imperialism, *Third World Quarterly*, 38:11, 2517-2535

Martínez-Fernández, L (2014) Fatherland or Death! Setting the Revolution's Foundations, 1959–1962. In: *Revolutionary Cuba: A History* (p45-87)

De la Fuente, A. (1998). Race, national discourse, and politics in Cuba: An overview. *Latin American Perspectives*, 25(3), 43-69

שער שני

שיעורים אלו מכניסים אותנו לתוך 'התקופה המיוחדת בזמן שלום'. במהלכם נדון בצורות המקומיות של מערכות כלכליות והשפעותיהן על חיי היום יום. דרך דוגמאות אתנוגרפיות המתארות תופעות כגון 'האלמנדרונס' (*almendrones*) ועוסקים עצמאיים (*cuentapropismo*) נבחן את הקשר שבין תהליכים גלובליים ושינויים ביחסים מרחביים-חברתיים, בהשתתפות צעירים בשוק התעסוקה ובשינויים בתפיסות של יחסים אישיים.

Pérez, A, L. (2006) Cuba in the Post–Cold War World. In: *Cuba: Between Reform and Revolution*, (p 291-329)

Stein, M & Vertovec, J. (2020). The transformative dynamics of self-employed dance instruction in Havana, Cuba's tourism industry. *Research in Economic anthropology*, 4, 167-188

Andaya, E. (2013). "Relationships and Money, Money and Relationships":
Anxieties around Partner Choice and Changing Economies in Post-Soviet
Cuba. *Feminist Studies*, 39(3), 728-755

שער שלישי

שיעורים אלו יתמקדו בביטויים אומנותיים, תרבותיים ופולחניים דתיים. בין היתר נעסוק
בפולחן בדת 'סנטריה' (Santería) וחווית איחוז הגוף (possession) דרך שאלות של
מיניות, כוח ופגיעות; באומנות מגויסת ובגילום גופני של מגדר וגזע דרך ריקודי הרומבה;
ובשיעתוק היררכיות חברתיות דרך הדוגמה האתנוגרפית של מסיבות רגטון.

Hagedorn, K. J. (2010). To Have and To Hold: Possession Performance in
Afro-Cuban Regla de Ocha. In, Cheryl A. et, el. (eds), *Women and New and
Africana Religions* (145-165.)

Daniel, Y. P. (1994). Race, Gender, and Class Embodied in Cuban Dance.
Contributions in Black Studies, 12(1), 8.

Lundgren, S. (2012). Shaking that ass: Reggaetón as an embodiment of "low
culture" to mark difference and privilege in contemporary Havana. *Bodies and
Borders in Latin America*, Serie HAINA VIII 31-4

שער רביעי

חלקו האחרון של הקורס מתמקד בתיירות בין לאומית במדינה סוציאליסטית. במהלכו נבחן
סוגיות חברתיות שעולות במפגש הבין תרבותי. בין היתר נעסוק בתופעת 'החינטרוס',
בתהליכים של מסחור תרבותי וביחסים אינטימיים והגירה.

Babb, F. E. (2011). Che, Chevys, and Hemingway's daiquiris: Cuban tourism
in a time of globalisation. *Bulletin of Latin American Research*, 30(1), 50-63

Roland, L. K. (2010). Tourism and the commodification of cubanidad. *Tourist Studies*, 10(1), 3-18.

Santos, D. D. S. E. (2009). Reading beyond the love lines: Examining Cuban jineteras' discourses of love for Europeans. *Mobilities*, 4(3), 407-426

השיעור האחרון (22.6) יוקדש לדיון בעבודת שדה אתנוגרפית בקובה

Pertierra, A. C. (2007). Anthropology that warms your heart: on being a bride in the field. *Anthropology Matters*, 9(1), 1-13

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר ראשון

{ 258 }

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 259 }

תואר שני

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 260 }

קורסים שנתיים

סמינר מחלקתי

נוכחות והשתתפות בסמינרים הינה חובה

הסמינר מורכב מהרצאות של מרצים אורחים, חלקם מומחים ידועים בתחומם וחלקם חוקרים בתחילת דרכם אשר עבודתם מעוררת עניין מיוחד, אשר מציגים את המחקר העכשווי שלהם. בהרצאה נוכחים חברי סגל וסטודנטים למחקר מתואר שני ושלישי. ההשתתפות בסמינר חושפת את הסטודנטים לחזית הידע הסוציולוגי והאנתרופולוגי כמו גם לתחומי ידע נושקים, להכרות עם מרצים ומרצות ממחלקות אחרות ומהאוניברסיטאות השונות ולאופן ניהול דיון אקדמי אנטלקטואלי בו הם משתתפים כחלק מקבות השווים. וככזה, הסמינר מהווה מרכיב חשוב בתהליך הסוציאליזציה הפרופסיונלית שלהם.

פרקטיקום בסוציולוגיה ארגונית

שנה"ל תש"פ

פרופ' אביעד רז aviadraz@bgu.ac.il

המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

תואר שני בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

הקורס מציג סוגיות נבחרות ועכשוויות במחקר משתתף בארגונים, עם דגש על פיתוח ארגוני וייעוץ ארגוני.

דרישות הפרקטיקום:

א. פרקטיקום מעשי: 6 שעות נוכחות שבועיות בארגון. הנוכחות בארגון תיעשה בתיאום עם המדריך. ניתן לעשות פרקטיקום במגוון של ארגונים (מכוני ייעוץ ארגוני, מחלקות כוח אדם ומשאבי אנוש, מחלקות לפיתוח ארגוני, ארגונים חברתיים), בתנאי שהארגון מאפשר להתנסות בפרקטיקות מקצועיות רלבנטיות תחת פיקוחו של מדריך. פרקטיקות מקצועיות רלבנטיות כוללות פיתוח ארגוני, ייעוץ ארגוני, למידה ארגונית, הערכת עובדים והערכת פרויקטים, פיתוח הדרכה, העברת סדנאות ארגוניות, ניהול משאבי אנוש, ועוד. על המדריך להיות בעל תואר שני בתחומים ארגוניים. ניתן גם לשלב פרקטיקום במקום העבודה, במידה ומתמלא התנאי הנ"ל. ניתן גם לשלב פרקטיקום ועבודת שדה לתזה. הפרקטיקום הוא אמנם מסגרת ללא שכר, אולם הניסיון בפרקטיקום הוא אלמנט חשוב בקורות החיים ובסיס אפשרי להמלצות וקשרי עבודה בעתיד. תפקידו של המרצה לעזור בהשמה אולם האחריות הסופית למציאת פרקטיקום מוטלת על הסטודנט. מכוני ייעוץ רבים מקיימים ראיונות לפרקטיקום החל ממאי לקראת השנה הבאה, ועליכם להיות בקשר אתם לצורך תיאום ראיון (ראו רשימה מצורפת). לידיעתכם, הביטוח הסטודנטיאלי מכסה אתכם גם בהיותכם בפרקטיקום (כך שהארגון אינו צריך לבטח אתכם בנפרד).

ב. פרקטיקום "ללא פרקטיקום" – יבוצע לפי דרישה.

ב. פרזנטציה אינטגרטיבית המשלבת הצגת מודל רלבנטי לפיתוח ארגוני ותיאור פרויקט (מהפרקטיקום או מהספרות) בסמסטר ב'. ראו טופס הערכת פרזנטציה לצורך תיאום ציפיות. הפרזנטציות ייעשו במהלך המפגשים הפרונטליים של סמ' ב'.

ג. בסיום הפרקטיקום אין ציון אלא מוזן קוד של עובר/לא עובר. ההיגיון מאחורי החלטה זאת הוא שלהבדיל מקורס אקדמי בו המרצה מעריך את הישגי הסטודנט, הפרקטיקום מבוסס על עבודה מעשית שהערכתה יכולה להיעשות בעיקר ע"י המדריך בשטח (שאינו איש אקדמיה). כיוון שאין ציון, הפרקטיקום אינו מלווה במבחן או בהגשת עבודה. ציון ה"עובר" מתבסס על חוות-הדעת של המדריך/המרצה, ועמידה בדרישות המפגשים הפרונטליים.

מבנה הקורס

בסמסטר א' נדון בנושאים כלליים (ראו רשימה בהמשך) תוך בדיקת הרלבנטיות שלהם לשדות הארגוניים של המשתתפים בפרקטיקום. בסמסטר ב' נלווה באופן אישי את הפרקטיקום של כל אחד מהמשתתפים בהתאם לנסיגונו ותוך מבט ביקורתי על הנושאים הכלליים שעלו קודם. עקב אופיו הסדנאי של קורס הפרקטיקום, רצוי להגביל את גודלה של קבוצת התלמידים.

נושאי לימוד

הדיון בנושאי הפרקטיקום מצריך שילוב ממוקד של שלוש רמות: תיאוריה, פרקטיקה, וניתוח ביקורתי של שתיהן. מטרת המאמרים שנקרא היא לשלב בין התיאוריה למחקר באמצעות הצגה ביקורתית ופרשנית של מקרי מחקר שונים המייצגים התנסות בדינמיקה של ארגונים ספציפיים. תחת המטרייה של "מחקר משתתף בארגונים" נכללים תחומי עניין רבים ושונים כגון פיתוח ארגוני, למידה ארגונית, מיון והערכה, הדרכה, ניהול משאבי אנוש, וכן הלאה. בהצגת מקרה המחקר יושם דגש תהליכי על בעיות באבחון וביישום הפתרון, דילמות של החוקר וסוגיות ביחסי יועץ-נועץ.

נושאי לימוד בסמסטר א' (בסוגריים רשומים שמות כותבי המאמרים. המאמרים הועלו בנפרד למודל)

אוריינטציה מושגית: מפת דרכים כללית לפיתוח ארגוני, מתוך "מפתח לפיתוח הארגוני" של אמיתי ואווה ניב

המודל הכללי – כניסה – אבחון – התערבות – הערכה – יציאה: ניתוח מקרה של פיתוח ארגוני (ריטה אלוני, פיתוח ארגוני ברשות מקומית) – בדיקת התאמה למודל הכללי

ניתוח אירוע של פיתוח ארגוני: שיפור השירות בבי"ח

ניהול שינוי והתערבות בארגונים: שינוי ולמידה ארגונית, תהליכי משוב ומחקר פעולה בארגונים (לזין, קוטר)

המודל של קירקפטריק להערכת הדרכה ולמידה בארגון (קירקפטריק)

חסמים ללמידה ארגונית (סנג')

מודל אופרטיבי לשינוי ארגוני – אדיג'ס

נא"כ וצוותי שיפורים – הקשר חברתי ומיקרו-פוליטי של צוותי שיפור (חנה רודניק, גדי רבינוביץ'), נא"כ ו"סרגל ביצועים מאוזן", מתודולוגיית "שבעת השלבים".

כלים לאבחון ארגוני ישולבו במקרים השונים

מלבד נושאי הלימוד הפרונטלי יכללו המפגשים:

התעדכנות במתרחש בפרקטיקום (לפי צורך אישי ו/או ביוזמת המרצה)

ניתוחי אירוע לצורך הדגמת הכלים – לפי הפירוט המצ"ב

מצגות – בתיאום עם התלמידים

מפגשים עם יועצים ארגוניים – יתואמו וישולבו לתוך הלז"ז המצ"ב

תיאוריה ופרקטיקה בייעוץ ארגוני

ימי ג', 14:15-15:45

קבוצת ד"ר עדנה פשר ושות'

אשת הקשר של הקורס: הגב' ירדן מוסרי, טל: 054-9747255, מייל:

yardenm@pasher.co.il

1. מטרת הקורס

עבודתו של היועץ הינה מורכבת ומאתגרת ביותר. מדי יום הוא מוצא את עצמו במרכז של הרשת המורכבת בה חיים הארגונים ועליו לא רק לראות רשת זו ולנסות להבינה, אלא גם להביאה לשולחן הדיונים של הארגון ומנהליו. מתוך ראיית המורכבות הזו עליו להתוות ביחד עם הלקוח את הדרך.

בזמן שאנו לומדים את התיאוריה באקדמיה, אנו זוכים להתמקד בכל פעם בפלח אחר של אותה רשת מורכבת, זכות אותה לא מקבל היועץ כשהוא יוצא לעולם הארגוני. קורס זה יתמקד בעולמו המורכב של היועץ ויסקור מקרי מבחן שהתרחשו בארגונים שונים. כל מקרה יתואר מנקודת מבט שונה, ע"י יועץ אחר מצוות היועצים של קבוצת ד"ר עדנה פשר ויתמקד בנושאים שהיוו את נקודת הפתיחה לפרויקט וכיצד התפתח התהליך לאור הסביבה המורכבת בה צומח הארגון (כולל התייחסות לתהליך הייעוצי בכללותו). בכל שיעור ננסה להיכנס למוחו של היועץ ולדון בגורמים שעליו לקחת בחשבון, תחומי הידע הרלוונטיים והדילמות שעולות.

מטרות הקורס:

לגשר בים הפרקטיקה לתיאוריה באמצעות ניתוח רפלקסיבי של case studies תוך למידה של מודלים רלוונטיים והתאמתם לשטח.
התנסות של הסטודנטים בעולם הייעוץ פיתוח החשיבה הייעוצית, תוך מיקו בגמישות הנדרשת מיועץ.

בסמסטר א' נתמקד בתפקידו של היועץ הארגוני, תאוריית המורכבות ובשלבי תהליך הייעוץ, תוך הבאת דוגמאות אמיתיות והשטח והתנסויות שונות בכיתה (תהליך האבחון בארגונים) בסמסטר ב' נתמקד בתהליכי שינוי שונים בעבודת היועץ (תהליך ההתערבות).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 266 }

2. מטלות

- 10%..... השתתפות ונוכחות בשיעורים (הנוכחות בשיעורים הינה חובה) 10%
סטודנט הנעדר מהשיעורים חובתו להודיע לעוזרת ההוראה של הקורס עם הסיבה להיעדרתו.
- 10%..... העברה של שיעור נבחר..... 10%
30%..... הגשה של דוח אבחון ופעילות בארגון נבחר..... 30%
50% הגשת עבודה מסכמת 50%

פירוט המטלות:

העברת שיעורים: תכנון ואחריות על שיעור אחד במהלך השנה באורך של 45 דקות, בהרכב של שניים-שלושה סטודנטים בכל פעם בנושא השיעור לפי הסילבוס. השיעור ייערך במתכונת סדנאית, ויכלול פעילויות מסוגים שונים כגון: הרצאה, דיון מונחה, הדגמה של מיומנות ארגונית ועוד. ניתן גם להעמיק בחומרים הביבליוגרפיים בסילבוס. יש לשלוח את מצגת השיעור ומהלך השיעור עד יום חמישי לפני השיעור לעוזרת ההוראה של הקורס.

דוח האבחון: העבודה תתבסס על תהליך שתעשו בארגון נבחר במהלך השנה. העבודה הינה בזוגות של סטודנטים. כל צוות סטודנטים יבחר ארגון אותו הם מכירים (מומלץ ארגון שאחד מחברי הצוות מכיר היטב). על הסטודנטים לבצע אבחון קצר בארגון ועל בסיסו להגיש דו"ח אבחון. לקראת סוף סמסטר א' ולקראת כתיבת דוח האבחון, כל זוג סטודנטים יציג את הטייטה לדוח האבחון שלו (הצגה של 10 דקות) על מנת לקבל פידבק לקראת הגשת הדוח. בסמסטר א' – לקראת סוף הסמסטר, יתקיימו רפרטים בכיתה אשר בהם כל צוות יציג שלד של העבודה, כך נלמד האחד מהשנייה וכל צוות יוכל לכתוב את הדו"ח הסופי בצורה המקצועית ביותר.

*** הוראות מדויקות יותר יינתנו במסמך נפרד.

עבודת הסיכום: עבודת הסיכום תינתן במהלך סמסטר ב', תתמקד בתהליך האבחון באופן רפלקטיבי ובכלים שנלמדו במהלך השנה.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 267 }

3. רשימה ביבליוגרפית לפי נושאי השיעורים

מס שיעור	מרצה	נושא השיעור	חומר קריאה רלוונטי
1 סמסטר א' 29/10	ד"ר עדנה פשר, יוסי פשר וירדן מוסרי	היכרות היכרות עם הסילבוס והקורס הצגה אפקטיבית של נושא	אין קריאה לשיעור זה
2 5/11		תאוריית המורכבות והארגון הכאורדי	Mitleton-Kelly, E. (2003). <i>Complex Systems and Evolutionary Perspectives on Organisations: The Application of Complexity theory to Organizations</i> . Oxford: The Boulevard, Langford Lane. (chapter 2: Ten Principles of Complexity & Enabling Infrastructures, 23-50).
3 12/11	*מצגת ראשונה של סטודנטים	כניסה לארגון תהליך המכירה החוזה הפסיכולוגי כתיבת הצעה	Boss, R. W. (1993). The psychological contract. In R. T. Golembiewski (Ed.), <i>Handbook of organizaional consultation</i> (pp. 65-74). New York: Marcel Dekker, Inc.
4 19/11		התבוננות בארגון: גבולות, תרבויות והנחות יסוד	Morgan, G. (1986) <i>Images of Organization</i> . New York, Sage Pub. 19-31.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 268 }

בעברית: מורגן, ג., דימויים של ארגון, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, רעננה, 2010, 21-39			
כספי, א. (1996). מהתערבויות והערכה ועד להצעת מודל גורמי הצלחה בפיתוח הארגוני. <i>פיתוח ארגוני בישראל</i> , 10 (2), 7-16. Harrison, M.I. (2005). <i>Diagnosing Organizations: Methods, Models and Processes</i> (3 th Edition). Sage Publications. Chap: 1 & 6.	תהליך האבחון בארגונים		5 26/11
Boss, R. W. (1993). The psychological contract. In R. T. Golembiewski (Ed.), <i>Handbook of organizaional consultation</i> (pp. 65-74). New York: Marcel Dekker, Inc.	אתיקה בתהליכי ייעוץ		6 3/12
אין קריאה לשיעור זה	הצגת הארגונים הנבחרים (כל זוג סטודנטים כ-10 דקות)	סטודנטים	7 10/12
Pfeffer, J., Sutton R. I. (2006) Evidence Based Management, <i>Harvard Business Review</i> , 84 (1, 63-74). ויסמן, מ., סויה, ר. (2010) מחזור החיים של תכניות: השימוש ב"מודלים	כתיבת דוח אבחון		8 17/12

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 269 }

לוגיים" בפיתוח תכניות והערכתן. בתוך: סוגיות בהערכה בישראל, לויין- רזליס, מ., סויה, ר. (עורכות), באר שבע, הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, -161 .182			
צור, י. שחף. ק. (2007). "התמנון והדוברמן". הממשק בין יועץ פנים ליועץ חוץ. אנליזה ארגונית, 12. עמ' 18-31	ייעוץ פנים וחוץ ארגוני		9 24/12
Chalutz Ben-Gal, H., & Tzafir, S. S. (2011). Consultant-client relationship: one of the secrets to effective organizational change?. <i>Journal of Organizational Change Management</i> , 24(5), 662-679.	מערכת היחסים בין יועץ ללקוח- איכות השירות של היועץ		10 31/12
אין קריאה לשיעור זה	הצגת טיוטה של דוח האבחון	רפרנט סטודנטים	12 7/1/20
אין קריאה לשיעור זה	הצגת טיוטה של דוח האבחון	רפרנט סטודנטים	13 14/1
Kluger, A. N., & Nir, D. (2010). The feedforward interview. <i>Human Resource Management Review</i> , 20(3), 235-246.	ייעוץ בראי הפסיכולוגיה החיובית		14 21/1
		חופשת סמסטר 24/1-8/3	

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 270 }

<p>Moorhead, G. & Griffin, R. W. (2001). <i>The Need for Power, Politics and Political behavior. Organizational Behavior</i> (6th Edition). Houghton Mifflin, 374-380.</p> <p>Murray, V. & Gandz, J. (1980). <i>Games Executives Play, Politics at Work. Business Horisens</i>, 23 (6), 11-23.</p>	<p>פוליטיקה בארגון- איך מציגים דוח אבחון?</p>		<p>1 סמסטר ב' 17/3</p>
<p>כספי, א. (1996). מהתערבויות והערכה ועד להצעת מודל גורמי הצלחה בפיתוח הארגוני. <i>פיתוח ארגוני בישראל</i>, 10 (2), 7-16.</p>	<p>תהליך ההתערבות בארגון- מאבחון להתערבות</p>		<p>2 24/3</p>
<p>Schein, E. H. (1990) <i>Organizational Culture, American Psychologist</i>, 45(2), 109-119.</p> <p>כ"ץ ישראל. 2012. "ארגון כמערכת סימנים: בעקבות רולאן בירת". ארגונים בעולם פוסטמודרני, רסלינג, עמ' 205-223</p>	<p>תרבות ארגונית- פיתוח חזון, ערכים ונורמות בארגון</p>		<p>3 31/3</p>
	<p>Train the trainer</p>		<p>4 7/4</p>
<p>Shamir, B., & Eilam, G. (2005) <i>What's your story? A life-stories Approach to Authentic Leadership Development. The</i></p>	<p>פיתוח מנהיגות בארגונים</p>		<p>5 21/4</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תש"פ (2019-20)
 תואר שני

<i>Leadership Quarterly</i> , 16(3), 395–417.			
Cohen, Michael D., James G. March, and Johan P. Olsen. 1972. "A Garbage Can Model of Organizational Choice." <i>Administrative Science Quarterly</i> , 17(1): pp. 1-25.	ניהול קונפליקטים בארגון והליך קבלת ההחלטות		6 5/5
Arnheiter, E. D., & Maleyeff, J. (2005). The integration of lean management and Six Sigma. <i>The TQM magazine</i> , 17(1), 5-18.	ארגון חטוב		7 12/5
פשר, ע. (2005). כיצד מאיצים חדשנות? Nonaka, I., & Konno, N. (1998). The concept of "ba": Building a foundation for knowledge creation. <i>California management review</i> , 40(3), 40-54.	ניהול יזמות וחדשנות	מרצה אורח	8 19/5
Rainey, H. G. (2014, 5th Edition). <i>Understanding and managing public organizations</i> . San Francisco, CA: Wiley, Jossey-Bass. Chap 3+4	סוגי ארגונים (מגזר ראשון, שני, שלישי, עיר, ארגונים גלובליים).		9 26/5

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 תש"פ (2019-20)
 תואר שני

{ 272 }

<p>Kirman, B.L. et al. (2002). Five challenges to - virtual team success: Lessons from Sabre, Inc. <i>Academy of Management Executive</i>, 16(3), 67-79.</p>			
	<p>ניהול זמן וסדרי עדיפויות</p>		<p>10 2/6</p>
<p>Dayan, R. & Pasher, Y. <i>Developing, nurturing, and sustaining communities of practice</i>. Pasher, E. (1998). <i>How to Lead a Virtual Workshop</i>. [Electronic version]. Knowledge Ecology Network.</p>	<p>ניהול ידע בארגונים ויצירת קהילות ידע</p>		<p>11 9/6</p>
<p>Philip A Dover (2003). Change agents at work: Lessons from Siemens Nixdorf. <i>Journal of Change Management</i>. 3, (3), 243-258. קוטר, ג'. (2009). להוביל שינוי. תל אביב: מטר.</p>	<p>ניהול שינויים בארגון והתמודדות עם התנגדויות לשינוי.</p>		<p>12 16/6</p>
<p>קונה, שני. 2014. "מהו ייעוץ ארגוני?", "ייעוץ ארגוני: התמחות פרופסיונלית מול 'מקצועיות</p>	<p>תפיסת תפקיד היועץ ומורכבות במקצוע, סיכום קורס</p>		<p>13 23/6</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 273 }

<p>, נזילה" מתוך, מקצועיות נזילה: "יעוץ ארגוני במבט ביקורתי, הוצאת רסלינג, עמ' 23-44 .163-175</p>			
---	--	--	--

- מאמרים מומלצים נוספים אשר נכתבו ע"י חברי קבוצת ד"ר עדנה פשר:
פשר, ירון. (2009). איך הפכו הכלכלנים ל"מהמרים" בעיני הציבור, סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 219, ספטמבר 2009, עמ' 61-60.
פשר, יוסי. (2009). איך מרפאים מחיידק השכר, סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 220, אוקטובר 2009, עמ' 28-26.
פשר, ירון. (2010). לפעמים "פחות" שווה "יותר", סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 229, יולי 2010, עמ' 57-56.
פשר, ע. (2005). כיצד מאיצים חדשנות?
פשר, ע. (2005). דו"ח המאזן האינטלקטואלי: מספר המהנדסים בישראל הגבוה בעולם – 135 לכל 10,000, The Marker, נובמבר 2005.
פשר, ע. (2006). תרבות ארגונית שימור-שינוי. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 177, אפריל 2006.
פשר, ע. (2007). מחפשים משמעות בעבודה. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 196, אוקטובר 2007.
פשר, ע. (2007) מתחרים ומשתפים פעולה – מותר ואפשר.
פשר, ע., טל-אביב, ע. ואיל, א. (2008). איכות בתהליכים אסטרטגיים – החזית הבאה של ניהול האיכות.
פשר, ע. (2008). להביא את "עמק הסיליקון" לתוך הארגון – מהקצאת משאבים למשיכת משאבים.
פשר, ע. (2008). הניהול לאן – על התחדשות ועל אומץ ניהול. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 208, פברואר 2008.
פשר, ע. (2008). כרוניקה של הצלחה – מהו סוד ההצלחה של מיזוג שטראוס-עלית?
סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 208, אוקטובר 2008.
פשר, ע. (2010). דרגה בכירה לא מעניקה זכויות יתר היא מטילה אחריות, סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 224, פברואר 2010, עמ' 30-28.
פשר, ע. (2010). קונפליקטים? בכיף. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 226, אפריל 2010.
פשר, ע. (2011). אמנות השילוב בין משפחה לקריירה. סטטוס הירחון לחשיבה ניהולית, גיליון 237, מרץ 2011, עמ' 30-28.
שיאור, ר. ופשר, ע. הארגון המשוחח.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 275 }

פשר, ע. כמה שווה החברה שלך באמת?
פשר, ע. על התחדשות אסטרטגית באמצעות למידה ארגונית.

"How Competitive Forces Shape Strategy," Michael Porter, Harvard Business Review, March-April 1979

"The Era of Open Innovation," Henry W. Chesbrough, MIT Sloan Management Review, Spring 2003

"Blue Ocean Strategy," W. Chan Kim and Renee Mauborgne, Harvard Business Review, October 2004

"The Big Idea: The New M&A Playbook," Clayton Christensen, Richard Alton, Curtis Rising, and Andrew Waldeck, Harvard Business Review, March 2011

תיאוריות ארגוניות

ד"ר ניצה ברקוביץ

תיאור הקורס

מטרת קורס זה היא להציג בפני הסטודנטיות/ים תיאוריות ומושגים מרכזיים בלימודי הארגון. נכיר את התיאוריות ונעמוד על האופן שבו כל תיאוריה מנתחת מבנים ותהליכים ארגוניים ובעזרת הגישות הביקורתיות נצביע על מגבלות והנקודות העיוורות שלהן. הקורס מתחלק לשלושה חלקים. בראשון נדון תהליך הופעת התאגידים הגדולים והמעבר מהקפיטליזם הקלאסי של פירמות קטנות בבעלות משפחתית לקפיטליזם הניהולי/תאגידי של תאגידי ענק הנשלטים על ידי היררכיה ניהולית - מנהלים ונוהלים. בחלק השני נרחיב לגבי תיאוריות שונות העוסקות יחסי ארגון סביבה תוך שימת דגש והרחבה על התיאוריה המוסדית החדשה ובמושגים כמו יזמות מוסדית וארגונים היברידיים. החלק השלישי של הקורס יוקדש לתמורות הגדולות שהביאו עמם הגלובליזציה, הניאו-ליברליזם והפוסט-פורדיזם של העשורים האחרונים, ולהשלכות של תהליכים אלה על אופני ההתארגנות, הניהול והעבודה כיום. בסוף סמסטר ב' נקדיש מספר שיעורים לנושא של מגדר בארגונים. נחבר את כל מה שלמדנו כדי לדון בשאלות של שינוי ארגוני ושוויון מגדרי.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה.
קריאת פריטי החובה כפי שימסרו בשיעור.
השתתפות בדיונים בכיתה.
הגשת 10 דוחות קריאה במהלך השנה. הדוחות יכללו שאלות על על מאמר אחד או שניים.
ציון 'עובר' מזכה ב 2 נק"ז על כל דוח
עבודת סיכום קורס. בעבודה תתבקשו לנתח את מקום העבודה שלכם בהתאם לגישות ולתיאוריות שנלמד במהלך השנה. הנחיות מפורטות יותר ינתנו במהלך הקורס. במידה ומסיבות שונות זה איננו מתאפשר, יתאפשר לכתוב בחינת בית עם שאלות על חומר הלימוד.

הרכב הציון: 20% דוחות קריאה

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 277 }

80% עבודת סיכום

אנא הביאו את הסילבוס איתכם לכל השיעורים.

יתכנו שינויים ברשימת הקריאה

צמיחת התאגידים הגדולים, הופעת הקפיטליזם הניהולי, מנהלים ונוהלים

גישות כלכליות /רציונליות (א): "היד הנראית" מחליפה את ה"יד הנעלמה"

** Chandler, A.D. (1977). "Introduction: The Visible Hand". In his *The Visible Hand: The Managerial Revolution in American Business*. Cambridge: Harvard University, 1-12.

אקונומיסט. 2015. "מדוע ההצלחה של חברות משפחתיות משבשת לחלוטין את התיאוריה המודרנית אודות חברות מסחריות". *מגזין TheMarker*, יוני.

BDO יעוץ לעסקים משפחתיים.

**Lai Si Tsui-Auch and Yong-Joo Lee. (2003). "The State Matters: Management Models of Singaporean Chinese and Korean Business Groups". *Organization Studies*, 24(4): 507-534.

** Perrow, Charles. 1981. "Chandler's argument," in: *Perspectives on Organizational Design and Behavior*, edited by Van de Den and W. Joyce. NY: John Wiley Pp. 379-385.

פרנקל, מיכל. 2008. צמיחתו של הניהול בישראל כדינמיקה של שדות חופפים. *סוציולוגיה ישראלית*. כרך י (1). עמ' 133-159.

ממן, דניאל. (2002/2010). "התהוות הקבוצות העסקיות – השוואה בין ישראל לדרום קוריאה". מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת), *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 123-101.

גישות כלכליות /רציונליות (ב) - גישת עלות העיסקה (כשלון השווקים) ובקורות

** גרי, ניצה. 2006. כלכלת עלות העסקה. בתוך: נושאים נבחרים בכלכלת מוצרי מידע.
רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 13-35.

** Perrow, Charles. 1981. "Markets, Hierarchies and Hegemony." In:
Perspectives on Organizational Design and Behavior. edited by Van de Den
and W. Joyce. NY: John Wiley. Pp. 371-379.

** Granovetter, Mark. 1985. "Economic Action and Social Structure: the
Problem of Embeddedness" *American Journal of Sociology* 91(3): 481-507.

הסברים מוסדיים ופוליטיים

Roy, W. 1990. "Functional and Historical Logics in Explaining the Rise of the
American Industrial Corporation." *Comparative Social Research* 12: 19-44.

** שנהב, יהודה. "עבודה בחוסר נחת". עמ' 83-107. "מאבק הולך ונעלם" עמ' 108-138.
בתוך: *מכונת הארגון*

** מיכל פרנקל. 2006. "ניהוליות". מתוך: *אי/שוויון*. עורכים אורי רם וניצה ברקוביץ. הוצאת
הספרים של אוניברסיטת בן גוריון. עמ' 282-290.

גישות ביקורתיות: התאגיד, מדע הניהול והניהול מדעי כמנגנון שליטה בעובדים

** שנהב, יהודה. (1995). מתוך: *מכונה הארגון*. "מדע הניהול בחדר התכנון של הפירמה",
עמ' 141-171. "הביורוקרטיה כמנגנון שליטה" עמ' 211-222.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 280 }

. *Labor and Monopoly Capital*. The Origins of 4Braverman, Harry. 197
pp. "Management," pp. 59-69. The Primary Effects of Scientific Management,
124-138.

** ריצ'רד ס' אדוארדס. 2010. דרכי שליטה בתהליך העבודה – ניתוח היסטורי. מתוך: ניצה
ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עע' 385-419.

Darr, Asaf. (2019). Automatons, sales-floor control and the constitution of
authority. *Human Relations*, 72(5), 889-909.

גבע, אביבה. 2011. מנגנוני שליטה בעובדים. מתוך: *מוסר ועסקים: מקבילים נפגשים*.
הקיבוץ המאוחד.

הילה קרן. 2013. [אתנוגרפיה של בית מטבחיים: על מבנים חברתיים וארכיטקטורה
שמנרמלת אלימות.](#)
העוקץ

גישת יחסי אנוש: עוד מנגנון שליטה או הומניזציה של הביורוקרטיה ?

שנהב, יהודה. (1995). מתוך: *מכונה הארגון*. מדעי האדם בעבודה. עמ' 172-202

Cushen, Jean, and Paul Thompson. 2012. "Doing the right thing? HRM and the angry knowledge worker." *New Technology, Work and Employment* 27.2: 79-92.

אווה אילוז. 2008. *אינטימיות קרה: עלייתו של הקפיטליזם הרגשי*. 15-62, 150-158.

ממנגנון שליטה נורמטיבי לתרבות ארגונית, עבודה רגשית, שליטה והתנגדות, הבניית זהויות

קונדה, גדעון. (2000) *מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברת היי-טק*, חרגול הוצאה לאור.

פרק 5, "עצמי' וארגון: בצילו של שור הזהב". פרק 1: "תרבות וארגון", עמ' 9-36. (רשות)

מהודר, יעל 2018. [ניהול עובדים](#), [ניהול רגשות](#) גלובס, 21 מאי.

Ailon-Souday, G., and Kunda, G. (2003). "The Local Selves of Global Workers: The Social Construction of National Identity in the Face of Organizational Globalization". *Organization Studies* 24(7): 1073-1096.

Hochschild, A. R. (1983). "Managing Feeling". In her *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Berkeley: University of California Press, pp. 35-55.

Bucher, E., et. Al. (2018, July). Managing emotional labor in the sharing economy. In *Academy of Management Proceedings* (Vol. 2018, No. 1, p. 16933). Briarcliff Manor, NY 10510: Academy of Management

ב. יחסי ארגון סביבה ← מבנה היחסים הבין ארגוניים (Interorganizational structure)

גישת ההתנייה המבנית (Structural contingency)

Pfeffer, Jeffrey. 1982. "Structural Contingency Theory. In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Pub. Pp. 147-163.

אורלי יחזקאל ועודד שנקר. 2005. תיאורית תלות מצב. בתוך: *ניהול בין-לאומי*. האוניברסיטה הפתוחה. עע' 153-161.

** Alexander, Victoria D. 1998. "Environmental Constraints and Organizational Strategies." Pp. 272-290 in *Private Action and the Public Good*, edited by Walter Powell and Elizabeth Clemens. New Haven: Yale University Press.

הרחבת המושג סביבות ארגוניות

** מיכל פרנקל. 2010. (2008) מתכנתות מחדש את הנשיות? הבניית זהות מיגדרית בתעשיית ההיי-טק בישראל בין הסדר המיגדרי הגלובלי והמקומי. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עע' 158-180.

מגישת התלות במשאבים (resource dependence) לרשתות ולמבנים של יחסים בין-ארגוניים, ארגוני רשת ושותפויות תלת מגזריות

** Pfeffer, Jeffrey. 1982. "Resource Dependence" In his: *Organizations and Organization Theory*. Ballinger Pub. Pp. 192-204.

אורלי יחזקאל ועודד שנקר. 2005. תיאורית תלות-משאבים. בתוך: *ניהול בין-לאומי*. האוניברסיטה הפתוחה. עע' 162-166.

** Froelich, Karen A 1999. Diversification of Revenue Strategies: Evolving Resource Dependence in Nonprofit Organizations. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 28 (3) 246-265

ברקוביץ, ניצה, וגורדון, ניב. (2010). הכלכלה הפוליטית של משטרים על-לאומיים: המקרה של ארגוני זכויות אדם בישראל. *המרחב הציבורי* 4: 75-109

*Powell. Walter. "Neither Market nor Hierarchy: Network Forms of Organization." In: *Research in Organizational Behavior*, 12:295-332.

שמיד, הילל ומיכל בר-אלמוג. 2016. *שותפויות בין-מגזריות בישראל: תשומות, תהליכים ותוצרים ממצאי מחקר והשלכות למדיניות ולפרקטיקה*. המרכז לחקר החברה האזרחית והפילנתרופיה בישראל

קשרים בין תאגידים ורשתות ארגוניות בפרספקטיבה מעמדית

**Mizruchi, Mark. "Why do Corporations Stick Together? an Interorganizational Theory of Class Cohesion." In: *Power Elites and Organizations*, edited by G. W. Domhoff and T. Dye. Sage. Pp. 204-218.

הגישה הניאו-מוסדית

**פאול ג'. דימאג'יו וולטר ו. פאול. 2010. (1983) שיבה אל כלוב הברזל: איזומורפיות מוסדית ורציונליות קיבוצית בשדות אירגוניים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: אוניברסיטה הפתוחה. עמ' 328-351.

** פרנק ר' דובין. 2010. (1994) מודלים תרבותיים של ארגון: ההבניה חברתית של עקרונות ארגון רציונליים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 352-381

** מיכל פרנקל. 2010. 2005. הפוליטיקה של התרגום - השפעת יחסי כוחות פוליטיים פנימיים על אופן אימוצם של רעיונות ניהול מיובאים. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 36-61.

סובל, אירה. 2014. *צעד קדימה ושניים אחורה: אימוץ תכניות עבודה-משפחה בארגונים בישראל*. עובדת מ.א. אוניברסיטת תל אביב

שדות מוסדיים, יזמות מוסדית, ארגונים היברדיים

Hardy, C., & Maguire, S. (2017). Institutional entrepreneurship and change in fields. *The Sage handbook of organizational institutionalism*, 261-280.

Battilana, Julie, and Matthew Lee. 2014. Advancing research on hybrid organizing—Insights from the study of social enterprises." *The Academy of Management Annals* 8(1) 397-441.

Walgenbach, Peter, Gili S. Drori, and Markus A. Höllerer. 2017. "Between Local Mooring and Global Orientation: A Neo-Institutional Theory Perspective on the Contemporary Multinational Corporation☆." 2017. *Multinational corporations and organization theory: post millennium perspectives*. Emerald Publishing Limited, 99-125.

גדרון, בנימין ואחרים. 2017. *מיזמים עסקיים-חברתיים: מחקר בינלאומי השוואתי*. דו"ח מחקר, המכללה למנהל.

מקפיטליזם ניהולי לקפיטליזם פיננסי; גלובליזציה, נאו ליברליזם ופוסט-פורדיזם

**דני פילק. 2004. "ישראל מודל 2000: פוסט-פורדיזם ניאוליברלי". בתוך: שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי. בעריכת דני פילק ואורי רם. הוצאת הקיבוץ המאוחד. עע' 34-56.

דיוויד הארווי. [2005] 2015. קיצור תולדות הניאו ליברליזם. מולד. "הקדמה" עע' 11-16. "פרק א. חירות היא סתם עוד מילה". עע' 17-56.

** Davis, G. F. 2011. "The Twilight of the Berle and Means Corporation". *Seattle University Law Review* 34: 1121-1126, 1130-1138.

Powell, Walter W. 2001. "The capitalist firm in the twenty-first century: Emerging patterns in Western enterprise" in Paul DiMaggio (ed.), *The Twenty-First Century Firm*. Princeton University Press, pp. 33-68.

** ויקי סמית. 2010. דרכים חדשות לארגון העבודה. מתוך: ניצה ברקוביץ (עורכת). *סוציולוגיה של ארגונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. עע' 602-626.

יערה בוקסבאום ואחרות. 2008. *עובדות בשוק תעסוקה מעורער*. חיפה: מרכז מהות.

Williams, Christine L., Chandra Muller, and Kristine Kilanski. 2012. "Gendered Organizations in the New Economy." *Gender & Society* 26.4: 549-573.

Frenkel, Michal. 2017. "Gendering the MNC." *Multinational corporations and organization theory: Post millennium perspectives*. Emerald Publishing Limited, 2017. 357-388

כלכלת שיתוף - היכן העובדים? היכן הארגון?

<http://www.haaretz.co.il/misc/article-print-page/1.2708855>

סולל, יפעת. 2011. *קואופרטיבים חברתיים לשילוב בעבודה של אוכלוסיות מוחלשות*. ירושלים: מכון ון ליר בירושלים

Cabanas, E., & Illouz, E. (2017). The making of a "happy worker": Positive psychology in neoliberal organizations. In *Beyond the cubicle: Job insecurity, intimacy and the flexible self* (pp. 25-49). Oxford University Press.

ברקאי, תמר. 2016. על אחריות תאגידית ועבודה מאורגנת: בעקבות פרשת פלאפון. מתוך: רונית דוניץ-קידר ועופר סיטבון (עורכים) *אחריות תאגידית והאינטרס הציבורי*, הוצאת רסלינג

מגדר, הארגונים הישנים, הארגונים החדשים – מבנה תרבות, סביבה
איך להביא לשינוי ארגוני ושוויון מגדרי

ניצה ברקוביץ. 2007. "נשים וגברים של הארגון: רוזבט קנטר ויצור הנשיות והגבריות בארגון העבודה". מתוך: דרכים לחשיבה פמיניסטית: מבוא ללימודי מיגדר. בעריכת ניצה ינאי ואחרות. האוניברסיטה הפתוחה. (להתמקד בעמודים: 155-162)

Kalev, A., & Deutsch, G. (2018). Gender inequality and workplace organizations: Understanding reproduction and change. In *Handbook of the Sociology of Gender* (pp. 257-269). Springer, Cham

Reskin, B. F., & McBrier, D. B. (2000). Why not ascription? Organizations' employment of male and female managers. *American sociological review*, 210-233.

Kalev, A., Dobbin, F., & Kelly, E. (2006). Best practices or best guesses? Assessing the efficacy of corporate affirmative action and diversity policies. *American sociological review*, 71(4), 589-617

בן אליהו, הדס וזאב לרר 2018. המדריך לייעוץ והתערבות מגדרית בארגונים. מכון ון ליר.

Beyond armchair feminism: applying feminist organization theory to
organizational change *Organization* 2000 7(4)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 288 }

השאלות שיש לשאול לפני שנוקטים באסטרטגיה כזו או אחרת להביא לשינוי ארגוני ולשוויון מגדרי במקום העבודה:

איזה שינוי?

איזה נשים?

היכן נעוצה הבעייה? מה מקור אי השוויון?

איזה עבודות?

מהי עבודה?

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 289 }

סמסטר א' – סתיו

אוטואתנוגרפיה: שיטת מחקר בינאיש

מרצה: פרופ' פנינה מוצפי-האלר

תיאור הקורס:

אוטואתנוגרפיה היא שיטת מחקר וכתובה המשלבת ניתוח רפלקסיבי של מיקומו של החוקר. בשדה המחקר ככלי מרכזי להבנת תהליך יצורו של ידע. לאוטואתנוגרפיות יש הגדרות רבות. מה שמאפיין את כל ההגדרות האלה זאת הצבעה על כך שמערכות היחסים המורכבות בין העצמי לבין החברה, הן פונקציה של יחסי כוח פוליטיים, חברתיים, כלכליים ושתהליך יצורו של הידע החברתי במהלך המחקר אינו מנותק מהקשרים אלה. נקודת המוצא של אוטואתנוגרפיות היא שאין מציאות אובייקטיבית, ניטרלית ואוניברסאלית ושהידע המחקרי נוצר בתוך יחסי כוח ושיחים שבהם לחוקר/ת ועולמה אין עמדה "אוניברסלית-קרי-מדעית" ולכן כל ידע מחקרי נוצק במפגש הבינאיש המטשטש את גבולות החוקר. ת ובנות השיח שלה. מתוך מסגרת אפיסטמולוגית כזאת רפלקסיביות, אחד הכלים המרכזיים של אוטואתנוגרפיה אינה "סיפור אישי" על ילדותו של החוקר אלא צורך חיוני להבנת אופיו של הידע המוצג ומגבלותיו. התיאורטיקנית הפמיניסטית דונה האראווי דיברה על מהלך מחקרי כזה של ידע ממוקם כ"אובייקטיביות חזקה".

חשיפה לחשיבה הפוסט-פוזיטיביסטית העומדת במרכזו של מחקר המניח שכל ידע מעוגן ביחסים בינאישיים תאגור הרבה מהנחות היסוד המקובלות של מחקר ותיקופו. השיעור ינוע לכן בין קריאה קרובה של אוטואתנוגרפיות (מעטות מהן בעברית- אך הן קיימות) ודיון בתיאורטיזציה שעומדת מאחורי עבודות כאלה.

תלמידים מוזמנים למסע מאתר שבסופו הם יבצעו תרגיל של כתיבה אוטואתנוגרפית.

רשימת מטלות והרכב הציון:

נוכחות והשתתפות בכל השיעורים 25%

חמישה דוחות קריאה: 25%

פרזנטציה אחת במהלך הסמסטר: 10%

עבודה סופית: 40%

רשימה ביבליוגרפית:

Strathern, Marilyn 2014 "Anthropological reasoning Some threads of thought"
Hau: Journal of Ethnographic Theory 4 (3): 23–37

Hayano, D. (1979). Auto-ethnography: Paradigms, problems and
prospects. *Human Organization*, 38(1), 99-104.

Reed-Danahay, Deborah E. (1997). Introduction. In D. Reed-Danahay
(Ed.), *Auto/Ethnography: Rewriting the Self and the Social*. (pp. 1–17).
Oxford: Berg.

Bochner, Arthur; Ellis, Carolyn (2016). *Evocative Autoethnography: Writing
Lives and Telling Stories*. New York: Routledge.

Anderson, L. (2006). Analytic autoethnography. *Journal of Contemporary
Ethnography*, 35(4), 373-395.

Norman K. Denzin, et al. 2017 Critical Qualitative Methodologies
Reconceptualizations and Emergent Construction *International Review of
Qualitative Research*, Vol. 10 No. 4, pp. 482-498

Behar Ruth Translated Woman , Beacon Press, MA, 1993

Behar, Ruth, The Vulnerable Observer: Anthropology that Breaks Your Heart,
Beacon Press, MA, 1996

הגר, תמר . 2012, **בכוונה תחילה**, אור יהודה: דביר

השש, יאלי". 2017, כולנו יהודים: על' זבל לבן, 'מזרחים ושוליות מרובה בתוך ההגמוניה, "
תיאוריה וביקורת (48 קיץ) עמ' 264-249

פנינה מוצפי האלר 2012 בקופסאות הבטון. הוצאת מגנס.
מזלי, רלה . 2011, **קוראת בתמרים**, תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

נעמן, יונית". 2006, ידוע שהתימניות חמות במיטה: 'על הקשר בין צפיפות הפיגמנט לשם
התואר פרחח, "**תיאוריה וביקורת** (28 אביב), עמ' 191-185

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 292 }

צאלח, כלנית". 2016, אז מה כבר קרה? אוטואתנוגרפיה של מיקרו-אגרסיות על רקע
אתני, "תיאוריה וביקורת" (46 קיץ), עמ' 67-90

אנתרופולוגיה של מוזיאונים: כוח, זיכרון וזהות

קורס בחירה תואר שני - סמסטר א – תש"פ
102-2-0070 יום ג' 18.00 – 16.00

מרצה: פרופ' ג'קי פלדמן.

טלפון ומייל: 08-647-2083, jfeldman@bgu.ac.il

משרד: בנין 72 חדר 382.

סילבוס ראשוני:

בעולם המערבי, שימוש מוזיאונים כמוסדות תרבות ששיקפו ועיצבו טעמים, הירארכיות חברתיות, זהויות לאומיות, ודימויים של האחר ושל עצמינו. שינויים חברתיים וטכנולוגים השפיעו על בנייני המוזיאונים, החפצים המצגים בהם, היחס שלהם לסביבה הפיזית ולקהל, והנרטיבים אותם הם מספרים. באמצעות קריאת טקסטים, צפייה בסרטונים, סיור במוזיאון, שיחה עם מנהלי ועובדי מוזיאונים, ועבודה המבוססת על תצפיות ושיחות באתר שתבחרו, נלמד על התפתחותם של מוזיאונים בעולם שנמצא בתנועה מתמדת.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה, קריאה, העלאת שאלות על מאמרי הקריאה למודל, והשתתפות פעילה בשעורים ובסיור (כולל דו"ח סיור) (10%).
הצגת אחד ממאמרי הרשות בכיתה (10%).
בחודש הראשון של הקורס יבחר כל סטודנט אתר לתצפית ומחקר בהתאמה איתי ויגיש הצעה ראשונית. לאחר ייעוץ, קריאה ראשונית ושתי תצפיות, יגיש הסטודנט שלד תכנית המחקר (10%). ייתכן שאבקש מכמה סטודנטים להציג את השלד בשיעור. לקראת סוף חופשת הסמסטר, כל סטודנט יגיש עבודה מחקרית המבוססת על תצפיות ושיחות באחד המוזיאונים בארץ (70%).
בין השאלות שיעסיקו אותנו:
למה נוצר המוזיאון ואיזו כוחות בחברה הוא משרת?
איזה תפקיד משחק המוזיאון בעיצוב טעם?

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 294 }

איזו חפצים נכנסים לתערוכה? אלו נשארים בחוץ? איזו סיפור מספר הצגת החפצים השונים?
באיזו מידה מקיימים מוזיאונים משא ומתן עם צורות אחרות של תקשורת, תרבות, חינוך או בידור?
את מי מוזיאון משרת? למי הוא חייב דין וחשבון? איך מוזיאונים משקפים גבולות קהילתיות על ידי הצגת ה'אנחנו' והאחר?
איך משתנים מוזיאונים בעידן האינטרנט והדגש על ה'חוויה' הרב-חושית?

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תש"פ (2019-20)
 תואר שני

ביבליוגפיה:

הרשימה הביבליוגרפית הזו היא לא סופית, ויחולו בה שינויים במהלך הסמסטר.

בכל משבצת, מאמר אחד (או לפעמים שניים) יהיה קריאת חובה לכולם, ומאמר אחר יהיה קריאת רשות שיוצג על ידי סטודנט אחד במהלך השיעור. היתר – הצעות לקריאת רשות ולעבודות.

קריאת חובה	נושא	תאריך	מס' שיעור
Richard Handler- "An Anthropological Definition of the Museum and its Purpose", <i>Museum Anthropology</i> 17(1): 33-36. Richard Handler and Eric Gable, <i>The New History in an Old Museum: Creating the Past at Colonial Williamsburg</i> , Durham and London: Duke University Press, 1997, pp. 1-27.	מבוא – מהו מוזיאון? חקר המוזיאונים באנתרופולוגיה. מבנה הקורס.		1
Elain Hooper-Greenhill, <i>Museums and the Shaping of Knowledge</i> pp. 1-22, 191-215. אריאלה אזולאי, "בדלתיים פתוחות, מוזיאונים להיסטוריה במרחב הציבורי בישראל", תיאוריה וביקורת 4, סתיו 1993, עמ' 79-95. בנדיקט אנדרסון, "מפה, מפקד, מוזיאון", בתוך: קהילות מדומיינות, 2001, עמ' ?? Anna Laura Jones, "Exploding Canons: The Anthropology of Museums", <i>Annual Review of Anthropology</i> , 22 (1993): 201-220.	מקורות המוזיאון. המוזיאון ועיצוב הידע והחברה.		2

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תש"פ (2019-20)
 תואר שני

{ 296 }

<p>משה צוקרמן, פרקים בסוציולוגיה של האמנות, האוניברסיטה המשודרת, תל-אביב, עמ' ??</p> <p>Carol Duncan, <i>Civilizing Rituals: Inside Public Art Museums</i>, Routledge 1995, pp. 7-20.</p> <p>Michael Grenfell and Cheryl Hardy. 2007. <i>Art Rules: Pierre Bourdieu and the Visual Arts</i>, New York: Berg, pp. 65-108.</p>	<p>המוזיאון לאמנות</p>		<p>3</p>
<p>Richard Handler, "On the Valuing of Museum Objects", <i>Museum Anthropology</i>, 16(1): 21-28.</p> <p>Michael Baxandall, "Exhibiting Intention: Some Preconditions of the Visual Display of Culturally Purposeful Objects", in Karp and LaVine, <i>Exhibiting Cultures</i>, 33-41.</p> <p>Morris Berger, and Fred Wilson. 2001. "Collaboration, Museums and the Politics of Display: A Conversation with Fed Wilson", <i>Fred Wilson: Objects and Installations 1971-2000</i>, Baltimore: Center for Art and Visual Culture, University of Maryland, pp. 33-39.</p> <p>Barbara Kirshenblatt-Gimblett. 1998. "Objects of Ethnography", in <i>Destination Culture: Tourism, Museums, and Heritage</i>, Los Angeles and Berkeley: University of California, pp. 17-78.</p>	<p>החפץ והצגתו במוזיאון</p>		<p>4</p>
<p>Dean MacCannell, 1989 (1976). <i>The Tourist; A New Theory of the Leisure Class</i>, Schocken: New York, Chapter 2.</p>	<p>אותנטיות</p>		<p>5</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 297 }

<p>Spencer Crew and James K. Sims, "Locating Authenticity: Fragments of a Dialogue", in Ivan Karp and Steven D. Lavine, <i>Exhibiting Cultures</i>, Smithsonian Institution Press, Washington, 1991, pp. 159-175.</p>			
<p>פייר נורה, "בין זיכרון להיסטוריה - מחוזות הזיכרון" – LES LIEUX DE MEMOIRE , בתוך זמנים 45 (קיץ 1993), ע' 19-2. יהודית ענבר, "לתולדותיהם ואופיים של המוזיאונים בישראל", בתוך מוזיאונים בישראל, ערכו: יהודית ענבר ואלי שילר, משרד החינוך והתרבות/ הוצאת אריאל, ירושלים, 1990, עמ' 27-37.</p> <p>Kohl, Philip L. 1998. "Nationalism and Archaeology: On the Construction of Nations and the Reconstructions of the Remote Past", <i>Annual Review of Anthropology</i> 27, pp. 223-246.</p> <p>Abu el-Haj, Nadia. 1998. "Translating Truths: Nationalism, the Practice of Archaeology and the Remaking of Past and Present in Contemporary Jerusalem", <i>American Ethnologist</i> 25(2), pp. 166-188.</p>	<p>היסטוריה, זיכרון, וארכיאולוגיה בישראל</p>		6
<p>Geoffrey M. White, "Introduction: Public History and National Narrative", <i>Museum Anthropology</i> 21(1):3-7;</p> <p>Peggy Levitt. 2015. "The Bog and the Beast: The View of The Nation, and the World from Stockholm. Copenhagen and</p>	<p>מוזיאונים, לאום, הגירה, תפוצות</p>		7

Gothenberg", *Artifacts and Allegiances: How Museums Put the Nation and the World on Display*, Berkeley: University of California, pp. 14-49.

Tamar Katriel, 2013. Introduction: *Homeland and Diaspora in Israeli Vernacular Museums*, in Tudor Parfitt, Dario Miccoli, Emanuela Trevisan Semi. *Memory and Ethnicity: Ethnic Museums in Israel and the Diaspora*, Cambridge: Cambridge Scholars, pp. 1-19. Deborah Golden, "The Museum of the Jewish Diaspora Tells a Story", *The Tourist Image: Myths and Myth Making in Tourism*, Tom Selwyn, ed., John Wiley & Sons, Ltd., 1996, pp. 223-250.

Bill Hillier & Kali Tzortzi, *Space Syntax: The Language of the Museum Space*, in: S. Macdonald ed., *A Companion to Museum Studies*, Blackwell 2011, pp.282-301.

Young, James (2000): Daniel Libeskind's Jewish Museum in Berlin: The Uncanny Arts of Memorial Architecture. In: James Young: *At Memory's Edge: After-Images of the Holocaust in Contemporary Art and Architecture*. New Haven and London: Yale University Press, S. 152-83.

ארכיטקטורה של
מוזיאונים

8

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 299 }

<p>תמר כתריאל, "נהיה כולנו חלוצים: כלים וסיפורים במוזיאון לתולדות ההתישבות", בספרה: מילות מפתח, אוניברסיטת חיפה, 1999, פרק 12 Soares, Bruon Brulon. 2011.</p> <p>"Experiencing Dialogue: Behind the Curtains of Museum Performance", in <i>The Dialogic Museum and The Visitor Experience</i>, ICOM/UNESCO: Paris pp. 33-42.</p> <p>שנהב-קלר, ש. 2005. 'מדברים עבר – מדברים הווה – שיח פרשני על עבר בתצוגה מוזיאונית. סוציולוגיה ישראלית. כרך ו', מס. 2.</p> <p>Jackie Feldman. in review. "Between Architecture, Artifact and Public: Guiding Performances as Mirrors of Contemporary Holocaust Museums", <i>Museums and Their Publics at Sites of Conflicted History</i>, Barbara Kirshenblatt-Gimblett, ed.</p> <p>Katz, Shaul. 1985. "The Israeli Teacher-Guide; The Emergence and Perpetuation of a Role", <i>Annals of Tourism Research</i>, 12: 49-72.</p>	<p>פרפורמנס - תפקיד המדריך</p>		<p>9</p>
<p>Clifford, "Museums as Contact Zones" in <i>Routes Travel and Translation in the Late Twentieth Century</i>, Harvard University Press, Cambridge, 1997, pp.187-219.</p> <p>Vera L. Zolberg, "Museums as Contested Sites of Remembrance: The Enola Gay Affair", in Sharon MacDonald and Gordon</p>	<p>למי שייכים הממצאים/הסיפור במוזיאון?</p>		<p>10</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 300 }

<p>Fyfe, <i>Theorizing Museums</i>, Blackwell, Oxford, 1995, pp. 67-82.</p>			
<p>הילדה ניסימי. 2017. הרטוריקה הלאומית של מוזיאון ישראל: בין ציונות לישראליות, עיונים בתקומת ישראל, 173-138.</p>	<p>סיור במוזיאון ושיחה</p>		11
<p>Cole, Tim. 2004, "Nativization and Nationalization: A Comparative Landscape Study of Holocaust Museums in Israel, the US and the UK", <i>Journal of Israeli History</i> 23/1: 130-145. Goldberg, Amos. 2012. The 'Jewish Narrative' in the Yad Vashem Global Holocaust Museum. <i>Journal of Genocide Research</i>, 14(2), 187–213. James Young, <i>The Texture of Memory: Holocaust Memory and Meaning</i>, New Haven: Yale University Press, 1993. Geoffrey M. White, "Museum/Memorial/ Shrine: National Narrative in National Spaces", <i>Museum Anthropology</i> 21(1): 8-27.</p>	<p>מוזיאונים לשואה ולזיכרון</p>		12
<p>Henning, Michele. 2011. "New Media" in in: S. Macdonald ed., <i>A Companion to Museum Studies</i>, Blackwell 2011, pp. 302-18. Reading, Anna. 2003. Digital Interactivity in Public Memory Institutions: The Uses of New Technologies in Holocaust Museums, <i>Media, Culture, and Society</i> 5: 25-67.</p>	<p>המוזיאון בעידן האינטרנט</p>		13

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 301 }

Sharon Macdonald. 2011. '[The Shop. Multiple Economies of Things in Museums \(PDF !\[\]\(2e897e890e69d81eae4503a8342c36b0_img.jpg\), 618kb\)](#), in Friedrich von Bose, Kerstin Poehls, Franka Schneider and Annett Schulze (eds), *Museum X. Zur Neuvermessung eines mehrdimensionalen Raumes*, Berliner Blätter/Panama, pp. 37-48.

מוזיאון, חנות, מזכרת

14

שיטות מחקר אתנוגרפיות מתקדמות

פרופ' ניר אביאלי

תש"פ סמסטר א'

יום ג 14 - 16

שעת קבלה: יום ג' 11 - 12

avieli@bgu.ac.il

נושא: עבודת שדה אתנוגרפית היא שיטת מחקר אנתרופולוגית ייחודית אשר פותחה בראשית המאה העשרים בכדי להבין לעומק תרבויות אחרות וזרות. השילוב של שהות ארוכה בקרב בני החברה הנחקרת, רכישת שפתם, והפרקטיקה המחקרית של "תצפית משתתפת", הקנו לאנתרופולוגים סמכות ויוקרה מדעית בשל העובדה שהם "היו שם", ביצעו מחקר אמפירי מעמיק, ולפיכך יכולים לתאר ולנתח באופן מוסמך תופעות תרבותיות. המתודולוגיה האתנוגרפית אומצה במהלך השנים ע"י חוקרים מדיסציפלינות שונות אשר הבינו את היתרון המחקרי והעצמה האקדמית שבהכרות האינטימית עם התרבות והשפה בה הם מתעניינים. היסטוריונים, כלכלנים, אנשי מדע המדינה, חוקרי דתות, ולמעשה חוקרים מכל תחומי מדעי החברה והרוח הוסיפו את עבודת השדה לרפרטואר המתודולוגי שלהם, וגם בקרבם הפכה שהות משמעותית בשדה לתו איכות.

הדגש על תהליכי גלובליזציה ותנועה מואצת של סחורות, אנשים, ומרכיבים תרבותיים, וכמובן גם השינויים הטכנולוגיים הדרמטיים אשר ייצרו סוגים חדשים של קהילות ופרקטיקות שהן ווירטואליות בעיקרן חייבו שכלול והרחבה של השיטה האתנוגרפית ומרכיביה: מחקרים בבית, מחקרים מרובי-אתרים, אוטו-אתנוגרפיות, נטנוגרפיות, מחקרים קצרי טווח ועוד מגוון שיטות מחקר נוספו לרפרטואר הכלים של החוקרים והובילו ליבול עשיר של מחקר אתנוגרפי. המפנה הפרשני במדעי החברה והדגש על המשמעות אותה מעניקים בני החברה הנחקרת למעשיהם הדגישו את חשיבות הממד הוורבלי במחקר האתנוגרפי. במקביל, התעצמה ההכרה בכך שעבודת שדה ארוכת טווח הכוללת שהות משמעותית ושרייה (immersion) בקרב בני הקבוצה הנחקרת, תוך הדגשת התהליכים וההקשרים אשר מחברים את בני הקהילה אל העולם, היא כלי אמפירי ייחודי ורב עצמה.

בקורס נתמקד בעשייה האתנוגרפית: הפרקטיקות והתהליכים אשר מאפיינים את עבודת השדה. נלמד על הכניסה לשדה ועל היחסים של החוקרים עם בני החברה הנחקרת, על רכישה ושימוש בשפה, נתרגל איסוף חומר אמפירי (תצפיות וראיונות מסוגים שונים) ושימוש

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 303 }

בטכנולוגית מגוונות (צילום סטילס ווידאו, שימוש בטלפון סלולרי), נדון בסוגים שונים של שיתוף-פעולה בשדה ונעסוק גם בניתוח החומרים. הקורס מיועד לתלמידי מחקר (מ"א וד"ר) מכל המחלקות אשר מתכוונים לבצע עבודת שדה אתנוגרפית במסגרת מחקריהם ומעוניינים ללמוד ולתרגל שיטות מחקר אתנוגרפיות. הקורס יערך במתכונת של סדנה, ישלב דיון תיאורטי בפרקטיקה, וידגיש תרגול והתנסות. בקורס נארח מספר חוקרים אשר שבו לאחרונה מן השדה ואשר ישתפו אותנו בניסיונם האתנוגרפי ובדילמות האמפיריות שלהם.

מטלות:

במהלך הקורס הסטודנטים יתבקשו לבצע שש מטלות אשר ידרשו תרגול של - ומחשבה על - מרכיבים שונים של הפרקטיקה האתנוגרפית. המטלות מיועדות ליצור רצף ואינטגרציה בין הדיון התיאורטי להנחיה הפרקטית ולחומר הקריאה, ומהוות את הדרישה העיקרית בקורס. את המטלות יש להגיש בכתב ולשלוח במקביל העתק למייל שלי. כל מטלה מהווה 10% מהציון (סה"כ 60%).

חובות הקורס:

1. חובת נוכחות והשתתפות מלאה בשעורים (10%).
2. חובת קריאה: הסטודנטים מתבקשים להדפיס את המאמרים ולהגיע איתם לשיעור (10%).
3. דיון על מאמר: כל סטודנט ינהל דיון על אחד או שניים מן המאמרים לפי רשימה אשר תקבע בראשית הקורס. אין להציג את המאמר – אלה לנהל עליו דיון! (10%)
4. הכנה לקראת הדיון: לקראת כל שיעור ישלח מציג המאמר 2 - 3 שאלות מנחות במייל לכל משתתפי הקורס.
- יש להשיב על שתי שאלות בכתב (פסקה לשאלה) ולהגיע עם הדף התשובה מודפס לכיתה (10%).
5. במקביל – נקרא פרקים מן הספר "השדות מאפריקה" – ונדון ברלוונטיות שלהם לנושאי השיעורים.
5. השתתפות בסדנה המחקרית (יומיים-שלושה)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 304 }

*השיעור הוא internet-free zone (למעט בשעורים שיתמקדו בשימוש בתכנים או כלים ווירטואליים).

סדנה מחקרית :

במהלך הסמסטר נצא לתרגל תצפית משתתפת באתר נופש וקמפינג פעיל. נשהה באילת (או באתר קמפינג פעיל אחר) ונחקור ממדים שונים של חווית הנופש הישראלית.

שעורים, מטלות וקריאה (רשימה טנטטיבית)

"להיות שם" – על עבודת שדה אתנוגרפית
לקראת השיעור נא לענות בכתב על השאלות הבאות: במה שונה עבודת שדה אתנוגרפית
משיטות מחקר כמותיות ואיכותיות אחרות? מדוע את מעוניינת לבצע מחקר אתנוגרפי? מה
היית רוצה לדעת על מחקר אתנוגרפי?

כניסה לשדה

קריאה:

Magolda, P.M., 2000. Accessing, waiting, plunging in, wondering, and writing:
Retrospective sense-making of fieldwork. *Field Methods*, 12(3), pp.209-234.

מטלה ראשונה

בחרו אתר מחקר: זירת מחקר התזה שלכם או כל זירה אחרת (בית קפה, דירת השכנים,
אירוע וכו'). פנו אל הגורמים הרלוונטיים לדעתכם בבקשה לאשר לכם לבצע תצפית
משתתפת. בקרו באתר ובצעו תצפית בת שעה לפחות. כתבו דו"ח בן כ 300 – 400 מילים
המתאר את תהליך קבלת האישור ואת תהליך הכניסה לשדה. עמדו על הקשיים, הדילמות
והשאלות שהתעוררו במהלך ביצוע המטלה.
יש להגיש את ההצעה במייל עד מועד תחילת השיעור ולהגיע עם עותק מודפס לשיעור.

שפה ודיבור בשדה - מרצה אורחת אורית הירש

Borchgrevink, A., 2003. Silencing language: Of anthropologists and
interpreters. *Ethnography*, 4(1), pp.95-121.

שאלת מחקר - מרצה מיכל שטיין

Bernard, H. Russell. 2006. *Research Methods in Anthropology*, 4th edition.
Lanham, MD: AltaMira.
Chapter 3. Preparing for Research.

מטלה שניה

נסחו שאלת מחקר ראשונית לקראת הסדנה המחקרית באילת. נא להביא את השאלות לדין בשיעור.

ראיונות

Forsey, M. G. (2010). Ethnography as participant listening. *Ethnography*, 11(4), 558-572
Bernard, H. Russell. (2006). *Research Methods in Anthropology*, 4th edition. Lanham, MD: AltaMira. Ch. 9 Interviewing: Unstructured and Semi-structured. Pp. 210-227.

סדנת סלולרי - עזרי עמרם

Plowman, L. and Stevenson, O., 2012. Using mobile phone diaries to explore children's everyday lives. *Childhood*, 19 (4), pp.539-553.

ראיונות (המשך)

Chen, S.H., 2011. Power relations between the researcher and the researched: An analysis of native and nonnative ethnographic interviews. *Field Methods*, 23(2), pp.119-135.

מטלה שלישית

נסחו מחדש (במידת הצורך) שאלת מחקר לקראת הסדנה המחקרית. הכינו שאלות לראיון חצי פתוח בן כשעה. יש להעביר אלי את המטלה במייל עד יומיים לפני השיעור – כדי שאוכל להציג את השאלות בכיתה. במהלך השיעור נדון בשאלות ונשפר אותן לקראת ביצוע הריאיון.

ילידים, אינפורמנטים וחברים מרצה אורחת: מרים לוקינג

Beatty, A. 2005. Emotions in the field: What are we talking about? *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 11: 17-37.

סדנה מחקרית באילת:

אתנוגרפיה מרובת אתרים

1. Marcus, G.E., 1995. Ethnography in/of the world system: The emergence of multi-sited ethnography. *Annual review of anthropology*, 24(1), pp.95-117.
2. Hage, G., 2005. A not so multi-sited ethnography of a not so imagined community. *Anthropological theory*, 5, 4:463-475.

הגוף בשדה 25.12.18 מרצה אורחת לימור חן

Jones, R., 1999. Husbands and lovers: gender construction and the ethnography of sex research. In Markowitz, F. and Ashkenazi, M. (eds.) *Sex, Sexuality and the Anthropologist*. Chicago: University of Illinois Press. Pp.25-42.

מטלה רביעית:

כתבו דו"ח בן כ 600 - 700 מילים המבוסס על התצפית המשתתפת שבצעתם במהלך הסדנה המחקרית. בדו"ח עליכם להציג את שאלת המחקר, לציין באילו שיטות השתמשתם כדי לאסוף חומר על שאלת המחקר, ולהציג ממצאים ראשוניים. עליכם לפרט מה היו החסרונות והיתרונות של כל שיטה בה עשיתם שימוש. יש לשלוח את הדו"ח במייל אלי לפני השיעור ולהגיע אתו מודפס לכיתה.

הצגת ראיונות מצולמים וניתוחם בכיתה

מטלה חמישית :

ביצוע הריאיון לפי השאלות שניסחנו בכיתה וצילומו בווידאו

צילום סטילס ומסיבת סיום

Luvaas, B., 2017. Ethnography and Street Photography. *Anthropology News*, 58, 2:325-332. file:///C:/Users/User/Downloads/Luvaas-2017-Anthropology_News.pdf

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 308 }

מטלה שישית

מצגת של 2 תמונות סטילס מוערות. בדומה למטלה הקודמת (הצגת ראיונות מצולמים לדין בכיתה) – אתם מתבקשים לבחור 2 תמונות מתוך המחקר שלכם: תזה/ סדנת קמפינג/מחקר אחר ולהציג אותן בכיתה כאשר לכל תמונה מצורפת פסקת הסבר על הבחירה בתמונה והמשמעות שלה. התייחסות בפסקה לטקסטים אקדמיים שנלמדו בקורס או אחרים תחזק מאד את המרכיב האנליטי של המטלה. לאחר כל מצגת יתקיים דיון קצר.

שיטות מחקר כמותיות למוסמכים: ניתוח נתונים

102-2-0189

יום ג' 12:15-14:45

מרצה: ד"ר אורי שויד shwed@bgu.ac.il

תיאור הקורס

בקורס זה יילמדו עקרונות ניתוח נתונים והסקה במחקר חברתי. הקורס מיועד לתלמידי תואר שני. מטרת הקורס היא להקנות כלים בסיסיים לקריאה והערכה של מחקרים כמותניים, הקניית יכולת ביצוע מחקרים כמותיים בסיסיים ויכולת למידה עצמית למחקרים כמותיים מתקדמים.

השיעורים יעסקו בהצגת שיטות תיאור וניתוח נתונים, ויישומן של שיטות אלו במאמרים מדעיים בסוציולוגיה או אנתרופולוגיה. התרגילים יתמקדו בעבודה מעשית עם תוכנות מחשב סטטיסטיות, אליהן נדרשת הסתגלות ולמידה עצמית. חומרים ללמידה עצמית קיימים באתר הקורס, וסיוע נוסף ינתן בשעות הקבלה ע"פ דרישה.

דרישות הקורס

נוכחות פעילה בשיעורים ובתרגילים.

הגשת כל המטלות במועד – לרבות מטלת SPSS בלמידה עצמית בשבוע השני לסמסטר.

קריאת המאמרים המלווים.

הצגה בכיתה.

ציון הקורס יקבע ע"פ שקלול של ציון העבודה המסכמת (55%), ציוני התרגילים (40%),

הצגת מאמר בכיתה (5%).

העבודה המסכמת תהיה בהיקף של החלק האמפירי בעבודה סמינריונית, ועליה לכלול ניתוח רב משתני.

מטלות הביניים עשויות להיות חלק מהעבודה המסכמת, או ניתוח נתונים העומד בפני עצמו.

בנושאים הבאים תידרש הגשת מטלת ביניים: 1) תפעול בסיסי של SPSS (2) סטטיסטיקה

תיאורית וקשרים (3) רגרסיה לינארית

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תש"פ (2019-20)
 תואר שני

הצגת מאמר בשיעורים אליהם יש קריאת חובה, המאמר יוצג ע"י קבוצת תלמידים בהצגה שתימשך 10 דקות ותעודד דיון ביישום השיטה במאמר.

קריאה

קריאת החובה מורכבת ממאמרים אמפיריים המדגימים את השימוש בשיטות הנלמדות. קריאת הרשות מהווה מקור להעמקה והסבר נוסף לחומר הנידון בכיתה:

Bryman, Allan and Duncan Cramer. 2001. Quantitative Data Analysis with SPSS Release 10 for Windows: A Guide to Social Scientists. Routledge.

Powers, D. and Y. Xie. 2000. Statistical Methods for Categorical Data Analysis. San Diego CAL: Academic Press.

אייזנברג, ר. 2004. רגרסיה מרובה. ירושלים: אקדמון.

בייט מרום, ר. 1986. שיטת מחקר במדעי החברה. רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

תאריך	הערות	נושא	מקורות: חובה	קריאת רשות
29.10		סטטיסטיקה תיאורית		הנס רוסלינג בTED
6.11	הגשת מטלת SPSS	סיבתיות והתערבות	Centola, D. 2011. An Experimental Study of Homophily in the Adoption of Health Behavior. <i>Science</i> 334(6060):1269-72 http://www.sciencemag.org/content/334/6060/1269.full	*

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 311 }

<p>Bryman & Cramer Ch. 5</p>	<p>דלה-פרגולה, ס. 2012. הרהורים על הגירה בישראל: היבטים השוואתיים. הגירה. 1: 7-32. פלינט ש., נ. אלפסי וי. בנסון. 2010. דומים ושונים: מיקרו סגרגציה של חרדים במרכז ירושלים. סוצ' ישראלית יב(1):81-104.</p>	<p>קשרים דו משתניים</p>		<p>5.11</p>
<p>Bryman & Cramer Ch . 7-8</p>	<p>קרומר-נבו, מ., מ. מלכה וס. מרדכיב. 2013. השירות הצבאי של חיילים וחיילות יוצאי קווקז: "כרטיס כניסה" לחברה הישראלית או שעתוק אתנו-מעמדי? סוציולוגיה ישראלית. יד(2): 313-388. צור י. וא. רז. 2008. השילוב הראוי: נשים בקורס טיס מפרספקטיבה של תרבות ארגונית. סוצ' ישראלית י(1):81-105</p>	<p>רגרסיה לינארית פשוטה והנחות הרגרסיה</p>		<p>12.11</p>
<p>אייזנברג, עמ' .63-189</p>	<p>אמית, ק. 2012. שביעות הרצון של עולים מארצות</p>	<p>רגרסיה מרובה</p>	<p>הגשת מטלה ראשונה</p>	<p>19.11</p>

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
 סמסטר א', תש"פ (2019-20)
 תואר שני

ביט מרום, יחידות 9 ו-10. אייזנברך, עמ' 63-189. ביט מרום, יחידות 9 ו-10.	המערב החיים בישראל. הגירה 1: 82-99. Burgard, S.A. and J. A. Ailshire. 2013. Gender and Time for Sleep Among U.S. Adults. American Sociological Review 78(1):51-69. Shwed, U. and Y. Shavit. 2006. Occupational and Economic Attainments of College and University Graduates in Israel . <i>European Sociological Review</i> 431-42:(4)22				
	אמית, ק. 2012. שביעות הרצון של עולים מארצות המערב החיים בישראל.	הגירה 1: 82-99.	שונות מוסברת		26.11
			משתני דמה		3.12
		Armstrong, E.A., P. England & A.C.K. Fogarty. 2012. Accounting for Women's Orgasm and	אינטראקציות		10.12
			דיאגנוסטיקה	הגשת מטלת רגרסיה	17.12

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 313 }

Powers and Xie: Ch. 3	Sexual Enjoyment in College Hookups and Relationships. American Sociological Review. 77(3):435-462. ליון, ע. 2006. גירושין בישראל: היבטים דמוגרפיים חברתיים. סוצ' ישראלית ח(1): 65-86.	לוגיסטית		24.12
	איילון, ח. 2000. הבדלים בין גברים ונשים בבחירת תחומי לימוד באוני'. סוצ' ישראלית. ב(2):44-523	הגרסיה מולטינומית		31.12
Powers and Xie: Ch. 8	גלית אהרון. 2006. אי שוויון במשק הבית: תלות כלכלית של נשים נשואות בישראל לאורך זמן. סוציולוגיה ישראלית ח(1):107-87.	הגרסיה אורדינלית		7.1
Powers and Xie: Ch. 7		סיבתיות מנתונים מתאמיים		14.1
		שיעור חזרה		21.1

ייתכנו שינויים במהלך הסמסטר

תאוריות של חברה

תש"פ 2019-2020

יום ג' 10:30-12:00

ד"ר אורי שוויד (shwed@bgu.ac.il)

מטרות: הקורס יעסוק בתאוריות השונות המנחות את המחקר החברתי בסוציולוגיה במאה ה-21. מטרתו העיקרית היא הקניית השימוש בתיאוריה כמנוע מארגן למחקר, וחשיפה של האופנים השונים בהן נעשה שימוש בתיאוריות שונות במחקר. הקורס ידגיש את גישת הסוציולוגיה האנליטית ואת עבודת הסוציולוגית כחיפוש אחר מכניזמים להסבר חברתי. מהלך הקורס: הקורס מארגן סביב סוגיות עיקריות במחקר החברתי, ואינו נסוב סביב הוגים עיקריים המתווכחים ביניהם או כהתפתחות כרונולוגית של רעיונות. ההיגיון הנושאי ידגיש את האופנים בהן תיאוריות הן כלי עבודה עבור החוקר החברתי. לקראת כל שיעור התלמידים יקראו את קריאת החובה ויגיבו עליה באמצעות אתר הקורס בערב לפני השיעור. במהלך השיעור יתקיים דיון בקריאה, בתגובות התלמידים אליה ובמאמרים עדכניים המדגימים את הנידון. מאמרים אלו יוצגו ע"י התלמידים בכיתה.

הרכב הציון: 20% תגובות לקריאה*

15% הצגת מאמר

65% עבודה מסכמת

*עד השעה 21:00 בערב יום שני ניתן יהיה להגיש תגובה לקריאת החובה לשיעור שלמחרת. יש להגיש לפחות 4 תגובות במהלך הקורס וחובה להגיע לכיתה בשיעורים אליהם נשלחה תגובה. כל תגובה תזכה לציון בין 1 ל-4 נקודות.

קריאה: הקורס יונחה ע"י הספר

Rojas, Fabio. 2017. Theory for the Working Sociologist. Columbia University Press.

הספר זמין דיגיטלית דרך הספרייה. חומרי קריאה נוספים ומאמרים להצגה יפורסמו בשיעור הראשון.

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 315 }

פרשיות לימודים

פתיחה - מהי תיאוריה סוציולוגית במאה ה-21 (פרק 1)

כוח ואי שוויון (פרק 2)

פעולה אסטרטגית (פרק 3)

ערכים ומבנים חברתיים (פרק 4)

הבניה חברתית (פרק 5)

עיתידים

שילובים (פרק 6)

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואתרופולוגיה
סמסטר א', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 316 }

סמסטר ב' – אביב

אירופה: קבוצות אתניות ולאומיות לא נודעות

**Migration and Europe: Ethnicity, State building,
Citizenship and Competing Perspectives**

Dani Kranz
Department of Sociology and Anthropology
DAAD Centre for German and Austrian Studies
Ssemester 2, 2019-2020
dkranz@post.bgu.ac.il

more small peoples: Sorbs are a Slavic speaking minority in Germany, Welsh and Scottish peoples, often bilingual in Gaelic and English, live on the British Isles; Catalans live in the south east of Spain and Basques reside across the border in the north east of Spain and the south west of France. Sardinia remains an autonomous province of the Italian Republic that knows its own language, Sardu, and very distinct customs; the southernmost tip of Sicily is less than two hundred kilometres north of the Tunisian capital Tunis turning Sicily to date into a bridge between North Africa and Europe. These and other European peoples are lesser known but equally important to understand the diversity, cultural richness but also conflicts in Europe. This course sets out to explore different European ethnicities and Europeans living together in diverse locations, to understand the on-going identity processes – and conflicts – that resonate domestically, find cultural expressions and political outlets

Aim

This course aims at providing broad basic understanding of European ethnicities. It considers Europeans historically, and relations between minorities and majority populations.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to

The students should be able to describe issues around different ethnic groups in Europe.

Sources

A range of books, chapter, papers, reviews, and other e-publications is in Moodle. The sources for each week is in Moodle, but you can read other sources relevant to the topic.

Unknown Europeans is a semester long elective course.

The course requirements have been adjusted due to extraordinary circumstance:
As there will be no F2F teaching for an unspecified amount of time, please read the paper of the week, and fulfil the task for each week. This will be 50% of your grade.

If teaching resumes, the other 50% of your grade will be based on a presentation of a topic of your choice. If you do not choose a topic, you can present on a topic I upload with session 4.

If teaching does not resume, you will be required to write an essay of 2,500 words. This essay must meet the requirements of an academic paper, please familiarise yourself with academic writing: check how papers are written from the sources of the course.

Please email all work to me on dkranz@post.bgu.ac.il

The course has no attendance requirement – if you choose to attend, do engage.

The language of instruction is English, and your work must be in English. You can of course use non-English language sources.

No late papers will be accepted. Exact dates will be handed out in week 4.

If you run into problems please alert me immediately and do not leave it to the last minute! I will read my emails during the week, and reply in due time.

Content

Session 1 Introduction and Practicalities

Since I am not in the country, please revert to the syllabus to familiarise yourselves with the scope and practicalities and email if you have questions.

The course has been redesigned to feature 8 seminars, to give us enough time to adjust to the extraordinary circumstances.

Session 2: Europeans

Task: Find a fictional film about any ethnic group European, watch it, and note down the key points of depictions of Jewishness.

The film can cover any period of time, and it can be in any language you understand, English, French, Russian, Arabic, Spanish, German etc.

Task: Please write 500 words outlining what you observed.

Session 3: A very short history of Europe from Antiquity to Modernity

In this session, we will look at the defining moments in European history, and cover Europe from antiquity to modernity.

Session 4: The End of Empire and the Formation of Nation States: Aspects of Minority Formation

With the end of multi-ethnic empires, nation states became the main form of state organisation across Europe. This shift changed relations between majorities and minorities.

Session 5: Domestic minorities: Demanding Rights

Despite mono-ethnicising nation states, domestic minorities remained a key feature within the nation state. Increasingly, they demanded rights as minorities. This seminar will look at Sorbs, a Slavic speaking minority who lives in the south east of Germany.

Session 5: Expanding Europe: Colonialism

European countries sought to expand their power by colonising, making for specific, local encounters. This session will look at the case of Tunisia, a country colonised by Italy, and pursuant France, and how colonial encounters shaped relations between the ethnic groups.

Session 6: Encounters: Majorities and Minorities

Besides domestic minorities, minorities in Europe are an effect of migration. While plenty is known about the Muslim minority in Europe, less is known about Indian in the United

Kingdom, or US Americans in Europe. This seminar will look at the less known immigrants from the US in Europe.

Session 7: Case Study: Scotland

Scotland form part of the United Kingdom, yet Scots have a pronounced identity as Scots. This seminar will look at the construction and praxes of Scottish identity, and cultural productions that give voice to Scottish identity.

Session 8: Case Study: Sardinia

Sardinia constitutes an autonomous region of Italy, and it maintains distinct features such as the language Sardu, or the carnival of blood. Sardinia is also known as the island of the one hundred year old people, and it knows remote, preserved natural park. This lesson will look at specific features and expressions that constitute Sardinianness.

Session 9, 10, 11, 12: Discussion and presentations

מבט אנתרופולוגי על ארגונים

קורס מס' 102.2.0012

מרצה: דפנה שיר-ורטש

ימי ג' 16:00-18:00

דואל: dafnash@bgu.ac.il

שעות קבלה: בתיאום מראש

קורס זה בוחן את הקשר בין תרבות לארגון, ובין תרבות ארגונית לאנתרופולוגיה. הקורס מציג בפני הסטודנטים את הדרכים בהן חוקרים ויועצים ארגוניים משתמשים בתיאוריות ומתודולוגיות אנתרופולוגיות כדי להבין ארגונים מורכבים, כמו-גם את הבעיות והסיטואציות בהן אנו נתקלים בארגונים באופן יום-יומי. נראה כיצד הכלים האתנוגרפיים, המשמשים אותנו להבין תרבויות שונות ברחבי העולם, מתאימים גם להקשר העסקי, ומאפשרים לנו להגיע לתובנות לגבי דפוסי התנהגות המאפשרים לארגונים להיות יצירתיים וחדשניים, לחבר בין קבוצות שונות, ולהבין סוגיות הקשורות לכוח והיררכיה, זהות, ושינוי. במהלך הקורס הסטודנטים ילמדו את העקרונות העומדים בבסיס התחום של אנתרופולוגיה ארגונית, באמצעות דיון וקריאה המתמקדים בדרכים בהן התיאוריות והשיטות של הדיסציפלינה מופעלים בהקשרים ארגוניים ועסקיים. במסגרת המטלות, הסטודנטים יישמו את הנלמד בקורס על ארגונים קיימים.

דרישות הקורס:

קריאת שוטפת של המאמרים לקראת השיעורים

השתתפות פעילה בשיעורים – 10% (נוכחות חובה)

תרגיל – 20%

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 323 }

בחירת ארגון (case study) או אחד ממאמרי הרשות, והצגתם בכיתה, תוך קישור לנושא השיעור.

עבודה מסכמת – 70%

במסגרת העבודה יבחרו הסטודנטים ארגון ויכתבו עבור המעסיק הצעה לייעוץ ארגוני אנתרופולוגי, הכולל התייחסות לבעיה ארגונית, שיטות המחקר והמסגרות הרעיוניות שישמשו כדי לבחנה.

מבנה הקורס:

תאריך	נושא ההרצאה	קריאה
1	מהי אנתרופולוגיה ארגונית? רקע וסקירה היסטורית	Jordan, Ann T. – Ch. 1 Britan, Gerald M., and Ronald Cohen
2	סרט: מהומה במשרד	
3	תרבות ארגונית: על הקשר בין תרבות לארגון תרבות ארגונית במבט ביקורתי	Martin, Joanne Batteau, Allen
4	"לעשות" אתנוגרפיה: השימוש במתודולוגיה האנתרופולוגית בחקר ארגונים	Jordan, Ann T. – Ch. 2 Schwartzman, Helen B.
5	כוח ויחסי שליטה בארגון	קונדה, גדעון Prasad, A. and Prasad, P.
6	שינוי ארגוני וחדשנות	Krause-Jensen, Jacob

אוניברסיטת בן-גוריון
 המחלקה לסוציולוגיה ואתרופולוגיה
 סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
 תואר שני

וייס, מאירה	מגדר בארגונים	7
Pringle, Rosemary		
Ailon-Souday, Galit, & Kunda, Gideon	הגלובלי והמקומי	8+9
Brannen, Mary	בתרבויות ארגוניות	
Hamada, Tomoko	רב-תרבותיות: העצמת	10
Shimoni, Baruch & Bergmann, Harriett	עובדים	
Jordan, Ann T.– Marketing and consumer behavior	רב-תרבותיות: לקוחות	11
Jordan, Ann T. – Introducing the Concept	סוגיות אתיות בחקר ארגונים	12
Aquilera, F. E.	האם אנתרופולוגיה "טובה" למחקר ארגוני? - דיון וסיכום החומר התיאורטי.	13

ביבליוגרפיה:

חובה -

וייס, מאירה (1995). אם, אחות וחיילת: זכרונות ממלחמת המפרץ. *תיאוריה וביקורת* 7, עמ' 235-245.

קונדה, גדעון (2000). *מהנדסים תרבות: שליטה ומסירות בחברת היי-טק*. ת"א: חרגול: פרק שלוש. עמודים 63-73, 90-93, 104-106.

Ailon-Souday, Galit, & Kunda, Gidion (2003). The Local Selves of Global Workers: The Social Construction of National Identity in the Face of Organizational Globalization. *Organization Studies*, 24(7), 1073–1096.

Aquilara, F. E. (1996). Is Anthropology Good for the Company? *American Anthropologist* 98: 735-742.

Batteau, Allen (2000). Negations and Ambiguities in the Cultures of Organization. *American Anthropologist* 102: 726-740.

Brannen, Mary Yoko (1998). Negotiated culture in Binational contexts. *Anthropology Of Work Review*, XVIII(2 & 3), pp. 6-14.

Britan, Gerald M., and Ronald Cohen (1980). Toward an Anthropology of Formal Organizations. In *Hierarchy and Society*. G.M. Britan and R. Cohen, eds, Pp. 9-30. Philadelphia: Institute for the Study of Human Issues.

Collins, J. (1994). Disempowerment and Marginalization of Clients in Divorce Court Cases. In: *Anthropology of Organizations* (ed.) S. Wright. London: Routledge.

Hamada, Tomoko (1995). Inventing Cultural Others in Organizations. *Journal of Applied Behavioral Science* 31 (2) Pp. 162-185

- Jordan, Ann T. (1994). Introducing the Concept: Organizational Culture, the Anthropological Approach. *National Association for the Practice of Anthropology Bulletin* January 1994, Vol. 14, No. 1, pp. 11-16.
- Jordan, Ann T. (2013). *Business Anthropology*. Chapter one: A History of Anthropology in Western Organizational Life. Prospect Heights, IL: Wave land Press. Pp. 9-19.
- Jordan, Ann T. (2013). *Business Anthropology*. Prospect Heights, IL: Wave land Press. Chapter 2: Techniques for Conducting Fieldwork for Business Organizations, pp. 20-38.
- Jordan, Ann T. (2013). *Business Anthropology*. Prospect Heights, IL: Wave land Press. Chapter 5: Marketing and Consumer Behavior, pp. 63-74.
- Krause-Jensen, Jakob (2010): Flexible Firm - The Design of Culture at Bang & Olufsen. Berghahn Books. Chapter 5: Breakpoint: Metaphors of Change Chapter 6: From 'Corporate Identity Components' to 'Fundamental Values'
- Martin, Joanne (2002). *Organizational Culture: Mapping the Terrain*. Thousand Oaks, CA: Sage Chapter 3: Pieces of the Puzzle: What is Culture? What is not Culture?, pp.55-92.
- Pringle, Rosemary (1994). Office Affairs. In: *Anthropology of Organizations*. Wright, S., ed. London: Routledge.
- Prasad, A. and Prasad, P. (2003). The empire of organizations and the organization of empires: Postcolonial considerations on theorizing workplace resistance. In: *Postcolonial Theory and Organizational Analysis: a critical engagement*, Prasad, Anshuman, ed. New York : Palgrave Macmillan, 2003. Pp. 95-120.
- Schwartzman Helen B. (1993). *Ethnography in Organizations*. Newbury Park: Sage. Pp. 52-73.

Shimoni, Baruch, and Harriet Bergmann. "Managing in a changing world: From multiculturalism to hybridization—The production of hybrid management cultures in Israel, Thailand, and Mexico." *Academy of Management Perspectives* 20.3 (2006): 76-89.

רשות -

מורגן, גארט (2010). "פרק 4 - למידה וארגון עצמי: ארגונים כמוחות". בתוך: *דימויים של ארגון*

(תרגום: יורם שדה), רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 75.

Darrah, Charles N. and Alicia Dornadic (2013). *Working on Work Organizations*. In Douglas Caulkins and Ann T. Jordan (Eds), *Companion to Organizational Anthropology*. Wiley Blackwell Publishing Co. pp. 259- 274.

Ehrenreich, Barbara and Arlie Russell Hochschild (2003). "Introduction". In: Ehrenreich, B., A. R. Hochschild, and S. Kay, eds. *Global woman: Nannies, maids, and sex workers in the new economy*, 1-14. Macmillan.

Hass, Linda, and C. Philip Hwang (2007). "Gender and Organizational Culture: Correlates of Companies' Responsiveness to Fathers in Sweden." *Gender and Society* 21, no.1: 52-79.

Ho, Karen 2009 *Disciplining Investment Bankers, Disciplining the Economy: Wall Street's Institutional Culture of Crisis and the Downsizing of "Corporate America"*. *American Anthropologist* 111(2) pp.177-189.

Hochschild, Arlie Russell (2003). *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. 20th anniversary ed. Berkeley: University of California Press.

Kitner, Kathi R. "The Good Anthropologist: Questioning Ethics in the workplace." *Handbook of Anthropology in Business* (2014): 309-320.

- Neyland, Daniel (2013). *An Ethnography of Numbers*. In Douglass Caulkins and Ann T. Jordan (Eds), *Companion to Organizational Anthropology*. Wiley Blackwell Publishing Co.
- Nolan, Riall W., ed. (2013) *A Handbook of Practicing Anthropology*. New York, NY: Wiley-Blackwell.
- Ogbonna, Emmanuel, and Lloyd C. Harris (2006). "Organizational Culture in the Age of the Internet: An Exploratory Study." *New Technology, Work and Employment* 21, no.2: 162-175.
- Patterson, Paul G., Jane Scott, Mark D. Uncles "How the local competition defeated a global brand: The case of Starbucks". *Australasian Marketing Journal*, Volume 18, Issue 1, February 2010, Pages 41-47.
- Sobo, E.J., Bowman, C., Aarons, G.A., et al. (2008). Enhancing organizational change and improvement prospects: Lessons from an HIV testing intervention for veterans. *Human Organization* 67(4) pp.443-454.
- Tamminen, Sakari, Otto Utti, and Johannes Suikkanen (2016). "Nationalism, Identity, & Consumption." In *Handbook of Anthropology in Business*, pp. 588-602. Routledge.
- Trotter, Robert T., Sengir, Gulcin H., and Briody, Elizabeth K. (2008). *The Cultural Processes of Partnerships*. In E.K. Briody and R.T. Trotter (Eds.), *Partnering for Organizational Performance*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.. pp. 15-54.
- Watson, James L. (2000). "MacDonald's go east China's big mac attack". *Foreign Affairs*, May/Jun 2000; 79, 3 .
- Zilber, B. Tammar (2007). "Stories and the Discursive Dynamics of Institutional Entrepreneurship: The Case of Israeli High-Tech after the Burst of the Bubble." *Organization Studies* 28, no. 7: 1035-1054.

מחאה ומדיה חדשה במרחב הציבורי

ד"ר יפעת גוטמן, ליצירת קשר gutmany@bgu.ac.il, שעות קבלה: ימי שלישי 10-12-
בתיאום מראש

גלי המחאות החברתיות והפוליטיות שבאו זו אחרי זו - החל ב"אביב הערבי", דרך המחאה החברתית בקיץ 2011 בישראל, Occupy Wall Street האמריקאי שהחל בסתיו ואחריו מחאת החורף באוקראינה, וכן בטורקיה ובמקומות נוספים – העניקו נראות לתופעה של התארגנות ומחאת המונים במרחב הציבורי. כיצד ניתן להסביר ולהשוות תופעה זו של מחאה המתרחשת בהקשר ספציפי ונסובה על בעיות וטענות הייחודיות לו, אך מהדהדת בהקשרים אחרים סביב טענות שונות; מה היה תפקידה של המדיה החדשה בהנעת ציבורים וקהלים במקומות שונים בעולם; ואיך עשוי תפקיד זה לשנות תפיסות בסיסיות של הזירה הציבורית? הקורס בוחן אם גלי מחאות הם תופעה מקומית או גלובלית, חדשה או ישנה, וכיצד רשתות של אקטיביסטים הנעזרים בטלפונים סלולריים, מצלמות דיגיטליות ומדיה חברתית מציעים קריאה ביקורתית של התפיסה הליברלית של הספירה הציבורית. הקורס יציג תיאוריות ודיונים מרכזיים על המרחב הציבורי בהקשר של גלי מחאה ומדיה, כמו גם מקרי מבחן שונים, מתוך מבט השוואתי על תופעות אלה ועל דרכי מחקרן.

מטלות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. קריאה שוטפת, נוכחות קבועה והשתתפות פעילה - מותרת היעדרות מלא יותר משלושה שיעורים במהלך השנה. חומרי הקריאה מצויים כולם באתר של הקורס, אנא הביאו את הטקסטים הרלוונטיים איתכם לשיעור (בעותק דיגיטלי או מודפס).
2. תגובות לקריאה - 30%. כל משתתפי הסמינר יהיו מחויבים להגיש שש תגובות אישיות קצרות בכל סמסטר (2-3 פסקאות כל אחת) לחומרי הקריאה של הסמינר. התגובות צריכות להישלח דרך אתר הקורס עד שמונה בערב לפני יום השיעור שבו יידון הנושא שאליו הן מתייחסות. על התגובות לכלול שניים ממאמרי החובה לאותו שיעור. תגובות שיגיעו באיחור לא יתקבלו. בתגובה יש לכתוב את דעתכם הביקורתית על קטעי הקריאה בכמה פסקאות. הכוונה איננה לתאר את הכתוב אלא להביע דעה, לשאול שאלות, להשוות לקטעי קריאה אחרים שעסקנו בהם, או לדון בתרומתו לנושאים שעלו בקורס עד כה. התגובות לא יקבלו ציון

אך ייקראו ויוזכרו בשיעור לעתים. אי הגשת שש תגובות בזמן או כתיבתן באופן שאינו תואם לדרישה ייפגעו בציון הסופי.
43. מטלת סיום - 70% - להגשה שבועיים אחרי השיעור האחרון של הסמסטר, לא יינתנו הארכות.

מערך השיעורים:

הקדמה

1. המרחב הציבורי: תפיסות תיאורטיות - הספירה הציבורית הליבראלית של יורגן האברמס

הברמס, יורגן. 2001. "המרחב הציבורי", בתוך דן כספי (עורך) *תמונות בראש: דעת קהל ודמוקרטיה*

האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 63-57

Calhoun, Craig. 1993. "Introduction" in Haberman and the Public Sphere
Cambridge: MIT Press, pp. 1-32

ה-public domain של חנה ארנדט

ארנדט, חנה. 2013. *המצב האנושי*. הוצאת קו אדום, פרק 1 עמ' 35-50
ארנדט חנה. 2013. *המצב האנושי*, הוצאת קו אדום, פרק 2 עמ' 51-79

<http://www.kotar.co.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=100648757&sSelectedTab=tdBookInfo#27.1682.3.fitwidth>

(Arendt, Hannah (1958, reprinted 1998) *The Human Condition*. Chicago: University of Chicago Press, pp. 50-7)

קריאה מומלצת:

-- (1963, reprinted 1982) *On Revolution*, Westport, Conn.: Greenwood Press

-- (1958, 2nd edition 1966) *The Origins of Totalitarianism*, New York: Harcourt, Brace & World

ביקורות

Benhabib, Seyla (1993) "Models of Public Space: Hannah Arendt, the Liberal Tradition, and Jurgen Habermas" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, Cambridge: MIT Press. pp. 73-98

Warner, Michael. 1993. "The Mass Public and Mass Subject" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, Cambridge: MIT Press. pp. 377-401

Fraser, Nancy (1993) "Rethinking the Public Sphere: A contribution to the critique of actually existing democracy" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, pp. 109-142

Eley, Geoff (1993) "Nations, Publics, and Political Cultures: Placing Habermas in the Nineteenth Century" in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, pp. 289-339

Landes, Joan (1998) *Women and the Public Sphere in the Age of the French Revolution*, Ithaca: Cornell University Press

Ryan, Mary P. (1993) "Gender and Public Access: Women's Politics in 19th Century America." in Craig Calhoun (ed.) *Habermas and the Public Sphere*, Cambridge: MIT Press. pp. 259-88

דיון ופתרונות/הצעות לתיקון

Warner, Michael. 2005. *Publics and Counterpublics*, New York: Zone Books. pp. 8, 10-11, 49-51, 54-7, 63, 87-9

||. גלי מחאות:

בהיבט השוואתי

Frankel, Oz. 2012. "The Black Panthers in Israel and the Politics of Radical Analogy." In Nico Slate (ed.), *Black Power Beyond Borders* Bakinsdale: Palgrave Macmillan, pp. 81-106

Klimke, Martin and Joachim Scharloth .2009. "Utopia in Practice: The Discovery of Performativity in Sixties' Protest, Arts and Sciences." In "The Utopian Years: 1968 and Beyond. Movement Dynamics and Theoretical Implications," Special Issue, *Historein* 9, pp. 46-56.

קריאה מומלצת:

Taylor, Blair. 2013. "Long Shadows of the New Left: From Students for a Democratic Society to Occupy Wall Street" in Laura Bieger, Christian Lammert (eds.), Revisiting the Sixties: Interdisciplinary Perspectives on America's Longest Decade. Pp. 77-93

Epstein, Barbara (2001). "Anarchism and the Anti-Globalization Movement." *Monthly Review*, 53:4. 22 July 2013 <http://monthlyreview.org/2001/09/01/anarchism-and-the-anti-globalization-movement>.

מרחב ציבורי גלובלי לעומת מרחב לאומי

Fraser, Nancy (2007) "Transnationalizing the Public Sphere: On the Legitimacy and Efficacy of Public Opinion in a Post-Westphalian World" *Theory, Culture & Society* 24 (4), pp. 7–30

Tarrow, Sidney. 2005. "Introduction" *The New Transnational Activism* Cambridge University Press.

Recommended:

Pleyers, Geoffrey. (2010) Alter-Globalization: Becoming Actors in the Global Age Polity,

----. (2012a) *Global Civil Society* Chapter 10: "A Decade of World Social Forums: Internationalization without Institutionalization?" pp. 166-181

Dayan, Daniel, Katz, Elihu (1992) *Media events: the live broadcasting of history*, Cambridge, Mass. ; London : Harvard University Press

מחאה גלובלית או במקומות שונים על הגלובוס?

Glasius, Marlies and Geoffrey Pleyers. 2013. "The Global Moment of 2011: Democracy, Social Justice and Dignity" *Development and Change* 44(3): 547–567

Ruth Milkman. 2017. "A New Political Generation: Millennials and the Post-2008 Wave of Protest." *American Sociological Review* 82(1), pp. 1–31

קריאה מומלצת:

Players, Geoffrey (2012b) "Beyond Occupy: progressive activists in Europe" *Open Democracy*

<https://www.opendemocracy.net/geoffrey-pleyers/beyond-occupy-progressive-activists-in-europe>

III. מדיה - הדיון על תפקיד התקשורת בדמוקרטיה

Dewey, John. 1954[1927] . *The Public and its Problems*. Chicago: Swallow Press

Eliasoph, Nina. 1990." Political Culture and the Presentation of a Political Self: A Study of the Public Sphere in the Spirit of Erving Goffman Author" *Theory and Society* 19 (4), pp. 465-494

קריאה מומלצת:

Lippmann, Walter. 1993. *The Phantom Public*. New Brunswick, N.J.:
Transaction Publishers

Flynn, D.J., Brendan Nyhan and Jason Reifler. 2017. "The Nature and Origins
of Misperceptions: Understanding False and Unsupported Beliefs about
Politics" *Political Psychology* 38, pp. 127-150

Polletta, Francesca and Jessica Callahan. 2017. "Deep stories, Nostalgia
Narratives, and Fake News: Storytelling in the Trump Era" *American Journal
of Cultural Sociology* 5(3), pp. 392–408

משיח מבוסס דפוס למדיה אלקטרונית

בנימין, וולטר. 1991 [] יצירת האמנות בעידן השיעטוק הטכני. בתוך אליהו כ"ץ ויצחק
ינוביצקי (עורכים), *תרבות, תקשורת ופנאי* (מקראה, חלק א). תל אביב: הוצאת
האוניברסיטה הפתוחה, ע"מ 221-261.

אדורנו, תיאודור. 1999 [1990] "עיון מחודש בתעשיית התרבות" בתוך אליהו כ"ץ ויצחק
ינוביצקי (עורכים), *תרבות, תקשורת ופנאי* (מקראה, חלק א). תל אביב: הוצאת
האוניברסיטה הפתוחה, ע"מ 262-268.

הקרנת קטעים מהסרט <https://www.youtube.com/watch?v=fny99f8amM>

ואחד מהמאמרים הבאים:

Horkheimer, Max and Adorno, Theodor W (1972) "The Culture Industry:
Enlightenment as Mass Deception," in *Dialectic of Enlightenment*. New York:
Herder and Herder, pp. 121, 136, 158

Baudrillard, Jean (1988) *Selected Writings*, ed. Mark Poster. Stanford;
Stanford University Press, pp.166-84

Chomsky, Noam (1989) *Necessary Illusions: Thought Control in Democratic*

Societies. Boston, MA: South End Press, pp. 1-12

Debord, Guy (1994) *The Society of the Spectacle*. New York : Zone Books,
pp. 25-46

פוסטמן, ניל. 2000. *בידור עד מוות: השיח הציבורי בעידן עסקי השעשועים*. תל אביב:
ספרית פועלים. עמ' 7-31, 75-99.

מדיה אלקטרוניים ואפשרויות חדשות של מחאה ודין ציבורי

הרצאת אורח

Marshal McLuhan (1994 [1964]) *The Medium is the Message*

Nahon, Karine, 2016. "Where there is Social Media there is Politics." In Bruns
A., Skogerbo E., Christensen C., Larsson O.A. and Enli G.S., (Eds.) New
York, NY: Routledge

W. Lance Bennett & Alexandra Segerberg. 2012. "The Logic of Connective
Action" *Information, Communication & Society*, 15:5, 739-768,

Castells, M. 2012. Intro Chapter. *Networks of outrage and hope: Social
movements in the internet age*. Cambridge, UK: Polity, pp

Lievrouw, L. 2011. Chapter 3. *Alternative and Activist New Media*. Cambridge:
Polity Press, pp

סיכום ומתן מטלת סיכום

מחקרי פוליטיקה ביקורתיים

פרופסור לב גרינברג

זהו קורס מתקדם אודות מחקרים של פוליטיקה ביקורתית. מחקרים אלה הם רב-תחומיים, נעשים מתוך פרספקטיבה היסטורית השוואתית. מחקרים מניחים כי בחברה קיימים קונפליקטים והזירה הפוליטית היא מישור של מאבק, עימות והכרעה. הקורס ידון במושגים פוליטיים מרכזיים - סמכות, עוצמה וכוח -, ובתופעות היסטוריות בעלות זיקה הדדית - מדינה, לאומיות ודמוקרטיה, ומנגנוני שליטה דיסקורסיביים וצבאיים. לבסוף הוא בוחן את הפוליטיקה כמרחב להכלת קונפליקטים ומגבלותיה לנוכח ההתנגדות של החברה האזרחית ותנועות מחאה. קריאת החומר הביבליוגרפי היא חובה, נדרשת נוכחות והשתתפות בכיתה. יש בו שתי מטלות: הצגת ספר וכתובת עבודת רפרט בת 15 עמודים בסוף הסמסטר. הספרים שניתן להציג בכיתה על ידי התלמידים מסומנים ב-*, התלמידים מחויבים לקרוא לקראת השיעור את העמודים או הפרקים של הספר המופיעים ברשימה.

רשימת נושאים וביבליוגרפית

1. מבוא:

1. C.W. Mills, "On Politics" in *The Sociological Imagination*, Penguin Books.
2. Hanna Arendt, *On Violence*, HBJ Book, New York (Ch. 1).
3. Tilly, C. "Where rights come from?" in Skocpol, T. (ed) *Democracy, Revolution and History*, Ithaca: Cornell UP.
4. Marx, K (1852) "The Class Struggles in France"
5. Sewel (2005) *Logics of History, Social Theory and Social Transformation*, Chicago, Chicago University Press, Ch. 1
6. Mann, M. (2005) *The Dark Side of Democracy: Explaining Ethnic Cleansing*, Cambridge, Cambridge University Press, Ch. 3.

ספרים להצגה

The Birth of Nations and Nationalism

- * Anderson, B. (1991) *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Revised Edition ed. London and New York: Verso.
- * Brubaker, R. (1996) *Nationalism Reframed: Nationhood and the National Question in the New Europe*, London: Cambridge UP.

Democracy, Free Markets and Capitalism

- * Moore, Barrington, Jr. (1966) *Social Origins of Dictatorship and Democracy*. Penguin Books: Narmondsworth.
- * Rueschemeyer, D., Stephens, E.H and J. Stephens. (1992) *Capitalist Development and Democracy*. University of Chicago Press: Chicago.

The Emergence of Nations in the Colonial World

* Chatterjee, P. (1993) *The Nation and its Fragments, Colonial and Post-Colonial Histories*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

* פאנון, פ. (2006) *מקוללים עלי אדמות*, בבל.

Political Arenas

*Linz, J and Stepan A. (1996) *Problems of Democratic Transitions and Consolidation: Southern Europe, South America and Post-Communist Europe*, Baltimore: John Hopkins University Press.

*Collier, D. and Collier R. (1991) *Shaping the Political Arena, Critical Junctures, the Labor Movement and Regime Dynamics in Latin America*, Kellogg Institute.

Crisis of Democracy

* Laclau, E. (2005) *On Populist Reason*. New York: Verso.

Mass Mobilizations and Political Participation after 2011

* Castells, M. (2012) *Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age*, Cambridge, Polity Press.

* Della Porta, D. (2015) *Social Movement Parties in Times of Austerity*, Cambridge, Polity Press.

Arab Revolutions

*Beinin, J. (2016) *Workers and Thieves: Labor Movements and Popular Uprisings in Tunisia and Egypt*, Stanford, Stanford University Press.

*Bayat, A. (2017) *Revolutions without Revolutioners: Making Sense of the Arab Spring*, Stanford, Stanford University Press.

Israeli Peace Process

* Grinberg, L.L. (2010) *Politics and Violence in Israel/Palestine*, London: Routledge.

* Peri, Y (2006) *Generals in the Cabinet Room: How the Military Shapes Israeli Policy*, Washington, USIP.

Israel, Historical Sociologies

* Grinberg, L.L. (2014) *Mo(ve)ments of Resistance: Israel's Political Economy*. New York: Academic Studies Press.

* Shafir and Peled, (2002) *Being Israeli: the Dynamics of Multiple Citizenship*, Cambridge, Cambridge University Press.

גישות למחקר איכותני עבור תואר שני

פרופ' יעל השילוני-דולב

סמסטר ב', יום ג' 14:00-16:00

שעת קבלה יום ג 12:00-13:00

תיאור הקורס:

מטרת הקורס היא הכרת שיטות המחקר האיכותניות על יתרונותיהן, מגבלותיהן, והדילמות הפרקטיות והאתיות שהן מעלות. במהלך הקורס נדון בהיבטים התאורטיים והיישומיים של שיטות מחקר אלו ונכיר כלי מחקר שונים לאיסוף נתונים כגון: ראיונות וקבוצות מיקוד ושיטות שונות לניתוח של טקסטים וחומרים ויזואליים. כמו כן נתעמק בתהליך הכתיבה, והאופן בו הכתיבה מקשרת בין מתודולוגיה, ממצאים ותיאוריה. הקורס ישלב למידה תאורטית עם התנסות מעשית בשיעור עצמו.

דרישות הקורס:

נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים.

הגשת שלושה תרגילים במהלך הסמסטר:

1. תרגול בכתיבת שאלות לראיון

2. ניתוח של; ראיון, קבוצת מיקוד, כתבה, תמונה, אתר, סרטון, חלון ראווה, קופת צדקה, תפריט במסעדה או כל "מוצר" תרבותי אחר, מילולי, ויזואלי או משולב, על פי אחת השיטות שנלמדו בקורס.

3. קריאת המדריך לכתיבת מאמר אקדמי בשיטה איכותניות שפורסם על ידי כתב העת Journal of Marriage and Family. בחירת מאמר המשתמש בשיטה איכותניות ובחינתו לנוכח דרישות כתב העת. האם כל הדרישות מולאו?

כתיבת עבודה מסכמת בתום הקורס. על העבודה להוכיח הבנה מתודולוגית ויכולת לבחינה של התהליך המחקרי ושיפורו תוך כדי תנועה. העבודה הסופית יכולה להיות הצעת מחקר או מחקר פיילוט לקראת כתיבת התזה או סמינריון מחקר, או פיתוח של אחד התרגיל השני בקורס.

הוראות הכנה מדויקות יינתנו בהמשך.

הרכב ציון הקורס:

10% עבור כל תרגיל אמצע (עובר/לא עובר) שהם 30% מהציון הכללי
70 % עבור עבודה מסכמת.

מבנה הקורס:

פתיחה

אפיסטמולוגיה, אונטולוגיה ומתודולוגיה: מה בין שיטות מחקר כמותיות לאיכותיות?

צבר בן יהושע נעמה, 2001. מבוא: ההיסטוריה של המחקר האיכותי, השפעות וזרמים. בתוך: צבר בן-יהושע נעמה (עורכת) מסורות וזרמים במחקר האיכותי. ת"א: דביר.

שקדי אשר, 2004. מילים המנסות לגעת, מחקר איכותני – תיאוריה ויישום. הוצאת רמות, אוניברסיטת ת"א. פרק 1

בסוף השיעור הראשון יש להכין בבית שאלות לראיון חצי מובנה

איסוף ממצאים

ראיונות

צבר בן-יהושע, נעמה. 1990. "הריאיון" בתוך המחקר האיכותי בהוראה ובלמידה. גבעתיים: מסדה.

עמ' 63-71.

נעמה צבר בן-יהושע ורות דרגיש, 2001. "מחקר סיפר" בתוך. בתוך: צבר בן-יהושע נעמה (עורכת) מסורות וזרמים במחקר האיכותי. ת"א: דביר.

Seidman, I. (2005). Technique isn't everything but it's a lot (Chapter 6). In *Interviewing as Qualitative research*. Teachers College Press. 3rd edition.

הרצוג, ח' (2014). דרכים לדעת-דמיון של התנגדות: מבט פמיניסטי על ריאיון העומק בחברה מרואיינת. בתוך: קרומר-נבו, מ', לביא-אג'אי, מ' והקר, ד, (עורכות). מתודולוגיות מחקר פמיניסטיות (עמ' 32-53). תל אביב: הקיבוץ המאוחד (מגדרים).

<https://kotar-cet-ac-il.ezproxy.bgu.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=100394787&sSelectedTab=tdBookInfo#33.8681.6.default>

קבוצות מיקוד

Frances Montell, 1999. Focus Group Interviews: A New Feminist Method. *NWSA Journal*. Vol. 11, No. 1, pp. 44-71

Rebecca Kook, Ayelet Harel-Shalev, Fany Yuval. 2019. Focus groups and the collective construction of meaning: Listening to minority women. *Women's Studies International Forum* 72 (2019) 87–94

Raz, Aviad E. and Schicktanz, Silke(2009) 'Lay perceptions of genetic testing in Germany and Israel: the interplay of national culture and individual experience', *New Genetics and Society*, 28: 4, 401 — 414

Anand Layana, 2013. Feminist Methodological Approach towards Focus Group Interview Research. *International Journal of Scientific and Research Publications*, Volume 3, Issue 9.

Mixed methods

קפלן עמית, כרכבי מהא ואחרות (2020) להפוך עבודות שקופות לנראות: הסרת חסמים סמויים המונעים השתלבות שוויונית של נשים בישראל בשוק העבודה. דוח מסכם. ון-ליר, מרכז שוות.

Sharlene Hesse-Biber, 2010. Qualitative Approaches to Mixed Methods Practice *Qualitative Inquiry*, 16(6) 455 –468.

מחקר השוואתי

Hashiloni-Dolev, Y., and Schick Tanz, S. 2017. A cross-cultural analysis of Posthumous Reproduction (PHR) regulation: The significance of the gender and margins of life perspectives. *Reproductive Biomedicine and Society* 4: 21-32

ניתוח ממצאים: ניתוח שיח, ניתוח נרטיבי ורטורי ותיאוריה המעוגנת בשדה

רגב, מוטי (2011). סוציולוגיה של התרבות, מבוא כללי. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמודים 75-93.

<https://kotar-cet-ac-il.ezproxy.bgu.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=102603811#2.6140.6.default>

פוקו, מ. (1996). *הרצון לדעת: תולדות המיניות* (כרך 1). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד (הקדמה ופרק ראשון)

פוקו, מ. (2005). הארכיאולוגיה של הידע. תל אביב: רסלינג (הקדמה).

גבתון, דן. 2001. "תיאוריה המעוגנת בשדה: משמעות תהליך ניתוח הנתונים ובניית התיאוריה במחקר איכותי. בתוך נעמה צבר בן-יהושע (עורכת) מסורות וזרמים במחקר האיכותי. ת"א: דביר 195-227.

שקדי, אשר 2003. 'עקרונות ניתוח הנתונים' (פרק 5), מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום. תל-אביב: רמות: עמ' 93-102 (חובה)

תירוש, יופיי (תשס"א), "סיפור של אונס, לא יותר", על הפוליטיקה של ייצוג טקסטואלי", משפטים לא (3) עמ': 579-622.

גבריאלה ספקטור-מרזל (2012). הסיפור אינו כל הסיפור: תעודת הזהות הנרטיבית. *מגמות* מ"ח כרך 2, 227-250.

מצגת להכרת תוכנות ממוחשבות לניתוח במחקר איכותני

גולדשטיין, אולז'ן, 2010. כלים ממוחשבים לצרכי מחר איכותני. המרכז הישראלי למחקר איכותני של האדם והחברה, אוניברסיטת בן-גוריון, מכון מופ"ת והמכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי.

סמינר, ניתוח ויזואלי וקריאה חתרנית

רגב, מוטי (2011). סוציולוגיה של התרבות, מבוא כללי. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמודים 45-75

<https://kotar-cet-ac-il.ezproxy.bgu.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=102603811#2.6140.6.default>

בארת, רולאן (1998). מיתולוגיות. ת"א: בבל. "אבקות כביסה וחומרי ניקוי" פוטוגניות אלקטורלית" עמ' 48-50, 198-200.

הול סטיוארט (1993) "הצפנה ופענוח". בתוך ליבס תמר וטלמון מירי (עורכות), תקשורת כתרבות: טלוויזיה כסביבה של חיי היומיום. ת"א: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 390-401

פיסק, ג. (1991) "פוסטמודרניזם וטלוויזיה" בתוך ליבס תמר וטלמון מירי (עורכות), תקשורת כתרבות: טלוויזיה כסביבה של חיי היומיום. ת"א: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 206-221.

קריאה נוספת

לביא-דינור, ע. וקרניאל, י. (2009). "הזכות לדעת מול הצורך בנחמה – עיתונאים ורופאים בין פרופסיונליות לפטריטיזם: סיקור מחלתו של ראש הממשלה אריאל שרון בעיתונות הכתובה בישראל" מסגרות מדיה, 3, 83-123.

ליבליך, ע. תשנ"ח. 'נוער כותב על 'האיש הראשון שמת משלום' ואליו: מכתבי הנוער בשבוע שלאחר רצח רבין'. בתוך, ליברמן, י. (עורך). רצח פוליטי – רצח רבין ורציחות פוליטיות במזרח התיכון. תל-אביב: עם-עובד. עמ' 80-106.

קנטור, רותי (2005). "תרבות חזותית מיליטריסטית". בתוך, גור, חגית (עורכת). מיליטריזם בחינוך. ת"א: בבל.

קמה עמית וברק-ברנדס, סיגל (2012). אילוף הבושה: הפרשות הגוף, פרסום ומסרים
תרבותיים, *מסגרות מדיה* 9: 69-97.

Nitza Berkovitch, Anat Waldman & Niza Yanay (2012): The politics of
in)visibility: On the blind spots of women's discrimination in the academy,
Culture and Organization, DOI:10.1080/14759551.2011.644669
(Goffman's method of image perception)

שיטות מלימודי התקשורת – מסגור וצפייה אתנוגרפית

Liebes, T., Livingstone, Sonya. (1998). European soap operas: The
diversification of a genre. *European Journal of Communication*, 13(2), 147-
180.

Scheufele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of
Communication*, 49, 1, pp. 103-122.

קריאה נוספת

גפן קושילביץ, ש. (2005). "מהקרבה לקורבן: תפקוד התקשורת בסיקור השכול באסונות
צבאיים". בתוך: לבל, א. (עורך). ביטחון ותקשורת, דינמיקה של יחסים. באר-שבע: מכון בן-
גוריון לחקר ישראל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, עמ' 284-309.

ליבס, ת. ובר-נחום (1998). "תקשורת מפרגנת: סוכל ניסיון פיגוע בחוף ניצנים". בתוך ד.
כספי וי. לימור (ע'), *אמצעי תקשורת המונים בישראל. האוניברסיטה הפתוחה*. עמ' 393-
406.

קדמן, י. (1998). "תפקיד העיתונות בעיצוב סדר-היום בנושאי רווחה". בתוך ד. כספי וי. לימור (ע'), אמצעי תקשורת המונים בישראל. מקראה. האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 594-579.

מחקר במרחב המקוון

Mann, Chris and Stewart, Fiona (2000). *Internet Communication and Qualitative Research: A Handbook for Researching Online*. London: Sage. Chapter 2.

Lahav-Raz, Yeela. "The prosumer economy and the sex industry: the creation of an online community of sex prosumers." *Journal of Cultural Economy* 12.6 (2019): 539-551.

ויסמן, כ' (2010). יפה בוורוד ויפה בשחור: קהילות המבוססות על ביצוע זהויות-מגדר בבלוגים ישראליים. האגודה הישראלית ללימודים פמיניסטיים ולחקר המגדר. 1-39.

כהן, א' ונייגר, מ' (2007). To talk and to talkback: ניתוח הרטוריקה של שיח-תגובה (talkback) בעיתונות המקוונת בישראל בתוך: ת., שוורץ-אלטשולר (עורכת), עיתונות דוט קום (עמ' 321-350). ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה ומרכז בורדה אוניברסיטת בן-גוריון.

רוזנברג, ח' וכהן א'. (2012). "נוח לי לשוחח אתכם חרישית: דפוס שימוש והימנעות של מגמגמים בטכנולוגיות מדיה חדשה", מסגרות מדיה, 9, 26-67.

כהן, איילת (2014). תכתיבים טכנולוגיים ומערכות ערכיות: אינסטגרם ככלי תעמולה, *מסגרות מדיה* 13: 1-19.

אתיקה:

דושניק, ל' וצבר בן יהושע, נ' (2001). אתיקה של המחקר האיכותי. בתוך צבר בן-יהושע נעמה (עורכת), מסורות וזרמים במחקר האיכותי, אור יהודה: דביר. 350-368

קוד אתיקה של האגודה האנתרופולוגית האמריקאית

<http://www.aaanet.org/committees/ethics/ethcode.htm>

קוד אתיקה של חוקרי אינטרנט [/https://aoir.org/ethics](https://aoir.org/ethics)

כתיבה

שקדי אשר, 2004. מילים המנסות לגעת, מחקר איכותני – תיאוריה ויישום. הוצאת רמות, אוניברסיטת ת"א. פרק 13 – סטנדרטים של איכות המחקר.

בדיקה מול דרישות של הכתב עת

Abbie E. Goldberg, Katherine R. Allen. 2015. Communicating Qualitative Research: Some Practical Guideposts for Scholars. *Journal of Marriage and Family* 77: 3–22

Research Guide—Qualitative Methods for Law and Society Research

ספרים כלליים מומלצים:

Denzin, N.K & Lincoln, Y.S. (2000). Handbook of Qualitative Research.
Thousand Oaks, CA: Sage

Denzin, N.K & Lincoln, Y.S. (2003). The Landscape of Qualitative Research:
Theories and Issues. Sage Publications.

קרומר-נבו, מ', לביא-אג'אי, מ' והקר, ד, (עורכות). 2014. מתודולוגיות מחקר פמיניסטיות.
תל אביב: הקיבוץ המאוחד (מגדרים).

Hesse-Biber, S Gilmartin, J/C/K & Lydenberg, R. (1999). Feminist
Approaches to Theory and Methodology: an Interdisciplinary Reader. New
York: Oxfors Uni Press

סמינר תיזה – תש"פ

דר' ניצה ברקוביץ
nberko@bgu.ac.il

בסמינר התיזה נדון בסוגיות המרכזיות הנוגעות לכתיבת עבודת מחקר. בחלקן דנתם כבר בסמינר קדם התיזה. אבל עכשיו נוכל לדון גם בצדדים המעשיים שלהן. נדבר על המעבר מכתובת הצעת תיזה לכתיבת התיזה. הרחבת סקירת הספרות מהצעת התיזה לתיזה, כתיבת החלק המתודולוגי, התמודדות עם סוגיות של אתיקה במחקר, כתיבת פרקי הממצאים, הדיון בהם והקישור חזרה לספרות. נעשה זאת תוך שימוש בעבודות תיזה שהוגשו במחלקה בשנים האחרונות. באתר הקורס תוכלו למצוא תיקייה של עבודות תיזה לדוגמא.

נעמוד על נושאים הנוגעים לכתיבה מדעית באופן כללי וסגנונות כתיבה שונים.

בתקווה שבשלב זה רובכם כבר נמצאים עמוק בתוך הכתיבה או לפחות באיסוף וניתוח הממצאים, נוכל לדון בנושאים העולים מהעבודה שלכם וסוגיות איתן אתם מתמודדים במהלך העבודה. כמו כן תתבקשו להציג בכיתה חלק אחד מהעבודה שכבר כתבתם, זה יכול להיות אחד מפרקי הממצאים או חלק אחר.

נוכחות חובה.
הציון הסופי בקורס הינו עובר/נכשל

סוציולוגיה של זכויות אדם

2 נק"ז
תואר שני

מרצה: ד"ר רון דודאי
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
שנה"ל תש"פ
סמסטר ב'
יום ג' 14:00 – 16:00

תיאור הקורס:

הנושא של זכויות האדם הוא מהחשובים והמשפיעים בעולם שלאחר מלחמת העולם השנייה. באופן מסורתי העיסוק בזכויות אדם נעשה בעיקר מתחומי משפט, פילוסופיה, ויחסים בינלאומיים, אך בשנים האחרונות התפתחה פרספקטיבה סוציולוגית בתחום, בה יעסוק קורס זה. המבט הסוציולוגי על זכויות אדם מתמקד בניתוח האופן בו קבוצות, תנועות וארגונים עושים שימוש בנורמות, שיח ודרכי פעולה בשדה זכויות האדם. אחת השאלות המרכזיות בניתוח זה היא ההבניה החברתית של זכויות אדם: כיצד נושאים ובעיות חברתיות מובנים וממוסגרים כנושא של זכויות אדם, באמצעות תהליכים בהם פעילים, קבוצות וארגונים מתרגמים דרישות חברתיות מסוימות לטענות זכויות אדם. זו מובילה לדגש על בחינה של דרכי פעולה של זכויות אדם (Human Rights Practice): כיצד הפניה לזכויות אדם מיושמת בפועל בהקשרים שונים, מהם היתרונות והחסרונות של התמודדות עם בעיות חברתיות ופוליטיות דרך הנורמות והמנגנונים של זכויות אדם, ואילו מתחים ודילמות עולים מגישה זו. במהלך הקורס נעסוק בהבנות תיאורטיות של זכויות אדם תוך עיסוק בשורה של מקרי מבחן, כולל הזכות לבריאות, עונש המוות, זכויות אדם של קשישים, ילדים-חיילים ועוד.

דרישות הקורס:

מטלת ביניים: 20 אחוז
עבודה מסכמת: 80 אחוז

מבנה הקורס ורשימת קריאה:

(1) מבוא לזכויות אדם

ציון אברוני, *זכויות האדם ביחסים הבינלאומיים*, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 11-23, 34-47

(2) גישות להבנת זכויות אדם

Dembour, M. (2010). "What are human rights? Four schools of thought", *Human Rights Quarterly*, 32(1):1-20.

(3) התפתחות הגישה הסוציולוגית לזכויות אדם

Ron Dudai (2019). "Human Rights Practice: State of the Art", *Journal of Human Rights Practice* 11(2)

(4) השימוש המעשי בזכויות אדם

Mark Heywood (2009) South Africa's treatment action campaign: combining law and social mobilization to realize the right to health. *Journal of Human Rights Practice*, 1(1), 14-36.

(5) ההבניה של "אסירי מצפון" וקמפיין בינלאומי לזכויות אדם

Kaufman, E. (1991). Prisoners of conscience: the shaping of a new human rights concept. *Human Rights Quarterly* 13

(6) מחאה ומאבק למען זכויות אדם

רוג'ר ברנס, מונטגומרי והדרך לזכויות אזרח, ב: "מרטין לותר קינג: ביוגרפיה", רסלינג 2010, עמ' 57-74

(7) התדיינות משפטית ומאבק למען זכויות אדם

אורלי ליבל (2008), "הפרדוקס של אקטיביזם חוץ-משפטי: תודעה משפטית ביקורתית ופוליטיקה לשינוי החברה", *מעשי משפט* 63א.

8) פוליטיקה של מידע ומאבק למען זכויות אדם

Pruce, J. & Budabin, A. (2016). "Beyond naming and shaming: New modalities of information politics in human rights", *Journal of Human Rights*, 15(3):408-425.

9) זכויות אדם והוויכוח על עונש המוות

McLaughlin, J. (2014). "The price of justice: interest-convergence, cost, and the anti-death penalty movement", *Northwestern University Law Review* 108(2):675-710.

10) זכויות אדם בבתי כלא

Tomas Max Martin (2017). Scrutinizing the Embrace of Human Rights in Ugandan Prisons: An Ethnographic Analysis of the Equivocal Responses to Human Rights Watch Reporting, *Journal of Human Rights Practice*, 9(2): 247–267

האגודה לזכויות האזרח, הצפיפות בבתי הסוהר והמעצר בישראל, אוגוסט 2018

11) זכויות אדם ונושא ה"ילדים-חיילים"

Drumbl, M (2012), *Reimagining Child soldiers in International Law and Policy*, Oxford University Press, pp.1-25

12) זכויות אדם של קשישים

Mégret, F. (2011). "The human rights of older persons: a growing challenge", *Human Rights Law Review*, 11(1):37-66.

האגודה לזכויות האזרח, זכויות זקנים.

סמינר קדם תיזה

דר' ניצה ברקוביץ
nberko@bgu.ac.il

עבודת תיזה הינה עבודת מחקר לכל דבר ועניין. במובן זה, היא דומה לעבודת דוקטורט, לספר (המבוסס על מחקר מדעי) וגם לעבודה סמינריונית. ההבדל בין סוגי העבודות הינו בהיקף האמפירי, העומק התאורטי וכן במידת החדשנות הנדרשת. עבודת התיזה מצויה בתווך. היא דורשת יותר מעבודה סמינריונית (המבוססת על איסוף של נתונים ראשוניים) אבל איננה שונה ממנה מהותית. כמו בכל עבודת מחקר, גם עבודת תיזה, דורשת הצעת מחקר. בהצעה אנחנו מציגות ים את הנושא ואת שאלת המחקר שלנו, מסבירות ים את הרציונל שלה (למה היא חשובה ומעניינת). במילים אחרות, עלינו להראות כיצד השאלה מסתמכת על ונובעת מהספרות הרלבנטית הקיימת, כיצד היא מקדמת אותה ואת הידע שיש לנו על התופעה אותה אנו רוצות ים לחקור. וכן כיצד אנחנו מתכננים לענות על השאלה. וכמו כל הצעת מחקר, גם העבודה שאתן ים תכתבו צריכה לעבור תהליך של שיפוט.

מטרת הקורס היא להכין אתכן ים לקראת כתיבת ההצעה שלכן ים כך שבסוף שבסוף הסמסטר תוכלו להגיש טיוטה של הצעת תיזה,

לשם כך נדון ונלמד את הנושאים הבאים:

מהי עבודת מחקר. מה המבנה שלה, החלקים והקשר ביניהם (נציג דוגמאות של עבודות תיזה)?

מהי הצעת מחקר (נציג דוגמאות של הצעות תיזה) ומדוע היא צריכה לעבור הליך של שיפוט?

כיצד בוחרים מנחה, נושא ושדה מחקר?

כיצד מנסחים שאלת מחקר (מה ההבדל בין נושא ושאלת המחקר)?

כיצד בוחרים שיטת מחקר?

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
סמסטר ב', תש"פ (2019-20)
תואר שני

{ 356 }

כיצד מחפשים חומרים אקדמיים רלבנטיים (מאגרי מידע וחיפוש מקורות) וכיצד מנהלים ומארגנים אותם? לשם כך נכיר את הסוגים השונים של טקסטים מדעיים ולא מדעיים. לשם מה יש צורך בסקירת ספרות? מה היא צריכה לכלול וכיצד כותבים אותה? מה צריך לכלול הפרק המתודולוגי? לשם מה יש צורך בפירוט של שיטת המחקר ושל מהלך המחקר? מהו מבוא להצעת מחקר ומה הוא צריך לכלול? חיבור החלקים השונים לכלל הצעת מחקר

חובות הקורס:

נוכחות חובה.

הגשת חמישה תרגילים במהלך הסמסטר. התרגיל האחרון יהיה טיוטה להצעת מחקר. יש להגיש את כל התרגילים ולקבל עליהם ציון 'עובר' על מנת לעבור את הקורס. הציון הסופי בקורס הינו עובר/נכשל

תיאוריות של תרבות

אנתרופולוגיה

תואר שני

מרצה: ד"ר אנדרה לוי

תש"פ, סמסטר ב'

הקורס יוקדש להצגת דיונים תיאורטיים אנתרופולוגיים בסוגיות עכשוויות, תוך קשירתן לדיונים שעמדו בלב האנתרופולוגיה מראשיתה ועד שנות השמונים של המאה העשרים.

מטלות:

השתתפות פעילה בכל השיעורים.

קריאה רציפה של המאמרים והפרקים (להלן).

ניהול דיון על אחד המאמרים או הפרקים המופיעים בספר (30% מהציון הסופי).

עבודה סופית (70% מהציון הסופי).

הוראות לכתיבת העבודה יוצגו בכיתה במהלך הסמסטר השני

הנושאים לדיון יבאו מתוך הספר המרכזי שסביבו יבנה הקורס (להלן):

Herzfeld, Michael

2001 Anthropology: Theoretical Practice in Culture and Society. Wiley-

Blackwell

מלבד ספר זה, נקרא כהקדמה וכרקע לדיונים סביב הספר גם את המאמרים הללו (על פי

הסדר המופיע כאן).

שימו לב: כל המאמרים מקוונים. להלן הכותרות והקישורים

מאמרים*

Ortner, B. Sherry

1984 Theory in Anthropology since the Sixties. Comparative Studies in Society and History. 26(1), pp. 126-166

https://www.jstor.org/stable/178524?seq=1#page_scan_tab_contents

Ortner, B. Sherry

2016 Dark anthropology and its others. Theory since the eighties. HAU: Journal of Ethnographic Theory. 6(11):47-73.

<https://www.journals.uchicago.edu/doi/pdfplus/10.14318/hau6.1.004>

Appadurai, Arjun

1986 Theory in Anthropology: Center and Periphery. Comparative Studies in Society and History. 28(2):356-374.

<https://www.cambridge.org/core/journals/comparative-studies-in-society-and-history/article/theory-in-anthropology-center-and-periphery1/088EA369B4A875B71BF982427B6069CE>

Hannerz, Ulf

1986 Theory in Anthropology: Small is Beautiful? The Problem of Complex Cultures. Comparative Studies in Society and History. 28:362-367

http://gpeter.web.elte.hu/kurzusok_anyagai/gypcikkanthro.pdf

Yengoyan, A. Aram

1986 Theory in Anthropology: On the Demise of the Concept of Culture.

Comparative Studies in Society and History. 28(2): 368-374

https://www.jstor.org/stable/178978?seq=1#page_scan_tab_contents

Sinclair, Jafari Allen and Jobson Ryan Cecil
2016 The Decolonizing Generation: (Race and) Theory in Anthropology
since the Eighties. Current Anthropology. 57(2):
https://www.researchgate.net/profile/Nina_Glick_Schiller/publication/302886957_Conjectures_about_Conjunctures_Decolonization_and_the_Ontological_Turn_Comment/links/573c9a4508aea45ee841971a/Conjectures-about-Conjunctures-Decolonization-and-the-Ontological-Turn-Comment.pdf

* ייתכנו תיקונים ברשימת המאמרים עד לסיום תקופת השינויים.

תרבויות רגשיות

תואר שני, סמינר בחירה

יום שלישי 10:15-11:45

מרצה: דר' יוליה לרנר

julialer@bgu.ac.il

הקורס יעסוק בממדים התרבותיים של הרגשות. תוך קריאה של מחקרים על רגשות במדעי החברה נפתח ראייה ביקורתית של האופנים בהם אידיאולוגיות תרבותיות שונות מעצבות סגנון רגשי קולקטיבי לאומי וכיצד ביטוי רגשי הופך לרכיב בהביטוס של קבוצה מעמדית. נתמקד באופן ייחודי במפנה הרגשי הגלובלי הקשור לדומיננטיות של תרבות פסיכולוגית. נפענח את הרגש כתרבות ידע חדשה. נפתח כלים להבנת הריגושיזציה של הזירות הציבוריות בחברה ותרבות של היום: בפוליטיקה וברפואה, באקדמיה וחינוך, בזירות הזיכרון הקולקטיבי והזהות הלאומית. תרבות ישראלית, רוסית ואמריקאית יישמשו כשדות אמפיריים עיקריים.

חובות ומטלות הקורס:

- נוכחות והשתתפות רציפה בשיעורים – 5
- הכנת התייחסות לחומרי הקריאה והצפייה - 10
- השתתפות בסיור ודיווח עליו - 10
- כתיבת מאסה בשדה רגשי נבחר - 75

רשימת קריאה ראשונית

בסיסים לחקר רגשות בתרבות

אלגזי, ג. 2000. "הלכות הגוף וארגון חברתי: תהליך הציביליזציה של נורברט אליאס". *זמנים*: רבעון להיסטוריה 70 : 60-83.
אליאס, נורברט. 2000. "תהליכי הציביליזציה". *זמנים* 70 : 84-89.

Illouz, Eva. 2008. *Saving the Modern Soul: Therapy, Emotions and the Culture of Self-Help*. University of California Press. (יש בגרסה העברית)

Kathleen Woodward. 2009. *Statistical Panic: Cultural Politics and Poetics of the Emotions*. Duke University Press.

William Davies. 2018. *Nervous States: How Feeling Took Over the World*. Jonathan Cape, Random House.

Dayle E. McCarthy. *Emotional Lives: Dramas of Identity in an Age of Mass Media*. Cambridge: Cambridge University Press

Lauren Berlant. 2011. *Cruel Optimism*. Duke University Press.

Frank Furedi. 2004. *Therapy Culture: Cultivating Vulnerability in an Uncertain Age*. London: Routledge.

Eva Illouz (ed.)(2018) *Emotions as Commodities: Capitalism, Consumption and Authenticity*. London: Routledge.

Nikolas Rose.1996. *Inventing ourselves: Psychology, power, and personhood*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Ahmed Sara. 2004. *The Cultural Politics of Emotions*. Edinburgh University Press.

Wierzbicka, A. (1999). *Emotions across Languages and Cultures: Diversity and Universals*. Cambridge: Cambridge University Press.

Michelle Z. Rosaldo, *Knowledge and Passion: Ilongot Notions of Self and Social Life* (Cambridge and New York: Cambridge University Press, 1980)

Lila Abu-Lughdod, *Veiled Sentiments: Honor and Poetry in a Bedouin Society* (Berkeley: University of California Press, 1986)

Catherine Lutz, *Unnatural Emotions: Everyday Sentiments on a Micronesian Atoll and Their Challenge to Western Theory* (Chicago: University of Chicago Press, 1988)

Monique Scheer, "Are Emotions a Kind of Practice (And Is That What Makes Them Have a History)? A Bourdieuan Approach to Understanding Emotion," *History and Theory* 51 (2012): 193-220.

Benno Gammerl, "Emotional Styles – Concepts and Challenges," *Rethinking History: The Journal of Theory and Practice* 16, no. 2 (2012): 161-175.

ארה"ב

Stearns, Peter. N. 1994. *American Cool Constructing a twenties-century emotional style*. New York: New York University Press.

Joel Pfister, ed., *Inventing the Psychological. Toward a Cultural History of Emotional Life in America* (New Haven: Yale University Press, 1997)

ישראל

כתריאל תמר, 1999. מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל. תל-אביב: אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן (עמ' 206-225 "סגנון דוגרי")

כתריאל תמר, 1999. "שיחות נפש' באתוס הישראלי". עמודים 171-190 בתוך ספרה *מילות מפתח: דפוסי תרבות ותקשורת בישראל*, תל-אביב: אוניברסיטת חיפה וזמורה ביתן.

Eran Rolnik. 2013. *Freud in Zion: Psychoanalysis and the Making of Modern Jewish Identity*. Routledge.

Galia Plotkin-Amrami. 2013. Between national ideology and Western therapy: On the emergence of a new "culture of trauma" following the 2005 forced evacuation of Jewish Israeli settlers. *Transcultural Psychiatry* 50(1): 47-67.

Keren Friedman-Peleg. 2014. Between Jewish Settlers and Palestinian Citizens of Israel: Negotiating Ethno-national Power Relations Through the Discourse of PTSD. *Culture, Medicine, and Psychiatry* 38(4): 623-641.

Karol Kidron. 2003. Surviving a distant past: A case study of the cultural construction of trauma descendant identity. *Ethos* 31(4): 513-544.

Groglick R. and J. Lerner (manuscript) *Gastro-emotivism: How MasterChef Israel Produced Therapeutic Collective Belongings*.

ברה"מ ורוסיה

- Halfin, Igal. 2003. *Terror in My Soul: Communist Autobiographies on Trial*. Cambridge: Harvard University Press.
- Dale Pesmen, 2000. *Russia and Soul: an Exploration*, Cornell University Press.
- Lerner, J. (2015). The Changing meanings of Russian love: Emotional socialism and therapeutic culture on the post-soviet screen. *Sexuality and Culture*, 19 (2): 349-368.
- Lerner J. and Zbenovich C. 2013. "Adapting the Therapeutic Discourse to Post-Soviet Media-Culture: The Case of *Modniy Prigovor*". *Slavic Review* 72(4).

אוניברסיטת בן-גוריון
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
תש"פ (2019-20)
תואר שלישי

{ 365 }

תואר שלישי

סדנת דוקטורנטים

תש"פ
יום ד' 16 – 14

פרופ' ניר אביאלי (avieli@bgu.ac.il)
שעת קבלה: ימי ג' 11 - 12
ד"ר רון דודאי (dudair@bgu.ac.il)

מטרות: מטרת הסדנה לעודד ולקדם את ביצוע המחקר ואת כתיבת עבודת הדוקטורט ע"י דיון בסוגיות שונות הקשורות לתהליכי המחקר והכתיבה. במהלך הסדנה יציגו המשתתפים חלקים שונים ממחקרם, בע"פ ובכתב. נעסוק בהצגת הטיעונים המחקריים ונקיים דיון ביקורתי שיעסוק ב"מה" וב"איך" של המחקר הסוציולוגי והאנתרופולוגי, תוך התמקדות בשאלות הסגוליות הקשורות לכל מחקר. נדון גם בנושאים כלליים כגון כתיבת הצעת המחקר, הגדרת השדות התיאורטיים והאמפיריים של המחקר, המהלך המתודולוגי ועוד. דגש רב יושם על תהליך הכתיבה עצמו, תוך דיון בסוגים וסוגות שונים של טקסטים מדעיים. במהלך השנה נארח חברי מחלקה אשר יקיימו דיון בסוגיות שונות כגון תהליכי פרסום אקדמיים, פרסום בכתבי עת ובהוצאות ספרים, פוסט-דוק ובניית קריירה אקדמית.

מהלך: למשתתפים תפקיד מרכזי בהובלת הסדנה. חוקרים אשר מציגים את עבודתם יחלקו את חומרי הקריאה בשיעור שקודם למועד ההצגה שלהם. כדי לקיים דיון ענייני ומועיל, משתתפי הסדנה מתבקשים לקרוא את החומר ולהגיע מוכנים לדיון וכן להשתתף באופן סדיר ופעיל בדיון בכיתה.

בהצלחה
רון וניר